

ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံလက်စွဲ ဆယ်ဆောင်တွဲ

ဦးမောင်မောင် (ဟံသာဝတီ)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၄၀၈/၂၀၀၃ (၆)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၄၀၇/၂၀၀၃ (၇)
အတွင်းဖလင်	- ကိုဦးနှင့်ညီများ
ထုတ်ဝေသူ	- ဒေါ်ခင်မာချို (မြဲ - ၀၃၇၃၈) ပန်းဝေဝေစာပေ ၃၆၁၊ ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း ကျောက်တံတားမြို့နယ်။
ပုံနှိပ်သူ	- ဒေါ်ခင်မာချို (ယာယီ - ၁၅၀၄) စိန်ကြည်ပုံနှိပ်တိုက် ၃၆၁၊ ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း ကျောက်တံတားမြို့နယ်။
အုပ်စု	- ၅၀၀ အုပ် (ပထမအကြိမ်)
တန်ဖိုး	-
စာအုပ်ချုပ်	- စိန်ကြည်စာအုပ်ချုပ် ဖုန်း - ၂၉၂၂၆၈
ပုံနှိပ်ပြီးစီးကာလ	- ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၀၃။
ထုတ်ဝေသည့်ကာလ	- ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၀၃။

ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံလက်စွဲ ဆယ်စောင်တွဲ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- အောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပုံတော်များ	
- နိဒါန်း	၁
- အခြေခံပါဠိဖတ်နည်း	၉
 ၁။ မင်္ဂလသုတ်	
မင်္ဂလသုတ် ပါဠိတော်	၁
မင်္ဂလသုတ် အနက်	၃
၃၈ ဖြာ မင်္ဂလာအကျဉ်း	၁၀
မင်္ဂလသုတ် အဓိပ္ပါယ်	၁၃
ဒဂုံ ဦးထွန်းမြင့်၏ မင်္ဂလာကဗျာ	၁၅
 ၂။ အပြင်အောင်ခြင်း	
အောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပါဠိတော်	၁၉
အောင်ခြင်းရှစ်ပါး အနက်	၂၀
အောင်ခြင်းရှစ်ပါး တေး	၂၆
 ၃။ အတွင်းအောင်ခြင်း	
အတွင်းအောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပါဠိ	၂၉
အတွင်းအောင်ခြင်း ရှစ်ပါး အနက်	၃၁
 ၄။ ရတနာရွှေချိုင့်	
ရတနာရွှေချိုင့် ပါဠိ	၃၅
ရတနာရွှေချိုင့် အနက်	၃၇ (စာမျက်နှာ ၈)
 ၅။ နမက္ကာရ	
နမက္ကာရ နိဒါန်း	၄၂
နမက္ကာရ ပါဠိ	၄၉
နမက္ကာရ အနက်	၅၆

၆။ လောကနီတိ

လောကနီတိ ပါဠိ	၇၃
လောကနီတိ အနက်	၉၂

၇။ ပရိတ်ကြီး ပါဠိတော်

ပရိတ်ကြီး ၁၁ သုတ် အကျိုးအာနိသင်များ	၁၄၀
ပရိတ်ကြီး ၁၁ သုတ် သမိုင်းအကျဉ်း	၁၄၃
နတ်ပင့်နှင့် တိုက်တွန်းချက်	၁၄၈
၁။ မင်္ဂလသုတ် ပါဠိတော်	၁၅၀
၂။ ရတနသုတ် ပါဠိတော်	၁၅၂
၃။ မေတ္တာသုတ် ပါဠိတော်	၁၅၆
၄။ ခန္ဓသုတ် ပါဠိတော်	၁၅၉
၅။ မောရသုတ် ပါဠိတော်	၁၆၀
၆။ ဝဋ္ဋသုတ် ပါဠိတော်	၁၆၂
၇။ ဓဇဂ္ဂသုတ် ပါဠိတော်	၁၆၃
၈။ အာဠာနာဠိယသုတ် ပါဠိတော်	၁၆၈
၉။ အင်္ဂုလိမာလသုတ် ပါဠိတော်	၁၇၁
၁၀။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ် ပါဠိတော်	၁၇၂
၁၁။ ပုဗ္ဗဏှသုတ် ပါဠိတော်	၁၇၃ (စာမျက်နှာ ၁)
ပရိတ်ကြီး နိဿယ ပရိတ်နိဒါန်း	၁၇၆
၂။ ရတနသုတ် အနက်	၁၈၀
၃။ မေတ္တာသုတ် အနက်	၁၉၁
၄။ ခန္ဓသုတ် အနက်	၁၉၅
၅။ မောရသုတ် အနက်	၁၉၈
၆။ ဝဋ္ဋသုတ် အနက်	၂၀၀
၇။ ဓဇဂ္ဂသုတ် အနက်	၂၀၂
၈။ အာဠာနာဠိယသုတ် အနက်	၂၁၄
၉။ အင်္ဂုလိမာလသုတ် အနက်	၂၂၂
၁၀။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ် အနက်	၂၂၃
၁၁။ ပုဗ္ဗဏှသုတ် အနက်	၂၂၆
၈။ ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆုံးမစာ	၂၃၄

၉။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ

၂၄၃

၁၀။ စကားကြီး ဆယ်မျိုး

၂၄၉

နောက်ဆက်တွဲ

- သိင်္ဂီလောဝါဒ ဆုံးမစာ	၂၆၀
- ဂိဟိဝိနယ ဆုံးမစာ	၂၆၃
- သားရွှေဥ ဆုံးမစာ	၂၆၈
- ဖိုးသူတော် ဦးနု စကားပုံ	၂၇၇
- လူမှုရေးသံပေါက်	၂၈၁
- ကြောက်ကြီး ၉ လုံး ဆုံးမစာ	၂၈၄ (စာမျက်နှာ ၈)
- ဖျက်စု ၂၀ ဆုံးမစာ	၂၈၅
- ခက်စု ၂၄ ဆုံးမစာ	၂၈၆
- ခဲစု ၁၀ ဆုံးမစာ	၂၈၈
- မမြဲစု ၆ ဆုံးမစာ	၂၈၈
- စကားဖို စကားမ	၂၉၀
- စကားစုံတွဲ	၂၉၄
- ဗုဒ္ဓအကြောင်း သိကောင်းစရာများ	၂၉၅
- ဗုဒ္ဓဝင် ဘုရားရှိခိုး	၂၉၆
- သမ္မုဒ္ဓေ ဂါထာတော်	၃၀၁
- စာဆိုတော် ဦးမင်း ၁၂ ရာသီဘွဲ့	၃၀၃
- ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အခါတော်နေ့ကြီးများ	၃၀၇
- အနေကဏ္ဍတင် ဂါထာ	၃၁၁
- ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် (ပစ္စယုဒ္ဓေသ)	၃၁၃
- မြန်မာစကားပုံများ	၃၁၆

ဤတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံလက်စွဲ
ဆယ်စောင်တွဲ ပြီးပြီ။

စီစဉ်သူ - ဦးမောင်မောင် (ဟံသာဝတီ) (စာမျက်နှာ ၁)

နိဒါန်း

မှတ်သားလိုက်နာ ကျင့်ကြံရာ သင်္ခန်းစာ ဆယ်မျိုး တွဲထားသော ကျမ်းစာကို ဆယ်စောင်တွဲဟု ခေါ်စမှတ် ပြုကြပါသည်။ ဆယ်မျိုးတွဲထားပုံမှာ ဤသို့တည်း။

- (၁) မင်္ဂလသုတ်
- (၂) အပြင်အောင်ခြင်း
- (၃) အတွင်းအောင်ခြင်း
- (၄) ရတနာရွှေချိုင့်
- (၅) နမက္ကာရ
- (၆) လောကနီတိ
- (၇) ပရိတ်ကြီး
- (၈) ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆုံးမစာ
- (၉) ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ
- (၁၀) စကားကြီး ဆယ်မျိုး ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ထိုခေါင်စဉ်ကြီး ဆယ်မျိုး၏ အကြောင်းအရာများကို လေ့လာကြည့်လျှင် --

၁။ မင်္ဂလသုတ်၌ ကြီးပွားချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ၃၈ ဖြာ မင်္ဂလာတရားတော်၊

၂။ အပြင်အောင်ခြင်း၌ ဘုရားရှင်၏ မာရ်နတ်အစရှိသော အပြင်ရန်များကို အောင်မြင်ပုံ၊ (စာမျက်နှာ ၁)

၃။ အတွင်းအောင်ခြင်း၌ ဘုရားရှင်၏ ကိလေသာတည်းဟူသော ကိုယ်တွင်းရန်များကို အောင်မြင်ပုံ၊

၄။ ရတနာရွှေချိုင့်၌ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာတည်းဟူသော ရတနာမြတ်သုံးပါးကို ရွှေချိုင့်အလား အကာအကွယ် အရံအတား အဖြစ်ထားပုံ၊

၅။ နမက္ကာရ၌ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်၊ ကျေးဇူးတော်၊ လက္ခဏာတော်၊ ပါရမီတော် စသည်တို့ကို ထူးဆန်းအံ့ဩလောက်အောင် လေးလေးနက်နက် နှစ်သက်ဖွယ် ဖွဲ့ဆို၍ ရှိခိုးပူဇော်ထားပုံ၊

၆။ လောကနီတိ၌ လောကီလူသားတို့ အသိအလိမ္မာတိုးစေရန် နည်းပြညွှန်ကြားထားပုံ၊

၇။ ပရိတ်ကြီး၌ ထက်ဝန်းကျင်မှ ကျရောက်ဆဲ ကျရောက်လတ္တံ့ဖြစ်သော ဘေးဥပဒ် အန္တရာယ်များ မကျရောက်အောင် သစ္စာ၊ မေတ္တာတရားတို့ဖြင့် အစောင့်အရှောက် အရံအတား ပြုထားပုံ၊

၈-၉။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာတို့၌ လူသားအားလုံး ယဉ်ကျေးလိမ္မာ၍ မြော်မြင်ဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံရန်၊ လူ့ကျင့်ဝတ်တရားတို့ကို လိုက်နာကျင့်သုံး နေထိုင်တတ်ရန် ညွှန်ကြားထားပုံ၊

၁၀။ စကားကြီး ဆယ်မျိုး၌ အခက်ခဲဆုံး ပညာတစ်ရပ်ဖြစ်သော စကားပြောအတတ်ကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ပြောဆိုနိုင်စေရန် စကားပြောနည်း ၁၀ ပါးကို အကွက်ကျကျ ညွှန်ပြထားပုံ စသည်တို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည်။

ရှေးခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဆယ်စောင်တွဲနှင့် ကင်းသူ ရှားလှပါသည်။ များသောအားဖြင့် ဆယ်စောင်တွဲကို အမှီသဟဲပြု၍ ကြီးပြင်းလာကြသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဘာသာရေး(စာမျက်နှာ ၈) အခြေခံတရားများသည် ယင်းတို့၏ နှလုံးသား၌ အစဉ်အမြဲ ကိန်းဝပ်တည်ရှိလျက် ရှိသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ဤကျမ်းသည် ခေတ်လူငယ်၊ လူရွယ်တို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံကောင်းများကို ပေးနိုင်သော ကျမ်း ဖြစ်ခြင်း၊ အမြဲတမ်း လက်စွဲပြုထားရမည့် ကျမ်းဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ကျမ်း၏ ဂုဏ်ထူးဝိသေသကို ပေါ်လွင် ထင်ရှားစေရန် ရည်သန်၍ “ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံလက်စွဲ ဆယ်စောင်တွဲ”ဟု အမည်ပေးကာ စီစဉ် ထုတ်လုပ် လိုက်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံကောင်းများကို လိုက်နာကျင့်သုံးလျက် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေ။

စီစဉ်သူ
ဦးမောင်မောင် (ဟံသာဝတီ)

အခြေခံပါဠိဖတ်နည်းအကျဉ်း

ပါဠိသင်ပုန်းကြီးတွင် အက္ခရာ (၄၁)လုံးရှိသည်။

အ အာ အု ဤ ဥ ဦ ဇ ဩ

က ခ ဂ ဃ င

စ ဆ ဇ ဈ ည

ဋ ဌ ဒု ပ ဏ

တ ထ ဒ ဓ န

ပ ဖ ဗ ဘ မ

ယ ရ လ ဝ သ ဟ ဠ အံ

ထိုတွင် အ အစ ဩ အဆုံး ၈ လုံးကို “သရ”ဟု ခေါ်သည်။ ကျန် က အစ အံ အဆုံး ၃၃ လုံးကို “ဗျည်း”ဟု ခေါ်သည်။

ထိုတွင် က အစ မ အဆုံး ၂၅ လုံးကို “ဝဂ်ဗျည်း” (အုပ်စုရှိဗျည်း)ဟု ခေါ်၍ ယ အစ အံ အဆုံး ၈ လုံးကို “အဝဂ်ဗျည်း” (အုပ်စုမဲ့ဗျည်း)ဟု ခေါ်သည်။ (စာမျက်နှာ ၉)

ဝဂ်ဗျည်း ၂၅ လုံး

ဝဂ်အမည်	၁ ၂ ၃ ၄ ၅
ကဝဂ်	က ခ ဂ ဃ င
စဝဂ်	စ ဆ ဇ ဈ ည
ဋဝဂ်	ဋ ဌ ဒု ပ ဏ
တဝဂ်	တ ထ ဒ ဓ န
ပဝဂ်	ပ ဖ ဗ ဘ မ

အဝဂ်ဗျည်း ၈ လုံး

ယ ရ လ ဝ သ ဟ ဠ အံ

ထိုတွင် ယ၊ ရ၊ ဝ၊ ဟ - ၄ လုံးသည် အဆင်ဆင့်ရာ၌ အသွင်ပြောင်းဆင့်ကြသည်။

ဗျည်းအက္ခရာ အသွင်ပြောင်းအက္ခရာ

၁။ ယ ၂။ (ယပင့်ဟုခေါ်သည်)

၂။ ရ ၃။ (ရရစ်ဟုခေါ်သည်)

၃။ ဝ ၀ - (ဝဆွဲဟုခေါ်သည်)
 ၄။ ဟ ၂ - (ဟထိုးဟုခေါ်သည်) (စာမျက်နှာ ၅)

အသတ် အသံတူများကို မှတ်သားရန်

၁ ၃ ၅
 က ခ ဂ ဃ င
 စ ဆ ဇ ဈ ည
 ဋ ဌ ဍ ပ ဏ
 တ ထ ဒ ဓ န
 ပ ဖ ဖ ဘ မ

ပုံတွင် အုပ်စုတူအမှတ်စဉ် (၁)နှင့်(၃)တို့ အသံတူသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အုပ်စု ၅ ခု၏ အဆုံးယျည်း အမှတ်စဉ် (၅)မှ င နှင့် ည နှစ်လုံးတို့သည်လည်းကောင်း၊ က၊ န၊ မ - ၃ လုံးတို့သည်လည်းကောင်း အသံတူများ၊ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

က နှင့် ဂ၊ စ နှင့် ဇ၊ ဋ နှင့် ဍ၊ တ နှင့် ဒ၊ ပ နှင့် ဖ အသတ်တို့ အသံတူသည်။

ပုံစံ။ အက်, အဂ် = အက်၊
 အစ်, အဇ် = အစ်၊
 အတ်, အဒ် = အတ်၊
 အပ်, အဖ် = အပ် (စာမျက်နှာ ည)

င နှင့် ည၊ က - န - မ အသတ်တို့ အသံတူသည်။

ပုံစံ။ အင်, အည် = အင်၊
 အက်, အန်, အမ် = အန်

ပါဠိဖတ်နည်းမူသေစည်း ၆ ချက်

၁။ နှစ်လုံးဆင်တွင်၊ အထက်လျှင်၊ သတ်ပင် မြဲကန်။
 ၂။ သဝေလည်းထို၊ တ-သတ်မျိုး၊ ဖတ်ရိုး စ-သတ်သံ။

- ၃။ သဝေလည်းထိုး၊ န-သတ်မျိုး၊ ဖတ်ရိုး ဝ-သတ်သံ။
 ၄။ သဝေရေးချ၊ တ-သတ်ပြ၊ ဝဆွဲ တ-သတ်သံ။
 ၅။ သဝေရေးချ၊ န-သတ်ပြ၊ ဝဆွဲ န-သတ်သံ။
 ၆။ အုပ်စုမဲ့ထပ်၊ ထိုအသတ်၊ ရွတ်ဖတ် ကြိမ်နှစ်သံ။
 ၇။ ပါဠိဖတ်နည်း၊ မူသေစည်း၊ အပြီးမှတ်ကြရန်။

မူသေစည်း ရှင်းလင်းချက်

- ၁။ နှစ်လုံးဆင်တွင်၊ အထက်လျှင်၊ သတ်ပင် မြဲကန်။
 ပါဠိစာတွင် အသတ်မရှိသော်လည်း ပါဠိဆင့်ကို ဖတ်သောအခါ ရှေ့ပင်မ စာလုံးကို နောက်၌ ဆင့်ထားသော အထက်စာလုံးဖြင့် သတ်၍ အောက်စာလုံးကို အသံမှန်အတိုင်း ဖတ်ရသည်။
- ပုံစံ။ သမန္တာ = သမန်တာ၊
 စက္ကဝါဠေသု = စက်ကဝါဠေသု (စာမျက်နှာ ၄)
- ၂။ သဝေလည်းထိုး၊ တ-သတ်မျိုး၊ ဖတ်ရိုး စ-သတ်သံ။
 သဝေထိုးနှင့် တွဲသော တ-သတ်ကို စ-သတ်သံ ဖတ်ရသည်။
- ပုံစံ။ မေတ္တာ = မစ်တာ၊
 ဧတ္တ = အစ်ထ၊
 ခေတ္တ = ခစ်တ၊
- ၃။ သဝေလည်းထိုး၊ န-သတ်မျိုး၊ ဖတ်ရိုး ဝ-သတ်သံ။
 သဝေထိုးနှင့်တွဲသော န-သတ်ကို င-သတ်အသံ ဖတ်ရသည်။
- ပုံစံ။ ပူရေန္တံ = ပူရင်တံ၊
 သမေန္တု = သမင်တု၊
- ၄။ သဝေရေးချ၊ တ-သတ်ပြ၊ ဝဆွဲ တ-သတ်သံ။
 ၅။ သဝေရေးချ၊ န-သတ်ပြ၊ ဝဆွဲ န-သတ်သံ။
- ပုံစံ။ သောတ္တာနံ = သွတ်တာနံ၊
 ဟောန္တု = ဟွန်တု၊
- ၆။ အုပ်စုမဲ့ထပ်၊ ထိုအသတ်၊ ရွတ်ဖတ် ကြိမ်နှစ်သံ။

အုပ်စုမဲ့ (အ-ဝဂ်) ဗျည်း အထပ်တို့၏ အသတ်များကို ဖတ်သောအခါ အသတ်အတွက်တစ်ကြိမ်၊ အဆင့်အတွက်တစ်ကြိမ် - နှစ်ကြိမ် အသံထွက်ရသည်။

ပုံစံ။ သကျ = သက်ကျ (အသတ်တစ်ကြိမ်၊ အဆင့်တစ်ကြိမ်)၊
 တတြ = တတ်တြ = တတ်တရ (။) [ြ]
 ဒိတွာ = ဒိတ်တွာ၊ ဒိတ်တဝါ (။) [ြ]
 အမှ = အမ်မှ (။) [ြ] (စာမျက်နှာ ၄)

ပါဠိဖတ်နည်း အကျဉ်းချုပ်ဇယားပုံ

သရသံ	အသတ်	အသံထွက်
အ	က-ဂ	က်
	စ-ဇ	စ်
	ဋ-ဉ	တ်
	တ - ဒ	
	ပ-ဖ	ပ်
အိ-အု	က-စ-ပ	တ်
	င-ဥ-ယ	န်
အေ	က-တ-ပ	စ်
	ဥ-န-မ	င်
အော	စ-တ-ပ	တ်
	ဥ-န-မ	န်

အခြေခံပါဠိဖတ်နည်းအကျဉ်း ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၃)

၁။ မင်္ဂလာသုတ်

မင်္ဂလာသုတ္တံ ပါဠိတော်

- ၁။ ယံ မင်္ဂလံ ဒွါဒသဟိ၊ စိန္တယိသု သဒေဝကာ၊
သောတ္တာနံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ အဋ္ဌတ္တိသဉ္စ မင်္ဂလံ။
- ၂။ ဒေသိတံ ဒေဝဒေဝေန၊ သဗ္ဗပါပဝိနာသနံ။
သဗ္ဗလောက ဟိတတ္ထာယ၊ မင်္ဂလံ တံ ပဏာမ ဟေ။
- ၃။ ဧဝံ မေ သုတံ -
ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ
ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။
အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတော
အဘိက္ကန္တယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ
ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ
ယေန ဘဂဝါ၊ တေနပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ
ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ။ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။
ဧကမန္တံ ဋီတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ
ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ။
- ၄။ ဗဟူ ဒေဝါ မနုဿာ စ၊ မင်္ဂလာနိ အစိန္တယုံ။
အာကင်္ခမာနာ သောတ္တာနံ၊ ဗြူဟိ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၅။ အသေဝနာ စ ဗာလာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ။
ပူဇာ စ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၆။ ပတိရူပဒေသဝါသော စ၊ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ။
အတ္တသမ္မာပဏိမိ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၇။ ဗာဟုသစ္စဉ္စ သိပ္ပဉ္စ၊ ဝိနယော စ သုသိက္ခိတော။
သုဘာသိတာ စ ယာ ဝါစ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၈။ မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ၊ ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော။
အနာကုလာ စ ကမ္မန္တာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၉။ ဒါနဉ္စ ဓမ္မစရိယာ စ၊ ဉာတကာနဉ္စ သင်္ဂဟော။
အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

- ၁၀။ အာရတီ ဝိရတီ ပါပါ၊ မဇ္ဇပါနာ စ သံယမော။
အပ္ပမာဒေါ စ ဓမ္မေသု၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၁။ ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ၊ သန္တုဋ္ဌိ စ ကတညုတာ။
ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၂။ ခန္တီ စ သောဝစဿတာ၊ သမဏာနဉ္စ ဒဿနံ၊
ကာလေန ဓမ္မသာကတ္ထ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၃။ တပေါ စ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ အရိယာသစ္စာန ဒဿနံ၊
နိဗ္ဗာနသတ္တိကိရိယာ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၄။ ဖုဠဿ လောကဓမ္မေဟိ၊ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္မတိ၊
အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၅။ ဧတာဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထ မပရာဇိတာ။
သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိ ဂစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- မင်္ဂလသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

မင်္ဂလသုတ် အနက်

၁။ သဒေဝကာ = နတ်နှင့်တကွသော လူတို့သည်၊ ယံ မင်္ဂလံ = အကြင်မင်္ဂလာတရားတော်ကို၊ ဒွါဒသဟိ = တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်တို့ ကာလပတ်လုံး၊ စိန္တယီသု = ကြံကြကုန်၏၊ သောတ္ထာနံ = စီးပွားချမ်းသာခြင်း ၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ အဋ္ဌတ္တိသဉ္စ = သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (တံ) မင်္ဂလံ = ထို မင်္ဂလာတရားတော်ကို၊ နာဓိဂစ္ဆန္တိ = န အဓိဂစ္ဆန္တိ ဧဝ = မသိနိုင်ကုန်သည်သာလျှင်ကတည်း။

၂။ ဒေဝဒေဝေန = နတ်တကာတို့ထက် မြတ်သော ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားသခင်သည်၊ သဗ္ဗလောက ဟိတတ္ထာယ = အလုံးစုံသော သတ္တလောက၏ အစီးအပွားအလိုငှာ၊ ဒေသိတံ = ဟောတော်မူ အပ်သော၊ သဗ္ဗပါပဝိနာသနံ = အလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို ပယ်ဖျောက်ပေတတ်ထသော၊ တံ မင်္ဂလံ = ထို မင်္ဂလာတရားတော်ကို၊ ဟေ = အို-သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်)၊ ပဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။ (စာမျက်နှာ ၃)

၃။ (ဘန္တေ ကဿပ = အရှင်မဟာကဿပ၊ ဣဒံ သုတ္တံ = ဤမဟာမင်္ဂလသုတ်တော်ကို)၊ မေ - မယာ = အကျွန်ုပ် အာနန္ဒမထေရ်သည်၊ (ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏၊ သမ္ပုခါ = မျက်မှောက်တော်မူ၊) ဧဝံ = ဤသို့၊ သုတံ = ကြားလိုက်ရ၏၊ (ဥပလက္ခိတံ = မှတ်လိုက်ရ၏၊ ဥပဓာရိတံ = ဆောင်လိုက်ရ၏) -

ဧကံ = တစ်ပါးသော၊ သမယံ = အခါ၌၊ ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်၊ သာဝတ္ထိယံ = သာဝတ္ထိ ပြည်၌၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ = အနာထပိဏ္ဍိကသုဌေး၏၊ အာရာမေ = နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ဖွယ်ဖြစ်သော၊

ဇေတဝန = ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌၊ ဝိဟရတိ = နေတော်မူ၏၊ အထ ခေါ် = ထိုသို့ နေတော်မူသောအခါ၌၊ အညတရာ = အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဒေဝတော = နတ်သားသည်၊ အဘိက္ကန္တယ = ညဉ့်ဦးယံလွန်ပြီးသော၊ ရတ္တိယာ = သန်းခေါင်အခါ၌၊ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ = အလွန်နှစ်လိုဖွယ်သော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ကေဝလကပ္ပံ = အလုံးစုံသော၊ ဇေတဝန် = ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ကို၊ သြဘာသေတွာ = ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါဖြင့် ထွန်းလင်းစေဦး၍။

၄။ ယေန = အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်၊ (အတ္တိ = ရှိတော်မူ၏၊) တေန = ထိုဘုရားရှိတော်မူရာအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ = ကပ်လေ၏၊ ဥပသင်္ကမိတွာ = ကပ်လေပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ = မြတ်စွာဘုရားသခင်ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ = အလွန်ရှိသောစွာ ရှိခိုးပြီး၍၊ ဧကမန္တံ = တင့်အပ်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌၊ အဋ္ဌာသိ = ရပ်လေ၏၊ ဧကမန္တံ = တင့်အပ်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌၊ ဌိတာ ခေါ် = ရပ်ပြီးသော၊ သာဒေဝတာ = ထိုနတ်သားသည်၊ ဘဂဝန္တံ = မြတ်စွာဘုရားသခင်ကို၊ ဂါထာယ = ဂါထာဖြင့်၊ အဇ္ဈဘာသိ = ဤသို့ နားတော်လျှောက်ပေ၏။ (စာမျက်နှာ ၄)

၅။ (ဘန္တေ ဘဂဝါ = ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဗဟူ = များစွာကုန်သော၊ ဒေဝါ (စ) = နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မနဿာ စ = လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ သောတ္တာနံ = စင်ကြယ်စွာသော၊ (နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို၊) အာကင်္ခမာနာ = လိုချင်တောင့်တကုန်သည်ဖြစ်၍၊ မင်္ဂလာနိ = စီးပွားချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော မင်္ဂလာတရားတော်တို့ကို၊ (ဒွိဒသဟိ = တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်တို့ ကာလပတ်လုံး၊) အစိန္တယု = ကြံကြကုန်၏၊ (စိန္တယန္တပိ = ကြံကြကုန်သော်လည်း၊ နာမိဂစ္ဆန္တိ = မသိနိုင်ကုန်၊) ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ (တံ) မင်္ဂလံ = ထိုမင်္ဂလာတရားတော်ကို၊ (တွံ = အရှင်ဘုရားသည်၊) ဗြူဟိ = ဟောတော်မူပါလော့။

မင်္ဂလာတရား ၃၈ ပါး

၆။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ဗာလာနံ = သူမိုက်တို့ကို၊ (ယာ) အသေဝနာ စ = အကြင်မမှီဝဲမဆည်းကပ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတာနံ = ပညာရှိသောသူတို့ကို၊ (ယာ) သေဝနာ စ = အကြင်မှီဝဲဆည်းကပ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပူဇနေယျာနံ = ပူဇော်ထိုက်သော သူတို့ကို၊ (ယာ) ပူဇာ စ = အကြင်ပူဇော်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤသုံးပါးသော တရားသည်သာလျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တွံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၇။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ပတိရူပဒေသဝါသော စ = တင့်အပ်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌ နေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗေ = ရှေးဘဝ၌၊ ကတပုညတာ စ = မိမိပြုခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တသမ္မာပဏိမိ စ (စာမျက်နှာ ၅) = မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤသုံးပါးသော တရားသည်သာလျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တွံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၈။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ဗာဟုသစ္စသ္မာ = အကြားအမြင်များသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ သိပ္ပဉ္စ = လက်မှုပညာ အစရှိသော အပြစ်မရှိသော အတတ်တို့ကို တတ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သုသိက္ခိတော = ကောင်းစွာသင်အပ်သော၊ ဝိနယော စ = ဝိနည်းတရားသည်လည်းကောင်း၊ သုဘာသိတာ = ကောင်းစွာ ဆိုအပ်သော၊ ယာ ဝါစာ စ = အကြင်စကားသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤလေး

ပါးသော တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၉။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) မာတာပိတု = အမိအဖတို့ကို၊ ဥပဋ္ဌာန(ဉ္စ) = လုပ်ကျွေး မွေးမြူရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုတ္တဒါရဿ = သားမယားတို့အား၊ သင်္ဂဟော (စ) = သင်္ဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အနာကုလာ = အနှောင့်အယှက်မရှိကုန်သော၊ ကမ္မန္တာ စ = အမှုတို့ကို ပြုရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤသုံးပါးသော တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၁၀။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ဒါနဉ္စ = အလှူပေးရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မစရိယာ စ = မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဉာတကာနံ = အဆွေအမျိုးတို့အား၊ သင်္ဂဟော စ (စာမျက်နှာ ၆) = သင်္ဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အနဝဇ္ဇာနိ = အပြစ်မရှိကုန်သော၊ ကမ္မာနိ (စ) = အမှုတို့ကို ပြုရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤလေးပါးသော တရားသည်သာလျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၁၁။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ပါပါ = မကောင်းမှုမှ၊ အာရတီ (စ) = ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိရတီ (စ) = အထူးသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဇပါနာ = သေရည်သေရက်တို့ကို သောက်ခြင်းမှ၊ သံယမော စ = ကောင်းစွာ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မေသု = ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌၊ အပ္ပမာဒေါ စ = မမေ့မလျော့ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤလေးပါးသော တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၁၂။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ဂါရဝေါ စ = ရိုသေထိုက်သော သူတို့အား ရိုသေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိဝါတော စ = မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သန္တုဋ္ဌိ စ = ရောင့်ရဲလွယ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကတညုတာ (စ) = သူပြုဖူးသော ကျေးဇူးကို သိရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာလေန = သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊ ဓမ္မဿဝန(ဉ္စ) = သူတော်ကောင်းတရားကို နာရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤငါးပါးသော တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၁၃။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ခန္တီ စ = သည်းခံရခြင်းသည်(စာမျက်နှာ ၇)လည်းကောင်း၊ သောဝစဿတာ (စ) = သူတော်ကောင်းတို့ ဆုံးမအပ်သော စကားကို နာလွယ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ သမဏာနံ = ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဒဿနဉ္စ = ဖူးမြင်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာလေန = သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊ ဓမ္မသာကတ္ထ (စ) = တရားတော်ကို ဆွေးနွေးမေးမြန်းရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤလေးပါးသော တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာ မည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၁၃။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) တပေါ ၈ = ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
ဗြဟ္မစရိယဉ္စ = မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အရိယာသစ္စာနံ = အရိယာသစ္စာတို့ကို၊
ဒဿန(ဉ္စ) = သိမြင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို၊ သစ္စိကိရိယာ ၈ = မျက်မှောက်ပြုရ
ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ = ရှိ၏၊) ဧတံ = ဤလေးပါးသော တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊
မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

၁၅။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) လောကဓမ္မေဟိ = လောကဓံတရား ရှစ်ပါးတို့နှင့်၊ ဖုဋ္ဌဿ =
တွေ့ထသော၊ ယဿ = အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ = စိတ်သည်၊ န ကမ္မတိ = မတုန်မလှုပ်၊ အသောကံ =
စိုးရိမ်ခြင်းလည်း မရှိ၊ ဝိရဇံ = ရမ္မက်ဟူသော မြူလည်း မရှိ၊ ခေမံ = ဘေးလည်း မရှိ၊ ဧတံ = ဤလေးပါးသော
တရားသည်လျှင်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊ (တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ
= မှတ်လေလော့)။

၁၆။ (ဘော ဒေဝပုတ္တ = အို-နတ်သား၊) ဧတာဒိသာနိ = ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊ (အဋ္ဌတ္တိသ
မင်္ဂလာနိ = သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော မင်္ဂလာတရားတော်တို့ကို၊ ကတ္တာန = ပြုကျင့်ရသောကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ =
အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ အပ္ပရာဇိတာ = ရန်သူတို့သည် မိမိအား မအောင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သဗ္ဗတ္ထ =
အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ သောတ္တိံ = ချမ်းသာခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ = ရောက်ကုန်၏၊ တံ = ထိုသုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော
တရားသည်သာလျှင်၊ (တေသံ = ထိုနတ်လူတို့အား၊) ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ မင်္ဂလံ = မင်္ဂလာမည်၏ဟူ၍၊
(တံ = သင် နတ်သားသည်၊ ဂဏှာဟိ = မှတ်လေလော့)။

မင်္ဂလသုတ္တံ = မင်္ဂလသုတ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၃၈ ဖြာ မင်္ဂလာအကျဉ်း

အသေဝနာ ၈ ဗာလာနံ ပုဒ်၌ (၃)ပါး

- ၁။ သူမိုက်တို့ကို မမှီဝဲ မဆည်းကပ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
- ၂။ ပညာရှိသောသူတို့ကို မှီဝဲ ဆည်းကပ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
- ၃။ ပူဇော်ထိုက်သောသူတို့ကို ပူဇော်ခြင်းလည်း တစ်ပါး။

ပတိရူပ ဒေသဝါသော ၈ ပုဒ်၌ (၃)ပါး

- ၄။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
- ၅။ ရှေးကပြုဖူးသော ကောင်းမှုရှိသူ၏ အဖြစ်လည်း တစ်ပါး၊
- ၆။ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ခြင်းလည်း တစ်ပါး။

ဗာဟုသစ္စဉ္စ သိပ္ပဉ္စ ပုဒ်၌ (၄)ပါး

- ၇။ အကြားအမြင်များသောသူ၏ အဖြစ်လည်း တစ်ပါး၊
- ၈။ အပြစ်မရှိသော အတတ်ကို တတ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊

၉။ ကောင်းစွာ သင်အပ်သော ဝိနည်းတရားလည်း တစ်ပါး၊
၁၀။ ကောင်းစွာ ဆိုအပ်သော စကားလည်း တစ်ပါး။ (စာမျက်နှာ ၁၀)

မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ ပုဒ်၌ (၃)ပါး

၁၁။ အမိ၊ အဖတို့ကို လုပ်ကျွေးမွေးမြူခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၁၂။ သား၊ မယားတို့အား သင်္ဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၁၃။ အနှောင့်အယှက်မရှိသော အမှုအလုပ်လည်း တစ်ပါး။

ဒါနဉ္စ ဓမ္မစရိယာ ပုဒ်၌ (၄)ပါး

၁၄။ အလှူပေးခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၁၅။ တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၁၆။ အဆွေအမျိုးတို့အား သင်္ဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၁၇။ အပြစ်မရှိသော အမှုတို့ကို ပြုရခြင်းလည်း တစ်ပါး။

အာရတီ ဝိရတီ ပုဒ်၌ (၄)ပါး

၁၈။ မကောင်းမှုမှ ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၁၉။ မကောင်းမှုကို အထူးရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၀။ သေအရက်ကို သောက်ခြင်းမှ ကောင်းစွာ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၁။ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်းလည်း တစ်ပါး။

ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ ပုဒ်၌ (၅)ပါး

၂၂။ ရိုသေထိုက်သောသူတို့ကို ရိုသေခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၃။ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၄။ ရောင့်ရဲလွယ်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၅။ သူ့ကျေးဇူးကို သိရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၆။ လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားတော်ကို နာရခြင်းလည်း တစ်ပါး။ (စာမျက်နှာ ၁၁)

ခန္တီ စ သောဝစဿတာ ပုဒ်၌ (၄)ပါး

၂၇။ သည်းခံရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၈။ သူတော်ကောင်းတို့ ဆုံးမရာ လိုက်နာလွယ်ခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၂၉။ ရဟန်းသံဃာတို့အား ဖူးမြော်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၃၀။ လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားစကား ဆွေးနွေးရခြင်းလည်း တစ်ပါး။

တပေါ စ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ ပုဒ်၌ (၄)ပါး

၃၁။ ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၃၂။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊

၃၃။ အရိယသစ္စာ တရားတို့ကို သိမြင်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၃၄။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းလည်း တစ်ပါး။

ဖုဠ္ဏသ ဇောကဓမ္မေဟိ ပုဒ်၌ (၄)ပါး

၃၅။ ဇောကဓံရှစ်ပါးနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်လည်း တစ်ပါး၊
၃၆။ စိုးရိမ်ခြင်း မရှိသည်လည်း တစ်ပါး၊
၃၇။ ရမ္မက်ဟူသော ကိလေသာမျှ ကင်းခြင်းလည်း တစ်ပါး၊
၃၈။ ဘေးမရှိခြင်းလည်း တစ်ပါး။

မင်္ဂလာတရား ၃၈ ပါး အကျဉ်းပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၁၂)

မင်္ဂလာသုတ်အဓိပ္ပာယ်

ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ = နီးလွန်းသောအရပ်၊ ဝေးလွန်းသောအရပ်၊ လေညှာအရပ်၊ မြင့်သောအရပ်၊ ရှေ့တူရူအရပ်၊ နောက်တူရူအရပ်၊ ဤ ၆ ပါးမှ လွတ်သော အရပ်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပတိရူပ ဒေသဝိသော စ = ရတနာသုံးပါး ထင်ရှားရှိသော အရပ်၌ နေရခြင်း။

အတ္တသမ္မာပဟိမိ စ = ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

သုဘာသိတာ စ ယာဝါစာ = ပိသုဏဝါစာမှ ကြဉ်၍ သုဘာသိတာ စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ဖရုသဝါစာမှ ကြဉ်၍ ပိယဝါစာစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ သမ္မပ္ပလာပမှ ကြဉ်၍ ဓမ္မစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ မုသာဝါဒမှ ကြဉ်၍ သစ္စာစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ဤလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော စကားကို ဆိုလိုသည်။

ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော = တရားတော်နှင့်အညီ သား မယားတို့ကို ထောက်ပံ့ မွေးမြူရမည် ဆိုလိုသည်။

ဒါနဉ္စ ဓမ္မစရိယာ = ဆွမ်း၊ အဖျော်၊ ကျောင်း၊ သင်္ကန်း၊ ယာဉ်၊ ပန်း၊ နံ့သာပျောင်း၊ နံ့သာ၊ အိပ်ရာ နေရာ၊ ဆီမီး - ၎င်း ဒါနဝတ္ထု ဆယ်ပါး၊ သူနာတို့၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်သော ဆေး - ဤဆယ့်တစ်ပါးတို့ကို ဒါနဉ္စပုဒ်၌ သွင်းအပ်၏။ ငါးပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလတို့ကို ဓမ္မ(စာမျက်နှာ ၁၃)စရိယပုဒ်၌ သွင်းအပ်၏။ အဋ္ဌင်္ဂသီလကို အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ ဟူသော ပုဒ်၌ သွင်းအပ်၏။

အာရတီ ပိရတီ = မကောင်းမှုမှ စိတ်ဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ မကောင်းမှုမှ ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

မဇ္ဇပါနာ = မူးယစ်သေစာ သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

သန္တဋီ စ	= ရရှိသမျှသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ရောင့်ရဲစွာ သုံးဆောင်ရမည် ဆိုလိုသည်။
ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ	= ကာမဝိက်, ဗျာပါဒဝိတက်, ဝိဟိံသဝိတက် ဟူသော မိစ္ဆာဝိတက်တို့ ဝင်မလားသော အခါသည် တရားတော်ကို နားခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သောအခါ မည်၏။
သောဝစဿတာ	= သားတော် ရာဟုလာကဲ့သို့ တစ်ခွန်းတည်းသော သြဝါဒစကားဖြင့် နားထောင် နာယူလွယ်ရမည် ဆိုလိုသည်။
သမကာနဉ္စ ဒဿနံ	= သီလဝန္တ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်အတူ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့အား ဖူးမြင်ရ သည် ဆိုလိုသည်။
တပေါ စ	= ဝီရိယကို ဖြစ်စေ၍, ကုန္တိယသံဝရသီလကို လုံခြုံအောင် ထိန်းသိမ်းရမည် ဆိုလို သည်။
ဗြဟ္မစရိယဉ္စ	= မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရမည် ဆိုလိုသည်။
အရိယသစ္စာန ဒဿနံ	= အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း, သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။
နိဗ္ဗာန သစ္စိကိရိယာ စ	= နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို ဆိုလိုသည်။
လောကဓမ္မေဟိ	= လာဘ်ရခြင်း, မရခြင်း၊ အခြံအရံရှိခြင်း, မရှိခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း, ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချမ်းသာ ခြင်း, ဆင်းရဲခြင်း၊ ဤလောကဓံ တရား ရှစ်ပါးကို ဆိုလိုသည်။

မင်္ဂလာသုတ် အဓိပ္ပါယ်ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၁၄)

ဆရာကြီး ဒဂုံ ဦးထွန်းမြင့် ရေးဖွဲ့သော

၃၈ ဖြာ မင်္ဂလာ ကဗျာများ^၁

^၁ ဟင်္သာတခရိုင်၊ ဒုတိယရိပ်ကောင်း ဆရာတော် "ဦးကောဝိဒ"၏ မင်္ဂလာကဗျာ နိဒါန်း

(၃၈)ဖြာ မင်္ဂလာတရားကို၊ နတ် လူ အများ ကြိုသည်ပေ။
ဘယ်သင်းဘယ်ဟာ မင်္ဂလာ အစစ်ဟု၊ သေချာ ဖော်ပြ မသိပေ။
(၁၂)နှစ်တိုင် နှုတ်ပြိုင် ငြင်းလို့၊ မင်္ဂလာအခင်း မပြီးပေ။
မင်္ဂလာတရား ဝါဒများ၊ ကွဲပြား နတ်လူတွေ။
အဲဒါကြောင့် ကြံကြ စည်ကြ ကမ္ဘာ့ မင်္ဂလာတွေ။ ။

သာဝတ္ထိပြည်မွန်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းဝယ်၊
ကိန်းအောင်ပျော်မွေ့၊ မြတ်စိန္တေ၊
သန်းခေါင်ယံခါ၊ မထင်ရှားသည့်၊
နတ်သားတစ်ယောက် ချဉ်းကပ်လေ။
ချဉ်းကပ်ပြီးသော်၊ မင်္ဂလာသဘောကို၊
ထင်စွာဟောဖို့၊ လျှောက်ပန်ချေ။

၁။ အသေဝနာ စ^၂

လူမိုက်ဆိုလျှင် ရှောင်သွေလွဲလို့၊ မမှီဝဲနဲ့ ကင်းအောင်နေ။
ပညာရှိကို အရှည်တွဲလို့၊ မှီဝဲဆည်းကပ် နည်းယူစေ။
သုံးပါးရတနာ မိဘများနှင့်၊ ဆရာသမားကို ပူဇော်လေ။
ချမ်းသာကိုပေး ဆက်ဆံရေး၊ မြော်တွေး သုံးချက်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၂။ ပတိရူပ^၃

ကုသိုလ်ပညာ ဥစ္စာရရှိ၊ သင့်ရာဒေသ အမြဲနေ။
ရှေးကတင်ကြို ပြုခဲ့ဘူးသည့်၊ ကောင်းမှုအထူး ရှိပါစေ။
မိမိကိုယ်ကို ကောင်းအောင်ထိန်းလို့၊ မတိမ်းစေနဲ့ ဆောက်တည်လေ။
ဥစ္စာကိုပေး နေထိုင်ရေး၊ မြော်တွေး သုံးချက်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။ (စာမျက်နှာ ၁၅)

၃။ ဗဟုဿစ္စဉ္စ^၄

တတ်ကောင်းတတ်ရာ ဟူသမျှကို၊ ကြားမြင်သုတ ရှိပါစေ။
အိုးအိမ်တည်ထောင် ဝမ်းစာရေးနဲ့၊ အသက်မွေးဖို့ အတတ်သင်လေ။
လူနှင့်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များကို၊ ကောင်းစွာသင်ကြား နားလည်စေ။
မှန်ကန်ယဉ်ကျေး ချိုသာအေး၊ ဆိုရေးတတ်ပါစေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၄။ မာတာပိတု^၅

မြင်းမိုရ်ရွှေတောင် မိဘကြွေးကို၊ ကောင်းစွာဆပ်ပေး ဝတ်ကျေကျေ။
ကြွေးသစ်ချကာ သားနှင့်မယား၊ မြှောက်စားချီးမြှင့် ဝတ်ကုန်စေ။
အလုပ်တာဝန် မလစ်ဟင်းနဲ့၊ အပြစ်ကင်းအောင် လုပ်ပါလေ။
စည်းစိမ်ကိုပေး ပြုစုရေး၊ မြော်တွေး သုံးချက်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

အသေဝနာတရား၊ အစထား၊ ဟောကြားမိန့်ခဲ့ပေ။

အဲဒါကြောင့်၊ နာရ ကြားရ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

^၂ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးမင်္ဂလာ ၃-ပါး။

^၃ နေရေးထိုင်ရေး မင်္ဂလာ ၃-ပါး။

^၄ သင်ယူရေး မင်္ဂလာ ၄-ပါး။

^၅ ပြုစုရေး မင်္ဂလာ ၃-ပါး။

၅။ ဒါနဉ္စ^၆

သုံးတန်စေတနာ ဖြူစင်လန်းလို့၊ ပေးကမ်းဝေမျှ လှူနိုင်စေ။
ကိုယ်နှုတ်စိတ်ကြံ မမိုက်မှားနဲ့၊ သုစရိုက်တရားကို ကျင့်ပါလေ။
ဆွေမျိုးတွေကို ပြင်ပ မထားနဲ့၊ သင်္ဂဟတရားနှင့် ချီးမြှောက်လေ။
သန့်စင်ပြစ်မျိုး လူထုကျိုး သယ်ပိုးရွက်ဆောင်စေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။ (စာမျက်နှာ ၁၆)

၆။ အာရတိ ဝိရတိ^၇

မကောင်းမှုတွေ ဟူသမျှကို၊ မတွေ့ခင်က ရှောင်ကြဉ်လေ။
တွေ့ကြုံလာလျှင် မလွန်ကျူးနဲ့၊ အထူးသဖြင့် စောင့်စည်းနေ။
အရက်သေစာ မသောက်စားနဲ့၊ မှောက်မှားတတ်တဲ့ အရာပေ။
လုပ်ကိုင်ပြောကြား သတိထား တရားမမေ့စေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၇။ ဂါရဝေါ စ^၈

အသက်ဂုဏ်ဝါ ကိုယ့်ထက်ကြီးက၊ ဆည်းကပ်ခစား ရိုသေလေ။
မာနတံခွန်ဂုဏ်မကြွနဲ့၊ ကိုယ်ကိုနိမ့်ချ အမြဲနေ။
လောဘအပို လိုမလိုက်နဲ့၊ ကိုယ်ထိုက်တာနဲ့ ကျေနပ်လေ။
ကိုယ့်ပေါ်ပြုဖူး သူ့ကျေးဇူး အထူးသိတတ်စေ။
ကောင်းကျိုးဆင့်ပွား မြတ်တရား နာကြားမပြတ်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၈။ ခန္တိ စ^၉

ဝတ်စားနေထိုင် ရန်ခပ်သိမ်း၊ စိတ်ကိုချုပ်ထိန်း သည်းခံလေ။
ကျိုးကြောင်းပြည့်န် ဆုံးမစကား၊ ပြောကြားလာက နာလွယ်စေ။
သူမြတ်ပုဂ္ဂိုလ် ဟူသမျှ၊ မကြာခဏ တွေ့ဆုံလေ။

^၆ လိုက်နာကျင့်သုံးရေး မင်္ဂလာ ၄-ပါး။

^၇ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း မင်္ဂလာ ၄-ပါး။

^၈ စိတ်ထားရေးရာ မင်္ဂလာ ၅-ပါး။

^၉ သည်းခံရေး မင်္ဂလာ ၄-ပါး။

သဘာဝတွေ မှန်ကန်ရေး ဆွေးနွေးမပြတ်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။ (စာမျက်နှာ ၁၇)

၉။ တပေါ စ¹⁰

လောကီအာရုံ ဖိမ်ယစ်မှုလို့ အပျော်မကြူးနဲ့ ခြိုးခြံလေ။
မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် လက်ကိုင်သုံးလို့ သူမြတ်ကျင့်ထုံး ယွင်းမသွေ။
လေးပါးသစ္စာ ဉာဏ်မြင်ကြည့်လို့ အမှန်သိအောင် ကြိုးစားလေ။
ဒုက္ခလွတ်ကင်း နိဗ္ဗာန်ချဉ်း အလင်းပေါက်နိုင်စေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၁၀။ ဗုဒ္ဓသာ¹¹

ဆင်းရဲချမ်းသာ သဘာဝ၊ တွေ့ကြုံနေကြ လူတိုင်းပေ။
ကောင်းဆိုးနှစ်တန် အစုံတွဲလို့ တလဲစီလှည့် အမြဲနေ။
လောကဓံကြုံ မဖြူတမ်းပေါ့၊ မတုန်စမ်းနဲ့ စိတ်ခိုင်စေ။
သောကကိုထိန်း ရမ္မက်သိမ်း အေးငြိမ်းချမ်းသာနေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

မင်္ဂလာအကျိုး

သုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာကုံးကို၊ လိုက်နာကျင့်သုံး ပန်သူတွေ။
စီးပွားချမ်းသာ ကျက်သရေတိုးလို့၊ ကောင်းကျိုးစည်ပွင့် တဝေဝေ။
ဘေးကင်းရန်ကွာ ချစ်သူပေါလို့၊ စိတ်ရော ကိုယ်ရော ချမ်းသာမလေ။
ပြောဆိုကြံဆ ဆောင်သမျှ အောင်ရမည် ကိန်းသေ။
အဲဒါကြောင့် ပန်ကြဆင်ကြ မင်္ဂလာပန်းခိုင်တွေ။ (စာမျက်နှာ ၁၈)

¹⁰ ခြိုးခြံရေး မင်္ဂလာ ၄-ပါး။

¹¹ စိတ်ထားခိုင်ခံ့ရေး မင်္ဂလာ ၄-ပါး။

၂။ အပြင်အောင်ခြင်းရှစ်ပါး

အပြင်အောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပါဠိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

- ၁။ ဗာဟုသဟဿ မဘိနိဗ္ဗိတ သာဝုဓန္တံ၊
ဂိရိမေခလံ ဥဒိတယောရံ၊ သ သေနမာရံ။
ဒါနာဒိ ဓမ္မဝိမိနာ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။
- ၂။ မာရတိရေက မဘိယုဇ္ဈိတ သဗ္ဗရတ္တိံ၊
ယောရံ ပနာဠာဝက မက္ခမ ထဒ္ဓယက္ခံ။
ခန္တိ သုဒန္တ ဝိမိနာ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။
- ၃။ နာဠာဂိရိံ ဂဇဝရံ အတိမဒ္ဒဘူတံ၊
ဒါဝဂ္ဂိ စက္ကမသနီဝ သုဒါရုဏန္တံ။
မေတ္တမ္ပုသေကဝိမိနာ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။
- ၄။ ဥက္ခိတ္တ ခဂ္ဂ မဘိဟတ္ထ သုဒါရုဏန္တံ၊
ဓာဝံ တိယောဇန ပထင်္ဂလိမာလဝန္တံ။ (ဗာမျက်နာ ၁၉)
ဣဒ္ဓိဘိ သင်္ခတမနော၊ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။
- ၅။ ကတွာန ကဠုမုဒရံ ဣဝ ဂ္ဂုဗိနိယံ၊
စိဉ္ဇာယ ဒုဠဝစနံ ဇနကာယ မဇ္ဈေ။
သန္တေန သောမဝိမိနာ၊ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။
- ၆။ သစ္စံ ဝိဟာယ အတိသစ္စက ဝါဒကေတု၊
ဝါဒါဘိရောပိတမနံ အတိအန္ဓဘူတံ။
ပညာပဒီပဇလိတော ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊

တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။

၇။ နန္ဒောပနန္တ ဘုဇင်္ဂ ပိဝိဓံ မဟိဒ္ဓိ၊
ပုတ္တေန ထေရဘုဇဂေန ဓုနာပယန္တော။
ဣဒ္ဓါပဒေသဝိမိနာ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။

၈။ ဒုဂ္ဂါဟဒိဋ္ဌိဘုဇဂေန သုဒဋ္ဌ ဟတ္ထံ၊
ဗြဟ္မံ သုတံ ဇုတိမဟိဒ္ဓိ ဗကာဘိဓာနံ။
ဉာဏာဂဒေန ဝိမိနာ ဇိတဝါ မုနိန္ဒော၊
တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ ဇယမင်္ဂလဂုံ။

အပြင်အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး ပါဠိ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၀)

အပြင်အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး အနက်

မာရ်နတ်ကို အောင်တော်မူခြင်း

၁။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဂိရိမေခလံ = ဂိရိမေခလာ အမည်ရှိသော ဆင်ကို၊ ဥဒိတံ = တက်စီးထသော၊ အဘိနိမ္မိတ သာဝုဇန္တံ = အလွန်ဖန်ဆင်းအပ်သော လက်နက်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဗဟုသဟဿံ = တစ်ထောင်သော လက်ရုံးရှိထသော၊ ယောရံ = ကြမ်းတမ်းစွာထသော၊ သ သေနမာရံ = စစ်သည်နှင့်တကွသော မာရ်နတ်သားကို၊ ဒါနာဒိ ဓမ္မဝိမိနာ = ဒါနပါရမီ အစရှိသော တရားတည်းဟူသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = မာရ်နတ်သားကို အောင်တော်မူသော ထို မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်း မင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

အာဠာဝကဘိလူးကို အောင်တော်မူခြင်း

၂။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မာရတိရေကံ = မာရ်နတ်သားထက်အလွန်၊ သဗ္ဗရတ္ထိံ = ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး၊ (စာမျက်နှာ ၂၁) အဘိယုဇ္ဈိတံ = အလွန်စစ်ထိုးနိုင်ထသော၊ ယောရံ = ကြောက်မက်ဖွယ်ရှိထသော၊ အက္ခမံ = သူတစ်ပါးတို့သည် သည်းခံနိုင်ခဲထသော၊ ထဒ္ဓံ = ကြမ်းတမ်းခက်မာစွာ ထသော၊ အာဠာဝကံ = အာဠာဝက အမည်ရှိသော၊ ယက္ခံ ပန = ဘိလူးကိုကား၊ ခန္တိ သုဒန္တ ဝိမိနာ = သည်းခံ တော်မူခြင်း၊ ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးစေတော်မူခြင်း တည်းဟူသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေ

ပြီ၊ တံ တေဇသာ = အာဠာဝကဘီလူးကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

နာဠာဂိရိဆင်ကို အောင်တော်မူခြင်း

၃။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒါဝဂ္ဂိ စက္ကမသနီဝ = တောမီး မိုးကြိုးစက်ကဲ့သို့၊ သုဒါရဏန္တံ = အလွန်ကြမ်းကြုတ်စွာထသော၊ အတိမဒ္ဒဘူတံ = အလွန်မှန်ယစ်စွာထသော၊ နာဠာဂိရိ = နာဠာဂိရိ အမည်ရှိသော၊ ဂဇဝရံ = မြတ်သော မင်းစီးဆင်ကို၊ မေတ္တာမ္မုသေကဝိမိနာ = မေတ္တာတော်ရေကို သွန်းခြင်းတည်းဟူသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = နာဠာဂိရိဆင်ကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

အင်္ဂုလိမာလကို အောင်တော်မူခြင်း

၄။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဥက္ခိတ္တ ခဂ္ဂ မဘိဟတ္ထ သုဒါရဏန္တံ = ချီအပ်သော သန်လျက် လက်၌ ရှိသည်ဖြစ်၍ (စာမျက်နှာ ၂၂) အလွန်ကြမ်းကြုတ်စွာထသော၊ တိယောဇန ပထံ = သုံးယူဇနာရှိသော ခရီးကို၊ ဓာဝံ = တဟုန်တည်း ပြေးစွမ်းနိုင်ထသော၊ အင်္ဂုလိမာလဝန္တံ = လက်ညှိုးတည်းဟူသော ပန်းရှိသော ခိုးသူကို၊ ဣဒ္ဓိဘိ သင်္ခတမနော = တန်ခိုးတော်အားဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ်သော နှလုံးတော် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = အင်္ဂုလိမာလ အမည်ရှိသော ခိုးသူကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

စိဉ္စမာဏဝိကာကို အောင်တော်မူခြင်း

၅။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကဋ္ဌံ = သစ်သားကို၊ ဂ္ဟိနိယံ = ကိုယ်ဝန်ဆောင်သော၊ ဥဒရံ ဣဝ = ဝမ်းကဲ့သို့၊ ကတွာန = ပြုလတ်၍၊ ဇနကာယ မဇ္ဈေ = တရားနာပရိသတ်ဖြစ်သော လူ၊ ရဟန်းအပေါင်းတို့အလယ်၌၊ စိဉ္စာယ = စိဉ္စမာဏဝိကာ အမည်ရှိသော မိန်းမညစ်သည်၊ ဒုဋ္ဌဝစနံ = စွပ်စွဲသော အားဖြင့် ဖျက်ဆီးသော စကားကို၊ သန္တေန = ငြိမ်သက်စွာသော၊ သောမဝိမိနာ = ဖြူစင်စွာသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = စိဉ္စမာဏဝိကာ အမည်ရှိသော မိန်းမညစ်၏ စွပ်စွဲသောအားဖြင့် ဖျက်ဆီးသော စကားကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

သစ္စကပရိဗိုဇ်ကို အောင်တော်မူခြင်း

၆။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သစ္စံ (စာမျက်နှာ ၂၃) = မှန်သောစကားကို၊ ဝိဟာယ = စွန့်၍၊ အတိသစ္စက ဝါဒကေတုံ = မမှန်သည်ကို မှန်သည်ဟု ဆိုအပ်သော ဝါဒတည်းဟူသော မှန်

ကင်းရှိသော၊ ဝါဒါဘိရောပိတမနံ = မိမိဝါဒဖြင့် သူတစ်ပါးတို့အား နှိမ်နင်းလိုသော စိတ်ရှိသော၊ အတိအန္တဘူတံ = အလွန်မှိုက်လှစွာသော ကုဋဒန္တ အမည်ရှိသော သစ္စက ပရိဝိုဇ်ကို၊ ပညာပဒီပဇလိတော = ပညာတော်တည်းဟူသော ဆီမီးတန်ဆောင်ကို ထွန်းညှိတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = ကုဋဒန္တ အမည်ရှိသော သစ္စက ပရိဝိုဇ်ကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော် အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

နန္ဒောပနန္ဒနဂါးကို အောင်တော်မူခြင်း

၇။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝိဝိဓံ = အထူးထူး အပြားပြားရှိသော၊ မဟိဒ္ဓိံ = ကြီးသော တန်ခိုးရှိသော၊ နန္ဒောပနန္ဒ ဘုဇင်္ဂံ = နန္ဒောပနန္ဒ အမည်ရှိသော နဂါးမင်းကို၊ ထေရဘုဇဂေန = ကြီးမြတ်သော နဂါးမင်းဖြစ်တော်မူသော၊ ပုတ္တေန = သားတော် အရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို၊ ဓနာပယန္တော = အခိုးအလျှံကို ထွက်စေလျက်၊ ဣဒ္ဓူပဒေသဝိမိနာ = တန်ခိုးတော်ဖန်ဆင်းခြင်း၌ နည်းညွှန်ဥပဒေကို ပေးသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = နန္ဒောပနန္ဒ အမည်ရှိသော နဂါးမင်းကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၄)

ဗကဗြဟ္မာကို အောင်တော်မူခြင်း

၈။ (ယော) မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒုဂ္ဂါဟဒိဋ္ဌိဘုဇဂေန = မကောင်းသော အယူမိစ္ဆာတည်းဟူသော မြွေသည်၊ သုဒဋ္ဌ ဟတ္ထံ = ပြင်းစွာ ကိုက်ခဲအပ်သော လက်ရှိသော၊ ဝိဘူတိ အတိတိမဟိဒ္ဓိံ = စိုးရတင့်တယ် အလွန်ကြီးကျယ်သော တန်ခိုးရှိသော၊ ဗကာဘိဓာနံ = ဗကအမည်ရှိသော၊ ဗြဟ္မံ = ဗြဟ္မာမင်းကို၊ ဉာဏာဂဒေန = ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော အဆိပ်ကို ဖျောက်တတ်သော ဆေးဟုဆိုအပ်သော၊ ဝိမိနာ = အစီအရင်ဖြင့်၊ ဇိတဝါ = အောင်တော်မူလေပြီ၊ တံ တေဇသာ = ဗကအမည်ရှိသော ဗြဟ္မာမင်းကို အောင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ အဂ္ဂံ = မြတ်သော၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။

အပြင်အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး ပါဠိ အနက်ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၅)

အောင်ခြင်းရှစ်ပါး တေး

(စာသား = ပထမကျော် လယ်တီကောဝိဒ)

ရေး - သဟာယ ဆရာတင်

ဆို - မေရှင်

အောင်ခြင်းရှစ်ပါး ... အသံကြားတဲ့အခါ ... စီးပွားဥစ္စာ အဟုတ်မကြာ အောင်မှာ ကျန်းမာ ချမ်းသာပါလို့ ... ဘေးရန် မဝိုင်း ... ကြံတိုင်းအောင် ဆောင်တိုင်းမြောက်မှ ၇ ရက်သားသမီးများနဲ့ နတ်လူဗြဟ္မာ။

သက္ကရာဇ်ကောဇာ တစ်ရာသုံးခုမှာ လပြည့် နွေကဆုန် ရွှေဘုန်းတော်ခြောက်ဖြာ တောက်ခါ မဟာဗောဓိ ညောင်ပင်အောက်မှ ဘုရားအဖြစ် ... တရားအစစ်နဲ့ ရွှေပလ္လင်ထက်မှာ စံပယ်ချိန်မှာ ပြောင်မာတင် မေခလာ ဆင်ရတနာစီးလို့ မာရ်နတ်မင်းရယ် အားမာန်တင်းကာ ဝသဝတီ နတ်ပြည်ကလာ၊ စစ်ချီကာ မာန်တွေမူလို့ ဘုရားကို ယှဉ်တု ပလ္လင်လှပြန်တာ၊ သည်းခံပါ၍ အမျက်မထား ... ၊ ပါရမီဆယ်ပါးနဲ့ မာရ်နတ်ရန် နင်းနှိမ်ပေရ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း ပထမပါ။ (စာမျက်နှာ ၂၆)

အာဠဝိပြည်အနီး ညောင်ပင်ကြီးမှာ တစ်ဦးတည်း ဘီလူးကြီး အာဠာဝကစံရာ တစ်နေ့သော် မြတ်စွာ ဘဂဝါ သူစံနန်း မြန်းတော်မူလာ၊ ဘီလူးကြီး အာဠာဝက ယမ်းပုံမီးကျ တားမရ ဆီးမနိုင် ... ဒေါသလှိုင်ကာ ဘုရားကို ပြိုင်ဆို မနိုင်ငြား၊ မာန်စွယ်များလည်းကျရရှာ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း ဒုတိယပါ။

အခါတစ်ပါး ... မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်လမ်းမှာ ဆွမ်းခံကြွလာခိုက် သတ်လိုက်မယ်တဲ့ ဒေဝဒတ်မိုက်ရယ် ... ကြံစည်ပြန်တာ၊ နာဠာဂီရိ အမည်ရှိတဲ့ ဆင်ကို အရက်အမျိုးမျိုးတွေ အတင်းတိုက်လို့သာ၊ ဘုရားမြတ်စွာကိုပင် အနင်းခိုင်းလိုက်တာ၊ သို့ပါသော်လဲ ဆင်မိုက်ကြီးမှာ ဒုတုပ်ရရှာ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း တတိယပါ။

(ရှေးသရောအခါ သာဝတ္ထိပြည်ဌာနမှာ လူမိုက်ဗိုလ် အင်္ဂုလိမာလဟာ သန်လျက်ဓားကို သူ့လက်ဖျား ... မချပါ)။^၂ ဓားပြကြီးလုပ်၍ ဆိုးယုတ်ပုံမှာ လက်ညှိုးတွေ ခုတ်လို့သာ၊ ထိုအခါ ဘုရားကြွလို့ မမှားရဖို့ တရားပြတော်မူရှာ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း စတုတ္ထပါ။

မြတ်တရားတော် မြွက်ရှာပါလို့ ... သိကြား ဗြဟ္မာ အများသတ္တဝါ ဗိုလ်ပုံ ပရိသတ်စုံတဲ့ မင်္ဂလာပွဲမှာ စိဉ္စမာဏ မိန်းမယုတ်မာ သူမိုက်ကို ပျဉ်ချုပ်ဖုံးကာ ဘုရားဂေါတမနဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဇောကျကာ ... ငိုကြွေး အရှက်မွန်၊ ကိုယ်လေးလက်ဝန်ရှိတဲ့ ပုံဟန်ဆောင်လို့ သူ့စွပ်စွဲလာ၊ အပြစ်တော်မယူဘဲ လူပုံထဲမှာ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း ပဉ္စမပါ။

သုံးလူထွတ်ထား ... မြတ်ဘုရားဒေသနာ မှတ်သားဖွယ် ဝေနေယျာ အနိစ္စရယ် ဒုက္ခရယ် အနတ္တ တရားကို မှားတယ်ဆို၍ (စာမျက်နှာ ၂၇) မကြည်ညိုပြန်တာ၊ အယူလွဲတဲ့ ငရဲမိစ္ဆာ သစ္စကပရိဗိုဇ် မလိမ္မာ၊ ဒေသနာတော် ... ၊ အနန္တကို မြတ်စွာဘုရားက နောင်မမှားအောင် သစ္စကကို တရားပြရှာ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း ဆဋ္ဌမပါ။

ဇမ္ဗူကျွန်း မြင်းမိုရ် ရွှေတောင်ခါးပန်းမှာ ကြမ်းတမ်းတဲ့ နတ်နဂါးပါ မှတ်သား ... လောက်စရာ၊ နန္ဒောပနန္ဒ လျှပ်တပြက် အသက်ရာ ကုဋေချွေခွင်း ... မြွေမင်းရာဇာ မြတ်ဘုရားရဲ့ သားတော် ရှင်မောဂ္ဂလာန်၊

နှိမ်နင်းဖို့ လွှတ်လိုသာ၊ စိတ်နှလုံး သိမ်မွေ့ကာ နဂါးကြီး ခေါင်းငိုက် ဦးစိုက်ပါ၍ ခစားဖို့ ရောက်လို့လာ၊
မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း သတ္တမပါ။

ဗြဟ္မာဘုံမှာ ... တန်ခိုးဂုဏ်မာန်သတင်း နေဆယ်စင်းသို့ ပုံပမာ၊ ဗကဗြဟ္မာကြီးဟာ အမှူးကြီးမှားလို့
အယူသည်းနေရှာ၊ ငါသာ မြတ်ပယ် စိတ်မှာစွဲကာ ဘုရားကိုပင် ကန့်လန့်တိုက်၍ မိုက်နေပုံကို ဆိုးနေပုံကို
ဘဂဝါဘုရားကသာ ဒေသနာ တရားပြကာ၊ အဲဒီတော့ ဗကဗြဟ္မာ မာန်စွယ်ကျလို့ ရှိခိုးရတာ၊ မေတ္တာဓာတ်နဲ့
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဆောင်နှင်းခဲ့ အောင်ခြင်း အဋ္ဌမပါ။

မှတ်ချက်။ ။ အောင်ခြင်းရှစ်ပါးဝတ္ထုကို သိလိုပါက ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်းနှင့် မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းတို့၌
လေ့လာပါ။ (စာမျက်နှာ ၂၈)

၃။ အတွင်းအောင်ခြင်း

အတွင်းအောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပါဠိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ အဝိဇ္ဇာအဏှာကောသမိ၊ သတ္တေ တဏှာဇလမ္ပုဇေ။
တမှာ ဌာနာ နိက္ခာမေသိ၊ ဒေသနာဉာဏတေဇသာ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။

၂။ မဟာ မောဟန္တကာရေန၊ အဘိဘူတေ မဟာဇနေ။
ပညာစက္ခု လဘာပေသိ၊ ဉာဏာလောကေန သော ဇိနော။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။

၃။ ရာဂါဒိအဂ္ဂိဇာလေဟိ၊ ဥမုကာယံ မဟာဇနံ။
နိဗ္ဗာပေသိ နရနာထော၊ အဋ္ဌမဂ္ဂင်္ဂဝါရိနာ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။

၄။ စတုရောယေဟိ ဝုယုန္တေ၊ ဂုမ္ဘီရေ သံသာရဏှဝေ။
ဥတ္တာရေသိ မဟာဝီရော၊ ဓမ္မနာဝါယ နာယကော။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။ (စာမျက်နှာ ၂၉)

- ၅။ သံသာရစာရကံ လောကံ၊ နိစ္စံ ဒုက္ခေန ပီဋိတံ။
 နိဗ္ဗာနပုရံ ပါပေသိ၊ ယာနတ္ထယေန သော ဇိနော။
 ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။
- ၆။ ကဋ္ဌမုခါဒိသပ္ပေဟိ၊ ဥဋ္ဌကာယံ မဟာဇနံ။
 တိကိစ္ဆေသိ မဟာမိရော၊ နာထော တိလောကဝေဇ္ဇကော။
 ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။
- ၇။ သံသာရဒုက္ခကန္တာရာ၊ ကိလေသစောရပီဋိတံ။
 ခေမန္တဘူမိံ တာရေသိ၊ သတ္တဝါဟော ဝိနာယကော။
 ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။
- ၈။ ပဉ္စတာလီသဝဿာနိ၊ ဌတွာ လောကံ သဒေဝကံ။
 ပိဝယိတွာ ဓမ္မရသံ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။
 ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ ဇယမင်္ဂလံ။

အတွင်းအောင်ခြင်းရှစ်ပါး ပါဠိပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၃၀)

အတွင်းအောင်ခြင်းရှစ်ပါး အနက်

၁။ အဝိဇ္ဇာအဏှကောသမိ = အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ဥစ္စံတွင်း၌၊ တဏှာဇလမ္ပုဇေ = တဏှာတည်းဟူသော သားအိမ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တေ = သတ္တဝါတို့ကို၊ ဒေသနာဉာဏတေသော = ဒေသနာဉာဏ်တည်းဟူသော တန်ခိုးဖြင့်၊ တမှာ ဌာနာ = ထိုအဝိဇ္ဇာ ဥစ္စံ၊ တဏှာ သားအိမ်အရပ်မှ၊ နိက္ခာမေသိ = ထွက်မြောက်စေတော်မူပြီ၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၂။ သော ဇိနော = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဉာဏာလောကေန = ဉာဏ်တည်းဟူသော အလင်းရောင်ဖြင့်၊ မဟာ မောဟန္တကာရေန = ကြီးစွာသော အမှိုက်တိုက်တည်းဟူသော မောဟသည်၊ အဘိဘူတေ = အလွန်နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော၊ မဟာဇနေ - သတ္တေ = များစွာကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို၊ ပညာစက္ခံ = ပညာတည်းဟူသော စက္ခုကို၊ လဘာပေသိ = ရစေတော်မူပြီ၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။ (စာမျက်နှာ ၃၁)

၃။ နရနာထော = လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ရာဂါဒိအဂ္ဂိ-
ဇာလေဟိ = ရာဂအစရှိသော မီးလျှံတို့ဖြင့်၊ ဥမုကာယံ = လောင်ကျွမ်းသော ကိုယ်ရှိသော၊ မဟာဇနံ = များစွာ
သော သတ္တဝါတို့ကို၊ အဋ္ဌမဂ္ဂင်္ဂဝါရိနာ = မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော ရေစင်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာပေသိ = ငြိမ်းစေတော်မူပြီး၊
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာ
သည်၊ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၄။ မဟာဝီရော = ကြီးမြတ်သော လုံ့လရှိတော်မူသော၊ နာယကော = လူသုံးပါးတို့ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့
ဆောင်တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်၊ ဂန္ထိရေ = နက်စွာသော၊ သံသာရဏ္ဏဝေ = သံသရာ
တည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာ၌၊ စတုရေယေဟိ = လေးပါးသော ရေအယဉ်တို့ဖြင့်၊ ဝုယုန္တေ = မျောကုန်သော
သတ္တဝါတို့ကို၊ ဓမ္မနာဝါယ = တရားတည်းဟူသော လှေဖြင့်၊ ဥတ္တာရေသိ = ကယ်တင်တော်မူပြီး၊ ဧတေန
သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊
ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၅။ သော ဇိနော = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ သံသာရစာရကံ = သံသရာ၌ ကျင်လည်ထသော၊ ဒုက္ခေန
= ဇာတိ အစရှိသော ဒုက္ခဖြင့်၊ နိစ္စံ = အမြဲ၊ ပီဠိတံ = နှိပ်စက်အပ်ထသော၊ လောကံ = လူအပေါင်းကို၊
ယာနတ္ထယေန = ယာဉ်သုံးပါးတို့၏အပေါင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနပုရံ = နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့၊ ပါပေသိ = ရောက်စေတော်မူပြီး၊
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာ
သည်၊ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။ (စာမျက်နှာ ၃၂)

၆။ မဟာမီရော = ကြီးမြတ်သော ပညာရှိတော်မူသော၊ တိလောကဝေဇ္ဇကော = လူသုံးပါး၏ ဆေး
သမားသဖွယ်ဖြစ်တော်မူသော၊ နာထော = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကဋ္ဌမုခါဒိသပ္ပေဟိ = ကဋ္ဌမုခ အစရှိသော
မြွေလေးစင်းတို့သည်၊ ဥဋ္ဌကာယံ = ကိုက်အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ မဟာဇနံ = များစွာသော သတ္တဝါတို့ကို၊
တိကိစ္ဆေသိ = ဒေသနာအမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးကုသတော်မူပြီး၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာ
စကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၇။ သတ္တဝါဟော = ယာဉ်မှူးသဖွယ်ဖြစ်တော်မူသော၊ ဝိနာယကော = သတ္တဝါတို့ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင်
တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကိလေသစောရပီဠိတံ = ကိလေသာတည်းဟူသော ခိုးသူတို့သည်
နှိပ်စက်အပ်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ သံသာရဒုက္ခကန္တာရာ = သံသရာ ဆင်းရဲတည်းဟူသော ခရီးခဲမှ၊
ခေမန္တဘူမိံ = ဘေးမရှိရာ နိဗ္ဗာန်သို့၊ တာရေသိ = ပို့ဆောင်ထုတ်ချောက် ကူးမြောက်စေတော်မူပြီး၊ ဧတေန
သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော သစ္စာစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊ ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊
ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၈။ သော = ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကျေးဇူးအပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊
ပဉ္စတာလီသဝဿာနိ = လေးဆယ့်ငါးဝါတို့ပတ်လုံး၊ ဌတ္တာ = တည်တော်မူ၍၊ သဒေဝကံ = နတ်နှင့်တကွ

သော၊ လောကံ = လူအပေါင်းကို၊ ဓမ္မရသံ = တရားတည်းဟူသော အမြိုက်အရသာကို၊ ပိဝယိတွာ = သောက်
စေတော်မူပြီး၍၊ သသာဝကော = တပည့်သား သံဃာတော်အပေါင်းနှင့်တကွ၊ နိဗ္ဗုတော = ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူ
လေပြီ၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဤသို့သော (စာမျက်နှာ ၃၃)သစ္စစကားကြောင့်၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား၊
ဇယမင်္ဂလံ = အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။

အတွင်းအောင်ခြင်းရှစ်ပါး အနက်ပြီး၏။

၄။ ရတနာရွှေချိုင့်

ရတနာရွှေချိုင့်ပါဌ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

- ၁။ ဇယာသန္တာဂတာ ဗုဒ္ဓါ၊ ဇိတွာ မာရံ သဝါဟနံ။
စတုသစ္စမတရသံ၊ ယေ ပိဝိသု နရာသဘာ။
- ၂။ တဏှာကံရာဒယော ဗုဒ္ဓါ၊ အဠဝိသတိ နာယကာ။
သဗ္ဗေ ပတိဋ္ဌိတာ မယံ၊ မတ္တကေ တေ မုနိဿရာ။
- ၃။ သီသေ ပတိဋ္ဌိတော နောသိ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော ဒွိလောစနေ။
သံဃော ပတိဋ္ဌိတော မယံ၊ ဥရေ သဗ္ဗဂုဏာကရော။
- ၄။ ဟဒယေ မေ အနုရုဒ္ဓါ၊ သာရိပုတ္တော စ ဒက္ခိဏေ။
ကောဏ္ဍညော ပစ္ဆာဘာဂသ္မိံ၊ မောဂ္ဂလ္လာနော စ ဝါမကေ။
- ၅။ ဒက္ခိဏေ သဝနေ မယံ၊ အာသုံ အာနန္ဒ၊ ရာဟုလာ။
ကဿပေါ စ၊ မဟာနာမော၊ ဥဘောသုံ ဝါမသောတကေ။
- ၆။ ကေသန္တေ ပိဋိဘာဂသ္မိံ၊ သူရိယောဝ ပဘကံရော။
နိသိန္ဓော သိရိသမ္ပန္နော၊ သောဘိတော မုနိပုဂံဝေါ။ (စာမျက်နှာ ၃၅)
- ၇။ ကုမာရကဿပေါ နာမ၊ မဟေသီ စိတြဝါစကော။
သော မယံ ဝဒနေ နိစ္စံ၊ ပတိဋ္ဌာသိ ဂုဏာကရော။

- ၈။ ပုဏ္ဏော၊ အင်္ဂုလိမာလော စ၊ ဥပါလိ နန္ဒ၊ သီဝလိ။
 ကုမေ ပဉ္စ မဟာထေရာ၊ နလာဇေ တိလကာ ဝိယ။
- ၉။ တေဟိ သေသာ မဟာထေရာ၊ ဇိတဝန္တော ဖိနောရသာ။
 ဇေန္တိ သီလ တေဇေန၊ အဂ္ဂမင်္ဂေသု သဏ္ဍိတာ။
- ၁၀။ ရတနံ ပုရတော အာသိ၊ ဒက္ခိဏေ မေတ္တသုတ္တကံ။
 ဇေဂ္ဂံ ပစ္ဆတော အာသိ၊ ဝါမေ အင်္ဂုလိမာလကံ။
- ၁၁။ ခန္ဓ၊ မောရ ပရိတ္တဉ္စ၊ အာဇာနည်ယ သုတ္တကံ။
 အာကာသေ ဆဒနံ အာသိ၊ သေသာ ပါကာရ သဏ္ဍိတာ။
- ၁၂။ ဇိနာနံ ဗလသံယုတ္တေ၊ ဓမ္မပါကာရလင်္ကတေ။
 ဝသတော မေ အင်္ဂိစ္ဆေန၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဉ္စရေ။
- ၁၃။ ဝါတပိတ္တာဒိသဉ္စတာ၊ ဗဟိရဇ္ဈတ္တုပဒ္ဒဝိ။
 အသေသာ ဝိနာသံ ယန္တု၊ အနန္တဂုဏတေဇသာ။
- ၁၄။ ဇိနပဉ္စရမဇ္ဈမိ၊ ဝိဟရန္တံ မဟိတလေ။
 သဒါ ပါလေန္တု မံ သဗ္ဗေ၊ တေ မဟာပုရိသာ သဘာ။
- ၁၅။ ကုစ္စေဝ မေကန္တံ ကတော၊ သုရက္ခော ဇိနာနဘာဝေ။
 ဟတာရိသံဃော သံဃဿ၊ တေဇေန ဂုဏာကရဿ။

ရတနာရွှေချိုင့်ပါဌ်ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၃၆)

၁။ ဇယာသန္တာကတာ = အောင်နေရာခွင် အပရာဇိတ ပလ္လင်သို့ ရောက်တော်မူကုန်ထသော၊
 နရာသဘာ = လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ထက်လည်း မြတ်တော်မူကုန်သော၊ ယေ ဗုဒ္ဓါ = အကြင်မြတ်စွာ
 ဘုရားတို့သည်၊ (သန္တိ = ရှိတော်မူကုန်၏။) တေ ဗုဒ္ဓါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ သဝါဟနံ = စစ်သည်ဗိုလ်ပါ
 နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ မာရံ = မာရ်နတ်သားကို၊ ဇိတွာ = အောင်တော်မူလေကုန်သည်ဖြစ်၍၊ စတုသစ္စမတရသံ
 = သစ္စာလေးဖြာ မြိုက်ရသာကို၊ ပိဝီသု = သောက်တော်မူလေကုန်ပြီ။

၂။ မုနိဿရာ = ရသေ့ရဟန်းအပေါင်းတို့ကို အစိုးရတော်မူကုန်ထသော၊ နာယကာ = လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ
 သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ ခရီးလမ်းညွှန်သဖွယ်လည်း ဖြစ်တော်မူကုန်ထသော၊ အဠာသတိ = တဏှာကံရာဒယော
 တဏှာကံရာဘုရား အစရှိကုန်သော၊ ယေ ဗုဒ္ဓါ = အကြင်မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ (သန္တိ = ရှိကုန်၏။) သဗ္ဗေ =

ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ တေ ဗုဒ္ဓါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ မယုံ = အကျွန်ုပ်၏၊ မတ္တကေ = ဦးခေါင်းထက်၌၊ ပတိဋ္ဌိတာ = တည်တော်မူကုန်သည်၊ (အာသုံ = ဖြစ်ကုန်ပြီ)။ (စာမျက်နှာ ၃၇)

၃။ သဗ္ဗဂုဏာကရော = ခပ်သိမ်းသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော် အပေါင်းတို့၏ တည်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ နော = အကျွန်ုပ်တို့၏၊ ဗုဒ္ဓေါ = ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည်၊ မယုံ = အကျွန်ုပ်၏၊ သီသေ = ဦးခေါင်း၌၊ ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ အသိ = ဖြစ်ပြီ၊ ဓမ္မော = ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ တရားတော်သည်၊ (မယုံ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ဒွိလောစနေ = မျက်စိနှစ်ဖက်၌၊ (ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ အသိ = ဖြစ်ပြီ)၊ သံယော = မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက် ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်ဟု ဆိုအပ်သော ရှစ်ယောက်သော အရိယာ သံဃာတော်သည်၊ မယုံ = အကျွန်ုပ်၏၊ ဥရေ = ရင်၌၊ ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ (အသိ = ဖြစ်ပြီ)။

၄။ အနုရုဒ္ဓါ = အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည်၊ မေ = အကျွန်ုပ်၏၊ ဟဒယေ = နှလုံး၌၊ (ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ အသိ = ဖြစ်ပြီ)၊ သာရိပုတ္တော စ = အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်လည်း၊ (မေ - မမ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ဒက္ခိဏေ = လက်ယာ၌၊ (ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ အသိ = ဖြစ်ပြီ)၊ ကောဏ္ဍညော = အရှင်ကောဏ္ဍညသည်၊ (မမ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ပစ္ဆိမာဂဗ္ဗိ = နောက်အဖို့၌၊ (ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ အသိ = ဖြစ်ပြီ)၊ မောဂ္ဂလ္လာနော စ = အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည်လည်း၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ဝါမကေ = လက်ဝဲ၌၊ (ပတိဋ္ဌိတော = တည်တော်မူသည်၊ အသိ = ဖြစ်ပြီ)။

၅။ အာနန္ဒ၊ ရာဟုလာ = အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်ရာဟုလာတို့သည်၊ မယုံ = အကျွန်ုပ်၏၊ ဒက္ခိဏေ သဝနေ = လက်ယာနား၌၊ (ပတိဋ္ဌိတာ = တည်တော်မူကုန်သည်)၊ အာသုံ = ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ကဿပေါ စ = အရှင်ကဿပသည်လည်းကောင်း၊ မဟာနာမော (စ) = အရှင်မဟာနာမသည်လည်းကောင်း၊ ဥဘော = နှစ်ပါးသော အရှင်တို့သည်၊ (မယုံ (စာမျက်နှာ ၃၈) = အကျွန်ုပ်၏)၊ ဝါမသောတကေ = လက်ဝဲနား၌၊ (ပတိဋ္ဌိတာ = တည်တော်မူကုန်သည်)၊ အာသုံ = ဖြစ်ကုန်ပြီ။

၆။ သူရိယော = နေမင်းကဲ့သို့၊ ပဘင်္ဂရော = အရောင်ကိုပြုတတ်သော၊ သိရိသမ္ပန္နော၊ = ဘုန်းကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ မုနိပုဂံဝေါ = ရဟန်းတကာတို့၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ သောဘိတော = အရှင်သောဘိတသည်၊ (မယုံ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ကေသန္တေ = ဆံ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ ပိဋိဘာဂဗ္ဗိ = ကျောက်ကုန်းအဖို့၌၊ နိသိန္နော = နေတော်မူသည်၊ (အသိ = ဖြစ်ပြီ)။

၇။ မဟေသီ = သီလက္ခန္ဓ စသည့်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကို ရွှင်မြူးဝမ်းသာ ရှာတော်မူလေ့ရှိသော၊ စိတြဝါစကော = ဆန်းကြယ်သော တရားစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော၊ ဂုဏာကရော = ကျေးဇူးတော်အပေါင်း၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူသော၊ ကုမာရကဿပေါ နာမ = ကုမာရ ကဿပ မည်တော်မူသော၊ သော - ထေရော = ထိုမထေရ်သည်၊ မယုံ = အကျွန်ုပ်၏၊ ဝဒနေ = နှုတ်ခမ်း၌၊ နိစ္စံ = အမြဲ၊ ပတိဋ္ဌာသိ = တည်တော်မူပြီ။

၈။ ပုဏ္ဏော (စ) = အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂုလိမာလော စ = အရှင်အင်္ဂုလိမာလ မထေရ်လည်းကောင်း၊ ဥပါလိ နန္ဒ၊ သီဝလိ (စ) = အရှင်ဥပါလိထေရ်၊ အရှင်နန္ဒထေရ်၊ အရှင်သီဝလိထေရ်လည်းကောင်း၊ ဣမေ ပဉ္စ မဟာထေရာ = ဤငါးပါးသော မဟာထေရ်တို့သည်၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏) နလာဇေ = နဖူးပြင်၌၊ တိလကာ ဝိယ = မှန်ကူကဲ့သို့၊ (ပတိဋ္ဌိတာ = တည်တော်မူကုန်သည်၊ အာသု = ဖြစ်ကုန်ပြီ)။

၉။ တေဟိ = ထိုအရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ အစရှိသော အရှင်တို့မှာ၊ သေသာ = ကြွင်းကုန်သော၊ ဇိတဝန္တော = အောင်အပ်ပြီး(စာမျက်နှာ ၃၉)သော ရမ္မက်ရှိကုန်သော၊ ဇီနောရသာ = မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သားတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ သီလတေဇေန = သီလတန်ခိုးအားဖြင့်၊ ဇလန္တာ = ထွန်းတောက်ပကုန်သော၊ မဟာထေရာ = မဟာထေရ်တို့သည်၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏) အဂ္ဂမဇေသု = မြတ်သောအင်္ဂါတို့၌၊ သဏ္ဌိတာ = ကောင်းစွာ တည်ကုန်သည်၊ (အာသု = ဖြစ်ကုန်ပြီ)။

၁၀။ ရတနံ = ရတနသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ပုရတော = ရှေ့၌၊ (ပတိဋ္ဌိတံ = တည်သည်၊) အာသိ = ဖြစ်၏၊ မေတ္တသုတ္တကံ = မေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်သည်ကား၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ဒက္ခိဏေ = လက်ယာ၌၊ (ပတိဋ္ဌိတံ = တည်သည်၊ အာသိ = ဖြစ်၏)၊ ဓဇ္ဇံ = ဓဇ္ဇသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ပစ္ဆတော = နောက်၌၊ (ပတိဋ္ဌိတံ = တည်သည်၊) အာသိ = ဖြစ်၏၊ အင်္ဂုလိမာလကံ = အင်္ဂုလိမာလသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ (မေ = အကျွန်ုပ်၏)၊ ဝါမေ = လက်ဝဲ၌၊ (ပတိဋ္ဌိတံ = တည်သည်၊ အာသိ = ဖြစ်၏)။

၁၁။ ခန္ဓ၊ မောရ ပရိတ္တဉ္စ = ခန္ဓသုတ်၊ မောရသုတ် ပရိတ်တော်သည်လည်းကောင်း၊ အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ္တကံ = အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ် ပရိတ်တော်သည်လည်းကောင်း၊ အာကာသေ = ကောင်းကင်၌၊ ဆဒနံ (ဝိယ) = ထီးကဲ့သို့၊ အာသိ = ဖြစ်ပြီ၊ သေသာ = ကြွင်းကုန်သော ပရိတ်တော်တို့သည်ကား၊ ပါကာရလင်္ကာတာ (ဝိယ) = တံတိုင်းကဲ့သို့၊ သဏ္ဌိတာ = ကောင်းစွာတည်းကုန်သည်၊ (အာသု = ဖြစ်ကုန်ပြီ)။

၁၂။ ဇိနာနံ = ငါးပါးမာရ်အောင် မြတ်ဘုန်းခေါင်တို့၏၊ ဗလသံယုတ္တေ = ဆယ်ပါးသော အားတော်နှင့် ယှဉ်ထသော၊ ဓမ္မပါကာရလင်္ကာတေ = တရားတော်တည်းဟူသော မြို့တံတိုင်းဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်ထသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဉ္စရေ = မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော ရွှေချိုင့်၌၊ အကိစ္ဆေန = မငြိုငြင်သဖြင့်၊ ဝသတော = နေသော၊ မေ = အကျွန်ုပ်အား။

၁၃။ ဝါတပိတ္တာဒိသဉ္ဇာတာ = လေ၊ သည်းခြေ စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗဟိရဇ္ဈတ္တုပဒ္ဒဝါ = အတွင်းအပ၌ ဖြစ်ကုန်သော ဘေးရန်တို့သည်၊ အနန္တဂုဏတေဇသာ = အဆုံးမရှိသော ကျေးဇူးတော်ရှိသော ရတနာသုံးပါး၏ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်၊ အသေသာ = အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဝိနာသံ = ပျောက်ပျက်ခြင်းသို့၊ ယန္တု - ပါပေန္တု = ရောက်စေကုန်သတည်း။

၁၄။ ဇိနပဉ္စရမဇ္ဈမိ = မြတ်စွာဘုရားသခင် တည်းဟူသော ရွှေချိုင့်အလယ်၌၊ ဝိဟရန္တံ = နေသော၊ မံ = အကျွန်ုပ်ကို၊ မဟီတလေ = မြေအပြင်၌၊ အာသဘာ = ကြီးမြတ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ တေ မဟာပုရိသာ = ထိုယောက်ျားမြတ်တို့သည်၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ ပါလေန္တု = စောင့်ရှောက်စေကုန်သတည်း။

၁၅။ ဣစ္စေဝံ - ဣတိဇေဝံ ယထာဂုတ္တပကာရေန = ဤသို့ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအား ဖြင့်၊ မေ - မယာ = ငါသည်၊ ဧကန္တံ - ဧကန္တေန = စင်စစ်အားဖြင့်၊ သုရက္ခော = ကောင်းသော အစောင့် အရှောက်ကို၊ ကတော = ပြုအပ်ပြီ၊ ဇိနာနဘာဝေ - ဇိနာနဘာဝေန = မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဟတာရိသံယော = သတ်အပ်ပြီးသော ဘေးရန်အပေါင်းရှိသည်၊ (ဘဝေယျံ = ဖြစ်ရပါလို့၏။) ဂုဏာကရဿ = ဂုဏ်ကျေးဇူးအပေါင်း၏ တည်ရာဖြစ်သော၊ သံဃဿ = ရှစ်ယောက်သော အရိယာသံဃာ တော်မြတ်အပေါင်း ၏၊ တေဇေန = စွမ်းပကားရှိန်စော် တန်ခိုးတော်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (သုခိတော = ပူဇော်ရာ ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းလွင့်ပျောက် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ ဘဝေယျံ = ဖြစ်ရပါလို့၏။

ရတနာရွှေချိုင့် ပါဠိအနက်ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၄၁)

၅။ မဟာနမတ္တာရ ဘုရားရှိခိုး

နမတ္တာရ နိဒါန်း

နမတ္တာရကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်

သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်တို့နှင့်တကွ ရူပဝိလာသ လက္ခဏာတော်၊ ဣဒ္ဓိဝိဿယ တန်ခိုးတော် စသည်တို့ဖြင့် မွန်းထုံအပ်သော ကရုဏာတော်အရှင် မြတ်စွာဘုရား သခင်အား သဒ္ဓါညွတ်ကျိုး ရှိခိုးပူဇော်ခြင်း “ဗုဒ္ဓဝန္တနာ”ကို ကာယပကာမ၊ ဝစီပကာမ၊ မနောပကာမ မြောက် အောင် ကိုယ်တော်တိုင်ရှိခိုး၍ အဆီးအတား ဘေးအန္တရာယ်များမှ ကင်းစေခြင်း၊ ရှင်လူအများ သူတစ်ပါးတို့အား လည်း ကိုယ်တော်မြတ်ကဲ့သို့ အဆီးအတား ဘေးအန္တရာယ်မှ ကင်းစေလိုခြင်းအကြောင်းကြောင့် ဤနမတ္တာရ ဘုရားရှိခိုး ဂါထာတော်ကြီးများကို ဗုဒ္ဓမတည၊ အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုအရှင် မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်မြတ်သည်ပင် စီရင်တော်မူအပ်လေသည်။ ထိုအရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်မြတ်၏ အဋ္ဌပ္ပတ်အကျဉ်းကား ...

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ပဋိသန္ဓေယူခြင်း

သာသနာတော်နှစ် ၉၀၀ ခန့်ရောက်ရှိသော အချိန်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာတော် အလွန်ထွန်း လင်း တောက်ပစည်ပင်(စာမျက်နှာ ၄၂)လျက် ရှိသည်ဖြစ်၍ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာများသည်

မပျက်မစီး အပြည့်အစုံ သီဟိုဠ်ဘာသာ အက္ခရာဖြင့် တည်ရှိလေ၏။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌မူကား အပြည့်အစုံတည်ရှိခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ “ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာများကို သီဟိုဠ် ဘာသာအက္ခရာ အရေးအသားမှ မာဂဘောသာအက္ခရာ အရေးအသားသို့ အဘယ်သူ ပြန်ဆို ကူးယူနိုင်စွမ်း ရှိပါလတ္တံ့နည်း”ဟု ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းနေ မဟာထေရ်အများ စည်းဝေးတိုင်ပင်ကြပြီးနောက် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူကြကာ ယောသ အမည်ရှိသော နတ်သားကို တွေ့မြင်သဖြင့် “ဤနတ်သားကား ပိဋကတ်တော်ကို ပြန်ဆို ကူးယူနိုင်စွမ်း ရှိရုံသာ မက ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီးကိုလည်း အခွန်ရှည်စွာ တည်စေနိုင်မည့်သူ”ဟု အနာဂတံသဉာဏ်တော်ဖြင့် သိတော်မူသောကြောင့် ယောသအမည်ရှိသော နတ်သားအား အထက် နတ်ပြည်သို့ မတက်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ သက်ပြီးလျှင် သာသနာပြုရန်အလို့ငှာ သိကြားမင်းနှင့်တကွ မထေရ်တို့က တောင်းပန်ကြသဖြင့် ယောသ နတ်သားသည် ပဋိညာဉ်မှု ဝန်ခံခြင်းပြုပြီးနောက် မဟာဗောဓိပင်၏အနီး ယောသမည်သော ပုဏ္ဏားရွာ၌ ကေသမည်သော ပုဏ္ဏားကြီး၏ မယား ကေသီမည်သော ပုဏ္ဏေးမ၏ ဝမ်းကြာတိုက်တွင် ပဋိသန္ဓေ စွဲမှီတည်လေ၏။

ဗေဒင်သုံးပုံနှင့် ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင်နိုင်ခြင်း

တစ်နေ့သ၌ ယောသရွာတွင် မင်္ဂလာအလို့ငှာ “လာကြပါ၊ ထိုင်ကြပါ၊ စားကြပါ၊ သောက်ကြပါ” စသည်ဖြင့် ဆူညံသော အသံကို ပြုလျက် ကျွေးမွေးလှူဒါန်း ပေးကမ်းလျက် ရှိစဉ်အတွင်း ကေသီ ပုဏ္ဏေးမကြီးသည် ပဋိသန္ဓေ ကိုးလလွန်မြောက် ဆယ်လရောက်ခဲ့သဖြင့် (စာမျက်နှာ ၄၃) သားရတနာကို မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်လေ၏။ ထိုသတို့သားငယ်ကို မင်္ဂလာကြွေးကြော်သံ ‘ဆူညံနေစဉ်အတွင်း မွေးဖွားလာခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ယောသရွာကြီး၏ သားထူးသားမြတ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း မင်္ဂလာသံနှင့် ရွာနာမံ ၂-ပါးကို စွဲယူကာ ယောသ’ ဟူသော အမည်ကို မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ထိုယောသသူငယ်သည် ပုဏ္ဏား ဖြစ်သည်အား လျော်စွာ ဗေဒင်အတတ်ကို သင်ကြားရာ ၇ နှစ်သား အရွယ်ကပင် တစ်ဖက်ကမ်းခပ် တတ်မြောက်လေ၏။ ယောသသူငယ်သည် ဗေဒင်အတတ်တွင် တစ်ဖက်ကမ်းခပ် တတ်မြောက်သောကြောင့် ဗေဒင်မာန်တက်ကြွကာ အရပ်ရပ် အရွာရွာသို့ လှည့်လည်သွားရောက်လျက် အချေအတင် ဗေဒင်စကားပြောကြား ဆွေးနွေးလေရာ “ရေဝတ” အမည်တော်ရှိသော ရဟန္တာမထေရ်မြတ်တစ်ပါးနှင့်တွေ့၍ အချေအတင် ဗေဒင်စကားကို ဆွေးနွေးပြောကြားအပြီး မထေရ်မြတ်က “ကုသလာ ဓမ္မာ = ကုသိုလ်တရားတို့ကား အဘယ်သည်တို့နည်း၊ အကုသလာ ဓမ္မာ = အကုသိုလ်တရားတို့ကား အဘယ်သည်တို့နည်း၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ = အဗျာကတတရားတို့ကား အဘယ်သည်တို့နည်း”ဟု ပရမတ္ထဝေဒ မည်သော ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ သူငယ်သည် ပရမတ္ထဗေဒ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ကြားလို၍ နေ့စဉ်သင်ကြားရာ တစ်နေ့တစ်နေ့တွင် “ပုဒ်ပေါင်း ခြောက်သောင်း” နှုတ်တက် အာဂုံဆောင်နိုင်၊ သရဇ္ဈာယ်နိုင်သည်ဖြစ်၍ တစ်လတည်းဖြင့်ပင် ပိဋကတ်သုံးပုံ နှုတ်တက်အာဂုံဆောင်နိုင်သဖြင့် ပါရဂူရောက် တတ်မြောက်လေ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပိဋကတ်ကူးစေလွှတ်ခြင်း

တစ်နေ့သ၌ “မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော (စာမျက်နှာ ၄၄) ပိဋကတ်သုံးပုံ၌ ငါ၏ အသိ ဉာဏ်ပညာက လွန်ကဲလေသလော၊ ငါ့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အသိဉာဏ်ပညာက လွန်ကဲလေသလော”ဟု အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ တွေးတောကြံစည်သည်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ဖြစ်တော်မူသော အရှင်ရေဝတ မထေရ်မြတ်သည် စေတောပရိယအဘိညာဉ်ဖြင့် သိရှိတော်မူရကား “ငါ့ရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ ပိဋကတ်စာပေမာန်တက်ကာ မသင့်တော် သည်များကို မကြံစည်လင့်၊ ဝန်လေးလှဘိသည်” စသည်ဖြင့် နှိပ်ကွပ်ဆုံးမတော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သည် ထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂဖြစ်ပေါ်လာ၍ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား ကန်တော့ဝန်ချတောင်းပန်လေ၏။ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာလည်း “ငါ့ရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ သင်သည် ဝန်လေးသော အကြံအစည်ကို ကြံစည်မိလေပြီ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သွား၍ သီဟိုဠ်ဘာသာအက္ခရာဖြင့် ရေးသားတင်ထားအပ်သော ပိဋကတ်သုံးပုံကို မဂဘောသာအက္ခရာဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားလေလော့၊ ယင်းသို့ ရေးသားသော် ငါသည်ခံအံ့”ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပိဋကတ်တော် သွားရောက်ကူးယူရန် ဝန်ခံကတိပြုလေ၏။

သမုဒ္ဒရာအလယ် မထေရ် ၂-ပါး ဆုံမိခြင်း

အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ မကြာမီ ခမည်းတော်အား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူမှ လွတ်စေပြီးလျှင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာရှင်၏ စကားကို ဦးဖြင့်ခံယူကာ ပိဋကတ်တော် ရေးကူးရန်အလို့ငှာ ရွက်သင်္ဘောဖြင့် သီဟိုဠ် ကျွန်းသို့ ကူးတော်မူခဲ့၏။ သုံးရက်မြောက်သောနေ့တွင် သမုဒ္ဒရာအလယ်သို့ ရောက်လာသော် သီဟိုဠ်မှ ပိဋကတ်တော် ကူးယူခွင့် မရ၍ ပြန်ကြွလာသော အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ်၏ ရွက်သင်္ဘောနှင့် တွေ့ဆုံကြသဖြင့် အချင်းချင်း အကြောင်းအရာ မေးမြန်းကြပြီးနောက်(စာမျက်နှာ ၄၅) အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ်က “ငါ့ရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ ငါသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ပိဋကတ်တော် ကူးယူခွင့်ရရန်အလို့ငှာ ဇိနာလင်္ကာရကျမ်းကို ရေးသားပြုစုပြသ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား မဟာထေရ်များက ငါရေးသားသောကျမ်းကို “အနစ်မဲ့ကျမ်း”ဟု မှတ်ထင်၍ ငါ့အား ပိဋကတ် တော် ကူးယူခွင့် မပြုကြပါ။ သင်မူကား ပိဋကတ်တော်အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကျမ်းတစ်ခု ပြုစုပြသ၍ ကူးယူခွင့် တောင်းပါ”ဟု မှာထား ပြောဆိုပြီးလျှင် သိကြားမင်း ဆက်ကပ်အပ်သော သျှိုသျှားသီးကိုလည်းကောင်း၊ သံ ကညစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကညစ်သွေးရန် ကျောက်ကိုလည်းကောင်း အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်အား ပေးအပ် လေ၏။

ပိဋကတ်တော်ကူးယူခွင့်ပေးခြင်း

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ မဟာနာမမင်းလက်ထက် သာသနာ (၉၃၀) နှစ်တွင် ရောက်တော်မူသောအခါ ဦးစွာပထမ သံဃပါလမထေရ်ကို ဖူးမြင်၍ “ပိဋကတ်တော်ကူးယူရန် လာ ရောက်ကြောင်း လျှောက်ထားသဖြင့် သီဟိုဠ်မထေရ်များနှင့် သံဃပါလ မထေရ်မြတ်က “သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နုရော” စသော ဂါထာတစ်ပုဒ်ကို ပေးအပ်ကာ ဤဂါထာ အနက်ကို ပိဋကတ်သုံးပုံ ချောက်ခြားစေ၍ ဖွင့်ဆိုပါဦး လော့”ဟု တိုက်တွန်းလေ၏။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်လည်း ထိုနေ့ညချမ်းအချိန်မှ စ၍ အဆိုပါ ဂါထာကို အစအဦး အမှူးထားပြီး ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ပြုစုရေးသားအပြီး ကျိန်းစက်တော်မူ၏။ သိကြားမင်းသည် မထေရ်

မြတ်၏ ဉာဏပဋိဘာန်ကို သိလို၍ ရေးပြီးကျမ်းတစ်ဆူကို ကွယ်ထားလိုက်၏။ မထေရ်လည်း နိုးလာ၍ ကျမ်းကို မတွေ့ရသဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် ပြုစုရေးသားပြီး ကျိန်းစက်တော်မူပြန်၏။ သိကြားမင်းလည်း ရေးနည်း(စာမျက်နှာ ၄၆)အတူ ကွယ်ထားလိုက်ပြန်၏။ မထေရ်လည်း နိုးလာ၍ ကျမ်းကို မတွေ့သဖြင့် တတိယအကြိမ် ပြုစုရေးသား အပြီးတွင် သိကြားမင်းသည် ရေးကွယ်ထားသော ကျမ်း ၂ ဆူကို ပြလေ၏။ နံနက်လင်းသောအခါ တစ်ည၌ တည်း ပြုစုရေးသားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းသုံးဆူကို သီဟိုဠ်မထေရ်တို့အား ဆက်ကပ်ပြသသဖြင့် တိုက်ဆိုင် ကြည့်ကြရာ တစ်လုံးတစ်ပါဒမျှ လွဲမှားခြင်းမရှိ တညီတညွတ်တည်း ရှိသည်ကို တွေ့ကြရ၍ အလွန်နှစ်သက် သဘောကျသဖြင့် ပိဋကတ်တော် ပြန်ဆို ကူးယူခွင့် ပေးသော်လည်း ပိဋကတ်တိုက်ကြီးကိုမူကား ဖွင့်မပေးမူ၍ “သင့်အစွမ်းဖြင့် ဖွင့်၍ ကူးယူလေလော့”ဟု မိန့်ဆိုကြပြန်၏။

နမက္ကာရဘုရားရှိခိုးဖြင့် ပိဋကတ်တိုက်ဖွင့်ခြင်း

ထိုအခါ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်သည် ပိဋကတ်တိုက် တံခါးဖွင့်ရန် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်တော်၊ ကျေးဇူးတော်၊ လက္ခဏာတော်၊ တန်ခိုးတော်များနှင့်တကွ စရိယသုံးပါး၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး၊ ပါရမီတော် ဆယ်ပါး စသည်တို့ကို “သုဂတံ သုဂတံ သေဠံ” စသော နမက္ကာရဘုရားရှိခိုးဂါထာတို့ဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ ရေးသားစီရင်ပြီး လျှင် ပိဋကတ်တိုက်တံခါးဝတွင် ထိုင်တော်မူလျက် နမက္ကာရ ဂါထာပါ အနက်အဓိပ္ပါယ်လာတိုင်း ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်အား အာရုံပြု၍ နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုးဂါထာပါဌ်ကို ရွတ်ဆိုလျက် ရှိခိုးရာ မဟာဗောဓိ ပလ္လင်တော် ဝယ် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား မာရ်နတ်လာ၍ စစ်ထိုးသောအခါ “ဆယ်ဖြာသော ပါရမီတော်ကို ဖြည့်တင်း ဆည်းပူးခဲ့သောကြောင့် ဤဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်ကို ရရှိပေသည်”ဟု ပါရမီတော် ကို ညွှန်းကြားမှ မာရ်နတ်ရန် ပျက်ပြားသွားသကဲ့သို့ “တဟိံ တဟိံ သဉ္ဇယံ စယံ”ဟူသော ပါရမီ ဂုဏ်တော် (စာမျက်နှာ ၄၇)ညွှန်း ဂါထာပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုမိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပိဋကတ်တော်တိုက် တံခါးသည် အလို အလျောက် တဟိန်းဟိန်းမြည်လျက် ဟင်းလင်း ပွင့်သွားပြီး ပိဋကတ်တော်ကို ကူးယူပြန်ဆိုရလေသတည်း။ (စာမျက်နှာ ၄၈)

မဟာနမက္ကာရ ပါဠိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁. သုဂတံ သုဂတံ သေဠံ၊ ကုသလံ ကုသလံ ဇဟံ။
အမတံ အမတံ သန္တံ၊ အသမံ အသမံ ဒဒံ။
သရဏံ သရဏံ လောကံ၊ အရဏံ အရဏံ ကရံ။
အဘယံ အဘယံ ဌာနံ၊ နာယကံ နာယကံ နမေ။
၂. နယနသုဘဂကာယဂံ၊
မဓုရဝရသရောပေတံ။

အမိတဂုဏဂဏာဓာရုံ၊
ဒသဗလမတုလံ ဝန္ဓေ။

၃. ယော ဗုဒ္ဓေါ မိတိမာညဓာရကော၊
သံသာရေ အနုဘောသိ ကာယိကံ။
ဒုက္ခံ စေတသိကဉ္စ လောကတော၊
တံ ဝန္ဓေ နရဒေဝမင်္ဂလံ။
၄. ဗာတ္ထိသတိလက္ခဏာစိတြဒေဟံ၊
ဒေဟဇ္ဇုတိနိဂ္ဂတပဇ္ဇလန္တံ။
ပညာမိတိသီလဂုဏောယဝိန္ဒံ၊
ဝန္ဓေ မုနိမန္တိမဇာတိယုတ္တံ။
၅. ပါတောဒယံ ဗာလဒိဝါကရံဝ၊
မဇ္ဈေ ယတိနံ လလိတံ သိရိဟိ။
ပုဏ္ဏိန္ဒုသကာသမုခံ အနေဇံ၊
ဝန္ဓာမိ သဗ္ဗညုမဟံ မုနိန္ဒံ။
၆. ဥပေတပုညော ဝရဗောဓိမူလေ၊
သသေနမာရံ သုဂတော ဇိနိတွာ။
အဗောဇ္ဈိ ဗောဓိ အရုဏောဒယမှိ၊
နမာမိ တံ မာရဇိနံ အဘင်္ဂံ။
၇. ရာဂါဒိဆေဒါမလညာဏခဂ္ဂံ၊
သတိသမညာဖလကာဘိဂါဟံ။
သီလောယလကာရဝိဘူသိတံ တံ၊
နမာမိဘိညာဝရမိဒ္ဓုပေတံ။
၈. ဒယာလယံ သဗ္ဗမိ ဒုက္ကရံ ကရံ၊
ဘဝဏ္ဏဝါတိက္ကမမဂ္ဂတံ ဂတံ။
တိလောကနာထံ သုသမာဟိတံ ဟိတံ၊
သမန္တစက္ခု ပဏမာမိ တံမိတံ။
၉. တဟိ တဟိ ပါရမိသဉ္ဇယံ စယံ၊
ဂတံ ဂတံ သမ္ဘိ သုခပ္ပဒံ ပဒံ။
နရာနရာနံ သုခသမ္ဘဝံ ဘဝံ၊
နမာနမာနံ ဇိနပုဂံဝံ ဂဝံ။
၁၀. မဂ္ဂင်္ဂနာဝံ မုနိဒက္ခနာဝိကော၊
ဤဟာဖိယံ ဉာဏကရေန ဂါဟကော။
အာရုယု ယော တာယ ဗဟူ ဘဝဏ္ဏဝါ၊
တာရေသိ တံ ဗုဒ္ဓမဃပ္ပဟံ နမေ။

၁၁. သမတီသတိပါရမိသမ္ဘရဏံ၊
ဝရဗောဓိဒုမေ စတုသစ္စဒသံ။
ဝရမိဒ္ဓိဂတံ နရဒေဝဟိတံ၊
တိဘဂူပသမံ ပဏမာမိ ဇိနံ။
၁၂. သတပုညဇလက္ခဏိကံ ဝိရဇံ၊
ဂဂနူပမဓိ ဓိတိမေရူသမံ။
ဇလဇူပမသီတလသီလယုတံ၊
ပထဝီသဟနံ ပဏမာမိ ဇိနံ။
၁၃. ယော ဗုဒ္ဓေါ သုမတိ ဒိဝေ ဒိဝါကရောဝ၊
သောဘန္တော ရတိဇနနေ သိလာသနမှီ။
အာသီနော သိဝသုခဒံ အဒေသိ ဓမ္မံ၊
ဒေဝါနံ တမသဒိသံ နမာမိ နိစ္စံ။
၁၄. ယော ပါဒပင်္ကဇေသုတ္တလရာဇိကေဟိ၊
လောကေဟိ တိဟိဝိကလေဟိ နိရာကုလေဟိ။
သမ္မာပုဏေ နိရူပမေယျတမေဝ နာထော၊
တံ သဗ္ဗလောကမဟိတံ အသမံ နမာမိ။
၁၅. ဗုဒ္ဓံ နရာနရသမောသရဏံ ဓိတတ္ထံ၊
ပညာပဒိပဇုတိယာ ဝိဟတန္တကာရံ။
အတ္တာဘိကာမနရဒေဝဟိတာဝဟံ တံ၊
ဝန္ဓာမိ ကာရုဏိကမဂ္ဂမနန္တဉာဏံ။
၁၆. အခိလဂုဏနိဓာနော ယော မုနိန္ဒောပဂန္တု၊
ဝနမိသိပတနဂုံ သညတာနံ နိကေတံ။
တဟိမကုသလဆေဒံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္ထော၊
တမတုလမဘိကန္တံ ဝန္ဓနေယျံ နမာမိ။
၁၇. သုစိပရိဝါရိတံ သုရုစိရပ္ပဘာဟိ ရတ္တံ၊
သိရိဝိသရာလယံ ဂုပိတမိန္ဒြိယေဟုပေတံ။
ရဝိသသိမဏ္ဍလပ္ပဘုတိလက္ခဏောပစိတ္တံ၊
သုရနရပူဇိတံ သုဂတမာဒရံ နမာမိ။
၁၈. မဂ္ဂေါဠုမွေနေ မုဟပဋိဃာသာဒိဉ္ဇလ္လောလဝီစီ၊
သံသာရောယံ တရိ တမဘယံ ပါရပတ္တံ ပဇာနံ။
တာဏံ လေဏံ အသမသရဏံ ဧကတိတ္ထံ ပတိဋ္ဌံ၊
ပုညက္ခေတ္တံ ပရမသုခဒံ ဓမ္မရာဇံ နမာမိ။
၁၉. ကဏ္ဍမ္ပမူလေ ပရဟိတကရော ယော မုနိန္ဒော နိသိန္ဒော၊
အစ္စေရံ သီဃံ နယနသုဘဂံ အာကုလဏ္ဏဂ္ဂိဇာလံ။
ဒုဇ္ဈာလဒ္ဓံသံ မုနိဘိဇဟိတံ ပါဠိဟေရံ အကာသိ၊

ဝနေ့ တံ သေဌ် ပရမရတိဇံ ကုဒ္ဓိဓမ္မဟုပေတံ။

၂၀. မုနိန္ဒကော ယေကော ဒယုဒယရုဏော ဉာဏဝိတ္ထိက္ကမိဓ္မော၊
ဝိနေယျပြုဏောဃံ ကမလကထိတံ ဓမ္မရံသီဝရေဟိ။
သုဗောဓေသီ သုဒ္ဓေ တိဘဝကုဟရေ ဗျာပိတက္ကိတ္တိနဉ္စ၊
တိလောကကစ္စက္ခံ ဒုခမသဟနံ တံ မဟေသီ နမာမိ။
၂၁. ယော ဇိနော အနေကဇာတိယံ သပုတ္တဒါရမင်္ဂဇိဝိတမ္ပိ၊
ဗောဓိပေမတော အလဂ္ဂမာနသော အဒါသိယေဝ အတ္ထိကဿ။
ဒါနပါရမိ တတော ပရံ အပူရိ သီလပါရမာဒိကမ္ပိ၊
တာသမိဒ္ဓိယောပယာတမဂ္ဂတံ တမေကဒီပကံ နမာမိ။
၂၂. ဒေဝါဒေဝါတိဒေဝံ နိဓနဝပုဓရံ မာရဘင်္ဂံ အဘင်္ဂံ၊
ဒီပံ ဒီပံ ပဇာနံ ဇယဝရဿယနေ ဗောဓိပတ္တိမိပတ္တိ။
ဗြဟ္မာဗြဟ္မာဂတာနံ ဝရဂီရကထိကံ ပါပဟိနံ ပဟိနံ၊
လောကာလောကာဘိရာမံ သတတမဘိနမေ တံ မုနိန္ဒ မုနိန္ဒ။
၂၃. ပုဒ္ဓေါ နိဂြောဓမိဓ္မော မုဒုကရစရဏော ဗြဟ္မယောသေဏိဇဃော၊
ကောသန္တာဒင်္ဂဇာတော ပုနရပိ သုဂတော သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒေါ၊
မူဒေါဒါတုဏ္ဏလောမော အထမပိ သုဂတော ဗြဟ္မဇုဂ္ဂတ္တဘာဝေါ၊
နီလန္တိ ဒီဃပဏှိ သုဗုဒ္ဓမလဆဝီ ထောမျရသဂ္ဂသဂ္ဂိ။
၂၄. စတ္တာလီသဂ္ဂဒန္တော သမကလပနဇော အန္တရံသပ္ပပိနော၊
စက္ကေန ကိတပါဒေါ အဝိရဠဒသနော မာရဇဿခံပါဒေါ။
တိဌန္တော နောနမန္တောဘယကရမုဒုနာ ဇက္ကုကာနာမသန္တော၊
ဝဇ္ဇက္ခန္တော ဇိနော ဂေါတမ္ပဏပဗုဒ္ဓမကော သီဟပုဗ္ဗမ္ဘကာယော။
၂၅. သတ္တပိနော စ ဒီဃင်္ဂုလိ မထ သုဂတော လောမကူပေကလောမော၊
သမ္ပန္နောဒါတဒါဌော ကနကသမတစော နီလမုဒ္ဒဂ္ဂလောမော။
သမ္ပုဒ္ဓေါ ထူလဇိဝေါ အထ သီဟဟနုကော ဇာလိကပ္ပါဒဟတ္ထော၊
နာထော ဥဏှိသသီသော က္ကုတိဂုဏသဟိတံ တံ မဟေသီ နမာမိ။
၂၆. ပုဒ္ဓေါပုဒ္ဓေါတိယောသော အတိဒုလဘတရော ကာ ကထာ ဗုဒ္ဓဘာဝေါ၊
လောကေ တသ္မာ ဝိဘာဝီ ဝိဝိဓဟိတသုခံ သာဓဝေါ ပတ္တယန္တာ။
က္ကဋ္ဌံ အတ္ထံ ဝဟန္တံ သုရနရမဟိတံ နိဗ္ဗယံ ဒက္ခိဏေယျံ၊
လောကာနံ နန္ဒိဝမ္ပံ ဒသဗလမသမံ တံ နမဿန္တူ နိစ္စံ။
၂၇. ပုညနေတေန သောဟံ နိပုဏမတိ သတော သမ္ပရာယေ စ တိတ္ထော၊
ဒက္ခော ဒိဋ္ဌုဇ္ဇုပညော အဝိကလဝိရိယော ဘောဂဝါ သံဝိဘာဂိ။
တိက္ခော သူရော ဓိတတ္ထော သပရဟိတစရော ဒီဃဇိဝီ အရောဂေါ၊
ဓညော ဝဏ္ဏော ယသဿီ အတိဗလဝဓရော ကိတ္တိမာ ခန္တူပေတော။
၂၈. သဒ္ဓေါ ဒါတဂုံပေတော ပရမသိရိဓရော ဒိဌဓမ္မေ ဝိရတ္တော၊

လဇ္ဇီ ကလျာဏမိတ္တာ အဘိရတကုသလော ပဉ္စသီလာဒိရက္ခော။
အပ္ပိစ္ဆော အပ္ပကောဓော အတိဝုဇ္ဇဟဒယော ဣဒ္ဓိမာ အပ္ပမေယျော၊
ပါသံသော ပေမဝါစော သုဇေနုဏဝိဒူ မာမကော သော ဘဝေယျံ။

၂၉. ဣတ္ထိ အသင်္ခယေ နာထ၊ ဂုဏေ လက္ခဏဒီပိတေ။
ဂါထာသု သူစကာသေက၊ ဂါထမ္ပိ သရတေ ဗုဓော။

၃၀. စတုရာပါယမုတ္တော သော၊ သာဓကတ္ထဒ္ဓယဿ စ။
ဟတူပဒ္ဒဝဇာလော စ၊ လာဘီ ဟိတသုခဿ စ။

၃၁. အဓိပေါ နရဒေဝါနံ၊ စတုဒီပိဿရောပိ ဝါ။
ဘဝေယျ အန္တိမေ ဒေဟေ၊ တမညံ သေတဆတ္တကံ။

၃၂. ဘာဝနာယာနမာရယု၊ သမမေဿတိ သုဗ္ဗတော။
ဣမသ္မိ အတ္တဘာဝေပိ၊ အရောဂေါ ဒီဃဇီဝိကော။

၃၃. ပူဇိတော သဗ္ဗလောကေဟိ၊ ဘာဝနာဘိရတိမနော။
ဇေနပ္ပိယော မနာပေါ စ၊ ကာ ကထာခိလဓာရဏော။

နမက္ကာရပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။

ရှေးဆရာတော်များ၏ မဟာနမက္ကာရ အနက်

၁။ သုဂတံ = ကောင်းသော စကားကိုလည်း ဆိုတော်မူတတ်သော၊ သုဂတံ = ကောင်းသော နိဗ္ဗာန်
သို့လည်း ကြွသွားတော်မူသော၊ သေဠံ = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်တော်မူသော၊ ကုသလံ ကုသလံ
= ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို၊ ဇဟံ = စွန့်တော်မူပြီးသော၊ အမတံ = သေခြင်းလည်း ကင်းတော်မူသော၊
အမတံ = အမြိုက်အရသာနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပြီးသော၊ သန္တံ = ငြိမ်သက်စွာထသော၊ အသမံ = အတု
လည်း မရှိသော၊ အသမံ = အတုမရှိသော မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဒဒံ = ပေးတော်မူတတ်သော၊ သရဏံ =
ကိုးကွယ်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ လောကံ = လောကကို၊ သရဏံ = သိတော်မူသော၊ အရဏံ =
ကိလေသာတည်းဟူသော မြူလည်း ကင်းစင်တော်မူပြီးသော၊ အရဏံ = ကိလေသာမြူ၏ ကင်းခြင်းကို၊ ကရံ
= ပြုတော်မူတတ်သော၊ အဘယံ = ဘေးလည်း မရှိသော၊ အဘယံ = ဘေးမရှိသော၊ ဌာနံ = နိဗ္ဗာန်
အရပ်သို့၊ နာယကံ = ပို့ဆောင်တော်မူတတ်သော၊ နာယကံ = လူသုံးဦးတို့၏ အမှူးဖြစ်တော်မူ သော
မြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမေ - နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၂။ နယနသုဘဂကာယဂီ = မျက်စိအား တင့်တယ်စွာသော ကိုယ်တော်၏ အစိတ်လည်း ရှိတော်မူသော၊
မဓုရဝရသရောပေတံ = သာယာစွာသော မြတ်သောအသံတော်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူသော၊
(စာမျက်နှာ ၅၆) အမိတဂုဏဂဏာဓာရံ = မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ကျေးဇူးတော်အပေါင်း၏ တည်ရာလည်း ဖြစ်

တော်မူထသော၊ အတုလံ = သီလ အစရှိသော ဂုဏ်တို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူနှင့် တူတော်မူထသော၊ ဒသဗလံ = ဆယ်ပါးသော အားတော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ဝန္ဓေ - ဝန္ဓာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၃။ ဓိတိမာ = တည်ကြည်သော သမာဓိလည်း ရှိတော်မူထသော၊ အညဓာရကော = အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း ဆောင်တော်မူတတ်ထသော၊ ယော ဗုဒ္ဓေါ = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ လောကတော = လူသုံးပါးကြောင့်၊ သံသာရေ = သံသရာ၌၊ ကာယိကံ = ကိုယ်တော်ကို အမှီပြု၍ ဖြစ်သော၊ ဒုက္ခဉ္စ = ဆင်းရဲကိုလည်းကောင်း၊ စေတသိကံ = စိတ်တော်ကို မှီ၍ဖြစ်သော၊ ဒုက္ခဉ္စ = ဆင်းရဲကိုလည်းကောင်း၊ အနဘောသိ = အစဉ်ခံစားတော်မူလေပြီ၊ နရဒေဝမင်္ဂလံ = လူ၊ နတ်တို့၏ မင်္ဂလာဖြစ်တော်မူသော၊ တံ (ဗုဒ္ဓံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ဝန္ဓေ - ဝန္ဓာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၄။ ဗာတ္ထိသတိ လက္ခဏစိတြဒေဟံ = သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ကိုယ်တော်လည်း ရှိတော်မူထသော၊ ဒေဟဇ္ဈတိနိဂ္ဂတပဇ္ဇလန္တံ = ကိုယ်တော်မှ ထွက်သော အရောင်တို့ဖြင့် တပြောင်ပြောင်ထွန်းတောက်ပတော်မူထသော၊ ပညာဓိတိသီလဂုဏောယဝိန္တံ = ပညာဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ သီလဂုဏ် အပေါင်းကိုလည်း ရတော်မူပြီးထသော၊ အန္တိမဇာတိယုတ္တံ = အဆုံးစွန်သော ဘဝနှင့်လည်း ယှဉ်တော်မူပြီးထသော၊ မုနိံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ဝန္ဓေ - ဝန္ဓာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၅။ ပါတောဒယံ = နံနက်အခါ၌ တက်လတ်သော၊ ဗာလဒိဝါကရံပ = တက်သစ်သော နေလုလင်ကဲ့သို့၊ ယတိနံ = ရဟန်း(စာမျက်နှာ ၅၇)တို့၏၊ မဇ္ဈေ = အလယ်၌၊ သီရိဟိ = ကျက်သရေတို့ဖြင့်၊ လလိတံ = တင့်တယ်တော်မူထသော၊ ပုဏ္ဏိန္ဒြသင်္ကာသမုခံ = လပြည့်ဝန်းနှင့်တူသော မျက်နှာတော်လည်း ရှိတော်မူထသော၊ အနေဇံ = တက္ကလည်း ကင်းစင်တော်မူပြီးထသော၊ သဗ္ဗညု = ခပ်သိမ်းသော ဧညျဇံတရား ငါးပါးကိုလည်း သိတော်မူပြီးထသော၊ မုနိန္ဒြံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဓာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၆။ ဥပေတပုညော = ပြည့်စုံသော ဘုန်းတော်လည်း ရှိတော်မူသော၊ (ယော) သုဂတော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝရဗောဓိမူလေ = မြတ်သော ဗောဓိပင်၏ အနီး၌၊ သသေနမာရံ = စစ်သည်ဗိုလ်ပါနှင့် တကွသော မာရ်နတ်သားကို၊ ဇိနိတွာ = အောင်တော်မူပြီး၍၊ အရုဏောဒယမိ = နေအရုဏ်တက်သောအခါ၌၊ ဗောဓိံ = အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို၊ အဗောဇ္ဈိ = သိတော်မူပြီ၊ မာရဇိနံ = မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူပြီးထသော၊ အဘင်္ဂီ = မာရ်စစ်သည်တို့သည် မဖျက်ဆီးနိုင်ထသော၊ တံ (သုဂတံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၇။ ရာဂါဒိဆေဒါမလဉာဏခဂ္ဂံ = ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့ကို ဖြတ်တတ်သော အညစ်အကြေးကင်းသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သန်လျက်လည်း ရှိတော်မူထသော၊ သတိသမညာဖလကာဘိဂါဟံ = သမ္မာသတိ အမည်ရှိသော ကာကိုလည်း မြဲစွာ ကိုင်စွဲတော်မူထသော၊ သိလောဃလင်္ကာရဝိဘူသိတံ = သီလအပေါင်း တည်းဟူသော ချပ်တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်တော်မူပြီးထသော၊ အဘိညာဝရမိဒ္ဓါပေတံ =

အဘိညာဉ်တည်းဟူသော တန်ခိုးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပြီးထသော၊ တံ (ဗုဒ္ဓံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။ (စာမျက်နှာ ၅၈)

၈။ ဒယာလယံ = မဟာကရုဏာ၏တည်ရာ ဖြစ်တော်မူထသော၊ သဗ္ဗမိ = ခပ်သိမ်းသော ကိုယ်တော်၏ အဖြစ်၌၊ ဒုက္ကရံ = ပြုနိုင်ခဲ့သော စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး အစရှိသော အမှုကို၊ ကရံ = ပြုတော်မူတတ်ထသော၊ ဘဝဏ္ဏဝါတိက္ကမံ = ဘဝသုံးပါးတည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာမှ လွန်မြောက်တော်မူပြီးထသော၊ အဂ္ဂတံ = မြတ်သော အဖြစ်သို့၊ ဂတံ = ရောက်တော်မူပြီးထသော၊ တိလောကနာထံ = လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူထသော၊ သုဿမာဟိတံ = ကောင်းစွာ တည်ကြည်သော သမာဓိလည်း ရှိတော်မူထသော၊ ဟိတံ = လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွားကိုလည်း ဆောင်တော်မူတတ်ထသော၊ သမန္တစက္ခု = ထက်ဝန်းကျင် မြင်နိုင်စွမ်းသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်လည်း ရှိတော်မူထသော၊ အမိတံ = မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်လည်းရှိတော်မူထသော၊ တံ (ဗုဒ္ဓံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ပဏမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၉။ တဟိံ တဟိံ ဘဝေ = ထိုထိုသို့သော ကိုယ်တော်၏ အဖြစ်၌၊ ပါရမိသဉ္ဇယံ = ပါရမီအပေါင်းကို၊ စယံ = ဆည်းပူးတော်မူတတ်ထသော၊ သတ္တိံ = သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဂတံ = ဆည်းကပ်အပ်ထသော၊ သုခပ္ပဒံ = ချမ်းသာခြင်း၏ အဖို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ ပဒံ = နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂတံ = ရောက်တော်မူပြီးထသော၊ နရာနရာနံ = လူနတ်တို့၏၊ သုခသမ္ဘဝံ = ချမ်းသာခြင်း၏အကြောင်းကို၊ ဘဝံ = ဖြစ်စေတော်မူတတ်ထသော၊ အနမာနံ = မရိုညွတ်သော၊ ဂဝံ = နွားနှင့်တူသော သူမိုက်ကို၊ ဇိနပုဂံဝံ = အောင်တော်မူတတ်သော ယောက်ျား မြတ်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမေ - နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၀။ ဤဟာဗိယံ = ဝီရိယ တည်းဟူသော တက်မကို၊ ဉာဏကရေန = ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော လက်တော်ဖြင့်၊ ဂါဟကော (စာမျက်နှာ ၅၉) = ကိုင်စွဲတော်မူသော၊ ယော မုနိဒက္ခနာဝိကော = အကြင်မြတ်စွာဘုရား တည်းဟူသော လိမ္မာလှစွာသော သင်္ဘောလှေမှူးသည်၊ မဂ္ဂင်္ဂနာဝံ = မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါးတည်းဟူသော သင်္ဘောလှေထက်သို့၊ အာရယု = တက်စီးတော်မူပြီး၍၊ တာယ = ထိုမဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါးတည်းဟူသော သင်္ဘောလှေဖြင့်၊ ဗဟူ = များစွာကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို၊ ဘဝဏ္ဏဝါ = ဘဝသုံးပါးတည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာမှ၊ တာရေသိ = ကယ်တင်တော်မူလေပြီ၊ အယပ္ပဟံ = သတ္တဝါတို့၏ ဆင်းရဲခြင်းကို ပယ်တော်မူတတ်ထသော၊ ဗုဒ္ဓံ = သစ္စာလေးပါးကို သိတော်မူတတ်ထသော၊ တံ (မုနိဒက္ခနာဝိကံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော လိမ္မာလှစွာသော သင်္ဘောလှေမှူးကြီးကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမေ - နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၁။ သမတိသတိပါရမိသမ္ဘရဏံ = အမျှသုံးဆယ်သော ပါရမီကို ဖြည့်တော်မူပြီးထသော၊ ဝရဗောဓိဒမေ = မြတ်သော ဗောဓိပင်၏အနီး၌၊ စတုသစ္စဒသံ = သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တော်မူပြီးထသော၊ ဝရမိဒ္ဓိဂတံ = မြတ်သော တန်ခိုးသို့လည်း ရောက်တော်မူပြီးထသော၊ နရဒေဝဟိတံ = လူ၊ နတ်တို့၏ အစီးအပွားကိုလည်း ဆောင်တော်မူတတ်ထသော၊ တိဘဂူပသမံ = ဘဝသုံးပါးမှလည်း ငြိမ်းတော်မူပြီးထသော၊ ဇိနံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ပဏမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၂။ သတပုညဇလက္ခဏီကံ = များစွာသော ဘုန်းကြောင့်ဖြစ်သော လက္ခဏာတော်လည်း ရှိတော်မူသော။ ဝိရဇံ = ရာဂဟူသော မြူလည်း ကင်းစင်တော်မူပြီးထသော။ ဂဂန္ဓပမဓီ = ကောင်းကင်နှင့်တူသော ပညာတော်လည်း ရှိတော်မူသော။ ဓိတိမေရသမံ = မြင်းမိုရ်တောင်မင်းနှင့်တူသော မတုန်မလှုပ်သော သမာဓိလည်း ရှိတော်မူသော။ ဇလဇူပမသီတလ သီလယုတံ = ကြာနှင့်တူသော ချမ်းမြေ့စွာသော သီတင်းနှင့်လည်း ယှဉ်ထသော။ ပထဝီသဟနံ (စာမျက်နှာ ၆၀) မြေကြီးနှင့်တူသော သည်းခံသော နှလုံးတော်လည်း ရှိတော်မူသော။ ဇိနံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ပဏမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၃။ သုမတိ = ကောင်းသော ပညာတော်လည်း ရှိတော်မူသော။ ယော ဗုဒ္ဓေါ = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒိဝေ = နေ၌၊ ဒိဝါကရောဝ = နေမင်းကဲ့သို့၊ သောဘန္တော = တင့်တယ်တော်မူသည်ဖြစ်၍၊ ရတိဇနနေ = မွေ့လျော်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သိလာသနမ္ပိ = ပဏ္ဍုကမ္ပလာ ကျောက်နေရာ၌၊ အာသိနော = နေတော်မူလျက်၊ သိဝ သုခဒံ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ပေးတော်မူတတ်သော၊ ဓမ္မံ = အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို၊ ဒေဝါနံ = တာဝတိံသာနတ်တို့အား၊ အဒေသိ = ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူလေပြီ၊ အသဒိသံ = တုဘက်လည်း ကင်းတော်မူသော၊ တံ (ဗုဒ္ဓံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ နိစ္စံ = အမြဲ၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၄။ ယော နာထော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝိကလေဟိ = မချို့တဲ့ကုန်သော၊ နိရာကုလေဟိ = နှောင့်ယှက်ခြင်းကင်းကုန်သော၊ ပါဒပဏ်ဇမုဒုတ္တလရာဇိကေဟိ = ခြေတော်တည်းဟူသော ကြာ၏ နူးညံ့သောအပြင်၌ တစ်ရာရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာတော်တည်းဟူသော အရေးတို့ဖြင့်၊ တိဟိ လောကေဟိ = သုံးဘုံသူတို့နှင့်၊ နိရုပမေယျတံ = မနှိုင်းယှဉ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ သမ္မာပုဏေ ဧဝ = ကောင်းစွာ ရောက်တော်မူသည်သာလျှင်တည်း၊ သဗ္ဗလောကမဟိတံ = ခပ်သိမ်းသော လောကသည် ပူဇော်အပ်သော၊ အသမံ = အတုမရှိထသော၊ တံ (နာထံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၅။ နရာနရသမောသရဏံ = လူ၊ နတ်တို့၏ စုဝေးရာ ဖြစ်တော်မူသော၊ ဓိတတ္တံ = တည်ကြည်သော စိတ်တော်လည်း ရှိတော်မူသော၊ ပညာပဒီပဇုတိယာ = ပညာတော်တည်းဟူသော (စာမျက်နှာ ၆၁) ဆီမီးရောင်ဖြင့်၊ ဝိဟတန္တကာရံ = ဖျောက်အပ်ပြီးသော အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော မှောင်လည်း ရှိတော်မူသော၊ အတ္ထာဘိကာမံ = လူ၊ နတ်တို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အလွန်အလိုရှိတော်မူသော၊ နရဒေဝဟိတာဝဟံ = လူ၊ နတ်တို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုလည်း ရွက်ဆောင်တော်မူတတ်ထသော၊ ကာရုဏီကံ = ကြီးမြတ်သော မဟာကရုဏာတော်နှင့် ယှဉ်ထသော၊ အဂ္ဂံ = မြတ်ထသော၊ အနန္တညဏံ = အဆုံးမရှိသော ဉာဏ်လည်း ရှိတော်မူထသော၊ တံ (ဗုဒ္ဓံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ဝန္ဒာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၆။ အခိလဂုဏနိဓာနော = ခပ်သိမ်းသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်တို့၏ သိုမှီးရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ ယော မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သညတာနံ = ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးကို စောင့်ကုန်သော အရှင်မြတ်တို့၏၊ နိကေတံ = ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်ရာ အစစ်ဖြစ်သော၊ ဣသိပတနဂုံ = ဣသိပတန အမည်ရှိသော၊ ဝနံ = မိဂဒါဝန်တောသို့၊ ဥပဂန္တံ = ကြွတော်မူ၍၊ တဟိံ = ထိုမိဂဒါဝန်တော၌၊ အကုသလဆေဒံ =

အကုသိုလ်ကို ဖြစ်တတ်သော၊ ဓမ္မစက္ကံ = ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို၊ ပဝတ္ထော = ဟောတော်မူလေပြီ၊ အတုလံ = အတုမရှိသော၊ အဘိက္ကန္တံ = အလွန်နှစ်လိုဖွယ်သော ဂုဏ်လည်း ရှိတော်မူသော၊ ဝန္တနေယျံ = ရှိခိုးခြင်းကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ တံ (မုနိန္ဒ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၇။ သုစိပရိဝါရိတံ = သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အမြဲအရံလည်း ရှိတော်မူသော၊ သုရုစိရပ္ပဘာဟိ = ပြီးပြီးပြန် နှစ်သက်ဖွယ်သော အရောင်တို့ဖြင့်၊ ရတ္တံ = ဆိုးအပ်သော ကိုယ်တော်လည်း ရှိသော၊ သိရိဝိသရာလယံ = ဘုန်းပညာကျက်သရေအပေါင်းတို့၏ တည်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ ဂုပိတမိန္ဒြိယေဟိ = စောင့်ရှောက်အပ်သော (စာမျက်နှာ ၆၂) စက္ခု အစရှိသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်၊ ဥပေတံ = ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ရဝိသသိမဏ္ဍလပ္ပဘုတိလက္ခဏာပစိတ္တံ = နေဝန်း၊ လဝန်း အစရှိသော စက်လက္ခဏာတော်တို့ဖြင့် များစွာ ဆန်းကြယ်ခြင်း ရှိတော်မူသော၊ သုရနရပူဇိတံ = နတ်၊ လူတို့သည် ပူဇော်အပ်တော်မူသော၊ သုဂတံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ အာဒရံ = ရိုသေစွာ၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၈။ (ယော ဓမ္မရာဇာ = အကြင်တရားမင်းဘုရားသည်)၊ မဟာ ပဋိဃာသာဒိ ဥလ္လာလဝီရိံ = မောဟ၊ ပဋိဃာတံ၊ လောဘအစရှိသော လောကလက်လျှပ်ပေါ်သော ကြီးစွာသော လှိုင်းတံပိုးတို့ဖြင့် ပြွမ်းထသော၊ သံသာရောဃံ = သံသရာတည်းဟူသော ပင်လယ်ရေအလျဉ်ကို၊ မဂ္ဂေါဠုဓမ္မန = မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော သင်္ဘောဖောင်ဖြင့်၊ တရိ = ကူးတော်မူလေပြီ၊ အဘယံ = ဘေးလည်း မရှိသော၊ ပါရပတ္တံ = နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတစ်ဘက်သို့ ရောက်တော်မူပြီးသော၊ ပဇာနံ = သတ္တဝါတို့၏၊ တာကံ = ကိုးကွယ်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ လေကံ = ပုန်းအောင်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ အသမသရကံ = အတုမရှိ လဲလျောင်းရာလည်း ဖြစ်တော်မူသော၊ ဧကတိတ္တံ = နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့ ကုတို့ကူးခတ် မြတ်သော ရေဆိပ်သဖွယ် ဖြစ်တော်မူသော၊ ပတိဋ္ဌံ = မှီခိုရာ ကျွန်းနှင့်လည်း တူတော်မူသော၊ ပုညက္ခေတ္တံ = ကောင်းမှုတည်းဟူသော မျိုးစေ့၏ စိုက်ပျိုးရာ လယ်မြေကောင်းသဖွယ် ဖြစ်တော်မူသော၊ ပရမသုခဒံ = မြတ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုလည်း ပေးတော်မူတတ်သော၊ (တံ) ဓမ္မရာဇံ = ထိုတရားမင်း ဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၉။ ပရဟိတကရော = သူတစ်ပါး၏ အစီးအပွားကိုလည်း ရွက်ဆောင်တော်မူတတ်သော၊ ယော မုနိန္ဒော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကဏ္ဍမ္ဘံ မူလေ = ကဏ္ဍ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်စောင့်သည် (စာမျက်နှာ ၆၃) စိုက်အပ်သော သရက်ဖြူပင်၏ အနီး၌၊ နိသိန္ဒော = နေတော်မူလျက်၊ အစ္ဆေရံ = အံ့ဖွယ်ရှိသော၊ နယနသုဘဂံ = လူ၊ နတ်တို့၏ မျက်စိအား တင့်တယ်စွာထသော၊ အာကုလဏ္ဏဂ္ဂိဇာလံ = ရောယှက်သော ရေအယဉ် မီးအလျှံရှိသော၊ ဒုဇ္ဈာလဒွံသံ = မိစ္ဆာတည်းဟူသော ကွန်ယက်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အလေ့ရှိတော်မူသော၊ မုနိဘ = ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အဇဟိတံ = မစွန့်အပ်သော၊ ပါဠိဟေရံ = ရေ၊ မီး အစုံအစုံ အစရှိ သော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို၊ သီယံ = လျင်စွာ၊ အကာသိ = ပြုတော်မူလေပြီ၊ သေဋ္ဌံ = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်စွာထသော၊ ပရမရတိဇံ = မြတ်သော နှစ်လိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ ဣဒ္ဓိဓမ္မေဟိ =

တန်ခိုးကျေးဇူး တို့နှင့်၊ ဥပေတံ = ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ တံ (မုနိန္ဒ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ ဝန္ဒေ-ဝန္ဓာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၂၀။ ဒယုဒယရုဏော = မဟာကရုဏာ သမာပတ်တည်းဟူသော တက်လတ်သော နေအရစ်လည်း ရှိထသော၊ ဉာဏဝိတ္တိဏ္ဏဗိဓော = ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော ကျယ်စွာသော စက်ဝန်းလည်း ရှိတော်မူထသော၊ ဧကော = တုဘက်ကင်းမြောက် တစ်ယောက်တည်းသာ ဖြစ်တော်မူထသော၊ ယော မုနိန္ဒက္ခော = အကြင် မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းသည်၊ ကမလကထိတံ = ကြာဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ ဝိနေယျဗ္ဗာဏောယံ = ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းကို၊ ဓမ္မရံသိဝရေဟိ = မြတ်သောတရားတည်းဟူသော ရောင်ခြည်တို့ဖြင့်၊ သုဗောဓေသိ = သစ္စာလေးပါးကို သိစေသောအားဖြင့် ပွင့်ခြင်းသို့ ရောက်စေတော်မူပြီ၊ သုဒ္ဓေ = စင်ကြယ်စွာ သော၊ တိဘဝကုဟရေ = လောကသုံးပါးအတွင်း၌ ဗျာပိတက္ကိတ္တိနစ္ဆ = အဆုံးမရှိနဲ့သော ကျော်စောခြင်း ရှိတော်မူထသော၊ တိလောကေကစ္စက္ခံ = ဘုံသုံးပါးတို့၏ အထွတ် (စာမျက်နှာ ၆၄) အမြတ်ဖြစ်သော မျက်စိ ဖြစ်တော်မူထသော၊ ဒုခမသဟနံ = သူတစ်ပါးတို့သည် သည်းခံနိုင်ခဲ့သောအမှုကို သည်းခံခြင်းရှိတော်မူထ သော၊ မဟေသိံ = သီလက္ခန္ဓ စသည်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကို ဆည်းပူးရှာမှီးတော်မူပြီးထသော၊ တံ (မုနိန္ဒက္ခံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၂၁။ ယော ဇိနော = အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗောဓိပေမတော = သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ချစ်တော်မူ ခြင်းကြောင့်၊ အလဂ္ဂမာနသော = ငြိတွယ်ခြင်းကင်းသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ အနေကဇာတိယံ = များစွာသော ကိုယ်တော်၏ အဖြစ်၌၊ သပုတ္တဒါရံ = သားမယားနှင့်တကွသော၊ အင်္ဂဇီဝိတမ္ပိ = အင်္ဂါကြီးငယ် အသက်ကိုစဉ် လျက်လည်း၊ အတ္တိကဿ = အလိုရှိသောသူအား၊ အဒိသိယေဝ = ပေးလှူတော်မူသည်သာလျှင်ကတည်း၊ ဒါနပါရမီ = ဒါနပါရမီကိုလည်းကောင်း၊ တတော = ထိုဒါနပါရမီမှ၊ ပရံ = တစ်ပါးသော၊ သီလပါရမာဒိကမ္ပိ = သီလပါရမီစသော ကိုးပါးသော ပါရမီကိုလည်းကောင်း၊ အပူရိ = ဖြည့်တော်မူလေပြီ၊ တာသံ = ထိုဆယ်ပါး သော ပါရမီတော်တို့၏၊ ဣဒ္ဓိယာ = ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ အဂ္ဂတံ = မြတ်သောအဖြစ်သို့၊ ဥပယာတံ = ရောက် တော်မူပြီးထသော၊ ဧကဒိပကံ = လူ၊ နတ်တို့၏ ကိုးကွယ်မှီခိုရာ မြတ်သော ကိုင်းကျွန်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်တော် မူထသော၊ တံ (ဇိနံ) = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။¹²

¹² ပါရမီတော်ဘုရားရှိခိုး။ ။ ယော ဇိနော = ငါးပါးမာရန်ညွန့် ရန်အဝှန်းကို မရှုံ့မထိတ် ခြင်္သေ့စိတ်ဖြင့် နင်းနှိပ်ကြိတ်ဖန် အောင်ပွဲခံ၍ အောင်လံလွှင်ထူ အကြင်အောင်တော်မူမြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနေကဇာတိယံ = တစ်နှစ်သုံးလေး ဂဏန်းရေး၍ ချင့်တွေးမလွယ် များကြွယ်လှစွာ ဘဝါဘဝ လေးသင်္ချေ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလအတွင်း၌၊ ဗောဓိပေမတော = ဗောဓိဉာဏ်ကြီး ရွယ်တိုင်းပြီးသည့် ထွတ်ထီးမိတာန် သဗ္ဗညုဉာဏ်ကို ရရန်စိတ်ထား လိုလား တောင့်တတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အတ္တိကဿ = အလိုရှိလတ် လာချဉ်းကပ်သည့် ယုတ်မြတ်မဟူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် များထိုထိုအား၊ သပုတ္တဒါရံ = ကိုယ်တော်ရင်သွေး အသက်ပေး၍ ချစ်ရေးဖြာစည် သည်းပွတ်နှင့် ပမာမှီရသည့် ဇာလီ ကဏ္ဍာဇိန်တို့ကဲ့သို့သော သားသမီး မဇ္ဈိဒေဝီတို့ကဲ့သို့သော ဇနီးမိဖုရားနှင့်တကွသော၊ အင်္ဂဇီဝိတမ္ပိ = မဟာသွေး မဟာရည် ဂုဏ်အင်ညီ၍ ဖြိုးစည်သပ္ပာယ် ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်နှင့်တကွ လူဝယ်အမြတ် ခေါ်မှတ်တွင်ညောင်း အသက်တစ်ချောင်ကိုပင်သော်လည်း၊ အလဂ္ဂမာနသော = ငါ့သား ငါ့သမီး ငါ့ဇနီးက ငါ့ထီး ငါ့နန်း ငါ့ကြာဉာဏ်နှင့် ငါ့သန်းရံရွှေ ငါ့ရွှေငွေက ငါ့မြေ ငါ့ဟာ ငါ့ဥစ္စာဟု တဏှာမြေယုက် မပေးရက်သည့် ရမ္မက်ပိတ်ဖုံး စိတ်နှလုံးမှ ဆိတ်သုဉ်းတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ အဒိသိယေဝ = သဗ္ဗညုဉာဏ် ရရှိရန်ကို စိတ်သန်ရှေ့ပြေး သဒ္ဓါရေး၍ လူပေးတော်မူသည်သာလျှင်တည်း၊ ဒါနပါရမီ = အပြားသုံးလီ ဒါနပါရမီတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ တတော ပရံ = ထိုဒါနပါရမီတော်မှ တစ်မျိုးတစ်စား တစ်ပါးသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သီလပါရမာဒိကမ္ပိ = သီလပါရမီ နေက္ခမ္မပါရမီ ပညာပါရမီ ဥပေက္ခာပါရမီတော်မြတ် အပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အပူရိ = သဗ္ဗညုဉာဏ် ရရှိရန်ကို စိတ်သန်ရည်စူး သဒ္ဓါထူးဖြင့် ဆည်းပူးဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့လေပြီ။

၂၂။ ဒေဝါဒေဝါတိ ဒေဝံ = သမ္မုတိနတ်, ဥပပတ္တိနတ်တို့ထက် လွန်သော ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်တော်မူသော။ နိနောပုဓရံ = အဆုံးစွန်သော ကိုယ်တော်ကိုလည်း ဆောင်တော်မူသော။ မာရဘင်္ဂံ = မာရ်ငါးပါးကို ဖျက်ဆီးတော်မူသော။ အဘင်္ဂံ = မာရ်စစ်သည်တို့သည် ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သော။ ပဇာနံ = သတ္တဝါတို့၏။ ဒီပံ = ပညာတည်း(စာမျက်နှာ ၆၅) ဟူသော ဆီမီးတန်ဆောင်ကို၊ ဒီပံ = ပြောင်ပြောင်တောက်အောင် ထွန်းညှိတော်မူပြီးသော။ ဇယဝရသယနေ = မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူရာ မြတ်သော ဗောဓိပင်နေရာ၌၊ ဗောဓိပတ္တံ = သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးသော။ အဓိပတ္တံ = အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ပို့တော်မူသော။ ဗြဟ္မာဗြဟ္မာဂတာနံ = ဆည်းကပ်ရောက်လာကုန်သော ဗြဟ္မာ, လူ, နတ် ပရိသတ်တို့အား၊ ဝရဂိုရကထိကံ = မြတ်သော တရားစကားကို ဟောတော်မူတတ်သော။ ပါပဟိနံ ပဟိနံ = ညစ်ညစ်ယုတ်မာ ကိလေသာကို ပယ်ခွာတော်မူပြီးသော။ လောကာလောကာဘိရာမံ = လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်တော်မူသော။ မုနိန္ဒံ = ရဟန်းတကာတို့ကို အစိုးရတော်မူသော။ တံ မုနိန္ဒံ = ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ သတတံ = မချွတ်၊ အဘိနမေ - အဘိနမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၂၃။ ဗုဒ္ဓေါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နိဂြောဓဗိမ္ဗော = အရပ်နှင့် အလံမျှသဖြင့် ပညောင်ပင်၏ အဝန်းကဲ့သို့ ဝန်းသော ကိုယ်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ မုဒုကာရ စရဏော = အကြိမ်တစ်ရာ ဖတ်အပ်သော ဝါဂွမ်းလွှာကဲ့သို့ နူးညံ့သော လက်ဖဝါးတော်, ခြေဖဝါးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဗြဟ္မာယောသော = ဗြဟ္မာမင်း၏ အသံထက် ကဲလွန်စွာ သာယာသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အသံတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဧကီဇယော = ဧကီမည်သော သား၏ မြင်းခေါင်းကဲ့သို့ ပြည့်ဖြိုးသော မြင်းခေါင်းတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ကောသတ္ထာဒင်္ဂဇာတော = ရွှေပဒုမ္မာ ကြာချပ်နှင့်တူသော အအိမ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်ဖြစ်၍ ကျစ်လစ်လှစွာသော ယောက်ျားမြတ်၏ နိမိတ်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ပုန ရပိ = တစ်ဖန်လည်း၊ သုဂတော = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒေါ = ရွှေခြေနှင်း အပြင်ကဲ့သို့ ညီညွတ်စွာတည်သော (စာမျက်နှာ ၆၆) ခြေဖဝါးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ မုဒ္ဓေါဒါတုဏ္ဏလောမော = မျက်မှောင်နှစ်ခုတို့၏ အလယ်၌ နူးညံ့ဖြူစင်သော ဥဏ္ဏလုံ မွေးရှင်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ အထမပိ = ထိုမှတစ်ပါးလည်း၊ သုဂတော = ကောင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗြဟ္မာဇဂ္ဂတ္ထဘာဝေါ = ဗြဟ္မာမင်းကိုယ်ကဲ့သို့ ဖြောင့်မတ်သော ကိုယ်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ နိလက္ခိ = ညိုသော မျက်လုံးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဒီဃပက္ခီ = ရှည်သော ဖနောင့်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ သုခုမမလဆဝီ = သိမ်မွေ့လှစွာသော အညစ်အကြေးမတင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အရေတော်လည်း

တာသံ = ထိုပါရမီဆယ်ပါး အကျယ်ပွားက အပြားသုံးဆယ် နှုန်းမလွယ်တို့၏။ ဣဒ္ဓိယာ = တစ်စွန်းတစ်စ မကျန်ရအောင် လောက်ကုံလုံပြည့်စုံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဂ္ဂတံ = ဗြဟ္မာနတ်လူ သုံးဘုံသူတွင် မည်သူနှင့်မျှ မယှဉ်အပ်သည့် အမြတ်ခေါင်းမှူး ပုဂ္ဂိုလ်ထူး၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပယာတံ = ဆုကြီးပွင့်စီ ခါတန်ပြီဟု ပါရမီတော် နှိုင်းပင်ဆော်၍ ရောက်တော်မူပြီးသော။ ဝါ - ရောက်တော်မူပြီးသောကြောင့်၊ ဧကဒီပကံ = အစမထင် ကမ်းမငြိတ် သံသရာတစ်ကြော တဖျော့တည်းဖျော့ခဲ့သည် လူရောနတ်ပါ ဗြဟ္မာကမကြွင်း သတ္တဝါခပင်းတို့ ဝပ်စင်းထံနီး ခိုကပ်မှီးရသည့် တစ်ခုတည်းသော ကိုင်းကျွန်းကြီးသဖွယ်လည်း ဖြစ်တော်မူပေသော။ တံ (ဇိနံ) = ငါးပါးမာရန်ညွန့် ရန်အဝှန်းကို မရှုံ့မထိတ် ခြင်္သေ့စိတ်ဖြင့် နင်းနှိပ်ကြိတ်ဖန် အောင်ပွဲခံ၍ အောင်လံလွှင်ထူ ထိုအောင်တော်မူမြတ်စွာဘုရားကို၊ နမာမိ = ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါးပျောင်းပျော့ မာန်ကိုလျှော့၍ ကန်တော့မြတ်နိုး လက်အုပ်မှီးလျက် ရှိခိုးဦးညွတ်ပါ၏ မြတ်စွာဘုရား။ (သီတဂူဆရာတော် အရှင်ဉာဏ်ဿရ)

ရှိတော်မူ၏။ ထောမျ ရသဂ္ဂ သဂ္ဂီ = အနည်းငယ်သော အရသာကိုသော်လည်း ဆောင်ယူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော ခုနစ်ထောင်သော ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သော အကြောတို့၏ အဖျားလည်း စုဝေးလျက် ရှိတော်မူ၏။

၂၄။ (သော ဇိနော = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်)၊ စတ္တာလီသဂ္ဂန္တော = လေးဆယ်စေ့ထ မွန်မြတ်လှသော သွားတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ သမက လပန ဇော = လွှနှင့် ဖြတ်သကဲ့သို့ ညီညွတ်စွာသော သွားတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ အန္တရံသပ္ပပိကော = ရေစီကြောင်း မထင်ပြည့်ဖြိုးစင်သော ကျောက်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ စက္ကနကီတပါဒေါ = စက်ဖြင့်မှတ်အပ်သော မြတ်သော ခြေဖဝါးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ အဝိရဠဒသနော = မကျဲသော သွားတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ မာရဇိ = မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား သည်၊ ဥဿနံပါဒေါ = မြူမတင်လင့် မြင့်သော ဖျက်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ တိဠန္တော = ရပ်တော်မူလျက်၊ နော နမန္တော = မကိုင်းမညွတ်ဘဲ၊ ဥဘယကရမုဒုနာ = သိမ်မွေ့နူးညံ့စွာသော လက်တော်နှစ်ဖက်ဖြင့်၊ ဇက္ကာကာနိ = ပုဆစ်ဒူးတော်နှစ်ဖက်တို့ကို၊ အာမသန္တော = သုံးသပ်တော်မူနိုင်၏။ (စာမျက်နှာ ၆၇) ဝဇ္ဇကဏ္ဍော = ရွှေမုရိုးစည်ငယ် သဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ လုံးသော လည်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဂေါ တထုဏ ပခုမကော = ထိုခဏ ဖွားသော နွားငယ်၏ မျက်မွေးအတူ သိမ်မွေ့နုပျို ညိုသော မျက်မွေးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ သီဟ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓကယော = ခြင်္သေ့မင်း၏ ရှေ့ထက်ဝက်သော ကိုယ်နှင့်အတူ ပြည့်ဖြိုးသော ကိုယ်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။

၂၅။ သုဂတော = ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သတ္တပိကော စ = ခုနစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ပြည့်ဖြိုးသော အသားတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဒီဃင်္ဂုလီ = ရှည်သော လက် ချောင်း၊ ခြေချောင်းတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ အထ = ထိုမှတစ်ပါး၊ လောကမ ကူပေက လောမော = တစ်ခု တစ်ခုသော မွေးတွင်းတော်၌ တစ်ချောင်း၊ တစ်ချောင်းစီသာ ရောက်သော မွေးညင်းတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ သမ္ပန္နောဒါတဒါဌော = ပြည့်ဖြိုး ဖြူစင်စွာသော စွယ်တော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ကနက သမ တစော = ဇမ္ဗူရာဇ် ရွှေစင်ကဲ့သို့သော အရေတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ နီလမုဒ္ဒဂ္ဂ လောမော = မျက်နှာတော်ကို မျှော်ဘိသကဲ့သို့ အထက်သို့ တက်သော လက်ယာရစ်လည်၍တည်သော အလွန်ညိုသော မွေးညင်းတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ သမ္ပုဒ္ဓေါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ထူလဇိပေါ = ကြီးပြန့်သော လျှာတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ အထ = ထိုမှတစ် ပါး၊ သီဟ ဟနကော = ခြင်္သေ့မင်း၏ မေးနှင့်တူသော ပြည့်ဖြိုးစွာသော မေးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဇာလိကပ္ပါဒ ဟတ္ထော = လေသွန်တံခါး၌ လက်သမားတပ် စီးထားအပ်သော ရွှေပွတ်တိုင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာ ရှည်သော ခြေချောင်း၊ လက်ချောင်းတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ နာထော = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဥဏှိသ သီသော = နဖူးသင်းကျစ် ခြယ်လယ်သဖြင့် တင့်တယ်သော ဦးခေါင်းတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။ ဣတိ ဂုဏ သဟိတံ = ဤဆိုအပ်(စာမျက်နှာ ၆၈)ခဲ့ပြီးသော ကျေးဇူးအပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ တံ မဟေသိံ = ထိုမြတ်စွာ ဘုရားကို၊ (အဟံ = အကျွန်ုပ်သည်)၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

တိုက်တွန်းချက်

၂၆။ လောကေ = လူ့ရွာ၌၊ (ယသ္မာ = အကြင်ကြောင့်)၊ ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါတိ ယောသော = ဘုရား ဘုရား ဟူသော အသံကိုမျှလည်း၊ အတိဒုလ္လဘတရော = အလွန်ကြားရခဲသေးတုံ၏ရှင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာဝေါ = ဘုရား၏ အဖြစ်

သည်ကား၊ ကာ ကထာ = အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း၊ တသွာ = ထို့ကြောင့်၊ ဝိဘာဝီ = ပညာရှိကုန်သော၊
 ဝိဝိဓ ဟိတ သုခံ = အထူးထူး အပြားပြားသော စီးပွားချမ်းသာကို၊ ပတ္တယန္တော = တောင့်တကုန်သော၊
 သာဓဝေါ = သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဣဋ္ဌံ = အလိုရှိအပ်သော၊ အတ္ထံ = အကျိုးစီးပွားကို၊ ဝဟန္တံ = ရွက်
 ဆောင်တော်မူတတ်သော၊ သုရ နရ မဟိတံ = နတ်၊ လူတို့သည် ပူဇော်အပ်တော်မူသော၊ နိဗ္ဗယံ = ဘေး
 လည်း မရှိသော၊ ဒက္ခိဏေယျံ = မြတ်သော အလှူကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ လောကာနံ = လူသုံးပါးတို့၏၊
 နန္ဒိဝမံ = နှစ်လိုခြင်းကို ပွားစေတတ်သော၊ ဒသ ဗလံ = ဆယ်ပါးသော အားနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊
 အသမံ = တုဘက်လည်း ကင်းပြီးသော၊ တံ ဗုဒ္ဓံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ နိစ္စံ = အမြဲ၊ နမဿန္တု = ရှိခိုးကြစေ
 ကုန်သတည်း။

တမလွန်အတွက်ဆုတောင်း

၂၇။ ဧတေန ပုညေန = ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးရခြင်းတည်းဟူသော ကောင်းမှုစေတနာကြောင့်၊
 သော အဟံ = ထိုငါသည်၊ သမ္ပရာယေ = တမလွန်ဘဝ၌၊ နိပုဏမတိ စ = သိမ်မွေ့သော ပညာရှိသည် (စာ
 မျက်နှာ ၆၉)လည်းကောင်း၊ သတော စ = သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း၊ တိတတ္ထော စ = ရောင့်ရဲ
 သည်လည်းကောင်း၊ ဒက္ခော စ = လိမ္မာသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌာဇပညော စ = ဖြောင့်မတ်သော အယူပညာရှိ
 သည်လည်းကောင်း၊ အ ဝိကလ ဝီရိယော စ = မချို့တဲ့သော လုံ့လရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဘောဂဝိ စ = စည်း
 စိမ့်စွာရှိသည်လည်းကောင်း၊ သံဝိဘာဂီ စ = ခွဲခြမ်းဝေဖန်တတ်သည်လည်းကောင်း၊ တိက္ခော စ = ထက်
 မြက်သည်လည်းကောင်း၊ သူရော စ = ရဲရင့်သည်လည်းကောင်း၊ ဓိတတ္ထော စ = တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည်
 လည်းကောင်း၊ သ ပရဟိတ စရော စ = မိမိ၏ အကျိုးစီးပွား၊ သူတစ်ပါး၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ဆောင် တတ်
 သည်လည်းကောင်း၊ ဒီဃဇီဝီ စ = ရှည်သော အသက်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ အရောဂေါ စ = အနာ မရှိသည်
 လည်းကောင်း၊ ဓညော စ = ဘုန်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏော စ = အဆင်းလှသည်လည်းကောင်း၊
 ယသဿီ စ = များသော အခြံအရံရှိသည်လည်းကောင်း၊ အတိ ဗလဝ ဓရော စ = အလွန်သော အားကို
 ဆောင်နိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ကိတ္တိမာ စ = ကျေးဇူးသတင်း ကျော်စောခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ခန္တု
 ပေတော စ = သည်းခံခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း၊ (ဘဝေယျံ = ဖြစ်ရပါလို၏)။

မျက်မှောက်အတွက် ဆုတောင်း

၂၈။ သော (အဟံ) = ထိုငါသည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ = မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌၊ သဒ္ဓေါ စ = သဒ္ဓါ
 တရားရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဒါတဂုံပေတော စ = ပေးအပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း၊
 ပရမ သိရိ ဓရော စ = ကောင်းမြတ်သော ဘုန်းကျက်သရေကို ဆောင်တတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိရတ္ထော စ =
 တပ်ခြင်းကင်းသည်လည်းကောင်း၊ လန္တီ စ = မကောင်းမှုမှ ရှက်တတ်သည်လည်းကောင်း၊ ကလျာဏမိတ္တော စ
 = ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်း ရှိသည်လည်းကောင်း၊ (စာမျက်နှာ ၇၀) အဘိရတ ကုသလော စ = ကုသိုလ်
 ကောင်းမှုတို့၌ အလွန်မွေ့လျော်တတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စသီလာဘိရက္ခော စ = ငါးပါးသောသီလ အစရှိ

သည်ကို စောင့်ရှောက်နိုင်သည်လည်းကောင်း၊ အပွင့်စွာ စ = နည်းသော အလိုရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပွကောစော စ = နည်းသော အမျက်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ အတိဂုဇ ဟဒယော စ = အလွန်ဖြောင့်မတ်သော နှလုံးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ကုဒ္ဓိမာ စ = တန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပမေယျာ စ = မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ပါသံသော စ = ချီးမွမ်းထိုက်သည်လည်းကောင်း၊ ပေမဝါစော စ = ချစ်ဖွယ်သော စကားကို ဆိုတတ်သည်လည်းကောင်း၊ သုဇနဂုဏဝိဒ္ဓု စ = သူတော်ကောင်းတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို သိတတ်သည်လည်းကောင်း၊ မာမကော စ = သူတော်ကောင်းတို့ကို မြတ်နိုးတတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေယျံ = ဖြစ်ရပါလို၏။

အကျိုးတရားများ

၂၉။ ကုတ္တိ - ကုမိနာ ယထာဂုတ္တပ္ပကာရေန = ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားအားဖြင့်၊ အသင်္ခယေ = ဤမျှဤရွေ့ ရှိ၏ဟု မရေတွက်နိုင်ကုန်ထသော၊ လက္ခဏဒီပိတေ = အစိတ်ဖြစ်သော ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ပြအပ်ကုန်ထသော၊ နာထဂုဏေ = မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးတော်တို့ကို၊ သူစကာသု = ပြတတ်ကုန်သော၊ ဂါထာသု = ဂါထာတို့တွင်၊ ဧကဂါထမ္ပိ = တစ်ဂါထာကိုမျှသော်လည်း၊ ဗုဓော = ပညာရှိသော၊ ယောကုလပုတ္တော = အကြင်အမျိုးကောင်းသားသည်၊ သရတေ = အောက်မေ့ရာ၏။

၃၀။ သော (ကုလပုတ္တော) = ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်၊ စတုရာပါယမုတ္တော စ = အပါယ်လေးပါးမှ လွတ်သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တဒ္ဓယဿ = ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာ အကျိုးစီးပွားနှစ်ပါးကို၊ သာဓကော စ (စာမျက်နှာ ၇၁) = ပြီးစေခြင်းငှာ တတ်စွမ်းနိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ဟတောပဒ္ဒဝဇာလော စ = ဖျောက်အပ်ပြီးသော ဘေးရန်တည်းဟူသော ကွန်ယက်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟိတ သုခဿ = စီးပွားချမ်းသာကို၊ လာဘီ စ = ရသည်လည်းကောင်း။

၃၁-၃၂။ နရ ဒေဝါနံ = လူနတ်တို့ကို၊ အမိပေါ စ = အစိုးရသော နတ်မင်းအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ စတုဒီပိဿရောပိ ဝါ = လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြဝတေးမင်း၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေယျံ = ဖြစ်ရာ၏၊ အန္တိမေဒေဟေ = အဆုံးစွန်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌၊ သုဗ္ဗတော = ကောင်းသော အကျင့်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ = ဖြစ်၍၊ ဗာဝနာယာနံ = ဘာဝနာတည်းဟူသော ယာဉ်ထက်သို့၊ အာရယု = တက်စီး၍၊ အညံ = အရဟတ္တဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ သေတ ဆတ္တကံ = မြတ်သော ထီးဖြူကို၊ ဓာရံ - ဓာရေန္တော = ဆောင်းလျက်၊ သမံ = မီးခပ်သိမ်းတို့၏ ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဒေသတိ = ရောက်လတ္တံ့သတည်း၊ ကုမသ္မိ အတ္တဘာဝေပိ = ဤကိုယ်၏ အဖြစ်၌လည်း၊ အရောဂေါ စ = အနာမရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဒီယဇီဝိကော စ = ရှည်သော အသက်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေယျံ = ဖြစ်ရာ၏။

၃၃။ သဗ္ဗလောကေဟိ = ခပ်သိမ်းသောလူတို့သည်၊ ပူဇိတော စ = ပူဇော်အပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာဘိရတီ မနော စ = ဘာဝနာ၌ အလွန်မွေ့လျော်သော နှလုံးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဇနပ္ပိယော စ = သူခပ်သိမ်းတို့ ချစ်နှစ်လိုအပ်သည်လည်းကောင်း၊ မနာပေါ စ = သူခပ်သိမ်းတို့ နှလုံးကို ပွားစေတတ်သည်လည်းကောင်း။

ကောင်း၊ ဘဝယျ = ဖြစ်ရာ၏။ အခါလစာရဏ = အလုံးစုံသော ဂါထာကို ဆောင်ခြင်း၌၊ ကာ ကထာ = အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ ရှိအံ့နည်း။

မဟာနမက္ကာရ ပါဠိအနက်ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၇၂)

၆။ လောကနီတိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁. ပဏ္ဍိတကဏ္ဍော

၁. လောကနီတိ ပဝက္ခာမိ၊
နာနာသတ္တသမုဒ္ဒဏံ။
မာဂဓေနဝ သဗေဓံ၊
ဝန္တိတော ရတနတ္ထယံ။
၂. နီတိလောကေ ပုရိသဿ သာရော၊
မာတာ ပိတာ အာစရိယောစ မိတ္တော။
တသ္မာ ဟိ နီတိ ပုရိသော ဝိညော၊
ဉာဏီ မဟာ ဟောတိ ဗဟုသုတောစ။
၃. အလသဿ ကုတော သိပ္ပံ၊
အသိပ္ပဿ ကုတော ဓနံ။
အဓနဿ ကုတော မိတ္တံ၊
အမိတ္တဿ ကုတော သုခံ။
အသုခဿ ကုတော ပုညံ၊
အပုညဿ ကုတော ဝရံ။
၄. သိပ္ပါ သမံ ဓနံ နတ္ထိ၊
သိပ္ပံ စောရာ နဂဏှရေ။
က္ကုစ လောကေ သိပ္ပံ မိတ္တံ၊
ပရလောကေ သုခါဝဟံ။
၅. အပ္ပကံ နာတိမညေယျ၊
စိတ္တေ သုတံ နိဓာပယေ။
ဝမ္ဘိကာဒကဗိန္နုဝ၊
စိရေန ပရိပူရတိ။
၆. ခုဒ္ဒေါတိ နာတိမညေယျ၊
ဝိဇ္ဇိ ဝါ သိပ္ပမေဝ ဝါ။
ဧကမ္ဘိ ပရိယောဒါတံ၊
ဇီဝိတကပ္ပကာရဏံ။
၇. သေလေ သေလေ န မာဏိကံ၊
ဂဇေ ဂဇေ န မုတ္တိကံ။
ဝနေ ဝနေ န စန္ဒနံ၊
ဌာနေ ဌာနေ န ပဏ္ဍိတံ။
၈. ပဏ္ဍိတော သုတသမ္ပန္နော၊
ယတ္ထ အတ္ထိတိ စေ သုတော။
မဟုဿာဟေန တံ ဌာနံ၊

ဂန္ထဝင် သုတေသီနာ။

၉. သိနေ သိပုံ သိနေ ခန့်၊
သိနေ ပဗ္ဗတမာရူဟံ။
သိနေ ကာမဿ ကောဓဿ၊
က္ကမေ ပဉ္စ သိနေ သိနေ။

၁၀. သုတိ သမ္မုတိ သံချါစ၊
ယောဂါ နိတိ ဝိသေသကာ။
ဂန္ထဗ္ဗာ ဂဏိကာ စေဝ၊
ဓနု ဗေဒါ စ ပူရဏာ။

၁၁. တိကိစ္ဆာ ကုတိဟာသာ စ၊
ဇောတိ မာယာ စ ဆန္ဒတိ။
ကေတု မန္တာ စ သဒ္ဓါ စ၊
သိပ္ပါဋ္ဌာရသကာ ကုမေ။

၁၂. အပုဋ္ဌော ပဏ္ဍိတော ဘေရီ၊
ပဇ္ဇုန္ဒော မေ ဟောတိ ပုဏ္ဍိတော။
ဗာလော ပုဋ္ဌော အပုဋ္ဌောပိ၊
ဗဟုမ္ပိ ဘဏတေ သဒါ။

၁၃. ပေါက္ကကေသု စ ယံ သိပုံ၊
ပရဟတ္ထေသု ယံ ခန့်။
ယထာ ကိစ္စေ သမုပ္ပန္နေ၊
န တံ သိပုံ န တံ ခန့်။

၁၄. ဇလပ္ပမာဏံ ကုမုဒ္ဒနာလံ၊
ကုလပ္ပမာဏံ ဝိနယော ပမာဏံ။
ဗျတ္တိပ္ပမာဏံ ကထိတဝါကျံ၊
ပထဝိယာ ပမာဏံ တိဏ မိလာတံ။

၁၅. အပ္ပသုတော သုတံ အပ္ပံ၊
ဗဟုံ မညတိ မာနဝါ။
သိန္နုဒကံ အပဿန္နော၊
ကူပေ တောယံဝ မဏ္ဍုကော။

၁၆. ပထမံ ပရာဇယေ သိပုံ၊
ဒုတိယံ ပရာဇယေ ခန့်။
တတိယံ ပရာဇယေ ဓမ္မံ၊
စတုတ္ထံ ကိ ကရိဿတိ။

၁၇. ဗျတ္တ ပုတြ ကိမလသော၊
အဗျတ္တော ဘာရဟာရကော။
ဗျတ္တကော ပူဇိတော လောကေ၊
ဗျတ္တ ပုတြ ဒိနေ ဒိနေ။

၁၈. မာတာ ဝေရီ ပိတာ သုတြ၊
ကေန ဗာလေ န သိက္ခိတာ။
သဘာမဇ္ဈေ န သောဘန္တိ၊
ဟံသမဇ္ဈေ ဗကောယထာ။

၁၉. ကဏ္ဍကံ ဂိရိ ကော တိက္ခတိ၊
ကော အဉ္စနံ မိဂက္ခိကံ။
ဥပ္ပထံ ပလ္လလေ ကော သုဂန္ဓံ၊
ကုလ-ပုတ္တ-ရူပေါ ကော ပဝတ္တတိ။
သာမံ-ဘာဝေါ။

၂၀. န ရသံ အကောတမ္ပုလံ၊
အဓနဿ၊ လင်္ကတမ္ပိ။
အလောနကန္တ ဗျဉ္ဇနံ၊
ဗျာကရဏံ အသိပ္ပဿ။
၂၁. သုဿုသာ သုတသမ္ပန္နော၊
သုတာပညာယ ပဝဇ္ဇတိ။
ပညာယ အတ္ထံ ဇာနာတိ၊
ဉာတော အတ္ထော သုခါဝဟော။
၂၂. ဘောဇနံ မေထုနံ နိဒ္ဒါ၊
ဂေါဏေ ပေါသေပိ ဝိဇ္ဇတိ။
ဝိဇ္ဇာ ဝိသေသော ပေါသဿ၊
တံ ဟိနော ဂေါသမော ဘဝေ။
၂၃. နတ္ထိ ဝိဇ္ဇာသမံမိတ္တံ၊
နစ ဗျာဓိသမော ရိပု။
နစ အတ္တသမံ ပေမံ၊
နစ ကမ္မသမံ ဗလံ။
၂၄. ဟံသော မဇ္ဈေ န ကာကာနံ၊
သီဟော ဂုန္တံ န သောဘတေ။
ဂြိတမဇ္ဈေ တုရင်္ဂေါ၊
ဗာလမဇ္ဈေ စ ပဏ္ဍိတော။
၂၅. ယာဝဇီဝမ္ပိ စေ ဗာလော၊
ပဏ္ဍိတံ ပယိရူပါသတိ။
န သော ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ၊
ဒဗ္ဗိ သူပရသံ ယထာ။
၂၆. မုဟုတ္တမပိ စေ ဝိညု၊
ပဏ္ဍိတံ ပယိရူပါသတိ။
ခိပ္ပံ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ၊
ဇိဝှါ သူပရသံ ယထာ။
၂၇. ဝိနာ သတ္တံ န ဂစ္ဆေယျ၊
သူရော သင်္ဂါမဘူမိယံ။
ပဏ္ဍိတောဒ္ဓဂူ ဝါဏီဇော၊
ဝိဒေသဂမနော တထာ။
၂၈. ဓနနာသံ မနောတာပံ၊
ဃရေ ဒုစ္စရိတာနိ စ။
ဝဉ္ဇနဉ္စ အဝမာနံ၊
ပဏ္ဍိတော န ပကာသယေ။
၂၉. ပတ္တာနုရူပကံ ဝါကျံ၊
သဘာဝရူပကံ ပိယံ။
အတ္တာနုရူပကံ ကောဓံ၊
ယော ဇာနာတိ သ ပဏ္ဍိတော။
၃၀. အ-ဓနဿ ရသံ ခါဒါ၊
အ-ဗလဿ ဟထာ နရာ။
အ-ပညဿ ဝါကျ-ကထာ၊
ဥမ္မတ္တက-သမာ က္ကမေ။
၃၁. အနဂါယံ ဂမယန္တော၊
အ-ပုစ္ဆာ ဗဟု-ဘာသကော။
အတ္တ-ဂုဏံ ပကာသေန္တော၊

တိ-ဝိဓံ ဟိန-လက္ခဏံ။

၃၂. အပ္ပ-ရူပေါ ဗဟုံ ဘာသော၊
အပ္ပ-ပညော ပကာသိတော။
အပ္ပ-ပူရော ယဇ္ဇော ခေါဘော၊
အပ္ပ-ဇီရာ ဂါဝိ စထေ။

၃၃. မဏ္ဍုကေပိ ဥကြေ သီဟေ၊
ကာကဂ္ဂဟေ ပိယေ ပိယေ။
အ-ပဏ္ဍိပိ ပဏ္ဍိ ဟုတ္တာ၊
ဇီရာ ပုစ္ဆေ ဝယေ ဝယေ။

၃၄. မဏ္ဍုကေပိ ဥကြေ သီဟေ၊
သူကရေပိ ဥဟေ ဒီပေ။
ဗိဠာရေ သဒ္ဓိသေ ဗျဠေ၊
သဗ္ဗ ဇီရေ သိပ္ပ-သမေ။

၃၅. န တိတ္ထိ ရာဇာ ဓနမ္ပိ၊
ပဏ္ဍိတောပိ သု-ဘာသိတေ။
စက္ခုပိ ပိယ-ဒဿနော၊
ဇလေ သာဂရော န တိတ္ထိ။

၃၆. ရူပ-ယောဗ္ဗန-သမ္ပန္နာ၊
ဝိသာထ-ကုထ-သမ္ဘဝါ။
ဝိဇ္ဇာ-ဟိနာ န သောဘန္တိ၊
နိဂန္ဓာ ဣဝ ကိသုကာ။

၃၇. ဟိနေ ပုတ္တော ရာဇာမစ္စော၊
ဗာလ-ပုတ္တော စ ပဏ္ဍိတော။
အ-ဓနဿ ဓနံ ဗဟု၊
ပုရိသာနံ န မညေ။

၃၈. ယော သိပ္ပ-လောဘေန၊
ဗဟုံ ဂဏှာတိ တံ သိပ္ပံ။
မူဂေါဝ သုပိနံ ပဿံ၊
ကထေတုဗ္ဗိ န ဥဿဟေ။

၃၉. ဘိဇ္ဇေတုံ ကုမ္ဘကာရော၊
သောဘေတုံ ကုမ္ဘ ယဇ္ဇတိ။
န ခိပိတုံ အပါယေသု၊
သိဿာနံ ဝုဗ္ဗိ-ကာရဏာ။

၄၀. တဂ္ဂရဉ္စ ပလာသေန၊
ယော နရော ဥပနယုတိ။
ပတ္တာပိ သုရဘိ ဝါယန္တိ၊
ဇဝံ ဇီရူပသေဝနာ။

ပဏ္ဍိတကဏ္ဍော နိဗ္ဗိတော။

၂. သုဇနကဏ္ဍော

၄၁. သမ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊
သမ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္တဝံ။
သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊
သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။

၄၂. စဇ ဒုဇ္ဇန သံသဂ္ဂံ၊

ဘဇ သာဓု သမာဂမံ။
ကရ ပုညမဟောရတ္ထိ၊
သရ နိစ္စမနိစ္စတံ။

၄၃. ယထာ ဥဒုမ္မရပက္ကာ၊
ဗဟိရတ္တကမေဝစ။
အန္တော ကိမီဟိ သမ္ပုက္ကာ၊
ဇဝံ ဒုဇ္ဇနဟဒ္ဒယာ။

၄၄. ယထာပိ ပနသာပက္ကာ၊
ဗဟိ ကဏ္ဍကမေဝ စ။
အန္တော အမတသပ္ပန္နာ၊
ဇဝံ သုဇ္ဇနဟဒ္ဒယာ။

၄၅. နာဂေါ ဂတော နရမုခေ န ဇဟာတိ လိဋံ။
ယန္တာဂတော မရုရသံ န ဇဟာတိ ဥစ္ဆ၊
ဒုက္ခောပိ ပဏ္ဍိတဇနော န ဇဟာတိ ဓမ္မံ။

၄၆. သီဟော နာမ ဇိဃတ္ထပိ၊
ပဏ္ဍာဒီနံ န ခါဒတိ။
သီဟော နာမ ကိသောစာပိ၊
နာဂမံသံ န ခါဒတိ။

၄၇. ကုလ-ဇာတော ကုလ-ပုတ္တော၊
ကုလ-ဝံသ-သုရက္ခတော။
အတ္တနာ ဒုက္ခ-ပတ္တောပိ၊
ဟိန-ကမ္မံ န ကာရယေ။

၄၈. စန္ဒနံ သီတလံ လောကေ၊
တတော စန္ဒံ သီတလံ။
စန္ဒ-စန္ဒနသီတမှာ၊
သာဓု ဝါကျံ သုဘာသိတံ။

၄၉. ဥဒေယျ ဘာဏု ပစ္စိမေ၊
မေရုရာဇာ နမေယျပိ။
သီတလာ နရကဂ္ဂိပိ၊
ပဗ္ဗတဂ္ဂေ စ ဥပ္ပလံ။
ဝိကသေ န ဝိပရိတံ၊
သာဓုဝါယျံ ကုဒါစနံ။

၅၀. သုခါ ရုက္ခဿ ဆာယာဝ၊
တတော ဉာတိ မာတာ ပိတု။
တတော အာစရိယော ရဉ္ဇော၊
တတော ဗုဒ္ဓဿနေ ကဓာ။

၅၁. ဘမရာ ပုပ္ဖမိစ္ဆန္တိ၊
ဂုဏမိစ္ဆန္တိ သုဇ္ဇနာ။
မက္ခိကာ ပုတိမိစ္ဆန္တိ၊
ဒေါသမိစ္ဆန္တိ ဒုဇ္ဇနာ။

၅၂. မာတာဟိနဿ ဒုဗ္ဘာသာ၊
ပိတာဟိနဿ ဒုကြိယာ။
ဥဘော မာတာ ပိတာ ဟိနာ၊
ဒုဗ္ဘာသာစ ဒုကီရိယာ။

၅၃. မာတာ သေဋ္ဌဿ သုဘာသာ၊
ပိတာ သေဋ္ဌဿ သုကြိယာ။
ဥဘော မာတာ ပိတာ သေဋ္ဌာ၊

သုဘာသာစ သုကိရိယာ။

၅၄. သင်္ဂါမေ သူရ-မိစ္ဆန္တိ၊
မန္တိသု အကူတူဟလံ။
ပိယဉ္စ အန္ဓုပါနေသု၊
အတ္ထေ ဇာတေ စ ပဏ္ဍိတံ။

၅၅. သုနခေါ သုနခံ ဒိသ္မာ၊
ဒန္တံ ဒေသေတိ ဟိသိတုံ။
ဒုဇ္ဇေနာ သုဇနံ ဒိသ္မာ၊
ရောသယံ ဟိသမိစ္ဆတိ။

၅၆. မာ စ ဝေဂေန ကိစ္စာနိ၊
ကရောသိ ကာရာပေသိ ဝိ။
သဟသာ ကာရိတံ ကမ္ပံ၊
မန္ဒော ပစ္ဆာနုတပ္ပတိ။

၅၇. ကောဓံ ဝိဟိတော န ကဒါစိနသောစေ၊
မက္ခပ္ပဟာနံ ကုသယော အဝဏ္ဏယု။
သဗ္ဗေသ ဖာရုသ-ဝစ ခမေထ၊
ဇေတံ ခန္တိ ဥတ္တမမာဟု သန္တော။

၅၈. ဒုက္ခော နိဝိသော သမ္မာစေ၊
ဌာနေ အသုစိသကံတေ။
တတော အရိပ္ပိ အပ္ပိယေ၊
တတောပိ အကတညနာ။

၅၉. ဩဝါဒေယျာနုသာသေယျ၊
ဂါပကာ စ နိဝါရယေ။
သတဉ္စိ သော ပိယော ဟောတိ၊
အသတံ ဟောတိ အပ္ပိယော။

၆၀. ဥတ္တမတ္တနိဝါတေန၊
သုရံ ဘောဒေန နိဇ္ဇယေ။
နိစိ အပ္ပက ဒါနေန၊
ဝီရိယေန သမံ ဇယေ။

၆၁. န ဝိသံ ဝိသမိစ္စာဟု၊
ဓနံ သံဃဿ ဥစ္စတေ။
ဝိသံ ဇကံဝ ဟနတိ၊
သမ္ပံ သံဃဿ သန္တကံ။

၆၂. ဇဝနေ ဘုဒ္ဓိ ဇာနန္တိ၊
ဗလိဒ္ဓန္တ ဝါဟေနာ။
ဒုဟေန ဓေနံ ဇာနန္တိ၊
ဘာသမာနေန ပဏ္ဍိတံ။

၆၃. ဓနမပ္ပဗ္ဗိ သာဓူနံ၊
ကူပေ ဝါရိဝ နိဿယော။
ဗဟု အပိ အသာဓူနံ၊
နစ ဝါရိဝ အဏ္ဏဝေ။

၆၄. နဇ္ဇော ပိဝန္တိ နော အာပံ၊
ရုက္ခာ ခါဒန္တိ နော ဖလံ။
ဝဿန္တိ ကုစိ နော မေဃာ၊
ပရတ္တာယ သတံ ဓနံ။

၆၅. အပတ္တေယျံ န ပတ္တေယျ၊

အ စိန္တေယျံ န စိန္တယေ။
ဓမ္မဓမ္မေဝ သုစိန္တေယျ၊
ကာလံ မောဃံ န အစ္စယေ။

၆၆. အစိန္တတဗ္ဗိ ဘဝတိ၊
စိန္တတဗ္ဗိ ဝိနဿတိ။
န ဟိ စိန္တာမယာ ဘောဂါ၊
ဂ္ဂုတ္တိယာ ပုရိသဿတိ။

၆၇. အသန္တဿ ပိယော ဟောတိ၊
သန္တေ န ကုရုတေ ပိယံ။
အသတံ ဓမ္မံ ရောစေတိ၊
တံ ပရာဘဝတော မုခံ။

သုဇနကဏ္ဍော နိဋ္ဌိတော။

၃. ဗာလဒုဇနကဏ္ဍော

၆၈. အတိပ္ပိယော န ကာတဗ္ဗော၊
ခလော ကောတူဟလံ ကရော။
သီရိသာ ဝဟျမာနောပိ၊
အမူပူရော ဃဇ္ဇော ယထာ။

၆၉. သပ္ပေါ ဒုဋ္ဌော ခလော ဒုဋ္ဌော၊
သပ္ပေါ ဒုဋ္ဌတရော ခလော။
မန္တောသဓေဟိ သော သပ္ပေါ၊
ခလော ကေနုပသမ္ပတိ။

၇၀. ယော ဗာလော မညတိ ဗာလျံ၊
ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော။
ဗာလောဝ ပဏ္ဍိတမာနိ၊
သော ဝေ ဗာလောတိ ဂုစ္စတိ။

၇၁. မရံဝ မညတိ ဗာလော၊
ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ။
ယဒါစ ပစ္စတိ ပါပံ၊
အထ ဒုက္ခံ နိဂစ္စတိ။

၇၂. န သာဓု ဗလဝါ ဗာလော၊
သဟသာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊
နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ။

၇၃. ဃရေ ဒုဋ္ဌော စ မူသိကော စ၊
ဝနေ ဒုဋ္ဌော စ ဝါနရော။
သကုဏေ စ ဒုဋ္ဌော ကာကော၊
နရေ ဒုဋ္ဌောစ ဗြာဟ္မဏော။

၇၄. ဒီဃာ ဇာဂရတော ရတ္တိ၊
ဒီဃံ သန္တဿ ယောဇနံ။
ဒီဃော ဗာလာန သံသာရော၊
သဒ္ဓမ္မံ အ-ဝိဇာနတံ။

၇၅. တိလ မတ္တံ ပရေသံဝ၊
အပ္ပ ဒေါသဉ္စ ပဿတိ။
နာဠိကေရဗ္ဗိ သဒေါသံ၊
ခလ-ဇာတော န ပဿတိ။

၇၆. နတ္တဒေါသံ ပရေ ဇညာ၊
ဇညာ ဒေါသံ ပရဿတု။
ဂုယျေ ကုမ္မော အဂါနိ၊
ပရ ဒေါသဉ္စ လက္ခယေ။
၇၇. ပဏ္ဍိတဿ ပသံသာယ၊
ဒဏ္ဍော ဗာလေန ဒီယတေ။
ပဏ္ဍိတော ပဏ္ဍိတေနော၊
ဝဏ္ဍိတောဝ သုဝဏ္ဏိတော။
၇၈. လုဒ္ဓံ အတ္ထေန ဂဏှေယျ၊
ထဒ္ဓံ အဉ္စလိ ကမ္ပုနာ။
ဆန္ဒာနုဝတ္တိယာ မူဠံ၊
ယထာဘူတေန ပဏ္ဍိတံ။

ဗာလဒုဇ္ဇေန ကဏ္ဍော နိဋ္ဌိတော။

၄. မိတ္တကဏ္ဍော

၇၉. ဟိတကာရော ပရော ဗန္ဓု၊
ဗန္ဓုပိ အဟိတော ပရော။
အ ဟိတော ဒေဟဇော ဗျာဓိ၊
ဟိတံ အရညမောသဓံ။
၈၀. ပရောက္ခေ ဂုဏ-ဟန္တာရံ၊
ပစ္စက္ခေ ပိယဝါဒိနံ။
ဝဇ္ဇေယျ တာဒိသံ မိတ္တံ၊
ဝိသ ကုမ္မေ ယထာ မရံ။
၈၁. ဓနဟိနေ စဇေ မိတ္တော၊
ပုတ္တဒါရာ သဟောဒရာ။
ဓနဝန္တံ သေဝန္တိ၊
ဓနံ လောကေ မဟာ သခါ။
၈၂. ဇာနေယျ ပေသေန ဘစ္စံ၊
ဗန္ဓု ဝါပိ ဘယာဂတေ။
အပ္ပကာသု တထာ မိတ္တံ၊
ဒါရဉ္စ ဝိဘဝက္ခယေ။
၈၃. သော ဗန္ဓု ယော ဟိတေ ယုတ္တော၊
ပိတရော ဟောန္တိ ပေါသကော။
တံ မိတ္တံ ယတ္ထ ဝိသာသော၊
သာ ဘရိယာ စ ယဿ နိဗ္ဗုတိ။
၈၄. န ဝိဿသေ အ-ဝိဿတ္တံ၊
မိတ္တဉ္စာပိ န ဝိဿသေ။
ကဒါစိ ကုပိတော မိတော၊
သဗ္ဗံ ဒေါသံ ပကာသယေ။
၈၅. သကီ ဒုဋ္ဌဉ္စ ယော မိတ္တံ၊
ပုန သန္တိတုမိစ္ဆတိ။
သော မစ္စံ ဥပဂဏှာတိ၊
ဂမ္ဘမဿတရီ ယထာ။
၈၆. ဝဟေ အ-မိတ္တံ ခန္ဓေန၊
ယာဝ ကာလော အနာဂတော။

တမေဝ အာဂတေ ကာလေ၊
သေလေ သိန္ဓေ ဃဉ် က္ကဝ။

၈၇. က္ကဏသေသော အဂ္ဂိသေသော၊
သုတ္တသေသော တထေဝ စ။
ပုနပ္ပန် ဝိဝဇ္ဇန္တိ၊
တသ္မာ သေသံ န ကာရယေ။

၈၈. ပဒုမံ မုခံ ယဿ၊
ဝါစာ စန္ဒနံ သီတလာ။
တာဒိသံ နောပသေဝေယျ၊
ဟဒယေတု ဟလာဟလံ။

၈၉. န သေဝေ ဖရူသံ သာမိ၊
နစ သေဝေယျ မစ္ဆရိ။
တတော အပဂ္ဂဏှံ သာမိ၊
နေဝ နိဂ္ဂဟိတံ တတော။

၉၀. သိင်္ဂီ ပညာသ ဟတ္ထေန၊
ဝဇ္ဇေ သတေန ဝါဇိနံ။
ဟတ္ထိ ဒန္တိ သဟဿေန၊
ဒေသ စာဂေန ဒုဇ္ဇနံ။

၉၁. ကုဒေသဉ္စ ကုမိတ္တဉ္စ၊
ကုကုလဉ္စ ကုဗန္ဓဝံ။
ကုဒါရဉ္စ ကုဒါသဉ္စ၊
ဒူရတော ပရိဝဇ္ဇယေ။

၉၂. ရောဂါတုရေ စ ဒုမ္ဘိက္ခေ၊
ဗျသနေ သတ္တု ဝိဂ္ဂဟေ။
ရာဇဒွါရေ သုသာနေ စ၊
ယေ တိဋ္ဌန္တိ သုမိတ္တကာ။

၉၃. သီတဝါစော ဗဟုမိတ္တော၊
ဖရူသော အပ္ပမိတ္တကော။
ဥပမံ ဧတ္ထ ဉာတဗ္ဗာ၊
စန္ဒ-သုရိယ-ရာဇူနံ။

မိတ္တကဏ္ဍော နိဋ္ဌိတော။

၅. ကုတ္တိကဏ္ဍော

၉၄. ကောကိလာနံ သဒ္ဓံ ရူပံ၊
နာရီရူပံ ပတိဗ္ဗတာ။
ဝိဇ္ဇာ ရူပံ အ-ရူပါနံ၊
ခမာ ရူပံ တပဿိနံ။

၉၅. ကုတ္တိနဉ္စ ဓနံ ရူပံ၊
ပုရိသာနံ ဝိဇ္ဇာ ဓနံ။
ဘိက္ခုနဉ္စ ဓနံ သီလံ၊
ရာဇာနဉ္စ ဓနံ ဗလံ။

၉၆. တပဿိနော ကိသာ သောဘာ၊
ဣလော သောဘာ စတုပ္ပဒါ။
ပုရိသာ ဝိဇ္ဇဝါ သောဘာ၊
က္ကုတ္တိ သောဘာသ သာမိကာ။

၉၇. ပဉ္စ ရတျာ သုဂန္ဓဗ္ဗ၊
သတ္တ ရတျာ ဓနုဂ္ဂဟာ။
ဧက မာသာ သုဘရိယာ၊
အမူ မာသာ သိဿာ မလာ။
၉၈. ဟိ ရမတိ ပင၊
ဟင ရမတိ ပေါက။
ထိ ရမတိ ပု၊
ခု ရမတိ ဓ။
၉၉. ဇိဏ္ဍမန္တံ ပသံသေယျ၊
ဒါရဉ္စ ဂတယောဗ္ဗန္တံ။
ရဏာ ပုနာဂတာ သူရုံ၊
သဿဉ္စ ဂေဟမာဂတံ။
၁၀၀. ဒွတ္တိ-ပတိကာ နာရီ စ၊
ဘိက္ခု ဒွတ္တိ-ဝိဟာရိကော။
ဒွတ္တိ-ပါသ-မုတ္တော ပက္ခိ၊
ကတ-မာယာ ဗဟူထရံ။
၁၀၁. ဒုဇ္ဇန္တံ ပဟာရာဒမေ၊
မိတ္တံ ဒမေ အ-ဘာဏိကာ။
ဣတ္ထိဉ္စ ဗျသနာ ဒမေ၊
ရာဂိန္တံ အပ္ပ ဘောဇနာ။
၁၀၂. န ရတ္တိ ဝိနာ စန္ဒိမာ၊
ဝိစိ ဝိနာ စ အဏ္ဍဝေါ။
ဟံသံ ဝိနာ ပေါက္ခရဏိ၊
ပတိ ကညာစ သောဘတေ။
၁၀၃. ပတိနာ ဇနိတော ဘောဂေါ၊
ဣတ္ထိယာဝ သံဂေါပ္ပိတော။
ပုရိသောဝ ဟိ ပဓာနော၊
ဣတ္ထိ သုတ္တံဝ သူစိယာ။
၁၀၄. သဗ္ဗာနဒီ ဝကံနဒီ၊
သဗ္ဗေ ကဋ္ဌမယာ ဝနာ။
သမ္ပိတ္တိယော ကရေ ပါပံ၊
လဘမာနေ နိဝါတကေ။
၁၀၅. ဝိဝါဒသီလိ ဥသုယဘာဏိနိ၊
သမ္ပဿတဏှိ ဗဟုပါကဘုတ္တိနိ။
အဂ္ဂန္တဘုတ္တိ ပရဂေဟဝါသိနိ၊
နာရီ စဇေ ပုတ္တသတပ္ပိ ပူမာ။
၁၀၆. ဘုတ္တေသု မဏ္ဍေသု ဇနိဝ ကန္တိနိ၊
ဂုယေစ ဌာနေ ဘဂိနိဝ ဟိရိဏိ။
ကမ္မေသု ပတ္တေသု ကရောတိ ဒါသိဝ၊
ဘယေသု မန္တိ သယနေသု ရာမယေ။
ရူပိသု သိက္ခိ ကုပနေသု ခန္တိနိ၊
သာ နာရီ သေဌာတိ ဝဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
ကာယဿ ဘေဒါစ ဒီဝေဘဝေယျ သာ။
၁၀၇. သာမာ မိဂက္ခိ တနုမဇ္ဈဂတ္တာ၊
သူရူ သုကေသိ သမဒန္တပန္နိ။
ဂန္တိရနာဘိ ယုဝတိ သုသီလိ၊
ဟိနေ ကုလေ ဇာတာပိ ဝိဝါဟျာ။

၁၀၈. သရဒ်ရတု-ကာလာနံ၊
ဘရိယာနံ ရူပဝတီ။
ဇေဋ္ဌော ပဓာနံ ပုတ္တနံ၊
ဒိသာနံ ဥတ္တရာဒိသာ။
၁၀၉. ယာ ကုစ္ဆေ ပုရိသော ဟောတုံ၊
ဇာတိ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။
သာမိကံ အပစာယေယျ၊
ကုန္ဒံ ပါရိစာရိကာ။
၁၁၀. ယော ကုစ္ဆေ ပုရိသော ဟောတုံ၊
ဇာတိ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။
ပရဒါနံ ဝိဝဇ္ဇေယျ၊
ဓောတပါဒေါ နဒ္ဒမံ။
၁၁၁. အတိက္ကန္တ ဝယော ပေါသော၊
အာနေတိ တိဗ္ဗရုတ္တနီ။
တဿာ ကုဿာ အသဒ္ဓါတိ၊
တံ ပရာဘဝတော မုခံ။

ကုတ္တိကဏ္ဍော နိဋ္ဌိတော။

၆. ရာဇကဏ္ဍော

၁၁၂. ဧကယာမံ သယေ ရာဇာ၊
ဒွိယာမညေဝ ပဏ္ဍိတော။
ဃရာဝိသော တိယာမံဝ၊
စတုယာမံ တု ယာစကော။
၁၁၃. ဓနဝါ သုတဝါ ရာဇာ၊
နဒီ ဝေဇ္ဇော စိမေပဉ္စ။
ယတ္ထ ဒေသေ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊
န တတ္ထ ဒိဝသံ ဝသေ။
၁၁၄. ယသ္မိ ပဒေသေ န မာနော၊
န ပေမံ နစ ဗန္ဓဝါ။
နစ ဝိဇ္ဇာဂမော ကောစိ၊
န တတ္ထ ဒိဝသံ ဝသေ။
၁၁၅. အပုတ္တကံ ဃရံ သုညံ၊
ရဋ္ဌံ သုညံ အရာဇကံ။
အ သိပ္ပဿ မုခံ သုညံ၊
သဗ္ဗ သုညံ ဒလိဒ္ဓကာ။
၁၁၆. ဓနမိစ္ဆေယျ ဝါဏိဇ္ဇော၊
ဝိဇ္ဇမိစ္ဆေ ဘလေသုတံ။
ပုတ္တမိစ္ဆေ တရုဏိတ္ထိ၊
ရာဇာမဇ္ဈံ ဝသံ ဂမေ။
၁၁၇. နဋ္ဌောယတိ အသန္တဋ္ဌော၊
သန္တဋ္ဌော စ မဟိပတိ။
လဇ္ဇာ စ ဂဏိကာ နဋ္ဌာ၊
နိလ္လဇ္ဇာ ကုလစိတိကာ။
၁၁၈. ပက္ခိနံ ဗလမာကာသော၊
မစ္ဆာနမုဒကံ ဗလံ။
ဒုဗ္ဗလဿ ဗလံ ရာဇာ၊

ကုမာရာနံ ရူဒံ ဗလံ။

၁၁၉. ခမာ ဇာဂရိယုဋ္ဌာနံ၊
သံဝိဘာဂေါ ဒယိက္ခဏာ။
နာယကဿ ဂုဏာ ဇေတ၊
က္ကစ္ဆိတဗ္ဗာ သတံ ဂုဏာ။
၁၂၀. သင်္ကီ ဝဒန္တိ ရာဇာနော၊
သင်္ကီ သမဏဗြာဟ္မဏာ။
သင်္ကီ သပ္ပုရိသာ လောကေ၊
ဇေ ဓမ္မော သနန္တနော။
၁၂၁. အလသော ဂိဟိ ကာမဘောဂီ န သာဓု၊
အသညတော ပဗ္ဗဇိတော န သာဓု။
ရာဇာ အနိသမ္ပကာရီ န သာဓု၊
ပဏ္ဍိတော ကောဓနော တံပိ န သာဓု။
၁၂၂. ဗဟဝေါ ယတ္ထ နေတ္တာရော၊
သဗ္ဗေ ပဏ္ဍိတမာနိနော။
သဗ္ဗေ မဟတ္တမိစ္ဆန္တိ၊
တေသံ ကမ္မံ ပိနဿတိ။
၁၂၃. အာယံ ခယံ သယံ ဧညာ၊
ရာဇာ သယံ ကတာကတံ။
နိဂ္ဂဟေ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ၊
ပဂ္ဂဟေ ပဂ္ဂဟာရဟံ။
၁၂၄. ပိဋိတော ဣ နိသေဝေယျ၊
က္ကစ္ဆိနာဝ ဟုတာသနံ။
သာမိကံ သဗ္ဗဘာဂေန၊
ပရလောကံ အမောဟဝါ။
၁၂၅. အဂ္ဂိ အာပေါ ဣတ္ထိမ္မဇ္ဇော၊
သပ္ပေါ ရာဇ-ကုလာနိစ။
အပယန္တေန ဂန္တဗ္ဗာ၊
အစ္စေက-ပါဏဟာရကာ။
၁၂၆. ပဒုဋ္ဌ-ဘရိယ-သံဝါသော၊
ပဒုဋ္ဌ စိတ္တံ ဒါသကော။
သ-သပ္ပေ စ ဃရေ ဝါသော၊
မစ္စူ ဇေ န သံသယော။
၁၂၇. မူဠ သိသော ပဒေသေန၊
ကုနာရီ ဘရဏေန စ။
အသတာ သမ္ပယောဂေန၊
ပဏ္ဍိတောပွဝသီဒတိ။
၁၂၈. မာတာ ပုတ္တကရံ ပါပံ၊
သိဿပါပံ ဂုရုကတာ။
ရာဇာ ရဋ္ဌကရံ ပါပံ၊
ရာဇပါပံ ပုရောဟိတော။
၁၂၉. အကောဓေန ဇိနေ ကောဓံ၊
အသာဓုံ သာဓုနာ ဇိနေ။
ဇိနေ မစ္ဆရိ ဒါနေန၊
သစ္စေနာလိကဝါဒိနံ။
၁၃၀. အဒန္တံ ဒမနံ ဒါနံ၊

ဒါနံ သဗ္ဗတ္ထ သာဓကံ။
ဒါနေန ပိယ ဝါစာယ၊
ဥန္တမန္တိ နမန္တိ စ။

၁၃၁. ဒါနံ သိနေဟဘေသဇ္ဇံ၊
မစ္ဆေရံ ဒေါသနောသဓံ။
ဒါနံ ယသဿီ ဘေသဇ္ဇံ၊
မစ္ဆေရံ ကပဏောသဓံ။

၁၃၂. ဗဟူနမပ္ပသာရာနံ၊
သာမဂ္ဂိယာ ဇယံ ဇယေ။
တိဏေဟိ ဝတ္တတေ ယောတ္တံ၊
တေန နာဂေါပိ ဗဇ္ဈတေ။

၁၃၃. သဟာယော အသမတ္တောပိ၊
တေဇသာ ကိံ ကရိဿတိ။
နိဝါတေ ဇလိတော အဂ္ဂိ၊
သယမေ ဂူပသမ္ပတိ။

၁၃၄. န ရညာ သမကံ ဘုဉ္ဇေ၊
ကာမဘောဂံ ကုဒါစနံ။
အာကပ္ပံ ရသ ဘုတ္တိဝါ၊
မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပနံ။
ဝတ္ထံ သဗ္ဗအလင်္ကာရံ၊
န ရညာ သဒိသံ ကရေ။

၁၃၅. န မေ ရာဇာ သခါ ဟောတိ၊
န ရာဇာ ဟောတိ မေထုနော။
ဇေသာ သာမိကော မယုန္တိ၊
စိတ္တေ နိဋ္ဌံ သုထာပယေ။

၁၃၆. နာတိဒူရေ ဘဇေ ရညော၊
နာစွာသန္ဓောပဝါတကေ။
ဥဇုကေ နာတိနိန္ဒေ စ၊
န ဘဇေ ဥစ္စမာသနေ။
ဆဒေါသေ ဝဇ္ဇေ သေဝကော၊
တိဋ္ဌေ အဂ္ဂိဝ သံယတော။

၁၃၇. ဂုဏီ သဗ္ဗညု တုလျောပိ၊
နသောဘတိ အနိဿယော။
အနဂ္ဂမောပိ မဏိသေဋ္ဌော၊
ဟေမံ နိဿာယ သောဘတိ။

ရာဇကလျော နိဋ္ဌိတော။

၇. ပကိဏ္ဏကကလျော

၁၃၈. ဣတ္ထိမိသေ ကုတောသီလံ၊
မံသ ဘက္ခေ ကုတောဒယာ။
သုရာ ပါနေ ကုတောသစ္စ၊
မဟာလောဘေ ကုတောဟိရီ။
မဟာတန္ဒေ ကုတောသိပ္ပံ၊
မဟာ ကောဓေ ကုတောဓနံ။

၁၃၉. သုရာ ယောဂေါ ဝိကာလော စ၊
သမဇ္ဇေ စရဏာလသံ။
ခိဇ္ဈာဓုတ္တော ပါပမိတ္တော၊

ဘောဂနာသမုခါ ဣမေ။

၁၄၀. ဒိဝါ နာဒိက္ခာ ဝတ္တဗ္ဗံ၊
ရတ္တော နာဝစနေန စ။
သဉ္စရေယျ ဘယာ ဘီတော၊
ဝနေ ဝနစရီ ယထာ။
၁၄၁. ဇီဝန္တာပိ မတာပဉ္စ၊
ဗျာသေန ပရိကိတ္တိတာ။
ဒုက္ခိတော ဗျာဓိတောမူဇော၊
ဣဏဝါ နိဗ္ဗာသေဝကော။
၁၄၂. အနာဂတံ ဘယံ ဒိသ္မာ၊
ဒူရတော ပရိဝဇ္ဇေယ။
အာဂတဉ္စ ဘယံ ဒိသ္မာ၊
အ ဘီတော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော။
၁၄၃. နိဒ္ဒါလုကော ပမတ္တောစ၊
သုခတ္တော ရောဂဝါလသော။
မဟိန္တော ကမ္မရာမောစ၊
သတ္တေ တေ သတ္တဝဇ္ဇိတာ။
၁၄၄. ဒုဂ္ဂတံ ဂစ္ဆ ဟေ လာဘ၊
လာဘီ လာဘေန ပူရတိ။
ထလေ ပဝဿ ပဇ္ဇန္တု၊
သိန္တု အာပေန ပူရတိ။
နတ္ထိဒံ ကမ္မပ္ပဓာနကံ။
၁၄၅. န ဟိ ကောစိ ကတေ ကိစ္စေ၊
ကတ္တာရံ သမုပေက္ခတေ။
တသ္မာ သဗ္ဗာနိ ကိစ္စာနိ၊
သာဝ သေသေန ကာရယေ။
၁၄၆. တူလံ သလ္လဟုကံ လောကေ၊
တတော စာပလ္လ-ဇာတိကော။
တတော ဝုဗ္ဗ မနောဝါဒေါ၊
ပမတ္တော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
၁၄၇. ပါသာဏဆတ္တံ ဂရုကံ၊
တတော ဒေဝါနစိက္ခဏံ။
တတော ဝုဗ္ဗာနမောဝါဒေါ၊
တတော ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။
၁၄၈. ကာယဿ ဒက္ခိဏ ဟတ္တော၊
ဒေါသော ဇေတ ကနိဋ္ဌကော။
ကဏ္ဍ ဃာနာန-မက္ခိနံ၊
ဝါမော တု ပါဒ-ပါသကော။
၁၄၉. တမ္ဗူလဿ မဇ္ဈ ပတ္တေ၊
ကုဝေရော ရက္ခတိ သဒါ။
မူလမှိ ရက္ခတိ ယက္ခော၊
အဂ္ဂမှိ ကာလကဏ္ဍိကာ။
တာနံ ဘုဇ္ဈေယျ ဆိန္ဒိတွာ၊
သိရီ ဧဝံ ပဝဗ္ဗတိ။
၁၅၀. သမ္မုဏ္ဍရက္ခော ဗြဟ္မာဝ၊
အစ္စုရက္ခော စ ဗိဿကော။
တသ္မာ ဟိ တေ ပူဇေယန္တု၊

သဒါ မာနေန္တိ တံ နရံ။

၁၅၁။ ဂေါဏာ ဟိ သဗ္ဗဂိဟီနံ၊
ပေါသကာ ဘောဂဒါယကာ။
တသ္မာ ဟိ မာတာ ပိတူ၊
မာနယေ သက္ကရေယျ စ။

၁၅၂။ ယေစ ခါဒန္တိ ဂေါမံသံ၊
မာတု မံသံ ခါဒရေ။
မတေသု တေသု ဂိဇ္ဈာနံ၊
ဒဒေ သောတေ စ ဝါဟယေ။

၁၅၃။ ဂုရု သိဒ္ဓေါ သိပ္ပါရဇ္ဈော၊
ရဝိ သောကြာ စ မဇ္ဈိမော။
န သိပ္ပေါ ဗုဒ္ဓစန္ဒရော၊
သောရီးအင်္ဂီ စ မရဏံ။

၁၅၄။ အဠမိယံ ဂုရုံ ဟန္တိ၊
သိသံ ဟန္တိ စတုဒ္ဓသိ။
သိပ္ပံ ဟန္တိ ဒသသိပ္ပံ၊
မာတာပိတာ စ ပုဏ္ဏမိ။

၁၅၅။ နာဠိကံ သတ္တ န ဘုဇ္ဈေ၊
န လာဗုံ နဝမံ တထာ။
ဒွါဒသ ပြိန္တံ တြိ မိနံ၊
ဘုဇ္ဈေ သိပ္ပံ ဝိနဿတိ။

၁၅၆။ ဧကံ စဇေ ကုလအတ္ထံ¹³၊
ဂါမဿတ္ထံ ကုလ¹⁴ စဇေ။
ဂါမံ စဇေ ဇနပဒတ္ထံ၊
အတ္တတ္ထံ ပထဝီ စဇေ။

၁၅၇။ ဒေသံ ဩဿဇ္ဇ¹⁵ ဂစ္ဆန္တိ၊
သီဟော သပ္ပုရိသော ဂဇော။
တတ္ထေဝ နိဓနံ ယန္တိ၊
ကာကော ကာ ပုရိသော မိဂေါ။

¹³ ကုလဿတ္ထံ-ဟုလဲ ရှိ၏။

¹⁴ ကုဝံ-ဟုလဲ ရှိ၏။

¹⁵ ဩဿဇ္ဇ-ဟုလဲ ရှိ၏။

- ၁၅၈။ ယမှီ ပဒေသေ န မာနော၊
န ပေမံ န စ ဗန္ဓဝါ။
န စ ဝိဇ္ဇာဂါဟော ကောစိ၊
န တတ္ထ ဝသနံ ကရေ။
- ၁၅၉။ စရတျကေန ပါဒေန၊
တိဋ္ဌတျကေန ပဏ္ဍိတော။
အနိသမ္ပ ပရံ ဌာနံ၊
န ပုဗ္ဗမာလယံ ဇဟေ။
- ၁၆၀။ ဓန ဓည ပယောဂေသု၊
တထာ ဝိဇ္ဇာဂမေသု စ။
ဒူတေသု အပစာရေသု၊
စဇ္ဇာ လဇ္ဇာ တဒါ ဘဝေ။
- ၁၆၁။ ဒွိဂုဏော ထိနမာဟာရော၊
ဗုဒ္ဓိ စာပိ စတုဂ္ဂုဏော။
ဆဂ္ဂုဏော ဟောတိ ဝါယာမော၊
ကာမောတွဋ္ဌ - ဂုဏော ဘဝေ။
- ၁၆၂။ ပဗ္ဗေ ပဗ္ဗေ ကမေနန္တု၊
ဝိသေသရသဝါဂ္ဂတော။
တထာ သုမေတ္တိကော သာဓု၊
ဝိပရီတောဝ ဒုဇ္ဇနော။
- ၁၆၃။ ကဿကော ဝါဏိဇော မစ္စော၊
သမကော သုတ သီလဝါ။
တေသု ဝိပုလဇာတေသု၊
ရဋ္ဌမ္ပိ ဝိပုလံ သိယာ။
- ၁၆၄။ အသဇ္ဈာယ မလာ မန္တာ၊
အနုဋ္ဌာန မလာ ဃာရာ။
မလံ ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ၊
ပမာဒေါ ရက္ခတော မလံ။

၁၆၅။ ဟီနာနံ ဂစ္ဆတေ ဝိတ္တံ၊
ဝီရာနံ သန္တကတ္တနံ^{၁၆}။
ဝဒန္တိ စ ဟီနာ ဇနာ၊
ပုဗ္ဗ-ကမ္မပ္ပဓာနကာ^{၁၇}။

၁၆၆။ န ဝဒန္တိ စေဝံ မီရာ၊
ဝါယမိသု သဗ္ဗကမ္မေ။
န စေ သိဇ္ဈတိ တံ ကမ္မံ၊
အ-ဖလံ ဇေ ကော^{၁၈} ဒေါသော။

၁၆၇။ နီစံ ကုလံ နိပညံ ဝါ
နိရူပံ နိဗ္ဗလံ သမံ။
ဣမံ ကာလံ ဆုတ္တကာလံ၊
ဓနမေဝ ဝိသေသကံ။^{၁၉}

ပကိဏ္ဍကကဏ္ဍော နိဋ္ဌိတော။^{၂၀}

လောကနိတိ အနက်

၁။ ပဏ္ဍိတ ကဏ္ဍ

ပညာရှိကို ဆိုရာ အခန်း

^{၁၆} သန္တကတ္တံ-ဟုလဲ ရှိ၏။

^{၁၇} ပုဗ္ဗကမ္မပ္ပဓာနတံ၊ ပုဗ္ဗကမ္မပ္ပဓာနန္တိ-ဟုလဲ ရှိ၏။

^{၁၈} ကိ-ဟုလဲ ရှိ၏။

^{၁၉} နီစကုလံ နိပညဝါ၊ နိရူပံ နိဗ္ဗလံ သမံ။ ဣမံ ကာလံ ဆုတ္တကာလံ၊ ဓနမေဝ ဝိသေသကံ။ - ဟုလဲ ရှိ၏။

^{၂၀} ပဏ္ဍိတော သုဇနော ကဏ္ဍော၊ ဒုဇနော မိတ္တ-ဣတ္ထိ စ။
ရာဇာ ပကိဏ္ဍကော စာတိ၊ သတ္တ-ကဏ္ဍ-ဝိဘူသိတံ။
ဝိသုဒ္ဓါ စာရ-ထေရေန၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမ-ဝါသိနာ။
သဗ္ဗ-ကုလာနမတ္တာယ၊ ဝိသောဓိတံ ပထက္ခယေ။

၁။ အဟံ = ငါသည်၊ ရတနတ္ထယံ = ရတနာသုံးပါးတို့၏ အပေါင်းကို၊ ဝန္တိတွာ = ရှိခိုးပြီး၍၊ နာနာသတ္တ-
သမုဒ္ဓန္တံ = အထူးထူးသော ကျမ်းတို့မှ ထုတ်အပ်သော၊ လောကနီတိ = လောကနီတိ အမည်ရှိသော ကျမ်းကို၊
မာဂဓေနေဝ = မာဂဓဘာသာဖြင့်သာလျှင်၊ သံခေပံ - သံခေပေန = အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ပဝက္ခာမိ = ဟောပေ
လတ္တံ။

၂။ ဟိ = ဂုဏ်အထူးကား၊ နီတိ = နီတိကျမ်းသည်၊ လောကေ = လောက၌၊ ပုရိသဿ = ယောက်ျား
၏၊ သာရာ = အနှစ်လည်း မည်၏၊ မာတာပိတာ စ = အမိအဖလည်း မည်၏၊ အာစရိယော စ = ဆရာလည်း
မည်၏၊ မိတ္တော စ = အဆွေခင်ပွန်းလည်း မည်၏၊ တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊ နီတိ = နီတိကျမ်းကို၊ ဝိဇ္ဇညာ =
တတ်သော၊ ပုရိသော = ယောက်ျားသည်၊ ဗဟုသုတော = များသော အကြားအမြင်ရှိသော၊ မဟာ = မြတ်
သော၊ ဉာဏီ စ = ပညာရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ (စာမျက်နှာ ၉၂)

၃။ အလသဿ = ပျင်းသောသူအား၊ ကုတော သိပ္ပံ = အတတ် အဘယ်မှာ တတ်အံ့နည်း၊ အသိပ္ပဿ
= အတတ်မရှိသောသူအား၊ ကုတော ဓနံ = ဥစ္စာ အဘယ်မှာ ရအံ့နည်း၊ အနေဿ = ဥစ္စာ မရှိသောသူအား၊
ကုတော မိတ္တံ = အဆွေခင်ပွန်း အဘယ်မှာ ရအံ့နည်း၊ အမိတ္တဿ = အဆွေခင်ပွန်း မရှိသောသူအား၊ ကုတော
သုခံ = ချမ်းသာ အဘယ်မှာ ရအံ့နည်း၊ အသုခဿ = ချမ်းသာမရှိသောသူအား၊ ကုတော ပုညံ = ကောင်းမှု
အဘယ်မှာ ပြုရအံ့နည်း၊ အပုညဿ = ကောင်းမှု မရှိသောသူအား၊ ကုတော ဝရံ = နိဗ္ဗာန်ကို အဘယ်မှာ
ရနိုင်အံ့နည်း။

၄။ သိပ္ပာ = အတတ်နှင့်၊ သမံ = တူသော၊ ဓနံ = ဥစ္စာသည်၊ နတ္ထိ = မရှိ၊ သိပ္ပံ = အတတ်ကို၊ စောရာ
= ခိုးသူတို့သည်၊ န ဂဏှရေ = မယူနိုင်ကုန်၊ ဣဓ လောကေ = ဤလောက၌၊ သိပ္ပံ = အတတ်သည်ကား၊ မိတ္တံ
= အဆွေခင်ပွန်း ဖြစ်၏၊ ပရလောကေ = တမလွန်ဘဝ၌၊ သုခါဝဟံ = ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်၏။

၅။ သုတံ = အကြားအမြင်ပညာကို၊ အပ္ပကံ = နည်း၏ဟူ၍၊ နာတိမညေယျ = မအောက်မေ့ရာ၊ စိတ္တေ
= စိတ်၌၊ နိဓာပယေ = ထားရာသာလျှင်ကတည်း၊ ဓမ္မိကော = ခြေတောင်ပို့သည်၊ စိရေန = ကြာမြင့်စွာ စု
ဆောင်းသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥဒကဗိန္ဒူ = မိုးရေပေါက်သည်၊ စိရေန = ကြာမြင့်စွာ ကျဖန်များသဖြင့်လည်း
ကောင်း၊ ပရိပူရတိ ဣဝ = ပြည့်သကဲ့သို့တည်း။

၆။ ဝိဇ္ဇံ ဝါ = နှုတ်မှုပညာကိုလည်းကောင်း၊ အထ = ထိုမြို့၊ သိပ္ပံ ဝါ = လက်မှုပညာကိုလည်းကောင်း၊
ခုဒ္ဒေတိ = ငယ်၏ဟူ၍၊ နာတိမညေယျ = မအောက်မေ့ရာ၊ ပရိယောဒါတံ = ကုန်စင်အောင်တတ်မှုကား၊ ဧကမ္ပိ
= တစ်ခုသော အတတ်သည်လည်း၊ ဇီဝိတကပ္ပကာရဏံ (စာမျက်နှာ ၉၃) = အသက်မွေးဝမ်းကောင်း ဖြစ်ပါ
လျှင်ကတည်း။

၇။ သေလေ သေလေ = တောင် တောင်ဟူသမျှ၌၊ န မာဏိကံ = ပတ္တမြားမရှိ၊ ဂဇေ ဂဇေ = ဆင် ဆင်
ဟူသမျှ၌၊ န မုတ္တိကံ = အမြူတေ မရှိ၊ ဝနေ ဝနေ = တော တော ဟူသမျှ၌၊ န စန္ဒနံ = စန္ဒကူး မရှိ၊ ဌာနေ
ဌာနေ = အရပ်တိုင်း အရပ်တိုင်း၌၊ န ပဏ္ဍိတံ = ပညာရှိသုခမိန် မရှိ။

၈။ သုတသမ္ပန္နော = သုတနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသည်၊ ယတ္ထ = အကြင်အရပ်၌၊
အတ္ထိတိ = ရှိ၏ဟူ၍၊ စေ သုတော = အကယ်၍ ကြားငြားအံ့၊ တံ ဌာနံ = ထိုအရပ်သို့၊ သုတေသိနာ = သုတ

ကို ရှာသော အမျိုးကောင်းသားသည်၊ မဟုဿဟေန = သည်းစွာ အားထုတ်သဖြင့်၊ ဂန္ထဝံ = သွားရာသာလျှင် ကတည်း။

၉။ သိပ္ပံ = အတတ်ကို၊ သိနေ = ဖြည်းဖြည်း သင်ရာ၏၊ ခနံ = ဥစ္စာကို၊ သိနေ = ဖြည်းဖြည်း ရှာရာ၏၊ ပဗ္ဗတံ = တောင်ကို၊ အာရဟံ - အာရဟန္တာ = တက်သောသူသည်၊ သိနေ = ဖြည်းဖြည်း တက်ရာ၏၊ ကာမဿ = ကာမဂုဏ်ကို၊ သိနေ = ဖြည်းဖြည်း တစတစသာ အလိုရှိရာ၏၊ ကောဿ = အမျက်ကို၊ သိနေ = ဖြည်းဖြည်း ထွက်ရာ၏၊ ဣမေ ပဉ္စ = ဤငါးပါးတို့ကို၊ သိနေ သိနေ = ဖြည်းဖြည်း တစတစသာ အလိုရှိရာ၏။

၁၀။ သုတိ စ = အကြားအမြင် အတတ်လည်းကောင်း၊ သမ္မုတိ စ = ဓမ္မသတ် အတတ်လည်းကောင်း၊ သင်္ချာ စ = ဂဏန်း အတတ်လည်းကောင်း၊ ယောဂါ စ = တံစဉ်း၊ စူး၊ ဆောက် အတတ်လည်းကောင်း၊ နိတိ စ = နိတိကျမ်း အတတ်လည်းကောင်း၊ ဝိသေသကာ စ = ယာယီ၊ ယတြာ စသော ဗျာကရိန်း အတတ် လည်းကောင်း၊ ဂန္ထဗ္ဗာ စ = စောင်း၊ ညှင်း စသော ကဗျာလင်္ကာ အတတ်လည်းကောင်း၊ (စာမျက်နှာ ၉၄) ဂဏိကာ စေဝ = လက်ပစ် အတတ်လည်းကောင်း၊ ခနုပေဒါ စ = ခူးလေး၊ လင်းလေး အတတ်လည်းကောင်း၊ ပူရဏာ စ = စကားဟောင်း အတတ်လည်းကောင်း။

၁၁။ တိကိစ္ဆာ စ = ဆေး အတတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိဟာသာ စ = ရယ်ရွှင်မှု အတတ်လည်းကောင်း၊ ဇောတိ စ = ပေဒင် အတတ်လည်းကောင်း၊ မာယာ စ = လှည့်ပတ်တတ်သော အတတ်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒတိ စ = ဆန်းကျမ်း အတတ်လည်းကောင်း၊ ကေတု စ = သံတမန် အတတ်လည်းကောင်း၊ မန္တာ စ = မန္တန် အတတ်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ စ = သဒ္ဓါကျမ်း အတတ်လည်းကောင်း၊ ဣမေ = ဤသည်တို့ကား၊ အဋ္ဌာရသကာ = တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ သိပ္ပံ = အတတ်တို့တည်း။

၁၂။ လောကေ = လောက၌၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသည်၊ အပုဋ္ဌော = သူမမေးမူကား၊ ဘေရီ = စည်ကြီးသဖွယ်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ပုစ္ဆိတေ = သူတည်းမေးမူကား၊ ပဇ္ဇနော = မိုးကြီးသဖွယ်၊ ဟောတိ = ဖြစ် ၏၊ ဗာလော = သူမိုက်သည်၊ ပုဋ္ဌောပိ = မေးသော်လည်းကောင်း၊ အပုဋ္ဌောပိ = မမေးသော်လည်းကောင်း၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ ဗဟုမ္ပိ = များစွာလည်း၊ ဘဏတေ - ဘဏတေဝ = ပြောဟောတတ်သည်သာလျှင် ကတည်း။

၁၃။ လောကေ = လောက၌၊ ပေါတ္ထကေသု = ပေ၊ စာအုပ်တို၌၊ ယံ သိပ္ပဉ္စ = အကြင်အတတ်သည် လည်းကောင်း၊ ပရ ဟတ္ထေသု = သူတစ်ပါး လက်တို့၌၊ ယံ ခနဉ္စ = အကြင်ဥစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ = ရှိ၏၊ ယထာ ကိစ္စေ = ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သမုပ္ပန္နေ = ဖြစ်လတ်သော်၊ တံ သိပ္ပံ = ထိုပေ စာအုပ်တို၌ရှိသော အတတ်သည်၊ န သိပ္ပံ = အတတ်မမည်၊ တံ ခနဉ္စ = ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ လက်၌ရှိသော (စာမျက်နှာ ၉၅) ဥစ္စာ သည်လည်း၊ န ခနံ = ဥစ္စာမမည်။

၁၄။ လောကေ = လောက၌၊ ဇလပ္ပမာဏံ = ရေတိမ်ရေနက်ကိုကား၊ ကုမုဒ္ဒနာဋံ = ကုမုဒ္ဒရာကြာရိုးကို မြင်သဖြင့် သိအပ်၏၊ ကုလပ္ပမာဏံ = အမျိုးယုတ် မြတ်ကိုကား၊ ဝိနယော ပဓာဏံ = ကိုယ်အမူအရာနှင့် နှုတ် အမူအရာအားဖြင့် သိအပ်၏၊ (ထိုသူ၏ အကျင့်အားဖြင့် သိအပ်၏သော်လည်းဟူ)၊ ဗျတ္တပ္ပမာဏံ = ပညာရှိ မရှိကိုကား၊ ကထိကဝါကျံ = ဆိုသော စကားဖြင့် သိအပ်၏၊ ပထဝိယာ ပမာဏံ = မြေ ကောင်းမကောင်း ကိုကား၊ တိဏမိလာတံ = မြက်ညှိုး မညှိုးကို မြင်သဖြင့် သိအပ်၏။

၁၅။ လောကေ = လောက၌၊ အပ္ပဿတော = နည်းသော သုတရှိသော သူသည်၊ သိပ္ပံ = အနည်းငယ်သော၊ သုတံ = သုတကို၊ ဗဟံ မညတိ = အများအောက်မေ့တတ်၏၊ မာနဝါ = မာန်ရှိတတ်၏၊ ကိမိဝ = အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား၊ သိန္နုဒက = သမုဒ္ဒရာရေကို၊ အပဿန္တော = မမြင်ဖူးသော၊ မဏ္ဍုကော = ဖားသူငယ်သည်၊ ကူပေ = တွင်း၌၊ တောယံ = ရေကို၊ ဗဟံ မညတိ ဣဝ = အများထင်သကဲ့သို့တည်း။

၁၆။ လောကေ = လောက၌၊ ပဌမံ = ပထမအရွယ်၌၊ သိပ္ပံ = အတတ်ကို၊ ပရာဇယေ = မရတုံအံ့၊ ဒုတိယံ = ဒုတိယအရွယ်၌၊ ဓနံ = ဥစ္စာကို၊ ပရာဇယေ = မရတုံအံ့၊ တတိယံ = တတိယအရွယ်၌၊ ဓမ္မံ = တရားကို၊ ပရာဇယေ = မရတုံအံ့၊ စတုတ္ထံ = စတုတ္ထအရွယ်တိုင်မှကား၊ ကိံ ကရိဿတိ = အဘယ်မှာ ရအံ့နည်း။

၁၇။ ပုတြာ = ချစ်သားတို့၊ ဗျတ္တာ = အတတ်ပညာသင်ကုန်လော၊ ကိံ = အဘယ်ကြောင့်၊ အလသော = ပျင်းဘိသနည်း၊ ပုတြာ = ချစ်သားတို့၊ ဒိနေ ဒိနေ = နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၊ ဗျတ္တာ = အတတ်ပညာ (စာမျက်နှာ ၉၆) သင်ကုန်လော၊ အဗျတ္တာ = အတတ်ပညာ မရှိသောသူသည်၊ ဘာရဟာရိကော = သူ၏ဝန်ထမ်း ဖြစ်တတ်၏၊ ဗျတ္တကော = အတတ်ပညာရှိသောသူကို၊ လောကေ = လောက၌၊ ပူဇိတော = သူတစ်ပါးတို့ ပူဇော်အပ်၏။

၁၈။ ယာယ = အကြင်အမိသည်၊ ဗာလော = သားငယ်ကို၊ န သိက္ခိတော = အတတ်ပညာ သင်၍ မပေး၊ သာ မာတာ = ထိုအတတ်ပညာသင်၍ မပေးသော အမိသည်၊ သတြု = ရန်သူမည်၏၊ ယေန = အကြင်အဖသည်၊ ဗာလော = သားငယ်ကို၊ န သိက္ခိတော = အတတ်ပညာသင်၍ မပေး၊ သော ပိတာ = ထိုအတတ်ပညာ သင်၍ မပေးသော အဖသည်၊ ဝေရီ = ရန်သူမည်၏၊ သော = ထိုအတတ်ပညာ မရှိသော သူသည်၊ ဟံသမဇ္ဈေ = ဟင်္သာတို့၏အလယ်၌၊ ဗကော ယထာ = ဗျိုင်းကဲ့သို့၊ သဘာမဇ္ဈေ = သဘင်အလယ်၌၊ န သောဘတိ = မတင့်တယ်၊ တသ္မာ = ထိုသို့ အတတ်ကို မသင်စေသောကြောင့်၊ ဝေရီ = ရန်သူမည်၏။

၁၉။ ကဏုကာ ဂိဂိ = တောင်ချောက်ကြား၌ ရောက်သောဆူးကို၊ ကော တိက္ခတိ = အသူ ထက်စိမ့်ချွန်သနည်း၊ သ မတိဘာဝေါ = မိမိ အလိုလိုသာလျှင် ထက်ပချေ၏ရှင့်၊ မိဂက္ခိယံ = သမင်တို့၏ မျက်စိ၌၊ ကော အဉ္စနံ = အသူ မျက်စဉ်းခပ်၍ ကြည်သနည်း၊ သ မတိဘာဝေါ = မိမိအလိုလိုသာလျှင် ကြည်ပချေ၏ရှင့်၊ ပလ္လလေ = ညွှန်၌၊ ဥပ္ပလဿ = ကြာကို၊ ကော သုဂန္ဓံ = အသူ အနံ့ကောင်း ထည့်ပချေသနည်း၊ သ မတိဘာဝေါ = မိမိအလိုလိုသာလျှင် အနံ့ကောင်းတုံ၏ရှင့်၊ ကုလပုတ္တရူပေါ = အမျိုးကောင်းသားတို့၏ သဘောသည်၊ ကော ပဝတ္တတိ = အသူပြု၍ ဖြစ်သနည်း၊ သမတိဘာဝေါ = မိမိအလိုလိုသာလျှင် ဖြစ်ပချေ၏ရှင့်။ (စာမျက်နှာ ၉၇)

၂၀။ အကောတမ္ဗုလံ = ထုံးမရှိသော ကွမ်းသည်၊ န ရသံ = အရသာမရှိ၊ အနေဿ = ဥစ္စာမရှိသော သူ၏၊ အလင်္ကတမ္ဗိ = တန်ဆာဆင်ခြင်းသည်လည်း၊ န ရသံ = အရသာမရှိ၊ အလောဏကံ = ဆားမရှိသော၊ ဗျဉ္စနံ တု = စားဖွယ်သည်လည်း၊ န ရသံ = အရသာမရှိ၊ အသိပ္ပဿ = အတတ်မရှိသောသူ၏၊ ဗျာကရဏံ = ပျို့ကဗျာဖွဲ့ခြင်းသည်လည်း၊ န ရသံ = အရသာမရှိ။

၂၁။ သုဿုဘာ = နာခြင်း မှတ်ခြင်း၌ ကောင်းစွာ အားထုတ်သောသူသည်၊ သုတသမ္ပန္နော = သုတနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ သုတာ = သုတကြောင့်၊ ပညာယ = ပညာဖြင့်၊ ဝမုတိ = ပွား၏၊ ပညာယ = ပညာဖြင့်၊ အတ္ထံ =

အနက်ကို၊ ဇာနတ် = သိ၏၊ ဉာတော = သိအပ်သော၊ အတ္တော = အနက်သည်၊ သုခဝဟော = ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်၏။

၂၂။ လောကေ = လောက၌၊ ဘောဇနံ = အစာစားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မေထုနံ = မေထုန် မှီဝဲခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိဒ္ဒါ = အိပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂေါဏေဟိ = နွား၌လည်းကောင်း၊ ပေါသေပိ = ယောက်ျား၌လည်းကောင်း၊ ဝိဇ္ဇတိ = ရှိ၏၊ ဝိဇ္ဇာ = အတတ်ပညာသည်ကား၊ ပေါသဿ = ယောက်ျားအား၊ ဝိသေသော = အထူးပေတည်း၊ ဟိနော = အတတ်ပညာမှ ယုတ်ခဲ့မှုကား၊ ဂေါဏသမော = နွားနှင့်တူသည်၊ ဘဝေ = ဖြစ်၏။

၂၃။ လောကေ = လောက၌၊ ဝိဇ္ဇာ သမံ = အတတ်နှင့်တူသော၊ မိတ္တံ = အဆွေခင်ပွန်း မည်သည်၊ နတ္ထိ = မရှိ၊ ဗျာဓိသမော = အနာနှင့်တူသော၊ ရိပု = ရန်သူ မည်သည်၊ န စ အတ္ထိ = မရှိ၊ အတ္တသမံ = ကိုယ် နှင့်တူသော၊ ပေမံ = ချစ်သောသူ မည်သည်၊ န စ အတ္ထိ = မရှိ၊ ကမ္မသမံ = ကံနှင့်တူသော၊ ဗလံ = အားမည် သည်၊ (ဓမ္မမျက်နှာ ၉၈) န စ အတ္ထိ = မရှိ။

၂၄။ လောကေ = လောက၌၊ ဟံသော = ဟင်္သာသည်၊ ကာကာနံ = ကျီးတို့၏၊ မဇ္ဈေ = အလယ်၌၊ န သောဘတေ = မတင့်တယ်၊ သီဟော = ခြင်္သေ့သည်၊ ဂုန္တံ = နွားတို့၏၊ မဇ္ဈေ = အလယ်၌၊ န သောဘတေ = မတင့်တယ်၊ တုရဂေါ = မြင်းသည်၊ ဂဒြာ မဇ္ဈေ = မြင်းတို့၏ အလယ်၌၊ န သောဘတေ = မတင့်တယ်၊ ဗာလမဇ္ဈေ = သူမိုက်တို့၏ အလယ်၌၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသည်၊ န သောဘတေ = မတင့်တယ်။

၂၅။ ဗာလော = သူမိုက်သည်၊ ယာဝ ဇီဝံပိ = အသက်ထက်ဆုံးလည်း၊ ပဏ္ဍိတံ = ပညာရှိကို၊ စေ ပယိရူပါသတိ = အကယ်၍ ဆည်းကပ်ငြားအံ့၊ သော ဗာလော = ထိုသူမိုက်သည်၊ ဓမ္မံ = တရားကို၊ န ဝိဇ္ဇနာတိ = မသိ၊ ကိမိဝ = အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား၊ ဒဗ္ဗိ = ယောက်မသည်၊ သူပရသံ = ဟင်း၏ အရသာကို၊ န ဝိဇ္ဇနာတိ ယထာ = မသိသကဲ့သို့တည်း။

၂၆။ ဝိညူ = ပညာရှိသည်၊ မုဟုတ္တမပိ = တစ်ခဏမျှလည်း၊ ပဏ္ဍိတံ = ပညာရှိကို၊ စေ ပယိရူပါသတိ = အကယ်၍ ဆည်းကပ်ငြားအံ့၊ ခိပ္ပံ = လျင်စွာ၊ ဓမ္မံ = တရားကို၊ ဝိဇ္ဇနာတိ = သိ၏၊ ကိမိဝ = အဘယ်ကဲ့သို့ နည်း ဟူမူကား၊ ဇိဝါ = လျှာသည်၊ သူပရသံ = ဟင်း၏အရသာကို၊ ဝိဇ္ဇနာတိ ယထာ = သိသကဲ့သို့တည်း။

၂၇။ သူရော = ရဲရင့်သောသူသည်၊ သတ္တံ = လက်နက်ကို၊ ဝိနာ = ကင်း၍၊ ဘင်္ဂါမဘူမိယံ = စစ်မြေ အရပ်ကို၊ န ဂစ္ဆေယျ = မသွားရာ၊ တထာ = ထိုအတူ၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသည်၊ သတ္တံ = ကျမ်းဂန်ကို၊ ဝိနာ = ကင်း၍၊ န ဘာသေယျ = စကား မဆိုရာ၊ အဒ္ဓဂ္ဂ = အခွန်ရှည်သော ခရီးသို့သွားသော၊ ဝါဏိဇော = ကုန် သည်သည်၊ (ဓမ္မမျက်နှာ ၉၉) သတ္တံ = အဖော်ကို၊ ဝိနာ = ကင်း၍၊ န ဂစ္ဆေယျ = မသွားရာ၊ ဝိဒေသဂမနော = အရပ်တစ်ပါးသို့သွားသော သူသည်၊ သတ္တံ = အဖော်ကို၊ ဝိနာ = ကင်း၍၊ န ဂစ္ဆေယျ = မသွားရာ။

၂၈။ လောကေ = လောက၌၊ ဓနနာသဉ္စ = ဥစ္စာပျက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မနောတာပဉ္စ = နှလုံး ပူပန်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယရေ = အိမ်၌၊ ဒုစ္စရိတာနိ စ = မကောင်းမှုကို ပြုကျင့်ခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝဉ္စနဉ္စ = လှည့်ပတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဝမာနဉ္စ = မထီမဲ့မြင် ပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသည်၊ န ပကာသယေ = ထင်ရှားမပြရာ။

၂၉။ လောကေ = လောက၌၊ ပတ္တာနုရူပကံ = အရေးအခွင့်ရောက်သည်နှင့်လျော်သော၊ ဝါကျံ = စကားကိုလည်းကောင်း၊ သဘာဝရူပကံ = ကိုယ်အားလျောက်ပတ်သော၊ ပိယံ = ချစ်အပ်သောသူကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တာနုရူပကံ = ကိုယ်နှင့်တန်ရုံသော၊ ကောဓံ = အမျက်ကိုလည်းကောင်း၊ ယော = အကြင်သူသည်၊ ဇာနတ် = သိတတ်၏၊ သော = ထိုသူသည်၊ ပဏှိတော = ပညာရှိမည်၏။

၃၀။ အနေဿ = ဥစ္စာမရှိဘဲလျက်၊ ရသံ ခါဒါ = အရသာစားကြူးသောသူ၊ အဗလဿ = ခွန်အားမရှိဘဲလျက်၊ ဟတာနရာ = အသတ်အပုတ်ကြိုက်တတ်သောသူ၊ အပညဿ = ပညာမရှိဘဲလျက်၊ ဝါကျကထာ = စကားလိုလားသောသူ၊ ဣမေ = ဤသူတို့ကား၊ ဥမ္မတ္တကသမာ = သူရူးနှင့်တူကုန်၏။

၃၁။ အနုတယံ = သူမခေါ်ဘဲလျက်၊ ဂမယန္တော = သူ့အိမ်သို့ သွားဖန်များသောသူ၊ အပုတ္တ = သူမမေးဘဲ၊ ဗဟုဘာသကော = များစွာ ဟောပြောတတ်သောသူ၊ အတ္တဂုဏံ = မိမိဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ပကာသေန္တာ = ပလွှားတတ်သောသူ၊ ဣဒံ တိဝိဓံ = ဤသုံးပါသည်၊ (စာမျက်နှာ ၁၀၀) ဟိနလက္ခဏံ = သူယုတ်၏ လက္ခဏာတည်း။

၃၂။ အပ္ပရူပေါ = အဆင်းမလှသောသူသည်၊ ဗဟံ ဘာသော = စကားများတတ်၏၊ အပ္ပပညော = ပညာနည်းသောသူသည်၊ ပကာသကော = ထင်ရှားပြတတ်၏၊ အပ္ပပူရော = ရေမပြည့်သော၊ ယဇ္ဇော = အိုးသည်၊ ခေါဘော = ချောက်ချားတတ်၏၊ အပ္ပဇီရာ = နို့ရည်မထွက်သော၊ ဂါဝီ = နွားမသည်၊ စလေ = ကျောက်ကန်တတ်၏။

၃၃။ မဏှုကေပိ = ဖားသူငယ်သည်လည်း၊ ဥကြေ = ဆောင့်ကြောင့် ထိုင်တတ်ကာမျှဖြင့်၊ သီဟေ = ခြင်္သေ့ဟု ထင်၏၊ ကာကဂ္ဂဟေ = ကျီးတည်းချိုမှုကား၊ ပိယေ ပိယေ = ချစ်ဆွေ ချစ်ဆွေဟု မြည်တတ်၏၊ အပဏှိပိ = ပညာမရှိသော သူမိုက်သည်လည်း၊ ပဏှိ ဟုတွာ = မိမိကိုယ်ကို ပညာရှိဟု ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ဇီရာ = ပညာရှိတို့သည်၊ ပုစ္ဆေ = မေးလတ်သော်၊ ငယေ ငယေ = ငါ့ရှင် ငါ့ရှင်ဟု ချစ်ဖွယ်သော စကားကို ဆိုတတ်၏။

၃၄။ မဏှုကေပိ = ဖားသူငယ်သည်လည်း၊ ဥကြေ = ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းတူမှုကား၊ သီဟေ = ခြင်္သေ့ဟူကောင်းအံ့လော၊ သူကရေပိ = ဝက်သည်လည်း၊ ဥဟေ = အုတ်အုတ်မြည်တတ်ကာမျှ၊ ဒီပေ = ကျားသစ်ဟူကောင်းအံ့လော၊ ဗိဠာရေပိ = ကြောင်သည်လည်း၊ သဒိသေ = အဆင်းသဏှာန်တူကာမျှ၊ ဗျုတ္တေ = ကျားဟူကောင်းအံ့လော၊ သဗ္ဗဇီရေ = ခပ်သိမ်းသော ပညာရှိတို့သည်လည်း၊ သိပ္ပသမေ = အတတ်ချင်းတူကောင်းအံ့လော။

၃၅။ ရာဇာ = မင်းတို့သဘောမည်သည်၊ ဓနမိံ = ဥစ္စာ၌၊ န တိတ္ထိံ = ရောင့်ရဲခြင်းမရှိ၊ ပဏှိတောပိ = ပညာရှိသည်လည်း၊ သုဘာသိတေ = စကားကောင်း၌၊ န တိတ္ထိံ = ရောင့်ရဲခြင်းမရှိ၊ စက္ခုပိ = မျက်စိသည်လည်း၊ ပိယဒဿနေ = ချစ်သောသူကို မြင်ခြင်း၌၊ (စာမျက်နှာ ၁၀၁) န တိတ္ထိံ = ရောင့်ရဲခြင်းမရှိ၊ သာဂရော = သမုဒ္ဒရာသည်၊ ဇလေ = ရေ၌၊ န တိတ္ထိံ = ရောင့်ရဲခြင်းမရှိ။

၃၆။ ရူပယောဗ္ဗနသမ္ပန္နာ = အဆင်းအရွယ်နှင့် ပြည့်စုံလျှင်လည်း၊ ဝိသာလကုလသမ္ပဝါ = ပြန့်ပြောကြွယ်ဝသော အမျိုး၌ဖြစ်လျှင်မူလည်း၊ ဝိဇ္ဇာဟိနာ = အတတ်ပညာမှ ယုတ်ခဲ့မှုကား၊ န သောဘန္တိ = မတင့်တယ်ကုန်၊ ကိသုကာ = ပေါက်ပန်းတို့သည်၊ နိဂန္ဓာ ဣဝ = အနံ့မှ ကင်းကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၃၇။ လောကေ = လောက၌၊ ဟိနပုတ္တော = အမျိုးယုတ်သောသူ၏ သားဖြစ်လျက်လည်း၊ ရာဇမစ္စော = မင်း၏အမတ်ဖြစ်တတ်၏။ ဗာလပုတ္တော စ = သူမိုက်၏သားဖြစ်လျက်လည်း၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိဖြစ်တတ်၏။ အနေဿ = ဥစ္စာမရှိသောသူ၏ သားဖြစ်လျက်လည်း၊ ဓနံ = ဥစ္စာသည်၊ ဗဟု = များတတ်၏။ တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊ ပုရိသာနံ = ယောက်ျားတို့အား၊ န မညထ = မထီမဲ့မြင် မပြုကုန်ရာ။

၃၈။ ယော သိဿော = အကြင်တပည့်သည်၊ သိပ္ပလောဘေန = အတတ်ကို လိုချင်အားကြီးသဖြင့်၊ ဗဟံ = အထူးထူးအပြားပြားများစွာသော အတတ်ပညာကို၊ ဂဏှာတိ = သင်တတ်၏။ သော သိဿော = ထိုတပည့်သည်၊ တံ သိပ္ပံ = ထိုအတတ်ကို၊ သုပိနံ = အိပ်မက်ကို၊ ပဿံ - ပဿန္တော = မြင်သော၊ မူဂေါဓ = သူအကဲ့သို့၊ ကထေတုမ္ပိ = ပြန်ဆိုခြင်းငှာလည်း၊ န ဥဿာဟေ = မစွမ်းနိုင်ရာ။

၃၉။ ကမ္မကာရော = အိုးထိန်းသည်သည်၊ ကမ္ပံ = အိုးကို၊ ဘိဇ္ဇေတံ = ကွဲစိမ့်သောငှာ၊ န ဃဇ္ဇတိ = မခတ်။ သောဘေတံ = တင့်တယ်စိမ့်သောငှာ၊ ဃဇ္ဇတိ = ခတ်၏။ အာစရိယော = ဆရာသည်၊ သိဿာနံ = တပည့်တို့အား၊ အပါယေသု = အပါယ်ဆင်းရဲတို့သို့၊ ခိပေတံ = ကျစေခြင်းငှာ၊ န ဃဇ္ဇတိ = မပုတ်ခတ်၊ ဝုဇီကာရဏာ (စာမျက်နှာ ၁၀၂) = အတတ်ပညာ အစီးအပွားဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဃဇ္ဇတိ = ပုတ်ခတ်၏။

၄၀။ ယော နရော = အကြင်သူသည်၊ တဂရဉ္စ = တောင်ဇလပ်ပန်းကိုလျှင်၊ ပလာသေန = ပေါက်ဖက်နှင့်၊ ဥပနယုတိ = ထုပ်၏။ တဿ = ထိုသူ၏။ တဂရော ဧဝ = တောင်ဇလပ်ပန်းသည်သာလျှင်၊ သုရဘိ = ကောင်းသောအနံ့ကို၊ ဝါယတိ = လှိုင်စေသည်ကား၊ န = မဟုတ်၊ ပတ္တာပိ = ပေါက်ဖက်တို့သည်လည်း၊ သုရဘိ = ကောင်းသောအနံ့ကို၊ ဝါယန္တိ = လှိုင်စေကုန်၏။ ဧဝံ တထာ = ထိုအတူ၊ ဝိရူပသေဝနာ = ပညာရှိနှင့် ပေါင်းဖက် မှီဝဲရသော သူတို့ကို၊ ဒဠဗ္ဗာ = မှတ်အပ်ကုန်၏။

ပဏ္ဍိတကဏ္ဍံ = ပညာရှိကို ဆိုရာအခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၂။ သုဇနကဏ္ဍ သူတော်ကောင်းကို ဆိုရာ အခန်း

၄၁။ သုတ္တိရေဝ = သူတော်ကောင်းတို့နှင့်သာလျှင်၊ သမာသေထ = ပေါင်းဖက်ရာ၏။ သုတ္တိ = သူတော်ကောင်းတို့နှင့်၊ သန္တဝံ = ပေါင်းဖက်ခြင်းကို၊ ကုဗ္ဗေထ = ပြုရာ၏။ သတံ = သူတော်ကောင်းတို့၏။ သဒ္ဓမ္မံ = တရားကောင်းကို၊ အညာယ = သိ၍၊ သေယျော = မြတ်သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ ပါပိယော = ယုတ်မာသည်၊ န ဟောတိ = မဖြစ်။

၄၂။ ဒုဇနသံသဂ္ဂံ = သူယုတ်တို့နှင့် ပေါင်းဖက်ခြင်းကို၊ စဇ - စဇာဟိ = စွန့်လော့၊ သာဓု သမာဂမံ = ပေါင်းဖက်အပ်သော သူတော်ကောင်းသို့၊ ဘဇ - ဘဇာဟိ = ဆည်းကပ်လော့၊ အဟော ရတ္တိ (စာမျက်နှာ ၁၀၃) = နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ပုညံ = ကောင်းမှုကို၊ ကရ - ကရောဟိ = ပြုလော့၊ အနိစ္စတံ = သင်္ခါရတရားတို့၏ မမြဲသောအဖြစ်ကို၊ နိစ္စံ = အမြဲ၊ သရ - သရာဟိ = အောက်မေ့လော့။

၄၃။ ဥဒုမ္မရပက္ကာ = ရေသဖန်းသီးမှည့်တို့သည်၊ ဗဟိ = အပဉ္စ၊ ရတ္တကမေဝ = နီစွာသာလျှင်ကတည်း၊ အန္တော = အတွင်း၌ကား၊ ကိမိလသမ္ပုက္ကာ = ပိုးအတိပြည့်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ ယထာ = ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တထာ = ထိုအတူ၊ ဒုဇ္ဈနဟဒ္ဒယာ = သူယုတ်တို့၏ နှလုံးတို့သည်၊ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။

၄၄။ ပနသပက္ကာပိ = ပိန္နသီးမှည့်တို့သည်ကား၊ ဗဟိ = အပဉ္စ၊ ကဏကမေဝ စ = ဆူးသာထင်ကုန်၏၊ အန္တော = အတွင်း၌ကား၊ အမတသမ္ပန္နော = အမြန်အရသာနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟောန္တိ ယထာ = ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တထာ = ထိုအတူ၊ သုဇ္ဈနဟဒ္ဒယာ = သူတော်ကောင်းတို့၏ နှလုံးတို့သည်၊ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။

၄၅။ လောကေ = လောက၌၊ စန္ဒနတရု = စန္ဒကူးပင်သည်၊ သုက္ခောပိ = ခြောက်သွေ့သော်လည်း၊ ဂန္ဓံ = အနံ့ကို၊ န ဇဟာတိ = မစွန့်၊ နာဂေါ = ဆင်ပြောင်သည်၊ ဂတောပိ = စစ်မြေပြင်သို့ ရောက်သော်လည်း၊ နရမုခေ = လူတို့၏ မျက်မှောက်၌၊ လီဠံ = တင့်တယ်ခြင်းကို၊ န ဇဟာတိ = မစွန့်၊ ဥဇ္ဈ = ကြံသည်၊ ယန္တဂတောပိ = ယန္တရားစက်၏ အဝသို့ ရောက်သော်လည်း၊ မရရသံ = ချိုသောအရသာကို၊ န ဇဟာတိ = မစွန့်၊ ပဏ္ဍိတဇနော = ပညာရှိသူတော်ကောင်းသည်၊ ဒုက္ခောပိ = ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်သော်လည်း၊ ဓမ္မံ = သူတော်ကောင်းတရားကို၊ န ဇဟာတိ ဧဝံ = မစွန့်သည်သာလျှင်တည်း။

၄၆။ သီဟော နာမ = ခြင်္သေ့မည်သည်၊ ဇိဂစ္ဆာပိ = မွတ်သိပ်သော်(စာမျက်နှာ ၁၀၄)လည်း၊ ပဏ္ဍာဒီနံ = သစ်ရွက်စသည်တို့ကို၊ န ခါဒတိ = မစား၊ သီဟော နာမ = ခြင်္သေ့မည်သည်ကား၊ ကိသော စာပိ = ကြုံလိုသော်လည်း၊ နာဂမံသံ = ဆင်သားကို၊ န ခါဒတိ = မစား။

၄၇။ ကုလဇာတော = မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်ထသော၊ ကုလဝံသ သုရက္ခကော = အမျိုးအနွယ်ကို စောင့်တတ်ထသော၊ ကုလပုတ္တော = အမျိုးကောင်းသားသည်၊ အတ္တာ = မိမိသည်၊ ဒုက္ခပတ္တောပိ = ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်သော်လည်း၊ ဟိနကမ္မံ = ယုတ်သောအမှုကို၊ န ကာရယေ = မပြုရာ။

၄၈။ လောကေ = လောက၌၊ စန္ဒနံ = စန္ဒကူးသည်၊ သီတလံ = ချမ်းမြေ့စွာ၏၊ တတော = ထိုစန္ဒကူးချမ်းမြေ့သည်ထက်၊ စန္ဒေဝ = လသည်သာလျှင်၊ သီတလံ = ချမ်းမြေ့စွာ၏။ စန္ဒနံ စန္ဒသီတမှာ = စန္ဒကူး၊ လတို့ ချမ်းမြေ့သည်ထက်၊ သုဘာသီတံ = ကောင်းစွာဆိုအပ်သော၊ သာဓုဝါကျံ = သူတော်ကောင်းတို့၏ စကားသည်၊ သီတလံ = ချမ်းမြေ့စွာ၏။

၄၉။ ဘာကု = ရောင်ခြည်တစ်ထောင်ဆောင်သော နေမင်းသည်၊ ပစ္စိမေ = အနောက်မျက်နှာ၌၊ ဥဒေတိ = တက်ရာ၏၊ မေရုရာဇာပိ = မြင်းမိုရ်တောင်မင်းသည်လည်း၊ နမတိ = ညွတ်ရာ၏၊ ယဒိ = အကယ်မလွဲ၊ နရဂ္ဂိ = ငရဲမီးသည်၊ သီတလံ = ချမ်းမြေ့ရာ၏၊ ပဗ္ဗတဂ္ဂေ = တောင်ထိပ်၌လည်း၊ ဥပ္ပလံ = ကြာသည်၊ ဝိကသေ = ပွင့်ရာ၏၊ သာဓုဝါစာ = သူတော်ကောင်းတို့၏ စကားသည်၊ ကုဒါစနံ = တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ၊ န ဝိပရီတံ = မဖောက်ပြန်ရာ။

၅၀။ ရုက္ခဿ = သစ်ပင်၏၊ ဆာယာဝ = အရိပ်သည်သာလျှင်၊ သုခံ = ချမ်းသာ၏၊ တတော = ထိုသစ်ပင်ရိပ် ချမ်းသာသည်ထက်၊ ဉာတိမာတာပိတု = ဆွေမျိုးမိဘ၏၊ ဆာယာ = အရိပ်သည်၊ သုခါ (စာမျက်နှာ ၁၀၅) = ချမ်းသာ၏၊ တတော = ထိုဆွေမျိုးမိဘ၏ အရိပ်ချမ်းသာသည်ထက်၊ အာစရိယော = ဆရာသမား၏အရိပ်သည်၊ သုခါ = ချမ်းသာ၏၊ တတော = ထိုဆရာသမားတို့၏ အရိပ် ချမ်းသာသည်ထက်၊ ရညော =

မင်း၏၊ ဆာယာ = အရိပ်သည်၊ သုခါ = ချမ်းသာ၏၊ တတော = ထိုမင်း၏ အရိပ် ချမ်းသာသည်ထက်၊ ဗုဒ္ဓဿ = မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဆာယာ = အရိပ်ဟု ဆိုအပ်သော တရားတော်သည်၊ အနေကဓာ = များစွာသော အပြား အားဖြင့်၊ သုခါ = ချမ်းသာ၏။

၅၁။ ဘမရာ = ပိတုန်းတို့သည်၊ ပုပ္ဖံ = ပန်းကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ သုဇနာ = သူတော်ကောင်း တို့သည်၊ ဂုဏံ = ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ မက္ခိကာ = ယင်တို့သည်၊ ပူတိ = အပုပ်ကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ ဒုဇနာ = သူယုတ်တို့သည်၊ ဒေါသံ = အမျက်ကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏။

၅၂။ မာတာဟိနဿ = အမိယုတ်သောသူအား၊ ဇ္ဗာသာ = မကောင်းသော စကားရှိသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ပိတာဟိနဿ = အဖယုတ်သောသူအား၊ ဒုက္ခိရိယာ = မကောင်းသော အမူအကျင့်ရှိသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်သည်၊ ဥဘော မာတာပိတာဟိနာ = မိဘနှစ်ပါးစုံ ယုတ်မှုကား၊ ဇ္ဗာသာ စ = မကောင်းသော စကားရှိသည် လည်း၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ဒုက္ခိရိယာ စ = မကောင်းသော အမူအကျင့်ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၅၃။ မာတာ သေဠဿ = အမိမြတ်သောသူအား၊ သုဘာသာ = ကောင်းသောစကားရှိ၏၊ ပိတာ- သေဠဿ = အဖမြတ်သောသူအား၊ သုကိရိယာ = ကောင်းသောအမူအကျင့်ရှိ၏၊ ဥဘော မာတာပိတာသေဠာ = မိဘနှစ်ပါးစုံ မြတ်မှုကား၊ သုဘာသာ စ = ကောင်းသော စကားလည်းရှိ၏၊ သုကိရိယာ စ = ကောင်းသော အမူအကျင့်လည်း ရှိ၏။ (စာမျက်နှာ ၁၀၆)

၅၄။ သင်္ဂါမေ = စစ်မြေပြင်အရပ်၌၊ သူရံ = ရဲရင့်သောသူကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ ကုတုဟလေ = ခိုက်ရန်ဖြစ်သောအခါ၌၊ မန္တိသုခံ = စကား၌ လိမ္မာသောသူကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ အန္ဓပါနေသု = ထမင်း၊ အဖျော်ကောင်း စားသောက်သောအခါတို့၌၊ ပိယံ = ချစ်သောသူကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ အတ္တကိစ္စေသု = အနက်သဒ္ဓါခဲခက်စွာသော အရေးအရာ အမှုကိစ္စရှိသော ကာလတို့၌၊ ပဏှိတံ = ပညာရှိသောသူကို၊ ကုစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏။

၅၅။ သုနခေါ = ခွေးတစ်ကောင်သည်၊ သုနခံ = ခွေးတစ်ကောင်ကို၊ ဒိသွာ = မြင်၍၊ ဒန္တံ = သွားကို။ ဒသေတိ = ပြ၏၊ ဒုဇနော = သူယုတ်သည်၊ သူဇနံ = သူတော်ကောင်းကို၊ ဒိသွာ = မြင်၍၊ ရောသယံ = ချုပ်ချယ်လျက်၊ ဟိသံ = ညှဉ်းဆဲခြင်းအမှုကို၊ ကုစ္ဆတိ = ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။

၅၆။ ဝေဂေန = လျင်စွာ၊ ကိစ္စာနိ = အမှုကိစ္စဟူသမျှတို့ကို၊ မာ စ ကရောသိ = မိမိလည်း မပြုလင့်၊ မာ စ ကာရာပေသိ ဝါ = သူတစ်ပါးကိုလည်း မပြုစေလင့်၊ ကမ္မံ = အမှုကို၊ သာဟသာ = အဆောတလျင်၊ ကာရိတံ = ပြုမှုကား၊ မန္တော = ပညာနည်းသောသူသည်၊ ပစ္ဆာ = နောက်မှ၊ အနတပ္ပတိ = အဖန်ဖန် ပူပန်ရတတ်၏။

၅၇။ လောကေ = လောက၌၊ ကောဓံ = အမျက်ကို၊ ဝိဟိတော = ဖျောက်နိုင်မှုကား၊ ကဒိဗိ = တစ်ရံ တစ်ဆစ်မျှလျှင်၊ န သောစတိ = မစိုးရိမ်ရ၊ မက္ခပ္ပဟာနံ = သူကျေးဇူးကို ဆိုတတ်သောသူကို၊ ဣသယော = ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဝဏ္ဏယန္တိ = ချီးမွမ်းကုန်၏၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ = ခပ်သိမ်းကုန်သောသူတို့၏ လည်း၊ ဖရသဝါစံ = ကြမ်းကြုတ်သော စကားကို၊ ခမထ = သည်းခံကုန်လော့၊ ဧတံ ခန္တိ = ဤသို့သော သည်းခံ ခြင်းကို၊ ဥတ္တမံ = မြတ်၏ဟူ၍၊ (စာမျက်နှာ ၁၀၇) သန္တော = ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ အာဟု = ဆိုကုန်၏။

၅၈။ လောကေ = လောက၌၊ အသုစိ သင်္ကတေ = မစင်အတိပြည့်သော၊ သမ္မာဓေ = ကျဉ်းမြောင်းသော၊ ဌာနေ = အရပ်၌၊ နိဝါသော = နေခြင်းသည်၊ ဒုက္ခော = ဆင်းရဲ၏၊ တတော = ထိုထက်၊ အပ္ပိယေ = မချစ်မနှစ်သက်လိုသော၊ အရိမှိ = ရန်သူထံ၌၊ နိဝါသော = နေခြင်းသည်၊ ဒုက္ခော = ဆင်းရဲ၏၊ တောပိ = ထိုထက်လည်း၊ အကတညုတာ = သူကျေးဇူးကို မသိတတ်သောသူနှင့်၊ နိဝါသော = နေခြင်းသည်၊ ဒုက္ခော = ဆင်းရဲ၏။

၅၉။ ဩဝဒေယျ = ဆုံးမသင့်သောအရာ၌ ဆုံးမရာ၏၊ အနသာသေယျ = မပြတ်ဆုံးမရာ၏ အသတ္တံ စ = ယုတ်မာသော အကျင့်မှလည်း၊ နိဝါရယေ = တားမြစ်ရာ၏၊ ဟိ = ထိုစကားသင့်စွာ၊ သော = ထိုဆုံးမတတ်သောသူကို၊ သတံ = သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ပိယော = ချစ်ခင်အပ်သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ အသတံ = သူတော်မဟုတ် သူယုတ်တို့သည်၊ အပ္ပိယော = မချစ်ခင်အပ်သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၆၀။ ဥတ္တမံ = ကိုယ့်ထက် မြတ်သောသူကို၊ အတ္တနိဝါတေန = ကိုယ်ကို နှိမ်ချသဖြင့်၊ နိဇ္ဈယေ = အောင်ရာ၏၊ သူရံ = ရဲရင့်သောသူကို၊ ဘေဒေန = သင်းခွဲသဖြင့်၊ နိဇ္ဈယေ = အောင်ရာ၏၊ နိစံ = ကိုယ့်ထက် နှိမ့်သောသူကို၊ အပ္ပကဒါနေန = တစိုးတစီပေးသဖြင့်၊ နိဇ္ဈယေ = အောင်ရာ၏၊ သမံ = ကိုယ်နှင့် တူသောသူကို၊ ဝါယာမေန = လုံ့လပြုသဖြင့်၊ ဇယေ = အောင်ရာ၏။

၆၁။ လောကေ = လောက၌၊ ဝိသံ = အဆိပ်ကို၊ ဝိသံကုတိ = အဆိပ်ဟူ၍၊ န အာဟု = မဆိုကုန်၊ သံဃဿ = သံဃာ၏၊ ဓနံ = ဥစ္စာကို၊ ဝိသံကုတိ = အဆိပ်ဟူ၍၊ ဥစ္စတေ = ဆိုအပ်၏၊ ဝိသံ = အဆိပ်သည်၊ ဧကံဝဟနတိ = တစ်ကြိမ်သာလျှင် သတ်တတ်၏၊ (စာမျက်နှာ ၁၀၈) သံဃဿ = သံဃာ၏၊ ဓနံ = ဥစ္စာသည် ကား၊ သဗ္ဗံ = အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန်၊ ဟနတိ = သတ်တတ်၏။

၆၂။ ဇဝေန = လျင်မြန်ခြင်းဖြင့်၊ ဘဒြံ = မြင်းကောင်း၏ ကျေးဇူးကို၊ ဇာနန္တိ = သိကုန်၏၊ ဝါဟေန = လေးသော ဝန်ကို ရွက်ဆောင်သဖြင့်၊ ဗလိဗဒ္ဓံ = နွား၏ ကျေးဇူးကို၊ ဇာနန္တိ = သိကုန်၏၊ ဒုဟေန = နို့ညှစ်ခြင်းဖြင့်၊ ဓေနံ = နို့ထွက်သော နွားမ၏ ကျေးဇူးကို၊ ဇာနန္တိ = သိကုန်၏၊ ဘာသမာနေန = ကြံစည်လျှို့ဝှက်ရာ၌ ပြောဆိုနိုင်ခြင်းဖြင့်၊ ပဏ္ဍိတံ = ပညာရှိ၏ ကျေးဇူးကို၊ ဇာနန္တိ = သိကုန်၏။

၆၃။ သာဓူနံ = သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ဓနံ = ဥစ္စာသည်၊ အပ္ပမိ = အနည်းငယ်သော်မူလည်း၊ ကူပေ = တွင်း၌၊ ဝါရိဝ = ရေကဲ့သို့၊ နိဿယော = သူတစ်ပါးတို့ မှီခိုရာရ၏၊ အသာဓူနံ = သူတော်ကောင်းမဟုတ်သော သူတို့၏၊ ဓနံ = ဥစ္စာသည်၊ ဗဟံ အပိ = များသော်လည်း၊ အဏဝေ = သမုဒ္ဒရာ၌၊ ဝါရိဝ = ရေကဲ့သို့၊ န စ နိဿယော = သောက်ချိုးရာ မှီရာမရ။

၆၄။ အာပံ = ရေကို၊ နဇ္ဇာ = မြစ်တို့သည်၊ နော ပိဝန္တိ = မသောက်ကုန်၊ ရုက္ခာ = သစ်ပင်တို့သည်၊ ဖလံ = အသီးကို၊ နော ခါဒန္တိ = မစားကုန်၊ မေယာ = မိုးတို့သည်လည်း၊ ကွစိ = အချို့သောအရပ်၌၊ နော ဝဿန္တိ = မရွာကုန်၊ သတံ = သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ဓနံ = ဥစ္စာသည်လည်း၊ ပရတ္ထာယ = သူတစ်ပါးတို့၏ အကျိုးငှာသာတည်း။

၆၅။ အပတ္တေယျံ = မတောင့်တအပ်သည်ကို၊ န ပတ္တေယျံ = မတောင့်တရာ၊ အစိန္တေယျံ = မကြံအပ်သည်ကို၊ န စိန္တေယျံ = မကြံရာ၊ ဓမ္မမေဝ = တရားသဘောနှင့် စပ်ယှဉ်သည်ကိုသာလျှင်၊ သုစိန္တေယျံ =

ကောင်းစွာကြံရာ၏။ မောယံ = အချည်းနှီးသော၊ ကာလံ = ကာလကို၊ န ကုစ္ဆေယျ = အလိုမရှိရာ။ (စာမျက်နှာ ၁၀၉)

၆၆။ အစိန္တတမ္ဘိ = မကြံဘဲလျက်လည်း၊ ဘဝတိ = ဖြစ်တတ်၏။ စိန္တတမ္ဘိ = ကြံသော်လည်း၊ ဝိနဿတိ = ပျက်တတ်၏။ ဟိ = ထိုစကားသင့်စွာ၊ ကုတ္တိယာ ဝါ = မိန်းမအားလည်းကောင်း၊ ပုရိသဿ ဝါ = ယောက်ျားအားလည်းကောင်း၊ ဘောဂါ = စည်းစိမ်တို့သည်၊ န စိန္တာမယာ = ကြံတိုင်းလည်း မပြီးကုန်။

၆၇။ ယော = အကြင်သူသည်၊ အသန္တဿ = သူတော်မဟုတ်သောသူအား၊ ပိယော = ချစ်အပ်သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ သန္တံ = သူတော်ကောင်းကို၊ ပိယံ = ချစ်ခြင်းကို၊ န ကုရုတေ = မပြု၊ အသတံ = မသူတော်တို့၏၊ ဓမ္မံ = တရားကိုသာလျှင်၊ ရောစတိ = နှစ်သက်၏။ တဿ = ထိုသူ၏၊ တံ = ထိုအမှုအကျင့်သည်၊ ပရာဘဝတော = ပျက်စီးအံ့သည်၏။ မုခံ = အကြောင်းတည်း။

သုဇနကဏ္ဍံ = သူတော်ကောင်းတို့ကို ဆိုရာအခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၃။ ဗာလဒုဇနကဏ္ဍ

သူမိုက်သူယုတ်ကိုဆိုရာအခန်း

၆၈။ ခလော = သူယုတ်ကို၊ အတိပိယော = အလွန်ချစ်အပ်သည်ကို၊ န ကာတဗ္ဗော = မပြုအပ်၊ သိရသာ = ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ဝဟမာနောပိ = ရွက်ဆောင်အပ်သော်လည်း၊ အဗုပ္ပရော = မပြည့်သောရေရှိသော၊ ယဇ္ဇော ယထာ = အိုးကဲ့သို့၊ ကောတူဟလံ = အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ကို၊ ကရော = ပြုတတ်၏။ (စာမျက်နှာ ၁၁၀)

၆၉။ သဗ္ဗော = မြွေသည်၊ ဒုဋ္ဌော = အမျက်လွန်၏။ ခလော = သူယုတ်သည်လည်း၊ ဒုဋ္ဌော = အမျက်လွန်၏။ သဗ္ဗာ = မြွေထက်၊ ခလော = သူယုတ်သည်ကား၊ ဒုဋ္ဌတရော = အမျက်လွန်၏။ သော သဗ္ဗော = ထိုမြွေကိုကား၊ မန္တောသဓေဟိ = မန္တရားဆေးဝါးတို့ဖြင့်၊ သမ္မတိ = ငြိမ်းစေနိုင်၏။ ခလော = သူယုတ်ကိုကား၊ ကေန = အဘယ်မည်သော ဆေးဖြင့်၊ ဥပသမ္မတိ = ငြိမ်းစေနိုင်အံ့နည်း။

၇၀။ ယော ဗာလော = အကြင်သူမိုက်သည်၊ ဗာလျံ = မိမိမိုက်သောအဖြစ်ကို၊ မညတိ = သိ၏။ တေန = ထိုသို့သိခြင်းကြောင့်၊ သော ဝါပိ = ထိုသို့မိုက်သောသူဖြစ်လျက်လည်း၊ ပဏှိတော = ပညာရှိမည်၏။ ယော ဗာလော = အကြင်သူမိုက်သည်ကား၊ ဗာလောဝ = မိုက်လျက်လျှင်၊ ပဏှိတမာနီ = မိမိကိုယ်ကို ပညာရှိဟု ထင်၏။ သ-သော = ထိုသူကိုသာလျှင်၊ ဝေ = စင်စစ်၊ ဗာလောတိ = သူမိုက်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ = ဆိုအပ်၏။

၇၁။ ဗာလော = သူမိုက်သည်၊ ယာဝ = အကြင်မျှလောက်၊ ပါပံ = မိမိပြုသော မကောင်းမှုသည်၊ န ပစ္စတိ = အကျိုးမပေးသေး၊ တာဝ = ထိုမျှလောက်၊ မဇ္ဇဝ = ပျားရည်ကဲ့သို့၊ မညတိ = အောက်မေ့တတ်၏။ ယဒါ စ = အကြင်အခါ၌ကား၊ ပါပံ = မိမိပြုသော မကောင်းမှုသည်၊ ပစ္စတိ = အကျိုးပေး၏။ အထ = ထိုအခါ၌၊ ဒုက္ခံ = ဆင်းရဲခြင်းသို့၊ နိဂစ္ဆတိ = ရောက်၏။

၇၂။ ဗာလော = သူမိုက်သည်။ ဗလဝါ = ကိုယ်အားရှိမှု၊ န သာဓု = မကောင်း၊ သာဟသာ = အနိုင်အထက်၊ ဓနံ = သူ၏ဥစ္စာကို၊ ဝိန္ဒတေ = ရအောင်ယူတတ်၏။ ဒုပ္ပညော = ပညာနည်းသော၊ သော ဗာလော = ထိုသူမိုက်သည်။ ကာယဿ = ကိုယ်ခန္ဓာ၊ ဘောဒါ = ပျက်သည်မှ၊ ပရံ = နောက်၌၊ နိရယံ = ငရဲသို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ (စာမျက်နှာ ၁၁၁) = ရောက်တတ်၏။

၇၃။ ယရေ = အိမ်၌၊ ဒုဠော စ = ဖျက်ဆီးတတ်သည်ကား၊ မူသိကော = ကြွက်တည်း၊ ဝနေ = တော၌၊ ဒုဠော စ = ဖျက်ဆီးတတ်သည်ကား၊ ဝါနရော = မျောက်တည်း၊ သကုဏေ = ငှက်၌၊ ဒုဠော စ = ဖျက်ဆီးတတ်သည်ကား၊ ကာကော = ကျီးတည်း၊ နရေ = လူ၌၊ ဒုဠော စ = ဖျက်ဆီးတတ်သည်ကား၊ ဗြာဟ္မဏေ = ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။

၇၄။ ဇာဂရတော = နိုးကြားသောသူအား၊ ရတ္တိ = ည၌သည်၊ ဒီယော = ရှည်၏၊ သန္တဿ = ခရီးပန်းသောသူအား၊ ယောဇနံ = တစ်ယူဇနာခရီးသည်၊ ဒီယံ = ရှည်၏၊ သဒ္ဓပ္ပံ = သူတော်ကောင်းတရားကို၊ အဝိဇ္ဇာနတံ = မသိကုန်သော၊ ဗာလာနံ = သူမိုက်တို့အား၊ သံသာရာ = သံသရာသည်၊ ဒီယော = ရှည်၏။

၇၅။ ခလဇာတော = ယုတ်သောသဘောရှိသောသူသည်၊ ပရေသံ = သူတစ်ပါးတို့၏၊ တိလမတ္တံဇေ = နှမ်းစေ့ခန့်မျှသာရှိသော၊ အပ္ပဒေါသဉ္စ - အပ္ပဒေါသံ ဇေ = အနည်းငယ်သော အပြစ်ကိုလျှင်၊ ပဿတိ = မြင်တတ်၏၊ နာဠိကေရံ = အုန်းသီးလောက်ရှိသော၊ သဒေါသံပိ = မိမိအပြစ်ကိုကား၊ န ပဿတိ = မမြင်တတ်။

၇၆။ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသောသူသည်၊ အတ္တဒေါသံ = မိမိအပြစ်ကို၊ ပရေ = သူတစ်ပါးတို့ကို၊ န ဇညာ = မသိစေရာ၊ ပရဿ = သူတစ်ပါး၏၊ ဒေါသံ တု = အပြစ်ကိုကား၊ ကိမိဝ = အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ ကုမ္မာ = လိပ်တို့သည်၊ အင်္ဂါနိ = လက်၊ ခြေ၊ ဦးခေါင်းတို့ကို၊ ဂုယုန္တိ ဣဝ = လျှို့ဝှက်ကုန်သကဲ့သို့၊ အတ္တဒေါသံ = မိမိအပြစ်ကို၊ ဂုယေ = လျှို့ဝှက်ရာ၏၊ ပရဒေါသဉ္စ = သူတစ်ပါးတို့၏ အပြစ်ကိုလည်း၊ လက္ခယေ = မှတ်ရာ၏။

၇၇။ ဗာလေန = သူမိုက်သည်၊ ပဏ္ဍိတဿ = ပညာရှိသူအား၊ (စာမျက်နှာ ၁၁၂) ပသံသာယ = ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့်၊ ဒဏ္ဍော = ဒဏ်ကို၊ ဒိယုတေ = ပေးသည်မည်၏၊ ပဏ္ဍိတံ = ပညာရှိကို၊ ပဏ္ဍိတေနေဝ = ပညာရှိသည်သာလျှင်၊ ဝဏ္ဍိတော = ချီးမွမ်းခြင်းသည်။ သုဝဏ္ဍိတော = ကောင်းစွာချီးမွမ်းခြင်း မည်သည်သာတည်း။

၇၈။ လုဒ္ဓံ = လိုချင်တပ်မက်မောခြင်းရှိသောသူကို၊ အတ္ထေန = တံစိုးလက်ဆောင်ပေးသဖြင့်၊ ဂဏှေယျ = ယူရာ၏၊ ထဒ္ဓံ = မာန်ခက်ထန်သောသူကို၊ အဉ္ဇလိကမ္မုနာ = လက်အုပ်ချီသဖြင့်၊ ဂဏှေယျ = ယူရာ၏၊ မူဠံ = သူမိုက်ကိုကား၊ ဆန္ဒာနဝတ္ထိယော = အလိုသို့လိုက်သဖြင့်၊ ဂဏှေယျ = ယူရာ၏၊ ပဏ္ဍိတံ = ပညာရှိကို၊ ယထာဘူတေန = အဟုတ်အမှန်ဆိုသဖြင့်၊ ဂဏှေယျ = ယူရာ၏။

ဗာလဒုဇ္ဇနကဏ္ဍံ = သူမိုက်သူယုတ်တို့ကို ဆိုရာအခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၄။ မိတ္တကဏ္ဍ

မိတ်ဆွေကိုဆိုရာအခန်း

၇၉။ ဟိတကာရော = စီးပွားကို ဆောင်သည်ရှိသော်၊ ပရောပိ = သူတစ်ပါးသည်လည်း၊ ဗန္ဓု = အဆွေမည်၏၊ အဟိတော = စီးပွားကို မဆောင်မူ၊ ဗန္ဓုပိ = အဆွေသည်လည်း၊ ပရော = သူတစ်ပါးမည်၏၊ ဗျာဓိ = အနာသည်၊ ဒေဟဇော = ကိုယ်၌ ဖြစ်လျက်၊ အဟိတော = စီးပွားကို မဆောင်လေ၊ ဩသဓံ = ဆေးကား၊ အရညံ = တော၌ဖြစ်လျက်၊ ဟိတံ = စီးပွားကို ဆောင်လေကတည်း။ (စာမျက်နှာ ၁၁၃)

၈၀။ ပရောက္ခေ = မျက်ကွယ်၌၊ ဂုဏဟန္တရံ = ကျေးဇူးကို ချေတတ်သော၊ ပစ္စက္ခေ = မျက်မှောက်၌၊ ပိယဝါဒိနံ = ချစ်ဖွယ်သောစကားကို ဆိုတတ်သော၊ တာဒိသံ = ထိုသို့သဘောရှိသော၊ မိတ္တံ = အဆွေခင်ပွန်းကို၊ ဝိသကုဗ္ဗေ = အဆိပ်အိုး၌၊ မရံ = ပျားကို၊ ဝဇ္ဇေယျ ယထာ = ကြည်ရာသကဲ့သို့၊ ဝဇ္ဇေယျ = ကြည်ရာ၏။

၈၁။ နေဟီနေ = ဥစ္စာတည်းယုတ်မှုကား၊ မိတ္တော = အဆွေခင်ပွန်းသည်၊ စဇေ = စွန့်တတ်၏၊ ပုတ္တဒါရာ = သားမယားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဟောဒရာ = ညီ၊ သား၊ အစ်ကိုတို့သည်လည်းကောင်း၊ စဇန္တိ = စွန့်တတ်ကုန်၏၊ နေဝန္တေဝ = ဥစ္စာရှိသောသူတို့ကိုသာလျှင်၊ သေဝန္တိ = မှီဝဲကုန်၏၊ တသ္မာ = ထိုကြောင့်၊ နေ = ဥစ္စာသည်သာလျှင်၊ လောကေ = လောက၌၊ မဟာသခါ = ခင်ပွန်းကြီးတည်း။

၈၂။ လောကေ = လောက၌၊ ဘစ္စံ = ကျွန်သူခစားကို၊ ပေသေန = စေပါး ခိုင်းခန့်မှသာလျှင်၊ ဇာနေယျ = ကောင်းမကောင်းကို သိရာ၏၊ ဗန္ဓဝိပိ = ဆွေမျိုးတို့ကိုလည်း၊ ဘယာဂတေ = ဘေးရောက်သောအခါ၌၊ ဇာနေယျ = သိရာ၏၊ တထာ = ထိုမြို့၊ မိတ္တံ = အဆွေခင်ပွန်းကို၊ အပ္ပကာသု = ဥစ္စာနည်းသောအခါတို့၌၊ ဇာနေယျ = သိရာ၏၊ ဒါရဉ္စေ = မယားကိုလည်း၊ ပိဘာဝက္ခယေ = စည်းစိမ်ကုန်မှသာလျှင်၊ ဇာနေယျ = သိရာ၏။

၈၃။ ယော = အကြင်သူသည်၊ ဟိတေ = အစီးအပွား၌၊ ယုတ္တော = ယှဉ်စေတတ်၏၊ သော = ထိုသူသည်၊ ဗန္ဓု = အဆွေခင်ပွန်းမည်၏၊ ယော = အကြင်သူသည်၊ ပေါသကော = ကျွေးမွေးတတ်သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ သော = ထိုသူသည်၊ ပိတရော = မိဘမည်၏၊ ယတ္ထ = အကြင်အရပ်၌၊ ဝိဿာသော = ချစ်ကျမ်းဝင်၏၊ တံ = ထိုသူသည်၊ (စာမျက်နှာ ၁၁၄) မိတ္တံ = ခင်ပွန်းမည်၏၊ ယတ္ထ = အကြင်အရပ်၌၊ နိဗ္ဗုတိ = နှလုံးငြိမ်း၏၊ သာ = ထိုသို့ငြိမ်းစေတတ်သောသူသည်၊ ဘရိယာ = မယားမည်၏။

၈၄။ အမိတ္တဿ = ရန်သူနှင့်လည်း၊ န ဝိဿသေ = အကျွမ်းမဝင်ရာ၊ မိတ္တဉ္ဇာပိ = အဆွေ ခင်ပွန်းနှင့်လည်း၊ န ဝိဿသေ = အကျွမ်းမဝင်ရာ။ ကဒိစိ = တစ်ရံတစ်ခါ၊ မိတ္တေ = အဆွေခင်ပွန်းသည်၊ ကုပိတေ = အမျက်ထွက်လတ်သော်၊ သဗ္ဗဒေါသံ = ခပ်သိမ်းသော အပြစ်ကို၊ ပကာသတိ = ထင်ရှားပြ တတ်၏။

၈၅။ ယော = အကြင်သူသည်၊ မိတျာ = ခင်ပွန်းနှင့်၊ သက္ကံ = တစ်ကြိမ်၊ ဒုဠတိ = အမျက်ထွက်ဖူး၏၊ သော = ထိုသူသည်၊ ပုန = တစ်ဖန်၊ သန္နိတံ = စေ့စပ်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ = အလိုရှိငြားအံ့၊ ဂဗ္ဘော = ကိုယ်ဝန်သည်၊ အဿတရိယထာ = အဿတိုရ်မြင်းကို ဖွားအံ့သော မြင်းမကဲ့သို့၊ မစ္စံ = သေမင်းနိုင်ငံသို့၊ ဥပကာတိ = ဆောင်၏။

၈၆။ ယာဝ = အကြင်မျှလောက်၊ ကာလံ = မိမိ၏အကြံကာလသည်၊ အနာဂတံ = မရောက်သေး၊ တာဝ = ထိုရွေ့လောက်၊ အမိတ္တံ = ရန်သူကိုလည်း၊ ခန္ဓေန = ပရုံးဖြင့်၊ ဝဟေ = ရွက်ဆောင်ရာ၏၊ ကာလေ =

မိမိအကြံကာလသည်၊ အာဂတေ = ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်လေပြီးသော်၊ တမေဝ = ထိုရန်သူကိုလျှင်၊ သေလေ = ကျောက်၌၊ ယဋ္ဌံ = ရွက်ဆောင်သောအိုးကို၊ ဘိန္ဒေကုဝ = ခွဲသကဲ့သို့၊ ဘိန္ဒေ = ဖျက်ရာ၏။

၈၇။ ကုဏသေသော = မြီကြွင်းလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိသေသော = မီးကြွင်းလည်းကောင်း၊ တထေဝ စ = ထို့အတူလျှင်၊ ရောဂသေသော = ရောဂါကြွင်းလည်းကောင်း၊ ပုနပ္ပုနံ = အဖန်တလဲလဲ၊ ဝိဝဇ္ဇန္တိ = ပွားတတ်ကုန်၏၊ တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊ သေသံ = အကြွင်းကို၊ န ကာရယေ = မပြုရာ။ (စာမျက်နှာ ၁၁၅)

၈၈။ ယဿ = အကြင်သူ၏၊ မုခံ = မျက်နှာကား၊ ပဒုမံ - ပဒုမံ ကုဝ = ပဒုမ္မကြာကဲ့သို့ ရွှင်၏၊ ဝါစာ = ဆိုသောစကားသည်လည်း၊ စန္ဒနသီတလာ = စန္ဒကူးကဲ့သို့ ချမ်းအေး၏၊ ဟဒယေသု = နှလုံး၌ကား၊ ဟလာဟလံ = လျင်စွာသေစေတတ်သော အဆိပ်ကဲ့သို့ရှိ၏၊ တာဒိသံ = ထိုသို့သဘောရှိသောသူကို၊ နောပသေဝေယျ = မမှီဝဲရာ။

၈၉။ ဖရသံ = ကြမ်းကြုတ်သော၊ သာမိ = အရှင်ကို၊ န သေဝေ = မမှီဝဲရာ၊ တတော = ထိုထက်၊ မစ္ဆရိံ = ဝန်တိုသော၊ သာမိံ = အရှင်ကို၊ န စ သေဝေယျ = မမှီဝဲရာ၊ တတော = ထိုထက်၊ အပ္ပဂ္ဂဏံ = မချီးမြှင့်တတ်သော၊ သာမိံ = အရှင်ကို၊ န သေဝေယျ = မမှီဝဲရာ၊ တတော = ထိုထက်၊ နိဂ္ဂဟိတံ = နိပ်စက်တတ်သော၊ သာမိံ = အရှင်ကို၊ နေဝ သေဝေယျ = မမှီဝဲရာသာလျှင်ကတည်း။

၉၀။ သိဂီ = ဦးချိုရှိသော သတ္တဝါကို၊ ပညာသဟတ္ထေန၊ အတောင်ငါးဆယ်ရှိသော အရပ်မှ၊ ဝဇ္ဇေ = ကြဉ်ရာ၏၊ ဝါဇိနံ = မြင်းကိုကား၊ သတေန = အတောင်တစ်ရာမှ၊ ဝဇ္ဇေ = ကြဉ်ရာ၏၊ ဟတ္ထိံ ဒန္တိံ = အစွယ်ရှိသော ဆင်ကိုကား၊ သဟဿေန = အတောင်တစ်ထောင်ကသာလျှင်၊ ဝဇ္ဇေ = ကြဉ်ရာ၏၊ ဒုဇ္ဇနံ = သူမကောင်းကိုကား၊ ဒေသစာဂေန = အရပ်ကို စွန့်သဖြင့်၊ ဝဇ္ဇေ = ကြဉ်ရာ၏။

၉၁။ ကုဒေသဉ္စ = မကောင်းသောအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကုမိတ္တဉ္စ = မကောင်းသော ခင်ပွန်းကိုလည်းကောင်း၊ ကုကုလဉ္စ = မကောင်းသောအမျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ကုဗန္ဓဝဉ္စ = မကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းကိုလည်းကောင်း၊ ကုဒါရဉ္စ = မကောင်းသောမယားကိုလည်းကောင်း၊ ကုဒါသဉ္စ = မကောင်းသော ကျွန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒူရတော = ဝေးစွာ၊ ပရိဝဇ္ဇယေ = ကြဉ်ရာ၏။

၉၂။ ယေ သခါ = အကြင်ခင်ပွန်းတို့သည်၊ ရောဂါတုရေ စ (စာမျက်နှာ ၁၁၆) = အနာနှိပ်စက်သောကာလ၌လည်းကောင်း၊ ဒုတ္တိက္ခေ စ = ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးသောကာလ၌လည်းကောင်း၊ ဗျသနေ စ = စည်းစိမ်ပျက်စီးသောကာလ၌လည်းကောင်း၊ သတြုဂဟေ = ရန်သူမိသောကာလ၌လည်းကောင်း၊ ရာဇဒွါရေ စ = မင်းအိမ်တံခါး၌လည်းကောင်း၊ သုသာနေ စ = သုသာန်တစ်ပြင်၌လည်းကောင်း၊ တိဋ္ဌာ = တည်ရပ်ပေကုန်၏၊ တေသခါ = ထိုခင်ပွန်းတို့သည်သာလျှင်၊ သုမိတ္တကာ = ခင်ပွန်းကောင်းမည်ကုန်၏။

၉၃။ သီတဝါစော = နှုတ်ခွန်းချိုသော စကားရှိသောသူသည်၊ ဗဟုမိတ္တာ = များသော အဆွေခင်ပွန်းရှိ၏၊ ဖရသော = ကြမ်းကြုတ်သောသူသည်၊ အပ္ပမိတ္တကော = နည်းသော အဆွေခင်ပွန်းရှိ၏၊ သူရိယစန္ဒရာဇူနံ = နေမင်း၊ လမင်းတို့၏၊ ဥပပံ = ဥပမာကို၊ ဧတ္ထ = ဤအရာ၌၊ ဉာတဗ္ဗံ = သိအပ်၏။

မိတ္တကဏ္ဍံ = ခင်ပွန်းတို့ကိုဆိုရာအခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၅။ ကုတ္တိကဏ္ဍ
မိန်းမကိုဆိုရာအခန်း

၉၄။ ကောကိလာနံ = ဥဩတို့၏။ ရှုပ် = အဆင်းကား၊ သဒ္ဓိ = အသံလျှင်တည်း၊ နာရိရှုပ် = မိန်းမတို့၏ အဆင်းကား၊ ပတိဗ္ဗတာ = လင်ကို မြတ်နိုင်ခြင်းတည်း၊ အရူပါနံ = ရုပ်သဏ္ဌာန်မကောင်းသောသူတို့၏။ ရှုပ် = အဆင်းကား၊ ဝိဇ္ဇာ = အတတ်တည်း၊ တပဿီနံ = ရသေ့၊ ရဟန်းတို့၏။ ရှုပ် = အဆင်းကား၊ ခမာ = သည်းခံခြင်းတည်း။ (စာမျက်နှာ ၁၁၇)

၉၅။ ကုတ္တိနံ = မိန်းမတို့၏။ ခနံ = ဥစ္စာကား၊ ရှုပ် = အဆင်းတည်း၊ ပုရိသာနံ = ယောက်ျားတို့၏။ ခနံ = ဥစ္စာကား၊ ဝိဇ္ဇာ = အတတ်လျှင်တည်း၊ ဘိက္ခုနံ = ရဟန်းတို့၏။ ခနံ = ဥစ္စာကား၊ သီလံ = သီလတည်း၊ ရာဇာနံ = မင်းတို့၏။ ခနံ = ဥစ္စာကား၊ ဗလံ = ရဲမက်ပိုလ်ပါတည်း။

၉၆။ တာပသာ = ရသေ့ ရဟန်းတို့သည်ကား၊ ကိသာဝ = ကြုံကုန်မှသာလျှင်၊ သောဘာ = တင့်တယ်ကုန်၏။ စတုပ္ပဒါ = အခြေလေးခုရှိသော သတ္တဝါတို့သည်ကား၊ ထူလာဝ = ဆူကုန်မှသာလျှင်၊ သောဘာ = တင့်တယ်ကုန်၏။ ပုရိသာ စ = ယောက်ျားတို့သည်ကား၊ ဝိဇ္ဇာ = အတတ်ပညာရှိမှသာလျှင်၊ သောဘာ = တင့်တယ်ကုန်၏။ ကုတ္တိ စ = မိန်းမတို့သည်ကား၊ သာမိကာဝ = လင်ရှိကုန်မှသာလျှင်၊ သောဘာ = တင့်တယ်ကုန်၏။

၉၇။ သုဂန္ဓဗ္ဗာ = တတ်လှစွာသော စောင်းသမားသည်၊ ပဉ္စရတျာ = ငါးရက်မျှ စောင်းနှင့်ကင်းမှု၊ မလာ = ပျက်၏။ ခနဂ္ဂဟာ = တတ်လှစွာသော လေးသမားသည်၊ သတ္တရတျာ = ခုနစ်ရက်မျှ လေးနှင့်ကင်းမှု၊ မလာ = ပျက်၏။ သုဘရိယာ = တော်မှန်လှစွာသော မယားဖြစ်လျက်လည်း၊ ဧကမာသာ = လင်နှင့် တစ်လကင်းမှု၊ မလာ = ပျက်၏။ သိဿာ = တပည့်တို့ကား၊ အမုမာသာ = လခွဲမျှ ဆရာနှင့်ကင်းမှု၊ မလာ = ပျက်၏။

၉၈။ ဟိံ = ကွဲကား၊ ပင် = ညွှန်ရှိမှသာလျှင်၊ ရမတိ = မွေ့လျော်၏။ ဟင် = ဟင်္သာငှက်ကား၊ ပေါက် = ရေကန်ရှိမှသာလျှင်၊ ရမတိ = မွေ့လျော်၏။ ထိံ = မိန်းမကား၊ ပု = ယောက်ျားရှိမှသာလျှင်၊ ရမတိ = မွေ့လျော်၏။ ခု = ရဟန်းကား၊ ဓံ = တရားရှိမှသာလျှင်၊ ရမတိ = မွေ့လျော်၏။ (စာမျက်နှာ ၁၁၈)

၉၉။ အနံ = ထမင်းကိုကား၊ ဇီဏံ = အစာကြော့မှ၊ ပသံသေယျ = ချီးမွမ်းရာ၏။ ဒါရဉ္စ = မယားကိုလည်း၊ ဂတယောဗ္ဗနံ = အရွယ်လွန်မှ၊ ပသံသေယျ = ချီးမွမ်းရာ၏။ သူရံ = ရဲမက်ကိုကား၊ ရဏပုနာဂတာ = စစ်အောင်၍ ပြန်မှ၊ ပသံသေယျ = ချီးမွမ်းရာ၏။ သဿံ = ကောက်ကိုကား၊ ဂေဟမာဂတံ = အိမ်သို့ရောက်မှ၊ ပသံသေယျ = ချီးမွမ်းရာ၏။

၁၀၀။ ခွိ ရတိ ပတိ = နှစ်လင် သုံးလင် ကွာပြီးသော၊ နာရိ စ = မိန်းမသည်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရ ခွိ တရိ = နှစ်ကျောင်းသုံးကျောင်း ပြောင်းပြီးသော၊ ဘိက္ခု စ = ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ခွိ တရိ ပါသံ = ကျော့ကွင်းမှ နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် လွတ်ပြီးသော၊ သကုဏော စ = ငှက်သည်လည်းကောင်း၊ ကတ မာယာ ဗဟူတရံ = ပြုအပ်သော မာယာများသလျှင်ကတည်း။

၁၀၁။ ဒုဇ္ဇနံ = သူယုတ်ကို၊ ပဟရာ = ပုတ်ခတ်သဖြင့်၊ ဒန္တိ = ယဉ်စေရာ၏။ အမိတ္တံ = မကောင်းသော ခင်ပွန်းကို၊ အဘာဏိကာ = စကားဆိုမြဲ မဆိုသဖြင့်၊ ဒန္တိ = ယဉ်စေရာ၏။ ကုတ္တိနံ = မကောင်းသော မိန်းမတို့

ကို၊ ဗျာသနာ = စည်းစိမ်ကို မအပ်နှင်းသဖြင့်၊ ဒန္တိ = ယဉ်စေရာ၏၊ ရာဂိနံ = အစာ၌ တပ်မက်မောတတ်သော သူကို၊ အပ္ပဘောဇနံ = အစာကို ယုတ်စေသဖြင့်၊ ဒန္တိ = ယဉ်စေရာ၏။

၁၀၂။ စန္ဒိမာ = လမု၊ ဝိနာ = ကင်းသော၊ ရတ္တိ = ညဉ့်သည်၊ န သောဘတေ = မတင်တယ်ရာ၊ ဝိစိ ဝိနာ = လှိုင်းတံပိုးမှ ကင်းသော၊ အဏာဝါ စ = သမုဒ္ဒရာသည်လည်း၊ န သောဘတေ = မတင်တယ်ရာ၊ ဟံသ ဝိနာ = ဟင်္သာမှ ကင်းသော၊ ပေါက္ခရဏီ = ရေကန်သည်၊ န သောဘတေ = မတင်တယ်ရာ၊ ပတိ ဝိနာ = လင်မှ ကင်းသော၊ ကညာ = သတို့သမီးသည်၊ န သောဘတေ = မတင်တယ်ရာ။

၁၀၃။ ပတိနာ = လင်သည်သာလျှင်၊ ဘောဂံ = စည်းစိမ်ဥစ္စာကို၊ (စာမျက်နှာ ၁၁၉) ဇနိတံ = ဖြစ်စေ အပ်၏၊ ဣတ္ထိယာ = မိန်းမမူကား၊ သံဂုတ္တနံဝ = လုံစေသည်သာတည်း၊ ဟိ = ထိုစကားသင့်စွ၊ ပုရိသောဝ = ယောက်ျားသည်သာလျှင်၊ ပဓာနော = ပဓာနတည်း၊ ဣတ္ထိ = မိန်းမကား၊ သူစိသုတ္တယထာ = အပ်၌ ချည်နှင့် သာ တူပါသတည်း။

၁၀၄။ သဗ္ဗာ နဒီ = ခပ်သိမ်းသော မြစ်တို့သည်၊ ဝင်္ကနဒီ = မြစ်ကောက်သာ ရှိကုန်၏၊ သဗ္ဗေ ဝနာ = ခပ်သိမ်းသော တောတို့သည်၊ ကဋ္ဌမယာ = ထင်းဖြင့်သာ ပြီးကုန်၏၊ သဗ္ဗိတ္ထိယော = ခပ်သိမ်းသော မိန်းမ တို့သည်၊ နိဝါတကေ = ဆိတ်ငြိမ်သော အရပ်ကို၊ လဘာမာနေ = ရသည်ရှိသော်၊ ပါပံ = မကောင်းမှုကို၊ ကရေ = ပြုမြဲတည်း။

၁၀၅။ ယာ နာရီ = အကြင်မိန်းမသည်၊ ဝိဝါဒသီလီ = ငြင်းခုံတတ်သော အလေ့ရှိ၏၊ ဥသူယဘာဏိနီ = ငြူစူစောင်းမြောင်း၍ ပြောဆိုလေ့ရှိ၏၊ ပဿတကီ = မြင်တိုင်းကိုလည်း တပ်၏၊ ဗဟုပါကတ္တနီ = များစွာလည်း ချက်၍စားတတ်၏၊ အဂ္ဂန္တဘုတ္တိ = လင်၏အဦး စားတတ်သော အလေ့ရှိ၏၊ ပရဂေဟဝါသီ = သူ့အိမ်သို့ သွား တတ် နေတတ်သော အလေ့ရှိ၏၊ သာ နာရီ = ထိုမိန်းမကို၊ ပုတ္တသတမ္ပိ = သားတစ်ရာပင် မြင်ငြားသော် လည်း၊ ပုမာ = ယောက်ျားသည်၊ စတ္တာ = စွန့်အပ်၏။

၁၀၆။ ယာ နာရီ = အကြင်မိန်းမသည်၊ ဘုတ္တေသု စ = စားသော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ မဏ္ဍေသု စ = အဝတ်တန်ဆာ ပြုပြင်ဆင်ယင်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ဇနိဝ = အမိကဲ့သို့၊ ကန္တိနီ = နှစ်သက်ဖွယ် ပြုပြင်တတ်၏၊ ဂုယေသု = လျှို့ဝှက်အပ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု = မကျစ်မလျစ်သော အရာတို့၌၊ ဘဂိနိဝ = နှမကဲ့သို့၊ ဟိရီ = လွန်စွာ ရှက်တတ်၏၊ ကမ္မေသု = အမှုလုပ်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ပတ္တေသု = လင် ၏အပါးသို့ သွားသောအခါ(စာမျက်နှာ ၁၂၀)တို့၌လည်းကောင်း၊ ဒါသိနိဝ = ကျွန်မကဲ့သို့၊ ကရီ = ရိုသေစွာ ပြု တတ်၏၊ ဘယေသု = ဘေးရှိသောအခါတို့၌၊ မန္တိ = တိုင်ပင်ဖက်ရ၏၊ သယနေသု = အိပ်သောအခါတို့၌၊ ရမတိ = မွေ့လျော်စေတတ်၏၊ ရူပိသု = အရောင်အဆင်းကို ပြုပြင်ခြင်းတို့၌၊ သိက္ခိ = တင့်တယ်စွာ၏၊ ကုပ္ပနေသု = အမျက်ထွက်သောအခါတို့၌၊ ခမနီ = သည်းခံတတ်၏၊ သာ နာရီ = ထိုမိန်းမကို၊ သေဠိတိ = မြတ်၏ဟူ၍၊ ပဏှိတာ = ပညာရှိတို့သည်၊ ဝဒန္တိ = ဆိုကုန်၏၊ သာ နာရီ = ထိုမိန်းမသည်၊ ကာယဿ ဘောဒါ စ = သေသည် ၏ အခြားမဲ့၌လည်း၊ ဒိဝေ = နတ်ပြည်၌၊ ဘဝေယျ = ဖြစ်ရာ၏။

၁၀၇။ ယာ ယုဝတီ = အကြင်မိန်းမငယ်သည်၊ သာမာ = ရွှေသော အသားအရေလည်း ရှိ၏၊ မိဂက္ခိ = သမင်မျက်စိကဲ့သို့ ညိုသော မျက်စိလည်း ရှိ၏၊ တနမဇ္ဈတ္တာ = ခါးစည်းတင်ကျယ် ငယ်သော ဝမ်းလည်း ရှိ၏၊ သူရူ = ဆင်နာမောင်းကဲ့သို့ အရင်းမှသည် အဖျားတိုင်အောင် သွယ်သော ပေါင်ရှိ၏၊ သုကေသီ = ဖြေ၍

နောက်သို့ လှန်သော် ရှည်သော အဖျားကော့တတ်သော ဆံလည်း ရှိ၏။ သမပန္နိ ဒန္တိ = ကြီးငယ်မထင် ညီညွတ်သော သွားအစဉ်လည်း ရှိ၏။ ဂုတ္တိရနာဘီ = နက်သော ချက်လည်း ရှိ၏။ သုသီလီ = ကောင်းသော အလေ့အကျင့်လည်း ရှိ၏။ သာ ယုဝတီ = ထိုသို့သော မိန်းမငယ်ကို၊ ဟီနကုလေသု = ယုတ်သောအမျိုးတို့၌၊ ဇာတာပိ = ဖြစ်သော်လည်း၊ တံ = ထိုမိန်းမပျိုကို၊ ဝိဝါဟေ = ဆက်ဆံထိမ်းမြားရာ၏။

၁၀၈။ ကာလာနံ = ကာလတို့တွင်၊ သရဒံ ဥတု = တန်ဆောင်မုန်းလ သရဒံ ဥတုသည်၊ ပဓာနံ = မြတ်၏။ ဘရိယာနံ = မယားတို့တွင်၊ ရူပဝတီ = အဆင်းလှသော မိန်းမသည်၊ ပဓာနံ = မြတ်၏။ ပုတ္တာနံ = သားတို့တွင်၊ ဇေဋ္ဌော = သားကြီးသည်၊ ပဓာနံ = မြတ်၏။ ဒိသာနံ (စာမျက်နှာ ၁၂၁) = အရပ်လေးမျက်နှာတို့တွင်၊ ဥတြ ပဓာနံ = မြောက်အရပ်သည် မြတ်၏။

၁၀၉။ ယာ နာရီ = အကြင်မိန်းမသည်၊ ဇာတိံ ဇာတိံ = ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း၊ ပုနပ္ပုနံ = အဖန်တလဲလဲ၊ ပေါရိသံ = ယောက်ျား၏အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆေ = အလိုရှိငြားအံ့၊ သာ နာရီ = ထိုမိန်းမသည်၊ ပါရိစရိကာ = သိကြားမင်း မယားသည်၊ ဣန္ဒံ = သိကြားမင်းကို၊ အပစာယတိ ဣဝ = လုပ်ကျွေးသကဲ့သို့၊ သာမိကံ = လင်ကို၊ အပစာယေယျ = အရိုအသေ လုပ်ကျွေးရာ၏။

၁၁၀။ ယော ပေါသော = အကြင်ယောက်ျားသည်၊ ဇာတိံ ဇာတိံ = ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း၊ ပုနပ္ပုနံ = အဖန်တလဲလဲ၊ ပေါရိသံ = ယောက်ျား၏အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆေ = အလိုရှိငြားအံ့၊ သော ပေါသော = ထိုယောက်ျားသည်၊ ပရဒါရံ = သူတစ်ပါး၏ မယားကို၊ ဓောတပါဒေါ = ခြေဆေးပြီးသော၊ ပေါသော = ယောက်ျားသည်၊ ကဒ္ဒမံ = ညွှန်ကို၊ ဝိဝဇ္ဇေတိ ယထာ = ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့၊ ဝိဝဇ္ဇေယျ = ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

၁၁၁။ အတိမဟလ္လကော = အရွယ်လွန်ပြီးသော၊ ပေါသော = ယောက်ျားသည်၊ တိမ္မရတ္တနီ = တည်သီးမျှငယ်သော သားမြတ်ရှိသော၊ ယုဝတီ = မိန်းမပျိုကို၊ အာနေတိ = ယူဆောင်သိမ်းဆည်း၏၊ တဿာ = ထိုမိန်းမပျိုအား၊ ဣဿာ = တစ်ပါးသူနှင့် ပျော်မွေ့မည်ကို မနာလိုခြင်းကြောင့်၊ န သုပတိ = မအိပ်နိုင်၊ တံ = ထိုငယ်သော မယားကို သိမ်းဆည်းခြင်းသည်၊ ပရာဘဝတော = ပျက်စီးအံ့သည်၏၊ မုခံ = အကြောင်းတည်း။

ဣတ္ထိကဏ္ဍံ = မိန်းမကို ဆိုရာဖြစ်သော အခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။ (စာမျက်နှာ ၁၂၂)

၆။ ရာဇကုဏ္ဍ မင်းကိုဆိုရာအခန်း

၁၁၂။ ရာဇာ = မင်းကား၊ ဧကယာမံ = တစ်ယံသာ၊ သယေ = အပ်ရာ၏၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိကား၊ ဒွိယာမညေဝ = နှစ်ယံသာလျှင်၊ သယေ = အပ်ရာ၏၊ ယရာဝါသော = အိမ်ရာထောင်သော လူအပေါင်းကား၊ တိယာမောဝ = သုံးယံသာလျှင်၊ သယေ = အပ်ရာ၏၊ ယာစကော တု = ဖုန်းတောင်း ယာစကာကား၊ စတုယာမောဝ = လေးယံလုံးသာလျှင်၊ သယေ = အပ်ရာ၏။

၁၁၃။ ယတ္ထ = အကြင်အရပ်၌၊ နေဝါ = ဥစ္စာရှိသောသူလည်းကောင်း၊ သုတိယော ဝါ = အကြားအမြင်များသော ပညာရှိလည်းကောင်း၊ ရာဇာ = မင်းလည်းကောင်း၊ နဒီ = မြစ်လည်းကောင်း၊ တထာ = ထိုမြို့၊

ဝဇ္ဇော = ဆေးသမားလည်းကောင်း၊ ကုမေ ပဉ္စ = ဤငါးပါးတို့သည်၊ န ဝိဇ္ဇန္တိ = မရှိကုန်၊ တတ္ထ = ထိုအရပ်၌၊
ဒိဝသံ = တစ်နေ့တစ်ရက်မျှ၊ န ဝသေ = မနေရာ။

၁၁၄။ ယသ္မိံ ပဒေသေ = အကြင်အရပ်၌၊ န မာနော = မြတ်နိုးခြင်းလည်း မရှိ၊ န ပေမံ = ချစ်ခြင်းလည်း
မရှိ၊ န စ ဗန္ဓဝါ = အဆွေခင်ပွန်းလည်း မရှိ၊ ကောစိ = တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ၊ န စ ဝိဇ္ဇာဂမော = အတတ်ပညာ
သင်စိမ့်သောသူလည်း မရှိ၊ တတြ ပဒေသေ = ထိုအရပ်၌၊ ဒိဝသံ = တစ်နေ့တစ်ရက်မျှ၊ န ဝသေ = မနေရာ။

၁၁၅။ လောကေ = လောက၌၊ အပုတ္တကံ = သားမရှိသော၊ ယရံ = အိမ်သည်၊ သုညံ = ဆိတ်ငြိမ်၏၊
အရာဇကံ = မင်းမရှိသော၊ ရဋ္ဌံ = တိုင်းပြည်သည်၊ သုညံ = ဆိတ်ငြိမ်၏၊ အသိပ္ပဿ = အတတ်မရှိသောသူ၏၊
မုခံ = ခံတွင်းသည်၊ သုညံ = ဆိတ်ငြိမ်၏၊ ဒလိဒ္ဓတံ = ဆင်းရဲခြင်းကား၊ သဗ္ဗသုညံ = အလုံးစုံဆိတ်ငြိမ်၏။
(စာမျက်နှာ ၁၂၃)

၁၁၆။ လောကေ = လောက၌၊ ဓနံ = ဥစ္စာကို၊ ကုစ္ဆေ = အလိုရှိငြားအံ့၊ ဝါဏီဇေယျ = ကုန်သွယ်ရာ၏၊
ဝိဇ္ဇံ = အတတ်ကို၊ ကုစ္ဆေ = အလိုရှိမှုကား၊ သုတံ = အကြားအမြင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဘဇေ = ဆည်းကပ်
ရာ၏၊ ပုတ္တံ = သားကို၊ ကုစ္ဆေ = အလိုရှိမှုကား၊ တရုဏိတ္ထံ = မိန်းမငယ်ကို၊ ဝသေ = နေရာ၏၊ ရာဇမစ္စံ =
မင်းအမတ် ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကုစ္ဆေ = အလိုရှိမှုကား၊ ကုတ္တဂတေ = မင်း၏အလိုသို့ လိုက်ရာ၏။

၁၁၇။ ယတိ = ရဟန်းသည်၊ အသန္တဋ္ဌော = မရောင့်ရဲမှု၊ နဋ္ဌော = ပျက်၏၊ မဟိပတိ စ = မြေကြီး
သေဌ်နင်း ပြည့်ရှင်မင်းသည်လည်း၊ သန္တဋ္ဌော = ရောင့်ရဲတတ်မှု၊ နဋ္ဌော = ပျက်၏၊ ဂဏိကာ = ပြည့်တန်ဆာမ
သည်၊ လဇ္ဇာ = ရှက်တတ်မှု၊ နဋ္ဌော = ပျက်၏၊ ကုလမိတာ = အမျိုးကောင်းသမီးသည်၊ နိလ္လဇ္ဇာ = မရှက်တတ်မှု၊
နဋ္ဌော = ပျက်၏။

၁၁၈။ ပက္ခိန္နံ = ငှက်တို့၏၊ ဗလံ = အားကား၊ အာကာသော = ကောင်းကင်တည်း၊ မစ္ဆာနံ = ငါးတို့၏၊
ဗလံ = အားကား၊ ဥဒကံ = ရေတည်း၊ ဒုဗ္ဗလဿ = အားနည်းသောသူ၏၊ ဗလံ = အားကား၊ ရာဇာ = မင်း
တည်း၊ ကုမာရာနံ = သူငယ်တို့၏၊ ဗလံ = အားကား၊ ရဒံ = ဝိုင်းခြင်းတည်း။

၁၁၉။ ခမာ = သည်းခံခြင်းလည်းကောင်း၊ ဇာဂရိယံ = နိုးကြားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥဌာနံ = ထကြွ
လှုံ့လှိုင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ သံဝိဘာဂေါ = ဝေဖန် ပေးကမ်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒယာ = သနားခြင်းလည်း
ကောင်း၊ ကုက္ခကာ = မြှော်မြင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဧတေ = ဤခြောက်ပါးတို့ကား၊ နာယကဿ = မင်းစသော
လူကြီးမိဘတို့၏၊ ဂုဏာ = ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့တည်း၊ သတံ = သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ကုစ္ဆိတဗ္ဗာ = အလိုရှိ
အပ်ကုန်သော၊ ဂုဏာ = ဂုဏ်ကျေးဇူးတည်း။ (စာမျက်နှာ ၁၂၄)

၁၂၀။ လောကေ = လောက၌၊ ရာဇာနော = မင်းတို့သည်၊ သင်္ဂီ = တစ်ကြိမ်သာ၊ ဝဒန္တိ = ဆိုကုန်၏၊
သမဏဗြာဟ္မဏာ = ရဟန်း၊ ပုဏားတို့သည်၊ သင်္ဂီ = တစ်ကြိမ်သာ၊ ဝဒန္တိ = ဆိုကုန်၏၊ သပ္ပရိသာ = ဘုရား
အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ သင်္ဂီ = တစ်ကြိမ်သာ၊ ဝဒန္တိ = ဆိုကုန်၏၊ ဧသ - ဧသော ဓမ္မော = ဤ
သို့သော သဘောတရားသည်၊ သနန္တနော = ရှေးသူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်တည်း။

၁၂၁။ လောကေ = လောက၌၊ အလသော = ပျင်းသော၊ ကာမဘောဂီ = အိမ်ရာထောင်သော၊ ဂိဟိ =
လူသည်၊ န သာဓု = မကောင်း၊ အသညတော = ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နလုံး မစောင့်သော၊ ပဗ္ဗဇိတော = ရဟန်းသည်။

န သာဓု = မကောင်း၊ အနိသမ္မကာရီ = မဆင်မခြင် ပြုလေ့ရှိသော၊ ရာဇာ = မင်းသည်၊ န သာဓု = မကောင်း၊ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသည်၊ ကောဇေနာ = အမျက်ထွက်တတ်၏၊ တမ္ပိ = ထိုအမျက်ထွက်သော ပညာရှိသည်လည်း၊ န သာဓု = မကောင်း။

၁၂၂။ ယတ္ထ = အကြင်အရပ်၌၊ နေတ္တာရော = အကြီးအကဲတို့သည်၊ ဗဟဝေါ = များကုန်၏၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သောသူတို့သည်၊ ပဏ္ဍိတမာနိနော = ပညာရှိသာ ပြုလိုကုန်၏၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သောသူတို့သည်၊ မဟတ္တံ = အကြီးအမြတ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆန္တိ = အလိုရှိကုန်၏၊ တေသံ = ထိုသူတို့၏၊ ကမ္မံ = အမှုသည်၊ ဝိနဿတိ = ပျက်တတ်၏။

၁၂၃။ ရာဇာ နာမ = မင်းမည်သည်ကား၊ အာယံ = အခွန်အတုတ်၏ ထွက်မထွက်ကိုလည်းကောင်း၊ ခယံ = မျိုးရိက္ခာ ကုန်မကုန်ကိုလည်းကောင်း၊ သယံ = ကိုယ်တိုင်၊ ဇညာ = သိအောင်ပြုရာ၏၊ ကတာကတံ = အမှုထမ်းသည် မထမ်းသည်ကိုလည်း၊ သယံ = ကိုယ်တိုင်၊ (စာမျက်နှာ ၁၂၅) ဇညာ = သိအောင်ပြုရာ၏၊ နိဂ္ဂဟာရဟံ = နိမ့်ခြင်းငှာ ထိုက်သောသူကို၊ နိဂ္ဂဟော = နိမ့်ရာ၏၊ ပဂ္ဂဟာရဟံ = ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ ထိုက်သောသူကို၊ ပဂ္ဂဟေ = ချီးမြှောက်ရာ၏။

၁၂၄။ လောကေ = လောက၌၊ အတ္တံ = နေမင်းကို၊ ပိဋိတောဝ = ကျောဖြင့်သာလျှင်၊ နိသေဝေယျ = ကပ်ရာ၏၊ ဟုတာသနံ = မီးကို၊ ကုစ္ဆိနာ = ဝမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ နိသေဝေယျ = ကပ်ရာ၏၊ သာမိကံ = အရှင်ကိုကား၊ သဗ္ဗဘာဂေန = အလုံးစုံသောအဖို့ဖြင့်၊ နိသေဝေယျ = ကပ်ရာ၏၊ ပရလောကံ = တမလွန်ဘဝကိုကား၊ အမောဟံတာ = မမှီဝဲသဖြင့်သာလျှင်၊ နိသေဝေယျ = ကပ်ရာ၏။

၁၂၅။ လောကေ = လောက၌၊ အဂ္ဂိ = မီးကိုလည်းကောင်း၊ အာပေါ = ရေကိုလည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိ = မိန်းမကိုလည်းကောင်း၊ မူဠော = သူမှီဝဲကိုလည်းကောင်း၊ သပ္ပော = မြွေကိုလည်းကောင်း၊ ရာဇကုလာနိ စ = မင်းမျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အပယန္တေန = မထိမပါး ရှောင်ရှားသဖြင့်၊ ဂန္ထဗ္ဗော = သွားအပ်၏၊ အစွေကပါဏဟရာနိ = လတ်တလော အသက်ကို ချတတ်ကုန်၏။

၁၂၆။ လောကေ = လောက၌၊ ဒုဋ္ဌဘရိယသံဝါသော = မကောင်းသော မယားနှင့် ပေါင်းဖော်သူလည်းကောင်း၊ ဒေါသော စိတ္တရဒါသကော = ကြမ်းလှစွာသော စိတ်ရှိသော ကျွန်ကို စေသောသူလည်းကောင်း၊ သသဗ္ဗေ = မြွေရှိသော၊ ယရေ = အိမ်၌၊ ဝါသော စ = နေသောသူလည်းကောင်း၊ မစ္စု ဇဝ = သေအံ့သည်လျှင် အမှန်တည်း၊ န သံသယော = ယုံမှားမရှိရာ။

၁၂၇။ လောကေ = လောက၌၊ မူဠသိသောပဒေသေန = မှီဝဲလှစွာသော တပည့်ကို အတတ်ပညာသင်ကြားသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကုနာရီဘရဏေန စ = ယုတ်စွာသော မိန်းမကို အိမ်ထောင်ဖက် ပြုသဖြင့် (စာမျက်နှာ ၁၂၆)လည်းကောင်း၊ အသတံသမ္ပယောဂေန = မသူတော်နှင့် ပေါင်းဖော်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတောပိ = ပညာရှိသောသူပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ အဝသီဒတိ = နှစ်တတ်ချေသလျှင်ကတည်း။

၁၂၈။ လောကေ = လောက၌၊ ပါပံ = ယုတ်မာသောအမှုကို၊ ပုတ္တကရံ သားတည်းပြုလေမှုကား၊ မာတာ = အမိပြုသည် မည်၏၊ တထာ = ထို့အတူ၊ သိဿပါပံ = တပည့်တည်း မကောင်းမှု ပြုမှုကား၊ ဂရုကတာ = ဆရာပြုသည် မည်၏၊ ပါပံ = မကောင်းမှုကို၊ ရဋ္ဌကရံ = တိုင်းသူပြည်သားတည်း ပြုမှုကား၊ ရာဇာ

= မင်းပြု သည် မည်၏။ ရာဇပါပံ = မင်းတည်း မကောင်းမှု ပြုမှုကား၊ ပုရောဟိတော = ပုရောဟိတ် မကောင်းမှု ပြုသည် မည်၏။

၁၂၉။ ရာဇာ နာမ = မင်းမည်သည်ကား၊ ကောဓံ = အမျက်မာန်စောင် ကြီးလှသောသူကို၊ အက္ခောဓေန = အမျက်နည်းသဖြင့်၊ ဇိနေ = အောင်ရာ၏၊ အသာဓုံ = မတော်မမှန်သောသူကို၊ သာဓုနာပိ = မိမိက သူတော်ကောင်းလုပ်သဖြင့်လည်း၊ ဇိနေ = အောင်ရာ၏၊ ကဒရိယဉ္စ = ဝန်တိုသောသူကိုလည်း၊ ဒါနေန = ပေးကမ်းသဖြင့်၊ ဇိနေ = အောင်ရာ၏၊ အလိက ဝါဒိနံ = စကားမမှန်သောသူကို၊ သစ္စေန = အမှန်ဆိုသဖြင့်၊ ဇိနေ = အောင်ရာ၏။

၁၃၀။ လောကေ = လောက၌၊ ဒါနံ = ပေးကမ်းခြင်းသည်၊ အဒန္တံ = မယဉ်ကျေးသောသူကို၊ ဒမနံ = ယဉ်ကျေးစေတတ်၏၊ ဒါနံ = ပေးကမ်းခြင်းသည်၊ သဗ္ဗတ္ထသာဓကံ = ခပ်သိမ်းသောအကျိုးကို ပြီးစေတတ်၏၊ ဒါနေန = ပေးကမ်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပိယဝါစာယ = ချစ်ဖွယ်သော စကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥန္နမန္တိ စ = မိမိကလည်း သူ့အပေါ် မိုမောက်နိုင်ကုန်၏၊ နမန္တိ စ = မိမိသို့လည်း ရိုညွတ်ကုန်၏။ (စာမျက်နှာ ၁၂၇)

၁၃၁။ လောကေ = လောက၌၊ ဒါနံ = ပေးကမ်းခြင်းသည်၊ သိနေဟဘောသဇ္ဇံ = ချစ်စေတတ်သော ဆေးတည်း၊ မစ္ဆေရံ = ဝန်တိုခြင်းကား၊ ဒေါသနောသမံ = မုန်းစေတတ်သော ဆေးတည်း၊ ဒါနံ = ပေးကမ်းခြင်းကား၊ ယသသိဘောသဇ္ဇံ = အခြံအရံ များသော ဆေးတည်း၊ မစ္ဆေရံ = ဝန်တိုခြင်းကား၊ ပမုဏောသမံ = အထီးကျန်သော ဆေးတည်း။

၁၃၂။ လောကေ = လောက၌၊ ဗဟူနံ = များစွာကုန်သော၊ အပ္ပသာရာနံ = ဂုဏ်ကျေးဇူးမှ ကင်းကုန်သောသူတို့အား၊ သာမဂ္ဂိယာ = ညီညွတ်သည်ရှိသော်၊ ဇယံ = အောင်အပ်သောရန်ကို၊ ဇယေ = အောင်နိုင်၏၊ တိဏေန = မြက်ဖြင့်၊ ယောတ္တံ = လွန်ကို၊ ဝဇူတေ = ကျစ်အပ်၏၊ တေန = ထိုလွန်ဖြင့်၊ နာဂေါပိ = ဆင်ပြောင်ကိုလည်း၊ ဗန္ဓတိ = ဖွဲ့နိုင်သလျှင်ကတည်း။

၁၃၃။ သဟာယောပိ = ဗိုလ်ပါသူရဲ သဟဲအဖော် ပြည့်စုံညီညွတ်လျက်လည်း၊ အသမတ္ထော = ရန်ကို မအောင်စွမ်းနိုင်သော မင်းကား၊ တေဇသာ = တန်ခိုးဖြင့်၊ ကိံ ကရိဿတိ = အဘယ်ပြုအံ့နည်း၊ နိဝါတေ = လေးထောင့်သော အရပ်၌၊ ဇလိတော = ညှိအပ်သော၊ အဂ္ဂိ = မီးသည်၊ သယမေဝ = အလိုလိုသာလျှင်၊ ဥပသမ္ပတိ = ငြိမ်းချေသလျှင်ကတည်း။

၁၃၄။ ကာမဘောဂံ = ကာမစည်းစိမ်ကို၊ ရညာ = မင်းနှင့်၊ သာမကံ = အတူ၊ ကုဒါစနံ = တစ်ရံတစ် ဆစ်မျှ၊ န ဘုဠေ = မခံစားရာ၊ အာကပ္ပံ = အသွင်ကိုလည်းကောင်း၊ ရသဘုတ္တိံ ဝါ = အရသာစားခြင်းကိုလည်း ကောင်း၊ မာလာဂန္ဓ ဝိလေပနံ = ပန်းပန်ခြင်း နံ့သာထုံခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထံ = ပုဆိုးအဝတ်ကိုလည်း ကောင်း၊ အလင်္ကာရံ = တန်ဆာ ဆင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ = အလုံးစုံကို၊ ရညာ = မင်းနှင့်၊ သဒိသံ = အတူ၊ န ကရေ = မပြုရာ။ (စာမျက်နှာ ၁၂၈)

၁၃၅။ ရာဇာ = မင်းကား၊ မေ = ငါ၏၊ သခါ = ခင်ပွန်းသည်၊ န ဟောတိ = မဖြစ်၊ ရာဇာ = မင်းကား၊ မေထုနော = ဂုဏ်ရည်တူသော အပေါင်းအဖော်သည်၊ န ဟောတိ = မဖြစ်၊ ဧသော = ဤမင်းကား၊ မယံ =

ငါ၏။ သာမိကော = အရှင်တည်း။ ကုတိ = ဤသို့၊ စိတ္တေ = စိတ်၌၊ နိဋ္ဌံ = အပြီး၊ သုဌာပယေ = ကောင်းစွာထားရာ၏။

၁၃၆။ သေဝကော = မင်းခယေကျားသည်၊ ရညော = မင်းအား၊ အတိဒူရေ = အလွန်ဝေးသော အရပ်၌၊ န ဘဇေ = မခစားရာ၊ အစာသန္ဓေ = အလွန်နီးသောအရပ်၌၊ န ဘဇေ = မခစားရာ၊ ဥပဝါတကေ = လေညာ၌၊ န ဘဇေ = မခစားရာ၊ ဥဇကေ = ရှေးရှု၌၊ န ဘဇေ = မခစားရာ၊ အတိနိန္ဒေ စ = အလွန်နိမ့်သော အရပ်၌လည်း၊ န ဘဇေ = မခစားရာ၊ ဥစ္စမာသနေ စ = မြင့်သောနေရာ၌လည်း၊ န ဘဇေ = မခစားရာ၊ ကုတိ = ဤသို့၊ ဆ ဒေါသေ = ခြောက်ပါးသော အပြစ်တို့ကို၊ ဝဇ္ဇေ = ကြဉ်ရာ၏၊ အဂ္ဂိဝ = မီးကဲ့သို့၊ သံယတော = စောင့်စည်းလျက်၊ တိဋ္ဌေ = တည်ရာ၏။

၁၃၇။ သဗ္ဗညုတုလျော = သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသော၊ ဂုဏောပိ = ကျေးဇူးရှိသောသူ ဖြစ်လင့်ကစား၊ အနိဿယော = မင်းတည်းဟူသော မှီရာ မရမူ၊ န သောဘတိ = မတင့်တယ်၊ မဏိနာ = ပတ္တမြားသည်၊ အနန္တမပိ = အဖိုးအတိုင်းမသိ ထိုက်သော်လည်း၊ ဟေမံ = ရွှေကို၊ နိဿာယ = မှီမှသာလျှင်၊ သောဘတေ = တင့်တယ်၏။

ရာဇကဏ္ဍံ = မင်းကိုဆိုရာဖြစ်သော အခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၇။ ပကိဏက ကဏ္ဍ အထွေထွေဆိုရာ အခန်း

၁၃၈။ ကုတ္တိမိဿေ = မိန်းမနှင့် နီးနှောသော၊ ဘိက္ခုမိ = ရဟန်း၌၊ ကုတော သီလံ = အဘယ်မှာ သိဋ္ဌရှိအံ့နည်း၊ ဗံသ ဘက္ခေ = အသားစားကြူးသောသူ၌၊ ကုတော ဒယာ = အဘယ်မှာ သနားခြင်း ရှိအံ့နည်း၊ သုရာပါနေ = သေသောက်ကြူးသောသူ၌၊ ကုတော သစ္စံ = အဘယ်မှာ စကားမှန်အံ့နည်း၊ မဟာလောဘေ = အလိုရမ္မက်ကြီးသောသူ၌၊ ကုတော လဇ္ဇာ = အဘယ်မှာ အရှက်ရှိအံ့နည်း၊ မဟာတန္ဓေ = အပျင်းကြီးသောသူ၌၊ ကုတော သိပ္ပံ = အဘယ်မှာ အတတ်တတ်အံ့နည်း၊ မဟာကောဓေ = အမျက်ကြီးသောသူ၌၊ ကုတော ဓနံ = အဘယ်မှာ ဥစ္စာရအံ့နည်း။

၁၃၉။ သုရာယောဂေါ စ = သေသောက်ကြူးသောသူသည်လည်းကောင်း၊ ဝိကာလော စ = အခါမဟုတ်သည်၌ သွားလေ့ရှိသောသူသည်လည်းကောင်း၊ သမဇ္ဇစရဏံတော စ = သဘင်အသွားများသောသူသည်လည်းကောင်း၊ ခိဋ္ဌဓုတ္တော စ = အကြံအန်အစရှိသော လောင်းတမ်းကစားကြူးသောသူသည်လည်းကောင်း၊ ပါပမိတ္တော စ = မကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းရှိသောသူသည်လည်းကောင်း၊ အလသံ = ပျင်းရိဖင့်နွှဲသောသူသည်လည်းကောင်း၊ ကုမေ = ဤသူတို့ကား၊ ဘောဂါနံ = စည်းစိမ်တို့၏၊ မုခံ = ပျက်စီးအံ့သော အကြောင်းတည်း။

၁၄၀။ ဒိဝါ = နေ့အခါ၌၊ အဒိက္ခာ = မရှုဦးဘဲ၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ = မဆိုအပ်၊ ရတ္တော စေ = ည၌လည်း၊ အဝစနေနံ = မမေးဦးဘဲ၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ = မဆိုအပ်၊ ဘယာ = ဘေးမှ၊ ဘီတော = ကြောက်သော၊ ဝနစရီ =

တောမုဆိုးသည်၊ ဝနေ = တော၌၊ သဉ္ဇရတိ ယထာ = ရှေ့နောက်ရှုလျက် သွားသကဲ့သို့၊ သဉ္ဇရတိ = ကျင့်အပ်၏။ (စာမျက်နှာ ၁၃၀)

၁၄၁။ ဇီဝန္တောပိ = အသက်ရှင်လျက်လည်း၊ မတံ = သေသူဟူ၍၊ ပဉ္စ = ငါးယောက်သောသူတို့ကို၊ ဗျာသေန = ဗျာသဆရာသည်၊ ပရိကိတ္တိတာ = ကြားအပ်ကုန်၏၊ ဒက္ခိတော = ဆင်းရဲသောသူ၊ ဗျာဓိတော = အနာနှိပ်စက်သောသူ၊ မုဠော = မိုက်မဲသောသူ၊ ဣဏဝါ = မြီများသောသူ၊ နိဿုသေဝကော = မင်းဝယ်ကိုယ်ကြပ် စားသောသူ၊ ဣမေ = ဤသူတို့တည်း။

၁၄၂။ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိတို့သဘောကား၊ အနာဂတံ = မရောက်သေးသော၊ ဘယံ = ဘေးကို၊ ဒိသ္မာ = မြင်သည်ရှိသော်၊ ဒူရတော = အဝေးကလျှင်၊ ပရိဝဇ္ဇေယျ = ကြဉ်ရာ၏၊ အာဂတံ = ရောက်ပြီး ရောက်ဆဲသော၊ ဘယံ = ဘေးကို၊ ဒိသ္မာ = မြင်မှုကား၊ အဘီတော = မကြောက်မရွံ့တတ်သော သဘောရှိသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။

၁၄၃။ လောကေ = လောက၌၊ နိဒ္ဒါလုကော = အအိပ်ကြူးသောသူလည်းကောင်း၊ ပမာဒေါ စ = မေ့လျော့သောသူလည်းကောင်း၊ သုခိတော စ = ချမ်းသာစွာ နေတတ်သောသူလည်းကောင်း၊ ရောဂဝါ = အနာရှိသောသူလည်းကောင်း၊ အလသော = ပျင်းသောသူလည်းကောင်း၊ ဣစ္ဆန္တော = အလိုကြီးသောသူလည်းကောင်း၊ ကမ္မာရာမော စ = အမှုသစ်၌ မွေ့လျော်သောသူလည်းကောင်း၊ ဧတေ သတ္တ = ဤခုနစ်ယောက်သောသူတို့သည်၊ သတ္တဝဇ္ဇိတာ = ကျမ်းဂန်မှ ကင်းကုန်၏။

၁၄၄။ ဟေ လာဘ = အို လာဘ်၊ ဒုဂ္ဂတံ = သူဆင်းရဲသို့၊ ဂစ္ဆ = သွားပါလေ၊ လာဘော = လာဘ်များသောသူသည်၊ လာဘေန = လာဘ်ဖြင့်၊ ပူရတိ = ပြည့်၏၊ ဟေ ပဇ္ဇန္တ = အို ပဇ္ဇန် နတ်၊ ထလေ = ကြည်း၌၊ ဝဿထ = ရွာလေကုန်၊ အာပေါ = သမုဒ္ဒရာသည်၊ အာပေန = ရေဖြင့်၊ ပူရတိ = ပြည့်၏၊ ဣဒံ ဓမ္မဇာတံ = ဤသဘော(စာမျက်နှာ ၁၃၁)တရားသည်၊ နတ္ထိ = မရှိ၊ ကမ္မပ္ပဓာနံ = ကံသာလျှင် ပဓာနတည်း။

၁၄၅။ လောကေ = လောက၌၊ ကိစ္စေ = ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ ကတေ = ပြုပြီးသည်ရှိသော်၊ ကတ္တာရံ = ပြုတတ်သောသူကို၊ ကောစိ = တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည်၊ န ဟိ သမုပေက္ခတေ = တစ်ဖန် မရှုမကြည့်တတ်၊ တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊ သဗ္ဗာနိ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ကိစ္စာနိ = အမှုတို့ကို၊ သာဝသေသေန = အကြွင်းအားဖြင့်၊ ကာရယေ = ပြုရာ၏။

၁၄၆။ လောကေ = လောက၌၊ တူလံ = လဲဝါသည်၊ သလ္လဟုကံ = ပေါ့၏၊ တတော = ထိုထက်၊ စပလဇာတိကော = လျှပ်ပေါ်သောသူသည်၊ သလ္လဟုကံ = ပေါ့၏၊ တတော = ထိုထက်၊ ဝပမနောဝါဒေါ = ဆရာ မိဘတို့၏ အဆုံးအမကို မခံသောသူသည်၊ သလ္လဟုကံ = ပေါ့၏၊ တတော = ထိုထက်၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ = မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌၊ ပမာဒေါ = မေ့လျော့သောသူသည်၊ သလ္လဟုကံ = ပေါ့၏။

၁၄၇။ လောကေ = လောက၌၊ ပါသာဏဆတ္တံ = ကျောက်ထီးသည်၊ ဂရုကံ = လေး၏၊ တတော = ထိုထက်၊ ဓေဝါနံ = နတ်တို့၏၊ အာစိက္ခကံ = ပြောကြားခြင်းသည်၊ ဂရုကံ = လေး၏၊ တတော = ထိုထက်၊ ဝုဟနံ = ဆရာ မိဘတို့၏၊ သြဝါဒေါ = အဆုံးအမသည်၊ ဂရုကံ = လေး၏၊ တတော = ထိုထက်၊ ဗုဒ္ဓဿ = မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝစနံ = စကားတော်သည်၊ ဂရုကံ = လေး၏။

၁၄၈။ လောကေ = လောက၌၊ ဒက္ခိဏဟတ္ထေ = လက်ယာလက်ကား၊ ကာယဿ = ကိုယ်၏၊ ဒါသော = ကျွန်မည်၏၊ ဧတ္ထ = ဤလက်ယာလက်၌၊ ကဏိဋ္ဌကော = လက်သန်းကား၊ ကဏယာနာနံ = နား၊ နာခေါင်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အက္ခိနံ = မျက်စိတို့၏(စာမျက်နှာ ၁၃၂)လည်းကောင်း၊ ဒါသော = ကျွန်မည်၏၊ ဝါမဟတ္ထော = လက်ဝဲလက်သည်ကား၊ ပါဒဒါသော = ခြေတို့၏ ကျွန်မည်၏။

၁၄၉။ တမ္ဗူလဿ = ကွမ်း၏၊ မဇ္ဈေ = အလယ်ဖြစ်သော၊ ပတ္တေ = အရွက်၌၊ ကုဝေရော = ကုဝေရ နတ်သည်၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ ရက္ခတိ = စောင့်၏၊ မူလမှီ = အရင်း၌၊ ယက္ခော = ဘီလူးသည်၊ ရက္ခတိ = စောင့်၏၊ အဂ္ဂမှီ စ = အဖျား၌လည်း၊ ကာဠကဏီ = ဒေဝမိစ္ဆာ နတ်ယုတ်မာသည်၊ ရက္ခတိ = စောင့်၏၊ တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊ တာနိ = ထိုအရင်းအဖျားတို့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ = ဖြတ်၍၊ ဘုဉ္ဇေယျ = စားငြားအံ့၊ သိရီ ဧဝ = ကျက် သရေသည်သာလျှင်၊ ပဝပတိ = ပွား၏။

၁၅၀။ ဗြဟ္မာ စ = ဗြဟ္မာသည်သာလျှင်၊ သမ္ပဏရက္ခော = သင်ပုန်းကို စောင့်၏၊ ဗိဿဏော စ = ဗိဿနိုးနတ်သည်လည်း၊ အစ္စရက္ခော = ကမ္မလွေကို စောင့်၏၊ တသ္မာ ဟိ - တသ္မာ ဧဝ = ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ သိပ္ပာရမ္မာ = အတတ်သင်သောသူတို့သည်၊ တေ = ထိုဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိုးတို့ကို၊ ပူဇယန္တု = ပူဇော်စေကုန်သ တည်း၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ တံ နရံ = ထိုပူဇော်တတ်သောသူကို၊ မာနေန္တိ = မြတ်နိုးတတ်ကုန်၏။

၁၅၁။ ဂေါကာ = နွားတို့သည်၊ သဗ္ဗဂိဟီနံ = ခပ်သိမ်းသော လူတို့အား၊ ဟိ-ယသ္မာ = အကြံကြောင့်၊ ပေါသကာ = မွေးကျွေးတတ်ကုန်၏၊ ဘောဂဒါယကာ = စည်းစိမ်ကို ပေးတတ်ကုန်၏၊ တသ္မာ ဟိ - တသ္မာ ဧဝ = ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ မာတာပိတူဝ = အမိအဖကဲ့သို့၊ တေ = ထိုနွားတို့ကို၊ မာနယေ = မြတ်နိုးရာ၏၊ သက္ကရေယျ စ = အရိုအသေလည်း ပြုရာ၏။

၁၅၂။ ယေ စ = အကြင်သူတို့သည်လည်း၊ ဂေါမံသံ = နွားတို့၏အသားကို၊ ခါဒန္တိ = စားကုန်၏၊ တေ = ထိုသူတို့သည်၊ မာတုမံသံ (စာမျက်နှာ ၁၃၃) = အမိ၏ အသားကိုသာလျှင်၊ ခါဒယေ = စားသည်မည်ရာ၏၊ တေသု = ထိုနွားတို့သည်၊ မတေသု = သေကုန်သည်ရှိသော်၊ ဂိဇ္ဈာနံ = လင်းတတို့အား၊ ဒဒေ = ပေးရာ၏၊ သောတေ စ = ရေအလျဉ်းသော်လည်း၊ ဝါဟယေ = မျှောရာ၏။

၁၅၃။ ဂုရု = ကြာသပတေးနေ့၌၊ သိပ္ပာရမ္မာ = အတတ်ပညာ စ၍သင်မှုကား၊ သိဒ္ဓေါ = ပြီးစီး၏၊ ရဝိ၊ သောကြာ စ = တနင်္ဂနွေနေ့ သောကြာနေ့၌ သင်မှုကား၊ မဇ္ဈိမော = လျစ်လျူရှိ၏၊ ဗုဒ္ဓ၊ စန္ဒရော = ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ တနင်္လာနေ့၌ သင်မှုကား၊ န သိပ္ပော = အတတ်မတတ်ရာ၊ သောရီ၊ အဂီ စ = စနေနေ့ အင်္ဂါနေ့၌တည်း သင်မှုကား၊ မရဏံ = သေရာ၏။

၁၅၄။ အဋ္ဌမိယံ = လဆန်းရှစ်ရက်၊ လဆုတ်ရှစ်ရက်နေ့၌ အတတ်ပညာ သင်မှုကား၊ ဂုရုံ ဟန္တိ = ဆရာကို သတ်သည်မည်၏၊ စတုဒ္ဓသိံ = လဆန်း တစ်ဆယ့်လေးရက်၊ လဆုတ် တစ်ဆယ့်လေးရက်နေ့၌ အတတ်ပညာ သင်မှုကား၊ သိသံ ဟန္တိ = တပည့်ကို သတ်သည် မည်၏၊ ဒသသိပ္ပံ = လဆန်းဆယ်ရက်၊ လဆုတ်ဆယ်ရက်နေ့၌ အတတ်ပညာသင်မှုကား၊ သိပ္ပံ ဟန္တိ = အတတ်ကို သတ်သည် မည်၏၊ ပုဏ္ဏမိံ = လပြည့်နေ့၌ အတတ်ပညာသင်မှုကား၊ မာတာပိတာ ဟန္တိ = အမိ အဖကို သတ်သည် မည်၏။

၁၅၅။ လောကေ = လောက၌၊ သိပ္ပာရမ္မာ = အတတ်ပညာ သင်သောသူသည်၊ သတ္တံ = လဆန်း ခုနစ်ရက်၊ လဆုတ် ခုနစ်ရက်၌၊ နာဠိကံ = အုန်းသီးကို၊ န ဘုဉ္ဇေ = မစားရာ၊ နဝမံ = ကိုးရက်မြောက်၌၊ လာဗုံ

= အိမ်ပူးကို၊ တထာ = ထို့အတူ၊ န ဘုဇ္ဈေ = မစားရာ၊ ဒွါဒသ = တစ်ဆယ့်နှစ်ရက်မြောက်၌၊ ပြိန္ဒူ = ကင်းပိန်ကို၊ န ဘုဇ္ဈေ = မစားရာ၊ တြိ = သုံးရက်မြောက်၌၊ မိနံ = ဟင်းမျိုးကို၊ န ဘုဇ္ဈေ = မစားရာ၊ (စာမျက်နှာ ၁၃၄) ဘုဇ္ဈေ = စားမိငြားအံ့၊ သိပ္ပံ = အတတ်သည်၊ ဝိနဿတိ = ပျောက်၏။

၁၅၆။ လောကေ = လောက၌၊ ကုလအတ္ထံ = အမျိုး၏ အကျိုးငှာ၊ ဧကံ = တစ်ယောက်သောသူကို၊ စဇေ = စွန့်ရာ၏၊ ဂါမအတ္ထံ = ရွာ၏အကျိုးငှာ၊ ကုလံ = အမျိုးကို၊ စဇေ = စွန့်ရာ၏၊ ဇနပဒအတ္ထံ = ဇနပုဒ်၏ အကျိုးငှာ၊ ဂါမံ = ရွာကို၊ စဇေ = စွန့်ရာ၏၊ အတ္တတ္ထံ = မိမိ၏အကျိုးငှာ၊ ပထဝီ = မြေအလုံးကို၊ စဇေ = စွန့်ရာ၏။

၁၅၇။ လောကေ = လောက၌၊ သီဟော = ခြင်္သေ့သည်လည်းကောင်း၊ သပ္ပရိသော = သူတော်ကောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂဇော = ဆင်သည်လည်းကောင်း၊ ဣမေ = ဤသူတို့သည်၊ ဒေသံ = အကျိုးမရှိသောအရပ်ကို၊ သြသဇ္ဇေ = စွန့်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ = သွားကုန်၏၊ ကာကော = ကျီးလည်းကောင်း၊ ကာပုရိသော = ယုတ်မာသော ယောက်ျားလည်းကောင်း၊ မိဂေါ = သမင်လည်းကောင်း၊ ဣမေ = ဤသတ္တဝါတို့သည်၊ တတ္ထေဝ = ထိုမိမိကျင်လည်ရာအရပ်၌သာလျှင်၊ နိဓနံ = ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ယန္တိ = ရောက်ကုန်၏။

၁၅၈။ ယမိ ပဒေသေ = အကြင်အရပ်၌၊ န မာနော = မြတ်နိုးခြင်း မရှိ၊ န ပေမံ = ချစ်ခြင်းလည်း မရှိ၊ န စ ဗန္ဓဝါ = အဆွေခင်ပွန်းလည်း မရှိ၊ ကောစိ = တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ န စ ဝိဇ္ဇာဂါဟော = အတတ်ပညာသင်စိမ့်သောသူလည်း မရှိ၊ တတ္ထ = ထိုအရပ်၌၊ ဝဿနံ = နေခြင်းကို၊ န ကရေ = မပြုရာ။

၁၅၉။ ပဏ္ဍိတော = ပညာရှိသဘောကား၊ ဧကေန ပါဒေန = လှမ်းသော ခြေတစ်ဘက်နှင့်တူသော အရပ်သစ်ကို မျှော်တင်းသော စိတ်ဖြင့်၊ စရတိ = သွား၏၊ ဧကေန ပါဒေန = ရပ်သော ခြေတစ်ဘက်နှင့်တူသော အရပ်ဟောင်းကို မခွာသောစိတ်ဖြင့်၊ တိဋ္ဌတိ = ရပ်၏၊ ပရံ ဌာနံ = အရပ်သစ်ကို၊ အနိသမ္ပ = မစူးစမ်းဘဲ၊ ပုဗ္ဗမာလယံ = နေရပ်(စာမျက်နှာ ၁၃၅)ဟောင်းကို၊ န ဧဟေ = မစွန့်တည့်ရာ။

၁၆၀။ လောကေ = လောက၌၊ ဓနဉေု ပယောဂေသု = ဥစ္စာ စပါး၊ ရောင်းဝယ်သောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ တထာ = ထိုမှတစ်ပါး၊ ဝိဒျာဂမေသု စ = အတတ်သင်သော အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ ဒူတေသု = တမန်အစေအပါးခံသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ အပစာရေသု = မေထုန်မှီဝဲသောအခါတို့၌လည်းကောင်း၊ တဒါ တေသု ကာလေသု = ထိုအခါတို့၌၊ လဇ္ဇာ = အရှက်အကြောက်ကို၊ စဇ္ဇာ = စွန့်သည်၊ ဘဝေ = ဖြစ်ရာ၏။

၁၆၁။ ထိနံ = မိန်းမတို့၏၊ အာဟာရော = အစားစားခြင်းကား၊ ပုရိသာနံ = ယောက်ျားတို့ထက်၊ ဒွိဂုဏော = နှစ်ဆလွန်သည်၊ ဘဝေ = ဖြစ်၏၊ ဗုဒ္ဓိစာပိ = ပညာသည်လည်း၊ စတုဂ္ဂုဏော = လေးဆလွန်သည်၊ ဘဝေ = ဖြစ်၏၊ ဝါယာမော = လုံ့လကား၊ ဆဂ္ဂုဏော = ခြောက်ဆလွန်သည်၊ ဘဝေ = ဖြစ်၏၊ ကာမောတု = ကာမဂုဏ်ကို တပ်မက်ခြင်းကား၊ အဋ္ဌဂုဏော = ရှစ်ဆလွန်သည်၊ ဘဝေ = ဖြစ်၏။

၁၆၂။ လောကေ = လောက၌၊ ဥဇ္ဈ = ကြံသည်၊ အဂ္ဂတော = အဖျားမှ၊ ကမေန = အစဉ်သဖြင့်၊ ပဗ္ဗေ ပဗ္ဗေ = အဆစ်တိုင်း အဆစ်တိုင်း၊ ဝိသေသရသဝါ = လွန်သော ထူးသော အရသာရှိသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ သုမေတ္တိကော = ခင်ပွန်းကောင်းဖြစ်သော၊ သာဓု = သူတော်သူမြတ်သည်လည်း၊ တထာ = ထိုကြံ၏ အဖျားမှ အရင်းတိုင်အောင် လွန်၍ လွန်၍ ချိုသည်နှင့်တူ၏၊ ဒုဇ္ဈနော = ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းကား၊ ဝိပရီတောဝ = အရင်း အစသာချီ၍ အဖျားတိုင်လတ်သော် မချီသော ကြံ၏ သဘောနှင့်တူ၏။

၁၆၃။ ကဿကော = လယ်လုပ်သောသူလည်းကောင်း၊ ဝါကိဇော = ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ အမတ္တော = အမတ်လည်းကောင်း၊ (စာမျက်နှာ ၁၃၆) သုတသီလဝါ = အကြားအမြင် သီတင်းသီလနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သမကော = ရဟန်းလည်းကောင်း၊ တေသု = ထိုလေးပါးတို့သည်၊ ဝိပုလဇာတေသု = ပြန့်ပြောစွာ ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊ ရဋ္ဌပိ = တိုင်းနိုင်ငံသော်လည်း၊ ဝိပုလံ = ပြန့်ပြောသည်၊ သိယာ = ဖြစ်ရာ၏။

၁၆၄။ အသဇ္ဈာယ = မသရဇ္ဈာယ်သောသူအား၊ မန္တာ = ပညာသည်၊ မလာ = ပျက်၏၊ အနဋ္ဌာနံ = ထကြွလုံ့လဝီရိယ မရှိသောသူ၏၊ ဃရာ = အိမ်သည်၊ မလာ = ညစ်နွမ်းပျက်စီး၏၊ ဝဏ္ဏဿ = အဆင်းလှသော သူအား၊ ကောသဇ္ဇံ = ပျင်းရိခြင်းသည်၊ မလံ = အညစ်အကြေးတည်း၊ ရက္ခတော = ကုန်ကြွေးကို စောင့်ရှောက်သော ရဟန်းအား၊ ပမာဒေါ = မေ့လျော့ခြင်းသည်၊ မလံ = အညစ်အကြေးတည်း။

၁၆၅။ လောကေ = လောက၌၊ ဟိနာနံ = ချို့သောလုံ့လရှိကုန်သော၊ ဇနာနံ = လူတို့၏၊ ဝိတ္တံ = ဥစ္စာကား၊ ဝိရာနံဝ = ကြီးသောလုံ့လရှိကုန်သော သူတို့၏သာလျှင်၊ သန္တကတ္တံ = ဥစ္စာ၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတေ = ရောက်တတ်၏၊ ဟိနာ ဇနာ = ယုတ်မာသောသူတို့သည်၊ ပုဗ္ဗကမ္မပ္ပဓာနာတိ = ရှေးကံသာ ပဓာနဟူ၍၊ ဝဒန္တိ = ဆိုကုန်သလျှင်တည်း။

၁၆၆။ ဓီရာ = ပညာရှိတို့ကား၊ ဧဝံ = ဤသို့၊ န ဝဒန္တိ = မဆိုကုန်၊ သဗ္ဗကမ္မေ = ခပ်သိမ်းသော အမှုကိစ္စတို့ကို၊ ဝါယမိသု = လုံ့လပြုကုန်သည်သာလျှင်တည်း၊ စေ = အကယ်၍၊ တံ ကမ္မံ = ထိုအမှုသည်၊ န သိဇ္ဈတိ = မပြီးခဲ့အံ့၊ အဖလံ ဧဝံ = ရည်တိုင်း အကျိုးမဖြစ်ရုံသည်သာလျှင်ကတည်း၊ ကိံ ဒေါသော = အဘယ်အပြစ်ရှိအံ့နည်း။

၁၆၇။ ယော နရော = အကြင် ယောက်ျား၊ မိန်းမသည်၊ နိစ္စ ကုလံ = နိမ့်သောအမျိုး၌လည်း ဖြစ်၏၊ နိပ္ပညဝါ = နှုတ်ပညာ၊ လက်ပညာ (စာမျက်နှာ ၁၃၇) အတတ်လည်း မရှိ၊ နိ ရူပံ = အရုပ်အရည်လည်း မတင့်တယ်၊ နိဖလံ သမံ = အစွမ်းအားလည်း မရှိ၊ တထာပိ = ထိုသို့ အပြစ်ထင်သော်လည်း၊ ဣမံ ကာလံ = ဤကာလကား၊ ဆုတ္တကာလံ = ကာလဆုတ်တည်း၊ နေမေဝ = ဥစ္စာသည်သာလျှင်၊ ဝိသေသကံ = အထူးပြုသော ကာလတည်း။

ပကိဏက ကဏ္ဍံ = အထွေထွေကို ဆိုရာဖြစ်သော အခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

နိဂုံးစကား

ပဏ္ဍိတော သုဇနော ကဏ္ဍော၊
ဒုဇနော မိတ္တ ကုတ္တိ စ။
ရာဇ ပကိဏကော စာတိ၊
သတ္တကဏ္ဍ ဝဘူသိနော။

စက္ကိန္ဒာဘိ သိရိနာ ယံ၊
သောမိသော ကာသိကေ သတေ။

ဆနောတုံ ဒုတိယာ သဇ္ဇေ၊
ကာဠသတ္တမ အာဒိဟေ။

ပဏ္ဍိတော ကဏ္ဍော = ပညာရှိကို ဆိုရာအပိုင်းလည်းကောင်း၊ သုဇနော ကဏ္ဍော = သူတော်ကောင်း
ကို ဆိုရာ အပိုင်းလည်းကောင်း၊ ဒုဇ္ဈနော = သူယုတ်ကို ဆိုရာအပိုင်းလည်းကောင်း၊ မိတ္တ ကုတ္တိ စ = အဆွေ
ခင်ပွန်း ဆိုရာအပိုင်း၊ မိန်းမကို ဆိုရာအပိုင်းလည်းကောင်း၊ ရာဇ ပကိဏကော စ = မင်းကို ဆိုရာအပိုင်း၊
အထွေထွေသော စကားကို ဆိုရာအပိုင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ = ဤသို့၊ သတ္တကဏ္ဏ (စာမျက်နှာ ၁၃၈)
ဝိဘူသိနော = ခုနစ်ပိုင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော လောကနီတိကျမ်း၏၊ စက္ကိန္ဒာဘိ သိရိနာ = “စက္ကိန္ဒာဘိ
သိရိသဒ္ဓမ္မဇေ မဟာဓမ္မရာဇာမိ ရာဇဂုရု” အမည်တော်ရှိသော မဟာအောင်မြေဘုံစံ အုတ်ကျောင်း ဆရာတော်
သည်၊ သောမိသော = သုတ်သင်အပ်သော၊ အယံ - လောကနီတိ နိဿယော = ဤလောကနီတိ နိဿယ
သည်၊ ကာသိကေ သတေ ဆနောတုံ = ၁၁၉၆-ခု၊ ဒုတိယာ သဇ္ဇေ = ဒုတိယ ဝါဆိုလ၌၊ ကာဠသတ္တမ
အာဒိဟေ = လပြည့်ကျော် ခုနစ်ရက် တနင်္ဂနွေနေ့၌၊ နိဠိတော = ပြီးခြင်းသို့ ရောက်ပြီ။

လောကနီတိ ပါဠိအနက် ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၁၃၉)

၇။ ပရိတ်ကြီး

ပရိတ်ကြီး (၁၁)သုတ် အကျိုး အာနိသင်များ

၁။ မင်္ဂလသုတ်	လိုက်နာကျင့်သုံးပါလျှင် ရန်သူတို့အပေါ် မိမိက အောင်နိုင်ခြင်း၊ အရပ်ဒေသတိုင်း၌
ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း။
၂။ ရတနသုတ်	ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဖြင့် ရောဂါဘေး၊ ဘီလူးဘေး၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးဘေးတို့မှ
ကင်းလွတ်နိုင်ခြင်း။
၃။ မေတ္တသုတ်	ရွတ်ဖတ်လိုက်နာခြင်းဖြင့် ဘီလူးသရဲစသော မကောင်းဆိုးဝါးတို့က ကြောက်မက်ဖွယ်
အာရုံကို မပြနိုင်ခြင်း၊ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရာ၊ နီးရခြင်း စသော အကျိုး ၁၁ ပါးကို ရနိုင်
ခြင်း။
၄။ ခန္ဓသုတ်	ရွတ်ဖတ်ပွားများလျှင် သတ္တယါအားလုံးတို့၏ ပြင်းထန်သော အဆိပ်နှင့် ဘေးရန်
အမျိုးမျိုးတို့ကို ပပျောက်စေနိုင်ခြင်း။
၅။ မောရပရိတ်	ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဖြင့် မင်းဘေးစသော ဘေးရန်အပေါင်းမှာ လွတ်ကင်းနိုင်ခြင်း။
(စာမျက်နှာ ၁၄၀)
၆။ ဝဋ္ဋသုတ်	ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ခြင်းဖြင့် မီးမလောင်နိုင်ခြင်း၊ မီးဘေးမှ ကင်းလွတ်နိုင်ခြင်း။

- ၇။ ဇေယျသုတ် စိတ်ထဲ၌ ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရုံမျှဖြင့် ကောင်းကင်၌ မြေပြင်အလား ရပ်တည်နိုင်ခြင်း၊
ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ခြင်းမှ ကင်းလွတ်နိုင်ခြင်း။
- ၈။ အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ် ပွားများ ရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြင့် နတ်ကြမ်း ဘီဘူးကြမ်းတို့က မနှိပ်စက်နိုင်ခြင်း။
- ၉။ အင်္ဂုလိမာလသုတ် ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိခင်များ လွယ်ကူစွာ သားဖွားနိုင်ခြင်း၊
မိခင်ရော ကလေးပါ ကျန်းမာချမ်းသာခြင်း။
- ၁၀။ ဗောဇ္ဈင်သုတ် ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဖြင့် နာမကျန်းဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်သူကို ဆင်းရဲမှ လွတ်
ကင်းစေခြင်း၊ မာရ်စစ်သည်ကို နှိပ်နင်းချေဖျက်နိုင်ခြင်း၊ သံသရာမှ လွတ်မြောက်နိုင်
ခြင်း၊ ဇာတိ၊ ဇရာ မရကဘေးတို့မှ လွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း။
- ၁၁။ ပုဗ္ဗကုသုတ် ပွားများ ရွတ်ဖတ်ပါက မကောင်းသာ အတိတ်၊ နိမိတ်များ၊ မကောင်းသော အမင်္ဂလာ
ဟူသမျှ၊ ငှက်ဆိုးသံ၊ ပါပဂြိုဟ်၊ မကောင်းသော အိပ်မက်ဆိုးများ ပျောက်ကင်းနိုင်ခြင်း
အစရှိသော အကျိုးအာနိသင်များကို အသီးသီး ရရှိနိုင်ပါသည်။ (စာမျက်နှာ ၁၄၁)

ပရိတ် (၁၁)သုတ် အခါအလိုက် ရွတ်ဖတ်ရန်

- ၁။ မင်္ဂလာကျက်သရေ၊ တိုးပါစေ၊ ရွတ်လေ မင်္ဂလသုတ်။
- ၂။ ကပ်ကြီးသုံးဝ၊ လွတ်လိုက၊ ရွတ်ကြ ရတနသုတ်။
- ၃။ နတ်များလှည့်စား၊ ပျောက်လိုငြား၊ ရွတ်ပွား မေတ္တာသုတ်။
- ၄။ အဆိပ်သတ္တဝါ၊ ကင်းစေရာ၊ ရွတ်ပါ ခန္ဓာသုတ်။
- ၅။ ရာဇဝတ်ဘေး၊ ကင်းလွတ်ရေး၊ ရွတ်ပေး မောရသုတ်။
- ၆။ မီးဘေးမှန်သမျှ၊ လွတ်လိုက၊ ရွတ်ကြ ဝဋ္ဋသုတ်။
- ၇။ စစ်မက်ဘေးရန်၊ လွတ်လိုပြန်၊ ရွတ်အံ ဇေယျသုတ်။
- ၈။ သဘက်ဘီလူး၊ အမှောင်ပူ၊ ရွတ်ဦး အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ်။
- ၉။ မီးဖွားလိုဘိ၊ အင်္ဂုလိ၊ ရွတ်ဘိ ပရိတ်သုတ်။
- ၁၀။ ကိုးဆယ့်ခြောက်ဝ၊ လွတ်လိုက၊ ရွတ်ကြ ဗောဇ္ဈင်သုတ်။
- ၁၁။ ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်း၊ လွတ်တုံလျှင်း၊ ရွတ်ခြင်း ပုဗ္ဗကုသုတ်။
- * ပရိတ်တော်ကြီး၊ သိဒ္ဓိပြီး၊ ရွတ်နည်း မှန်မှန်လုပ်။
- * ရွတ်နည်းမှန်လျှင်၊ တန်ခိုးထင်၊ ကျိုးလျှင် အမြဲဟုတ်။

ပရိတ်တော် နေ့အလိုက် ရွတ်ဖတ်ရန်

- ၁။ တနင်္ဂနွေနေ့ သမန္တာမှ မင်္ဂလသုတ်အထိ ရွတ်ဖတ်ရန်။
- ၂။ တနင်္လာနေ့ ရတနသုတ် ရွတ်ဖတ်ရန်။

၃။ အင်္ဂါနေ့	မေတ္တာသုတ်နှင့် ခန္ဓသုတ် ရွတ်ဖတ်ရန်။
၄။ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့	မောရသုတ်နှင့် ဝဋ္ဋသုတ် ရွတ်ဖတ်ရန်။
၅။ ကြာသပတေးနေ့	ဇေဂ္ဂသုတ် ရွတ်ဖတ်ရန်။
၆။ သောကြာနေ့	အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ် ရွတ်ဖတ်ရန်။
၇။ စနေနေ့	အင်္ဂုလိမာလသုတ်၊ ဟေဇ္ဈင်္ဂသုတ်နှင့် ပုဗ္ဗဏှသုတ်တို့ကို ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ရန်။ (စာမျက်နှာ ၁၄၂)

ပရိတ်ကြီး ၁၁ သုတ် သမိုင်းအကျဉ်း

မင်္ဂလာသုတ် သမိုင်း

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား မပွင့်မီက လူအများတို့သည် အနှစ်သာရရှိသော စကားမျိုးကို မကြားဖူးကြချေ။ သတ္တဝါတို့ ကြီးပွားကြောင်းတရား “မင်္ဂလာ”၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မသိနိုင်ကြ၍ ပြဿနာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ကောင်းတာမြင်ရတာ မင်္ဂလာ၊ ကောင်းတာ ကြားရတာ မင်္ဂလာ၊ ကောင်းတာနဲ့ တွေ့ထိရတာ မင်္ဂလာဟု ထင်မိထင်ရာ ပြောဆို ငြင်းခုံနေကြသည်မှာ ၁၂ နှစ်တိုင် ကြာခဲ့၏။ အဖြေမှန် မသိကြရသဖြင့် ဘုရားရှင် ပွင့်လာသောအခါ သိကြားမင်း စေခိုင်းချက်အရ မထင်ရှားသော နတ်တစ်ပါးက သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော ဘုရားရှင်ကို သန်းခေါင်ယံ၌ လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရား ဖြေရှင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ (ခုဒ္ဒကပါဌ ပါဠိနှင့် သုတ္တနိပါတ် ပါဠိ)

ရတနသုတ် သမိုင်း

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါက ဝေသာလီပြည်တွင် အဝတ်ဘေး၊ အနာရောဂါဘေး၊ ဘီလူးဖမ်းစားခြင်းဘေး၊ ဘေးကြီးသုံးပါး ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ လူအများ သေကျေ ပျက်စီးကြရသည်။

ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဘေးကြီးသုံးပါးမှ လွတ်ကင်းစေရန် ရတနသုတ် ပရိတ်တော်ကို အရှင်အာနန္ဒအား သင်ကြား ရွတ်ဖတ်စေသောအခါ (စာမျက်နှာ ၁၄၃) ထိုဘေးကြီးတို့မှ လွတ်ကင်း ငြိမ်းအေးသွားသည်။ (ခုဒ္ဒကပါဌနှင့် သုတ္တနိပါတ်)

မေတ္တာသုတ် သမိုင်း

တောအုပ်တွင်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်နေကြသော ရဟန်းငါးရာတို့သည် ရုက္ခစိုးနတ်တို့၏ ခြောက်လှန့်ခြင်းကြောင့် တရားနလုံးမသွင်းနိုင်ဖြစ်ကာ ဘုရားရှင်ထံ ပြန်ကြရသည်။ ဘုရားရှင်က မေတ္တာလက်နက်ကို ပေး၍ ထိုတောအုပ်သို့ တစ်ဖန် ပြန်သွားစေ၏။ ရဟန်းတို့၏ မေတ္တာဓာတ်ကြောင့် နတ်များက ချစ်ခင်ကာ ခြောက်လှန့်ခြင်း မပြုတော့၍ ချမ်းသာစွာ တရားအားထုတ်ကာ အာသဝေါ ကုန်ခန်း ရဟန္တာများ ဖြစ်သွားလေသည်။ (ခုဒ္ဒကပါဌ၊ သုတ္တနိပါတ်နှင့် ဓမ္မပဒ)

ခန္ဓသုတ် သမိုင်း

မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းတစ်ပါး မြွေ ကိုက်သေဆုံးသည်ကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားက အဆိပ်ရှိ သတ္တဝါများ ဘေးရန်မှ ကင်းစေရန် ခန္ဓသုတ် ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ (ခန္ဓသုတ်၊ စူဠဝါနှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်)

မောရသုတ် သမိုင်း

ဂေါတမဘုရားအလောင်း ဥဒေါင်းမင်း ဖြစ်စဉ်က ဟိမဝန္တာ၌ နေထိုင်လျက် အိပ်တန်း ဆင်းချိန်တွင် “ဥဒေတယံ” ဂါထာကို ရွတ်၍၊ အိပ်တန်း တက်ချိန်တွင် “အပေတယံ” ဂါထာကို ရွတ်အံသောကြောင့် (စာမျက်နှာ ၁၄၄) မုဆိုး ၇ ဆက် (အနှစ် ၇၀၀)တိုင် ဖမ်းယူမရရှိခဲ့လေသည်။ ဘုရားဖြစ်သောအခါ ထိုမောရ သုတ် ပရိတ်တော်ကို တပည့်သာဝကတို့အား ပြန်လည် ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ဒုကနိပါတ် မောရဇာတ်)

ဝဋ္ဋသုတ် သမိုင်း

အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် မဂတိုင်း ရွာငယ်တစ်ခုမှ နောက်ပါသံဃာများနှင့်အတူ ဆွမ်းခံ ပြန်လာရာ တောမီးလောင်မြိုက်ခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ရလေသည်။ ထိုအခိုက် တောမီးကြီး ရုတ်တရက် ငြိမ်းသွား သဖြင့် ရဟန်းတို့က ဘုရားရှင်အား ချီးကျူးမဆုံး ရှိကြရာ မြတ်စွာဘုရားက နှစ်ဦးအခါ ငုံးမင်း၏ သစ္စာ စကား ကြောင့် မီးငြိမ်းရကြောင်း ငုံးမင်းဇာတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ဒုကနိပါတ် ဝဋ္ဋသုတ်နှင့် စရိယပိဋက)

ဇေဝ္ဋသုတ် သမိုင်း

ရှေးအခါက သိကြားမင်း၏ နတ်စစ်သည်များနှင့် အသုရာ စစ်သည်တို့ စစ်ပွဲကြီး ဆင်နွှဲခဲ့ပုံကို နောက်ခံ ထား၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်နေကြသော ရဟန်းတို့ ကြောက်စိတ် ဖြစ်ပေါ်မလာအောင် ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊ သံဃာ့ဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ကြစေရန် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ (သက္ကသံယုတ်)

အာဇ္ဇာနာဋိယသုတ် သမိုင်း

အာဇ္ဇာနာဋိယမြို့၌ စာတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး လေးယောက်တို့ စည်းဝေး၍ ဝိပဿီ စသော ဘုရား ၇ ဆူကို အကြောင်းပြုညပီး “အာဇ္ဇာနာဋိယပရိတ်”ကို စီကုံးဖွဲ့ဆိုကြသည်။ နတ်ကြမ်း၊ ဘီလူး(စာမျက်နှာ ၁၄၅) ကြမ်းတို့သည် ရတနာသုံးပါး၌ သက်ဝင်ယုံကြည်သူတို့အား နှိပ်စက်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း မပြုလုပ်နိုင်စေရန် ဘုရားရှင်နှင့် နတ်မင်းကြီးတို့၏ ဓမ္မစက်၊ အာဏာစက်ကို ထည့်သွင်း သီကုံးထားသည်။ (ပါထိကဝဂ်)

အင်္ဂုလိမာလသုတ် သမိုင်း

အင်္ဂုလိမာလမထေရ်ကြီး ဆွမ်းခံသွားရင် မီးမဖွားနိုင်သော ကိုယ်ဝန်သည်မ တစ်ဦးကို တွေ့၍ ကရုဏာ စိတ်ဖြစ်ကာ မြတ်စွာဘုရားထံ သွား၍ လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း အမျိုးသမီးရှိရာသို့ သွားပြီး “အင်္ဂုလိမာလပရိတ်”ကို ရွတ်ဆိုကာ သစ္စာပြုသောခဏ၌ ကိုယ်ဝန်ကို လွယ်ကူစွာ ဖွားမြင်နိုင်လေသည်။ (မဇ္ဈိမပဏာသ)

ဗောဇ္ဈင်သုတ် သမိုင်း

မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူစဉ် ပိပ္ပလိ လိုဏ်ဂူ၌ နေသော ရှင်မဟာ ကဿပမထေရ် မကျန်းမမာ ဖြစ်၍ ဗောဇ္ဈင်တရားကို ဟောတော်မူသည်။ ကဿပ ဗောဇ္ဈင် မည်၏။

မြတ်စွာဘုရား ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူစဉ် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌နေသော ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မထေရ် မကျန်းမာ၍ ဘုရားရှင် ဗောဇ္ဈင်တရားကို ဟောတော်မူသည်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၌ ဒုတိယ ဂိလာနသုတ် အမည်ဖြင့် ဟောထားသည်။

မြတ်စွာဘုရား ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူစဉ် မမာမကျန်းဖြစ်၍ စုန္ဒမထေရ်ကို ဗောဇ္ဈင်တရား ဟော စေ၍ ကိုယ်တော်တိုင် (စာမျက်နှာ ၁၄၆) နာယူတော်မူသည်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၌ တတိယ ဂိလာနသုတ် အမည်ဖြင့် ဟောထားသည်။

ကိုယ်တော်မြတ် သုံးပါးလုံး ဤဗောဇ္ဈင် တရားတော်ကို နာယူပြီး ဝေဒနာမှ ပျောက်ကင်း ထမြောက် တော်မူကြသည်။ မူရင်း ပါဠိတော်၌ စုကိယအဖြစ် ဟောထားသည်ကို ရှေးပညာရှိတို့က ဂါထာဗန္ဓ စီကုံး၍ ဗောဇ္ဈင်သုတ်အဖြစ် ပရိတ်ပါဠိ၌ ထည့်သွင်းထားသည်။

ပုဗ္ဗဏှသုတ် သမိုင်း

ပုဗ္ဗဏှဟူသည် နံနက် ချိန်ခါကို ဆိုပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားက အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိ ပုဗ္ဗဏှသုတ်၌ ကောင်းသော နံနက်ခင်းအဖြစ် “ကာယ၊ ဝစီ၊ မနော သုစရိက်သုံးပါးနှင့်အညီ ကျင့်ကြံနေထိုင်သူတို့အဖို့ ကောင်းသော နံနက်ခင်းမည်၏”ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ (အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိ)

ပရိတ်ရွတ်သူ အင်္ဂါသုံးပါးဟူသည်

- ၁။ ပါဠိသဒ္ဒါ မှန်ကန်စွာ ရွတ်ဆိုတတ်ခြင်း၊
- ၂။ ပရိတ်တော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်သိခြင်း၊
- ၃။ လာဘ်ကို မငဲ့ဘဲ မေတ္တာ ရှေ့ထား၍ ရွတ်ဆိုခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပရိတ်နာသု အင်္ဂါသုံးပါးဟူသည်

- ၁။ ပဉ္စာနန္တရိယကံ မထိုက်ခြင်း (ကမ္မန္တရာယ် မရှိရ)၊
- ၂။ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဟုတ်ခြင်း (ကိလေသန္တရာယ် မရှိရ)၊
- ၃။ ပရိတ်အာနိသင်ကို ယုံကြည်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ (စာမျက်နှာ ၁၄၇)

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမူ ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နတ်ပင့်နှင့် တိုက်တွန်းချက်

- ၁။ သမန္တာ စက္ကဝါဠေသု၊ အတြာဂစ္ဆန္တု ဒေဝတာ။
သဒ္ဓမ္မံ မုနိရာဇဿ၊ သုဏန္တု သဂ္ဂမောက္ခဒံ။
- ၂။ ဓမ္မဿဝနကာလော အယံ ဘဒန္တာ။

ဘုရားရှိခိုး

- ၃။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တစ်ဖန် နတ်ပင့်

- ၄။ ယေ သန္တာ သန္တစိတ္တာ၊ တိသရဏသရဏာ၊ ဧတ္ထ လောကန္တရေ ဝါ၊
ဘုမ္မာ ဘုမ္မာ စ ဒေဝါ၊ ဂုဏ ဂဏ ဂဟဏ ဗျာဝဋ္ဋာ သဗ္ဗကာလံ။
- ဧတေ အာယန္တု ဒေဝါ၊ ဝရ ကနကမယေ၊ မေရုရာဇေ ဝသန္တော၊
သန္တော သန္တောသဟေတုံ၊ မုနိဝရဝစနံ၊ သောတု မဂ္ဂံ သမဂ္ဂါ။ (စာမျက်နှာ ၁၄၈)

အမျှဝေနှင့် တိုက်တွန်းချက်

- ၅။ သဗ္ဗေသု စက္ကဝါဠေသု၊ ယက္ခာ ဒေဝါ စ ဗြဟ္မဏော။
ယံ အမေဟိ ကတံ ပုညံ၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသာဓကံ။
- ၆။ သဗ္ဗေ တံ အနုမောဒိတွာ၊ သမဂ္ဂါ သာသနေ ရတာ။
ပမာဒရဟိတာ ဟောန္တု၊ အာရက္ခာသု ဝိသေသတော။
- ၇။ သာသနဿ စ လောကဿ၊ ဂုဏီ ဘဝတု သဗ္ဗဒါ။
သာသနမ္ပိ စ လောကဉ္စ၊ ဒေဝါ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒါ။
- ၈။ သဒ္ဓိံ ဟောန္တု သုခိ သဗ္ဗေ၊ ပရိဝါရေဟိ အတ္တနော။
အနိဃာ သုမနာ ဟောန္တု၊ သဟ သဗ္ဗဟိ ဉာတိဘိ။
- ၉။ ရာဇတော ဝါ စောရတော ဝါ
မနုဿတော ဝါ အမနုဿတော ဝါ
အဂ္ဂိတောဝါ ဥဒကတော ဝါ
ပိသာစတော ဝါ ခါဏုကတော ဝါ
ကဏုကတော ဝါ နက္ခတ္တတော ဝါ
ဇနပဒရောဂတော ဝါ အသဒ္ဓမ္မတော ဝါ
အသန္နိဋ္ဌိတော ဝါ အသပ္ပုရိသတော ဝါ
စဏှာ ဟတ္ထိ အဿ မိဂ ဂေါဏ ကုတ္တုရ အဟိ ဝိစ္ဆိက မဏိသပ္ပ ဒီပိ

အစ္စတရစ္စ သူကရ မဟိသ ယက္ခ ရက္ခသာဒီဟိ
နာနာဘယတော ဝါ နာနာရောဂတော ဝါ
နာနာဥပဒ္ဒတော ဝါ အာရက္ခံ ဂဏန္တူ။ (စာမျက်နှာ ၁၄၉)

၁။ မင်္ဂလသုတ္တ

- ၁၀။ ယံ မင်္ဂလံ ခွါဒသဟိ၊ စိန္တယိသု သဒေဝကာ၊
သောတ္တာနံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ အဋ္ဌတ္တိသဉ္စ မင်္ဂလံ။
- ၁၁။ ဒေသိတံ ဒေဝဒေဝေန၊ သဗ္ဗပါပဝိနာသနံ။
သဗ္ဗလောက ဟိတတ္ထာယ၊ မင်္ဂလံ တံ ပဏာမ ဟေ။
- ၁၂။ ဧဝံ မေ သုတံ -
ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ
ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။
အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတော
အဘိက္ကန္တယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ
ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ သြဘာသေတွာ
ယေန ဘဂဝါ၊ တေနပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ
ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ။ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။
ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ
ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ။
- ၁၃။ ဗဟူ ဒေဝါ မနဿာ စ၊ မင်္ဂလာနိ အစိန္တယုံ။
အာကင်္ခမာနာ သောတ္တာနံ၊ ဗြူဟိ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၄။ အသေဝနာ စ ဗာလာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ။
ပူဇာ စ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၅။ ပတိရူပဒေသဝါသော စ၊ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ။
အတ္တသမ္မာပဏိမိ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။ (စာမျက်နှာ ၁၅၀)
- ၁၆။ ဗာဟုသစ္စဉ္စ သိပ္ပဉ္စ၊ ဝိနယော စ သုသိက္ခိတော။
သုဘာသိတာ စ ယာ ဝါစာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၇။ မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ၊ ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော။
အနာကုလာ စ ကမ္မန္တာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

- ၁၈။ ဒါနုဉ္ဇ ဓမ္မစရိယာ စ၊ ဉာတကာနုဉ္ဇ သင်္ဂဟော။
အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၁၉။ အာရတီ ဝိရတီ ပါပါ၊ မဇ္ဇပါနာ စ သံယမော။
အပ္ပမာဒေါ စ ဓမ္မေသု၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၂၀။ ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ၊ သန္တုဋ္ဌိ စ ကတညုတာ။
ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၂၁။ ခန္တီ စ သောဝစသတာ၊ သမဏာနုဉ္ဇ ဒဿနံ၊
ကာလေန ဓမ္မသာကတ္ထ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၂၂။ တပေါ စ ဗြဟ္မစရိယဉ္ဇ အရိယာသစ္စာန ဒဿနံ၊
နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၂၃။ ဖုဋ္ဌဿ လောကဓမ္မေဟိ၊ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္မတိ၊
အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
- ၂၄။ ဧတာဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထ မပရာဇိတာ။
သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

မင်္ဂလသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။ (စာမျက်နှာ ၁၅၁)

၂။ ရတနသုတ္တ

ပရိတ်ရွတ်ဖတ်သူ၏ အစီအစဉ်

- ၂၅။ ပဏိဓာနတော ပဋ္ဌာယ တထာဂတဿ ဒသ ပါရမိယော၊
ဒသ ဥပပါရမိယော၊ ဒသ ပရမတ္ထ ပါရမိယောတိ၊
သမတိံသ ပါရမိယော၊ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ၊
လောကတ္ထစရိယံ ဉာတတ္ထစရိယံ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယန္တိ
တိသော စရိယာယော၊ ပစ္ဆိမဘဝေ ဂုဗ္ဘဝေါက္ကန္တိ
ဇာတိံ၊ အဘိနိက္ခမနံ၊ ပဓာနစရိယံ ဗောဓိပလ္လင်္ဂေ
မာရဝိဇယံ၊ သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပဋိဝေဓံ၊
ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ၊ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မေတိ
သဗ္ဗပိမေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာဝဇ္ဇေတွာ
ဝေသာလိယာ တီသု ပါကာရန္တရေသု

တိယာမရတ္တိ ပရိတ္တံ ကရောန္တော
အာယသ္မာ အာနန္တတ္ထရော ဝိယ
ကာရုညစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတွာ-

နှိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

- ၂၆။ ကောဠိသတဟဿေသု စက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာ။
ယဿာ'ဏံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ၊ ယဉ္စ ဝေသာလိယာ ပုရေ။
- ၂၇။ ရောဂါမနဿဒ္ဓိက္ခန္ဓ-သန္တုတံ တိဝိဓံ ဘယံ။
ဗိပွမန္တရဓာပေသိ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

- ၂၈။ ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။ (စာမျက်နှာ ၁၅၂)
သဗ္ဗေဝ ဘူတာ သုမနာ ဘဝန္တူ၊ အထောပိ သက္ကစ္စ သုဏန္တူ ဘာသိတံ။
- ၂၉။ တသ္မာ ဟိ ဘူတာ နိသာမေထ သဗ္ဗေ၊ မေတ္တံ ကရောထ မာနသိယာ ပဏယ။
ဒိဝါ စ ရတ္တာ စ ဟရန္တိ ယေ ဗလိံ၊ တသ္မာ ဟိ နေ ရက္ခထ အပ္ပမတ္တာ။
- ၃၀။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ကုဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊ သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊ ကုဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဇေတန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၃၁။ ခယံ ဝိရာဂံ အမတံ ပဏီတံ၊ ယဒဇ္ဈဂါ သကျမုနိ သမာဟိတော။
န တေန ဓမ္မေန သမတ္ထိ ကိဉ္စိ၊ ကုဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဇေတန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၃၂။ ယံ ဗုဒ္ဓသေဠော ပရိဝဏ္ဏယီ သုစိံ၊ သမာဓိ မာနန္တရိက' ည' မာဟု။
သမာဓိနာ တေန သမော န ဝိဇ္ဇတိ၊ ကုဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဇေတန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၃၃။ ယေ ပုဂ္ဂလာ အဋ္ဌသတံ ပသတ္တာ၊ စတ္တာရိ ဇေတနိ ယုဂါနိ ဟောန္တိ။
တေ ဒက္ခိဏေယျာ သုဂတဿ သာဝကာ၊ ဇေတသု ဒိန္နာနိ မဟပ္ပလာနိ။
ကုဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဇေတန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၃၄။ ယေ သုပ္ပယုတ္တာ မနသာ ဒဇ္ဇေန၊ နိက္ကာမိနော ဂေါတမသာသနမှိ။
တေ ပတ္တိပတ္တာ အမတံ ဝိဂယ၊ လဒ္ဓါ မုဓာ နိဗ္ဗုတိ ဘုဉ္ဇမာနာ။
ကုဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဇေတန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၃၅။ ယထိန္ဒရီလော ပထဝိသိတော သိယာ၊ စတုတ္ထိ ဝါတေဟိ အသမ္မကမ္ပိယော။

တထူပမံ သပ္ပုရိသံ ဝဒါမိ၊ ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စ ပဿတိ။
ဣဒမ္ပိ သံယေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၃၆။ ယေ အရိယသစ္စာနိ ဝိဘာဝယန္တိ၊ ဂုဏီရပညေန သုဒေသိတာနိ။
ကိဉ္ဇာပိ တေ ဟောန္တိ ဘုသံ ပမတ္တာ၊ န တေ ဘဝ အဋ္ဌမ'မာဒိယန္တိ။
ဣဒမ္ပိ သံယေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၃၇။ သဟာဝ'ဿ ဒဿနသမ္ပဒါယ၊ တယ'သု ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ။
သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆိတဉ္စ၊ သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စိ။

၃၈။ စတူဟပါယေဟိ စ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ ဆစ္စာဘိ ဌာနာနိ အဘဗ္ဗကာတုံ။
ဣဒမ္ပိ သံယေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၃၉။ ကိဉ္ဇာပိ သော ကမ္မ ကရေတိ ပါပကံ၊ ကာယေန ဝါစာ ဥဒ စေတသာ ဝါ။
အဘဗ္ဗသော တဿ ပဋိစ္စဒါယ၊ အဘဗ္ဗတာ ဒိဋ္ဌပဒဿ ဝုတ္တာ။
ဣဒမ္ပိ သံယေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စာန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၄၀။ ဝနပ္ပဂုဓမ္မ ယထာ ဖုဿိတဂ္ဂေ၊ ဂိမ္မာနမာသေ ပဌမသ္မိံ ဂိမ္မေ။
တထူပမံ ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ၊ နိဗ္ဗာနဂါမိံ ပရမံ ဟိတာယ။
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၄၁။ ဝရော ဝရညူ ဝရဒေါ ဝရာဟရော၊ အနတ္တရော ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ။
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၄၂။ ခီဏံ ပုရာဏံ နဝ နတ္ထိ သမ္ဘဝံ၊ ဝိရတ္တစိတ္တာ'ယတိကေ ဘဝသ္မိံ။
တေ ခီဏဗီဇာ အဝိရုဋ္ဌိဆန္ဒာ၊ နိဗ္ဗန္တိ စီရာ ယထာယံ ပဒီပေါ။
ဣဒမ္ပိ သံယေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၄၃။ ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊ ဗုဒ္ဓံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၄၄။ ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊ ဓမ္မံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၄၅။ ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊ သံဃံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။

ရတနသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ မေတ္တာသုတ္တ

နှိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

- ၁။ ယဿာနဘာဝတော ယက္ခ၊ နေဝ ဒဿန္တိ ဘီသနံ။
ယဉ္ဇိ စေဝိနယုဉ္ဇန္တော၊ ရတ္တိန္ဒြိယံ မတန္တိတော။
- ၂။ သုခံ သုပတိ သုတ္တော စ၊ ပါပံ ကိဉ္စိ န ပဿတိ။
ဧဝမာဒိ ဂုဏူပေတံ။ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

- ၃။ ကရုဏီယ' မတ္တကုသလေန၊ ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ။
သက္ကာ ဥဇ္ဇ စ သုဟုဇ္ဇ စ၊ သုဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ။
- ၄။ သန္တုဿကော စ သုဘရော စ၊ အပ္ပကိစ္စော စ သလ္လဟုကဂုတ္တိ။
သန္တိန္ဒြိယော စ နိပကော စ၊ အပ္ပဂစ္ဆော ကုလေသွ'နနဂိဒ္ဓေါ။
- ၅။ န စ ခုဒ္ဒ'မာစရေ ကိဉ္စိ၊ ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယျံ။
သုခိနော ဝ ခေမိနော ဟောန္တု၊ သဗ္ဗတတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။
- ၆။ ယေ ကေဝိ ပါဏဘူတတ္ထိ၊ တဿ ဝါ ထာဝရာဝ'နဝသေဿ။
ဒီဃာ ဝါ ယေဝ မဟန္တော၊ မဇ္ဈိမာ ရဿကာ အဏုကထူလာ။
- ၇။ ဒိဋ္ဌာ ဝါ ယေ ဝ အဒိဋ္ဌာ၊ ယေဝ ဒူရေ ဝသန္တိ အဝိဒူရေ။
ဘူတာ ဝ သမ္ဘဝေသီ ဝ၊ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။
- ၈။ န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ၊ နာတိမညေထ ကတ္တိ န ကဉ္စိ။
ဗျာရောသနာ ပဋိဃသည၊ နာညမညဿ ဒုက္ခ' မိစ္ဆေယျ။
- ၉။ မာတာ ယထာ နိယံပုတ္တ-မာယုသာ ဧကပုတ္တ မနရက္ခ။
ဧဝမိ သဗ္ဗဘူတေသု၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
- ၁၀။ မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိံ၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယဉ္စ၊ အသမ္မာဓံ အဝေရ'မသပတ္တံ။
- ၁၁။ တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္ဓော ဝ၊ သယာနောယာဝတာ'ဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ။
ဧတံ သတိ အဓိဋ္ဌေယျ၊ ဗြဟ္မ'မေတံ ဝိဟာရ'မိမ မာဟု။
- ၁၂။ ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ၊ သီလဝါ ဒဿနေန သမ္ပန္နော။
ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ၊ န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဗသေယျ ပုန ရေတိ။

မေတ္တသုတ္တံ နိဠိတံ။

၄။ ခန္ဓသုတ္တံ

နိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

- ၁။ သဗ္ဗာသီဝိသဇာတိနံ၊ ဒိဗ္ဗမန္တာဂဒံ ဝိယ။
ယံ နာသေတိ ဝိသံ ယောရံ သေသဉ္စာပိ ပရိဿယံ။
- ၂။ အာဏာက္ခေတ္တမိ သဗ္ဗတ္ထ၊ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗပါဏီနံ။
သဗ္ဗသောပိ နိဝါရေတိ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏ္ဍာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

- ၃။ ဝိရူပက္ခေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဧရာပထေဟိ မေ။
ဆဗ္ဗာပုတ္တေဟိ မေ မေတံ၊ မေတ္တံ ကဏ္ဍာဂေါတမကေဟိ စ။
- ၄။ အပါဒကေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဒွိပါဒကေဟိ မေ။
စတုပ္ပဒေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဗဟုပ္ပဒေဟိ မေ။
- ၅။ မာ မံ အပါဒကော ဟိံသိ၊ မာ မံ ဟိံသိ ဒွိပါဒကော။
မာ မံ စတုပ္ပဒေါ ဟိံသိ၊ မာ မံ ဟိံသိ ဗဟုပ္ပဒေါ။
- ၆။ သဗ္ဗေ သတ္တာ သဗ္ဗေ ပါဏာ၊ သဗ္ဗေ ဘူတာ စ ကေဝလာ။
သဗ္ဗေ ဘဒြာနိ ပဿန္တု၊ မာ ကဉ္စိ ပါပမာဂမာ။
- ၇။ အပ္ပမာဏော ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပမာဏော ဓမ္မော။
အပ္ပမာဏော သံယော၊ ပမာဏဝန္တာနိ သရီသပါနိ။
အဟိ ဝိစ္စိကာ သတပဒီ၊ ဥဏ္ဏနာဘိ သရဗူ မူသိကာ။
- ၈။ ကတာ မေ ရက္ခာ ကတံ မေ ပရိတ္တံ ပဋိက္ကမန္တု ဘူတာနိ။
သောဟံ နမော ဘဂဝတော၊ နမော သတ္တန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနိ။

ခန္ဓသုတ္တံ နိဠိတံ။

၅။ မောရသုတ္တံ

နိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

- ၆၆။ ပူရေန္တံ ဗောဓိသမ္ဘာရေ၊ နိဗ္ဗတ္တံ မောရယောနိယံ။

ယေန သံဝိဟိတာရက္ခံ၊ မဟာသတ္တံ ဝနေစရာ။

၆၇။ စိရသံ ဝါယမန္တာပိ၊ နေဝ သက္ကိသု ဂဏှိတုံ။
“ဗြဟ္မမန္တ”န္တိ အက္ခာတံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

၆၈။ ဥဒေတ'ယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ၊ ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော။
တံ တံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ ပထဝိပ္ပဘာသံ၊ တယာ'ဇ္ဇ ဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ဒိဝသံ၊

၆၉။ ယေ ဗြဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ၊ တေ မေ နမော တေ စ မံ ပါလယန္တူ။
နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ၊ နမတ္ထု ဗောဓိယာ၊ နမော ဝိမုတ္တာနံ၊ နမော ဝိမုတ္တိယာ၊
ဣမံ သော ပရိတ္တံ ကတွာ၊ မောရော စရတိ ဒေသနာ။

၇၀။ အပေတ'ယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ၊ ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော။
တံ တံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ ပထဝိပ္ပဘာသံ၊ တယာ'ဇ္ဇ ဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ရတ္တိံ။

၇၁။ ယေ ဗြဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ၊ တေ မေ နမော တေ စ မံ ပါလယန္တူ။
နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ၊ နမတ္ထု ဗောဓိယာ၊ နမော ဝိမုတ္တာနံ၊ နမော ဝိမုတ္တိယာ။
ဣမံ သော ပရိတ္တံ ကတွာ၊ မောရော ဝါသ'မကပ္ပယိ။

မောရသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဝဇ္ဇသုတ္တ

နှိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

၇၂။ ပူရေန္တံ ဗောဓိသမ္ဘာရေ၊ နိဗ္ဗတ္တံ ဝဇ္ဇဇာတိယံ။
ယဿ တေဇေန ဒါဝဂ္ဂိ၊ မဟာသတ္တံ ဝိဝဇ္ဇယိ။

၇၃။ ထေရဿ သာရိပုတ္တဿ၊ လောကနာထေန ဘာသိတံ။
ကပ္ပဋ္ဌာယိ မဟာတေဇံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

၇၄။ အတ္ထိ လောကေ သီလဂုဏော၊ သစ္စံ သောစေယျ'နဒ္ဒယာ။
တေန သစ္စေန ကာဟာမိ၊ သစ္စကိရိယ'မုတ္တမံ။

၇၅။ အာဝဇ္ဇေတွာ ဓမ္မဗလံ၊ သရိတွာ ပုဗ္ဗကေ ဇိနေ။
သစ္စဗလ'မဝဿာယ၊ သစ္စကိရိယ'မကာသ'ဟံ။

၇၆။ သန္တိ ပက္ခာ အပတနာ၊ သန္တိ ပါဒါ အဝဉ္ဇနာ။
မာတာ ပိတာ စ နိက္ခန္တ၊ ဇာတဝေဒ ပဋိက္ခမ။

၇၇။ သဟ သစ္စေ ကတေ မယုံ၊ မဟာပဇ္ဇလိတော သိခီ။
ဝဇ္ဇေသိ သောဠသ ကရိသာနိ၊ ဥဒကံ ပတွာ ယာထာ သိခီ။
သစ္စေန မေ သမော နတ္ထိ၊ ဒေသာ မေ သစ္စပါရမီ။

ဝဇ္ဇသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ ဓဇ္ဇသုတ္တံ

နိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

၇၈။ ယဿာနုဿရဏေနာပိ၊ အန္တလိက္ခေပိ ပါဏိနော။
ပတိဠ'မဓိဂစ္ဆန္တိ၊ ဘူမိယံ ဝိယ သဗ္ဗထာ၊

၇၉။ သဗ္ဗပဒ္ဓဝဇာလမှာ၊ ယက္ခစောရာဒိသ္မ္မဝါ။
ဂဏာနာ န စ မုတ္တာနံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

၈၀။ ဧဝံ မေ သုတံ-
ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ
ဇေတဝနေ အနာထပိလ္လိကဿ အာရာမေ။

၈၁။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခု အာမန္တေသိ "ဘိက္ခဝေါ"တိ။
"ဘဒန္တေ"တိ တေ ဘိက္ခု ဘဂဝတော ပစ္စသောသုံ။
ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ-
ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ
ဒေဝါသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူဠော အဟောသိ။
အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော
ဒေဝေ တာဝတိံ သေ အာမန္တေသိ-
'သစေ မာရိသာ ဒေဝါနံ သင်္ဂါမဂတာနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ
ဘယံ ဝါ ဆုမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ၊
မမေဝ တသ္မိံ သမယေ၊ ဓဇ္ဇံ ဥလ္လောကေယျာထ။
မမံ ဟိ ဝေါ ဓဇ္ဇံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆုမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ သော ပဟိယိဿတိ။

- ၈၂။ နှော စေ မေ ဇေဝံ ဥလ္လောကေယျာထ၊
အထ ပဏပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကေယျာထ။
ပဏပတိဿ ဟိ ဝေါ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ၊
သော ပဟိယိဿတိ။
- ၈၃။ နှော စေ ပဏပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကေယျာထ၊
အထ ဝရုဏဿ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကေယျာထ။
ဝရုဏဿ ဟိ ဝေါ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ၊
သော ပဟိယိဿတိ။
- ၈၄။ နှော စေ ဝရုဏဿ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကေယျာထ၊
အထ ဤသာနဿ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကေယျာထ။
ဤသာနဿ ဟိ ဝေါ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ၊
သော ပဟိယိဿတိ”တိ။
- ၈၅။ တံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ
သက္ကဿ ဝါ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ၊
ပဏပတိဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ၊
ဝရုဏဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ၊
ဤသာနဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဇေဝံ ဥလ္လောကယတံ၊
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ၊
သော ပဟိယေတာပိ နှောပိ ပဟိယေထ။
- ၈၆။ တံ ကိဿ ဟေတု?
သက္ကော ဟိ ဘိက္ခဝေ ဒေဝါနမိန္ဒော
အဝီတရာဂေါ အဝီတဒေါသော အဝီတမောဟော
ဘိရု ဆန္တိ ဥကြာသီ ပလာယိတိ။
- ၈၇။ အဟဉ္စ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ ဝဒါမိ-
သစေ တုမှာကံ ဘိက္ခဝေ
အရညဂတာနံ ဝါ ရုက္ခမူလဂတာနံ ဝါ သုညာဂါရဂတာနံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ
ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ၊
မမေဝ တသ္မိံ သမယေ အနဿရေယျာထ-

၈၈။ “ဣတိပိသော ဘဂဝါ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သုဂတော၊ လောကဝိဒ္ဓ၊
အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ”တိ။

၈၉။ မမံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ အနုဿရတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ။ သော ပဟိယိဿတိ။

၉၀။ နော စေ မံ အနုဿရေယျာထ၊ အထ ဓမ္မံ အနုဿရေယျာထ-

၉၁။ “သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော၊ သန္နိဋ္ဌိကော၊ အကာလိကော၊ ဧဟိပဿိကော၊ ဩပနေယျိကော၊
ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ။

၉၂။ ဓမ္မံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ အနုဿရတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ။ သော ပဟိယိဿတိ။

၉၃။ နော စေ ဓမ္မံ အနုဿရေယျာထ၊ အထ သံယံ အနုဿရေယျာထ-

၉၄။ “သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ဥပ္ပုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
သာမိစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ၊
ဧသ ဘဂဝတာ သာဝကသံဃော-
အာဟုနေယျော၊ ပါဟုနေယျော၊
ဒက္ခိဏေယျော၊ အဇ္ဈလိကရဏီယော၊
အနတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။

၉၅။ သံယံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ အနုဿရတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ။ သော ပဟိယိဿတိ။

၉၆။ တံ ကိဿ ဟေတု?
တထာဂတော ဟိ ဘိက္ခဝေ အရဟံ သမ္မောသမ္ဗုဒ္ဓေါ
ဝိတရာဂေါ ဝိတဒေါသော ဝိတမောဟော
အဘီရု အဆန္တိ အနုတြာသိ အပလာယိတိ။

၉၇။ ဣဒ'မဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတ္တာန သုဂတော။
အထာ'ပရံ ဧတ'ဒဝေါစ သတ္တာ-

- ၉၈။ အရညေ ရုက္ခမူလေ ဝါ၊ သုညာဂါရေ ဝ ဘိက္ခဝေါ။
အနုဿရေထ သမ္ပန္နံ၊ ဘယံ တုမှာက နော သိယာ။
- ၉၉။ နော စေ ဗုဒ္ဓံ သရေယျာထ၊ လောကဇေဋ္ဌံ နရာသဘံ။
အထ ဓမ္မံ သရေယျာထ၊ နိယျာနိကံ သုဒေသိတံ၊
- ၁၀၀။ နော စေ ဓမ္မံ သရေယျာထ၊ နိယျာနိကံ သုဒေသိတံ။
အထ သံယံ သရေယျာထ၊ ပုညက္ခတ္တံ အနတ္တရံ။
- ၁၀၁။ ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ သရန္တာနံ၊ ဓမ္မံ သံယဉ္စ ဘိက္ခဝေါ။
ဘယံ ဝါ ဆတ္တိတတ္ထံ ဝါ၊ လောမဟံသော န ဟေဿတိ။

ဇေဂ္ဂသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အာဇ္ဇာနာဋိယသုတ္တ

နိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

- ၁၀၂။ အပ္ပသန္ဓေသိ နာထဿ၊ သာသနေ သာဓုသမ္ပတေ။
အမနုဿေဟိ စဏှေဟိ၊ သဒါ ကိပ္ပိသကာရိဘိ။
- ၁၀၃။ ပရိသာနံ စတဿန္တံ၊ အဟိံ သာယ စ ဂုတ္တိယာ။
ယံ ဒေသေသိ မဟာဝီရော၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

- ၁၀၄။ ဝိပဿိဿ စ နမတ္ထု၊ စက္ခုမန္တဿ သိရိမတော။
သိခိဿပိ စ နမတ္ထု၊ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပိနော။
- ၁၀၅။ ဝေဿဘုဿ စ နမတ္ထု၊ နာတကဿ တပဿိနော။
နမတ္ထု ကကုသန္ဓဿ၊ မာရသေနာ ပမဒ္ဓိနော။
- ၁၀၆။ ကောဏဂမနဿ နမတ္ထု၊ ဗြာဟ္မဏဿ ဝုသီမတော။
ကဿပဿ စ နမတ္ထု၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ သဗ္ဗမိ။
- ၁၀၇။ အင်္ဂီရသဿ နမတ္ထု၊ သကျပုတ္တဿ သိရိမတော။
ယော ဣမံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနုဒနံ။
- ၁၀၈။ ယေ စာပိ နိဗ္ဗတာ လောကေ၊ ယထာဘူတံ ဝိပဿိသုံ။
တေ ဇနာ အပိသုဏာထ၊ မဟန္တာ ဝိတသာရဒါ။

- ၁၀၉။ ဟိတံ ဒေဝနုဿာနံ၊ ယံ နမဿန္တိ ဂေါတမံ။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ၊ မဟန္တံ ဝိတသာရဒံ။
- ၁၁၀။ ဧတေ စညေ စ သမ္ပုဒ္ဓါ၊ အနေကသတသောဋီယော။
သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ သမသမာ၊ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ မဟိဒ္ဓိကာ။
- ၁၁၁။ သဗ္ဗေ ဒသဗလူပေတာ၊ ဝေသာရဇ္ဇေဟု' ပါဂတာ။
သဗ္ဗေ တေ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာသဘံ ဌာနမုတ္တမံ။
- ၁၁၂။ သီဟနာဒံ နဒန္တေ'တေ၊ ပရိသာသု ဝိသာရဒါ။
ဗြာဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တန္တိ၊ လောကေ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ။
- ၁၁၃။ ဥပေတာ ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ၊ အဌာရသဟိ နာယကာ။
ဗာတ္ထိံသ လက္ခဏူပေတာ၊ သီတာနုဗျဉ္ဇနာရော။
- ၁၁၄။ ဗျာမပ္ပဘာယ သုပ္ပဘာ၊ သဗ္ဗေ တေ မုနိကုဉ္ဇရာ။
ဗုဒ္ဓါ သဗ္ဗညုနော ဧတေ၊ သဗ္ဗေ ဝိဇ္ဇာသဝါ ဇိနာ။
- ၁၁၅။ မဟာပဘာ မဟာတေဏ၊ မဟာပညာ မဟဗ္ဗလာ။
မဟာကာရုဏိကာ ဝီရာ၊ သဗ္ဗေသာနံ သုခါဝဟာ။
- ၁၁၆။ ဒီပါ နာထာ ပတိဌာ စ၊ တာဏာ လေဏာ စ ပါဏိနံ။
ဂတီ ဗန္ဓု မဟေဿာသာ၊ သရဏာ စ ဟိတေသိနော။
- ၁၁၇။ သဒေဝကဿ လောကဿ၊ သဗ္ဗေ ဧတေ ပရာယဏာ။
တေသာဟံ သိရသာ ပါဒေ၊ ဝန္တာမိ ပုရိသုတ္တမေ။
- ၁၁၈။ ဝစသာ မနသာ စေဝ၊ ဝန္တာမေ တေ တထာဂတေ။
သယနေ အာသနေ ဌာနေ၊ ဂမနေ စာပိ သဗ္ဗဒါ။
- ၁၁၉။ သဒါ သုခေန ရက္ခန္တု၊ ဗုဒ္ဓါ သန္တိကရာ တုဝံ။
တေဟိ တွံ ရက္ခိတော သန္တော၊ မုတ္တော သဗ္ဗဘယေဟိ စ။
- ၁၂၀။ သဗ္ဗရောဂါ ဝိနိမုတ္တော၊ သဗ္ဗသန္တာပဝဇ္ဇိတော။
သဗ္ဗဝေရ မတိက္ကန္တော၊ နိဗ္ဗုတော စ တုဝံ ဘဝ။
- ၁၂၁။ တေသံ သစ္စေန သီလေန၊ ခန္တိမေတ္တာဗလေန စ။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၂၂။ ပုရတ္ထိမသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ၊ သန္တိ ဘူတာ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။

- ၁၂၃။ ဒက္ခိဏသို့ ဒိသာဘာဂေါ သန္တိ ဒေဝါ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၂၄။ ပစ္ဆိမသို့ ဒိသာဘာဂေါ သန္တိ နာဂါ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၂၅။ ဥတ္တရသို့ ဒိသာဘာဂေါ သန္တိ ယက္ခာ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၂၆။ ပုရတ္ထိမေန တေရဋ္ဌော၊ ဒက္ခိဏေန ဝိရုဋ္ဌကော။
ပစ္ဆိမေန ဝိရူပက္ခော၊ ကုဝေရော ဥတ္တရံ ဒိသံ။
- ၁၂၇။ စတ္တာရော တေ မဟာရာဇာ၊ လောကပါလာ ယသသင်္ခနော။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၂၈။ အာကာသဌာ စ ဘူမဌာ၊ ဒေဝါ နာဂါ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၂၉။ ဣဒ္ဓိမန္တော စ ယေ ဒေဝါ၊ ဝသန္တာ ဣမ သာသနော။
တေပိ အမေ နရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၁၃၀။ သဗ္ဗိတိယော ဝိဝဇ္ဇန္တု၊ သောကော ရောဂေါ ဝိနဿတု။
မာ တေ ဘဝုန္တုန္တရာယာ၊ သုခံ ဒီပာယုကော ဘဝ။
- ၁၃၁။ အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဗ္ဗာပစာယိနော။
စတ္တာရော မ္ဗော ဝဗ္ဗန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ။

အာဇာနည်ယသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ အင်္ဂုလိမာလသုတ္တံ

နှိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

- ၁၃၂။ ပရိတ္တံ ယံ ဘဏန္တဿ၊ နိသိန္နဌာနဓောဝနံ။
ဥဒကမ္ပိ ဝိနာသေတိ၊ သဗ္ဗမေဝ ပရိဿယံ။
- ၁၃၃။ သောတ္ထိနာ ဂ္ဂပ္ပဝုဋ္ဌာနံ၊ ယဉ္စ သာဓေတိ တခံဏေ။
ထေရဿ'င်္ဂုလိမာလဿ၊ လောကနာထေန ဘာသိတံ။
ကပ္ပဌာယိ မဟာတေဇံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

- ၁၃၄။ ယတော'ဟံ ဘဂိနိ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော။

နာဘိဏ္ဍာနာမိ သမ္ဘိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ။
တေန သစ္စန သောတ္ထိ တေ ဟောတု သောတ္ထိ ဂ္ဂဟဿ။

အင်္ဂုလိမာလသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀-ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ္တ

နိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

၁၃၅။ သံသာရေ သံသရန္တာနံ၊ သဗ္ဗဒုက္ခဝိနာသနေ။
သတ္တ ဓမ္မေ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ၊ မာရသေနာပမဒ္ဓနေ။

၁၃၆။ ဗုရိတ္တော ယေ စိမေ သတ္တာ၊ တိဘဝါ မုတ္တကုတ္တမာ။
အဇာတိမဇရာဗျာဓိ၊ အမတံ နိဗ္ဗယံ ဂတာ။

၁၃၇။ ဧဝမာဒိဂုဏူပေတံ၊ အနေကဂုဏသင်္ဂဟံ။
ဩသဓဉ္စေ ကုမံ မန္တံ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂဉ္စ ဘဏ္ဍာမ ဟေ။

အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်တော်

၁၃၈။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ သတိသင်္ခါတော၊ ဓမ္မာနံ ဝိစယော တထာ။
ဝီရိယံ ဝီတိ ပဿဒ္ဓိ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ စ တထာပရေ။

၁၃၉။ သမာဓုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ သတ္တေ တေ သဗ္ဗဒဿိနာ။
မုနိနာ သမ္ပဒက္ခာတာ၊ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ။

၁၄၀။ သံဝတ္တန္တိ အဘိညာယ၊ နိဗ္ဗာနယ စ ဗောဓိယာ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။

၁၄၁။ ဧကသ္မိံ သမယေ နာထော၊ မောဂ္ဂလ္လာနဉ္စ ကဿပံ။
ဂိလာနေ ဒုက္ခိတေ ဒိသ္မာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ သတ္တ ဒေသယိ။

၁၄၂။ တေ စ တံ အဘိနန္ဒိတ္တာ၊ ရောဂါ မုစ္စိသု တင်္ခဏေ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။

၁၄၃။ ဧကဒါ ဓမ္မရာဇာပိ၊ ဂေလညေနာဘိပိဋိတော။
စုန္ဒတ္ထေရေန တံယေဝ၊ ဘဏ္ဍာပေတ္တာန သာဒရံ။

၁၄၄။ သမ္မောဒိတ္တာန အာဗာဓာ၊ တမှာ ဝုဠာသိ ဌာနသော။
ဧတေန သစ္စ ဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။

၁၄၅။ ပဟိနာ တေ စ အာဗာဓာ၊ တိဏ္ဍန္တမ္ပိ မဟေသိနံ။
မဂ္ဂဟတာ ကိလေသာဝ၊ ပတ္တာ'နပ္ပတ္တိဓမ္မတံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁-ပုပ္ဖကုသုတ္တ

နှိုးဆော်ချက် ပရိတ်အမွန်း

၁၄၆။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တံ အဝမင်္ဂလဉ္စ၊ ယော စာ'မနာပေါ သကုဏဿ သဒ္ဓေါ။
ပါပဂ္ဂဟော ဒုဿုပိနံ အကန္တံ၊ ဗုဒ္ဓါနဘာဝေန ဝိနာသမေန္တူ။

၁၄၇။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တံ အဝမင်္ဂလဉ္စ၊ ယော စာ'မနာပေါ သကုဏဿ သဒ္ဓေါ။
ပါပဂ္ဂဟော ဒုဿုပိနံ အကန္တံ၊ ဓမ္မာနဘာဝေန ဝိနာသမေန္တူ။

၁၄၈။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တံ အဝမင်္ဂလဉ္စ၊ ယော စာ'မနာပေါ သကုဏဿ သဒ္ဓေါ။
ပါပဂ္ဂဟော ဒုဿုပိနံ အကန္တံ၊ သံယာနဘာဝေန ဝိနာသမေန္တူ။

မေတ္တာပို့ အမျှဝေနှင့် နတ်ပို့

၁၄၉။ ဒုက္ခပ္ပတ္တာ စ နိဒ္ဒါက္ခာ၊ ဘယပ္ပတ္တာ စ နိဗ္ဗယာ။
သောကပ္ပတ္တာ စ နိဿောကာ၊ ဟောန္တူ သဗ္ဗေပိ ပါဏိနော။

၁၅၀။ ဧတ္တာဝတာ စ အမေဟိ၊ သမ္ဘတံ ပုညသမ္ပဒံ။
သဗ္ဗေ ဒေဝါ နမောဒန္တူ၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိယာ။

၁၅၁။ ဒါနံ ဒဒန္တူ သဒ္ဓါယ၊ သီလံ ရက္ခန္တူ သဗ္ဗဒါ။
ဘာဝနာဘိရတာ ဟောန္တူ၊ ဂစ္ဆန္တူ ဒေဝတာ'ဂတာ။

စည်းချက်နှင့် သစ္စာပြုဆုတောင်း ဂါထာများ

၁၅၂။ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ ဗလပ္ပတ္တာ၊ ပစ္စေကာနဉ္စ ယံ ဗလံ။
အရဟန္တာနဉ္စ တေဇေန၊ ရက္ခံ ဗန္ဓာမိ သဗ္ဗသော။

၁၅၃။ ယံကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ကုဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ကုဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ။
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

- ၁၅၄။ ယံကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ကုဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ကုဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ။
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၁၅၅။ ယံကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ကုဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ကုဒမ္ပိ သံယေ ရတနံ ပဏီတံ။
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၁၅၆။ ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ။
သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနဘာဝေန၊ သဒါ သုခီ ဘဝန္တု တေ။
- ၁၅၇။ ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ။
သဗ္ဗဓမ္မာနဘာဝေန၊ သဒါ သုခီ ဘဝန္တု တေ။
- ၁၅၈။ ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ။
သဗ္ဗသံဃာနဘာဝေန၊ သဒါ သုခီ ဘဝန္တု တေ။
- ၁၅၉။ မဟာကာရုဏီကော နာထော၊ ဟိတာယ သဗ္ဗပါဏိနံ။
ပူရေတွာ ပါရမီ သဗ္ဗာ၊ ပတ္တော သမ္မောဓိမုတ္တမံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။
- ၁၆၀။ ဇယန္တော ဗောဓိယာ မူလေ၊ သကျာနံ နန္ဒိဝမုနော။
ဝေမေဝ ဇယော ဟောတု၊ ဇယဿု ဇယမင်္ဂလေ။
- ၁၆၁။ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ၊ သီသေ ပုထုပိပုက္ခလေ။
အဘိသေကေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ၊ အဂ္ဂပ္ပတ္တော ပမောဒတိ။
- ၁၆၂။ သုနက္ခတ္တံ သုမင်္ဂလံ၊ သုပ္ပဘာတံ သုဟုဋ္ဌိတံ။
သုခဏော သုမုဟုတ္တော စ၊ သုယိဋ္ဌံ ဗြဟ္မစာရိသု။
- ၁၆၃။ ပဒက္ခိဏံ ကာယကမ္မံ၊ ဝါစာကမ္မံ ပဒက္ခိဏံ။
ပဒက္ခိဏံ မနောကမ္မံ၊ ပဏီမိ တေ ပဒက္ခိဏေ။
- ၁၆၄။ ပဒက္ခိဏာနိ ကတွာန၊ လဘန္တတ္ထေ ပဒက္ခိဏေ။
တေ အတ္ထလဒ္ဓါ သုခိတာ၊ ဝိရုဏှာ ဗုဒ္ဓသာသနေ။

အရောဂါ သုခိတာ ဟောထ၊ သဟ သဗ္ဗဟိ ဉာတိဘိ။

ပုဗ္ဗကုသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမူ
ပရိတ်ကြီး နိဿယ

ပရိတ်နိဒါန်း

နတ်ဗြဟ္မာများကို ဖိတ်ကြားရန်

၁။ သမန္တာ = ဤစကြဝဠာ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ၊ စက္ကဝါဠေသု = တစ်သောင်းသော စကြဝဠာတို့၌၊
ဒေဝတာ = နတ်တို့သည်၊ မုနိရာဇဿ = ရဟန်းတို့၏ မင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ သဂ္ဂမောက္ခဒံ =
နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်ကို ပေးတော်မူတတ်သော၊ သဒ္ဓမ္မံ = ချီးမွမ်းအပ်သော တရားတော်ကို၊ (သောတုံ = နာအံ့သော
ငှာ၊) အတြ = ဤအရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တု = လာလတ်ကုန်လော့၊ သုဏန္တု = နာလင်ကုန်လော့။

အခါတော်ကြား

၂။ ဘဒန္တာ = အို နတ်များတို့၊ အယံ = ဤအခါကား၊ ဓမ္မဿဝနကာလော = တရားတော်ကို နာအံ့
သောအခါတည်း။ (စာမျက်နှာ ၁၇၆)

၃။ အရဟတော = ပစ္စည်းလေးပါးကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ အရဟတော = ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌
မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းငှာ ထိုက်တော်မမူထသော၊ အရဟတော = သံသရာစက်၏ အကန့်ဖြစ်သော အဘိသင်္ခါရ
ကို ပယ်တော်မူပြီးသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ = ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့သည် မဖြစ်ပြန်သဖြင့်
ကောင်းစွာ မိမိအလိုလို သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော၊ တဿ ဘဂဝတော = ထိုမြတ်စွာ
ဘုရားအား၊ နမော = ရှိခိုးပါ၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာနတ်များကို ဖိတ်ကြားရန်

၄။ ဧတ္ထ (ဝါ) = ဤစကြဝဠာ၌လည်းကောင်း၊ လောကန္တရေ ဝါ = စကြဝဠာ တစ်ပါး၌လည်းကောင်း၊
သန္တာ = ငြိမ်သက်ကုန်သော၊ သန္တစိတ္တာ = ငြိမ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ တိသရဏသရဏာ =
ရတနာသုံးပါးလျှင် ကိုးကွယ်ရာ ရှိကုန်သော၊ ဘုမ္မာ = မြေ၌တည်ကုန်သော၊ ယေ ဒေဝါ စ = အကြင်နတ်
တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဘုမ္မာ = ကောင်းကင်၌ တည်ကုန်သော၊ ယေ ဒေဝါ စ = အကြင်နတ်တို့သည်
လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗကာလံ = အခါခပ်သိမ်း၊ ဂုဏ ဂဏ ဂဟဏ ဗျာဝဇ္ဇာ = လောကီကျေးဇူး လောကုတ္တရာ
ကျေးဇူးတို့၏ အပေါင်းကို ယူခြင်း၌ ကြောင့်ကြကုန်၏၊ ဧတေ ဒေဝါ စ = ထိုနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝရ

ကနကမယေ = မြတ်သော ရွှေစင် အတိဖြစ် ပြီးသော၊ မေရရာဇေ = မြင်းမိုရ်တောင်မင်း၌၊ ဝသန္တော = နေကုန်သော၊ သန္တော = သူတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သန္တောသဟေတုံ = ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ထသော၊ အဂ္ဂံ = မြတ်ထသော၊ မုနိဝရဝစနံ = မြတ်စွာဘုရား (စာမျက်နှာ ၁၇၇) စကားတော်ကို၊ သောတုံ = နာအံ့သောငှာ၊ သမဂ္ဂါ = အညီအညွတ်၊ အာယန္တု = လာလတ်ကုန်လော့။

နတ်များကို တိုက်တွန်းခြင်း

၅-၆။ သဗ္ဗေသု = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ စက္ကဝါဠေသု = စကြဝဠာတို့၌၊ ယက္ခာ (စ) = ဘီလူးတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဒေဝါ စ = နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မဏော (စ) = ဗြဟ္မာတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ = ရှိကုန်၏။) သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော ဘီလူး၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည်၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသာဓကံ = ခပ်သိမ်းသော စည်းစိမ်ကို ပြီးစေတတ်ထသော၊ ယံ ပုညံ = အကြင်ကောင်းမှုကို၊ အမေဟိ = ငါတို့သည်၊ ကတံ = ပြုအပ်ပြီ၊ တံ (ပုညံ) = ထိုကောင်းမှုကို၊ အနုမောဒိတွာ = ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သမဂ္ဂါ = ညီညွတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သာသနေ = သာသနာတော်၌၊ ရတာ = မွေ့လျော်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်လော့၊) အာရက္ခာသု = စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့၌၊ ဝိသေသတော = အထူးသဖြင့်၊ ပမာဒရဟိတာ = မေ့လျော့ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်၊ ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်လော့။

တောင့်တခြင်း

၇။ သာသနဿ စ = သာသနာတော်၏လည်းကောင်း၊ လောကဿ (စ) = လူအများ၏လည်းကောင်း၊ ဝုဇ္ဈိ = စည်ပင်ပြန့်ပွားခြင်းသည်၊ သဗ္ဗဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း၊ သာသနမ္ပိ စ = သာသနာတော်ကိုလည်းကောင်း၊ လောကဉ္စ = လူအများကိုလည်းကောင်း၊ ဒေဝါ = နတ်တို့သည်၊ သဗ္ဗဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ ရက္ခန္တု = စောင့်ရှောက်စေကုန်သတည်း။ (စာမျက်နှာ ၁၇၈)

မေတ္တာ အာသိသ

၈။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သောသူတို့သည်၊ အတ္တနော = မိမိ၏၊ ပရိဝါရေဟိ = အခြံအရံတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ * = တကွ၊ သုခီ = ချမ်းသာခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊ (သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သောသူတို့သည်၊) သဗ္ဗဟိ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဉာတိဘိ = အဆွေအမျိုးတို့နှင့်၊ သဟ = တကွ၊ အနိယာ = ဆင်းရဲမရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊) သုမနာ = ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

ပရိတ်နာရကျီး

၉။ ရာဇတော ဝါ = မင်းဘေးမှလည်းကောင်း၊ စောရတော ဝါ = ခိုးသူဘေးမှလည်းကောင်း၊ မနဿတော ဝါ = လူဘေးမှလည်းကောင်း၊ အမနဿတော ဝါ = ဘီလူးဘေးမှလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိတော ဝါ = မီးဘေးမှလည်းကောင်း၊ ဥဒကတော ဝါ = ရေဘေးမှလည်းကောင်း၊ ပိသာစတော ဝါ = မြေဘုတ်ဘီလူး

ဘေးမှလည်းကောင်း၊ ခါဏုကတော ဝါ = သစ်ငုတ်ဘေးမှလည်းကောင်း၊ ကဏုကတော ဝါ = ဆူးငြောင့်ဘေးမှလည်းကောင်း၊ နက္ခတ္တတော ဝါ = မကောင်းသော နက္ခတ်ဘေးမှလည်းကောင်း၊ ဇနပဒရောဂတော ဝါ = ဇနပုဒ်၌ဖြစ်သော အဖျားအနာဘေးမှလည်းကောင်း၊ အသဒ္ဓမ္မတော ဝါ = မသူတော်တို့၏ တရားဘေးမှလည်းကောင်း၊ အသန္တိဋ္ဌိတော ဝါ = မှားသောအယူဘေးမှလည်းကောင်း၊ အသပ္ပရိသတော ဝါ = မသူတော်ဘေးမှလည်းကောင်း၊ စက္က ဟတ္ထိ အဿ မိဂ ဂေါဏ ကုက္ကုရ အဟိ ဝိစ္ဆိက မဏိသပ္ပ ဒီပိ အစ္ဆ တရစ္ဆ သူကရ မဟိသ ယက္ခ ရက္ခသာဒီဟိ = ကြမ်းသောဆင်၊ ကြမ်းသောမြင်း၊ (စာမျက်နှာ ၁၇၉) ကြမ်းသောသားကောင်၊ ကြမ်းသောနွား၊ ကြမ်းသောခွေး၊ ကြမ်းသောမြွေ၊ ကြမ်းသောကင်း သန်း၊ ကြမ်းသောမြွေစိမ်း၊ ကြမ်းသောသစ်၊ ကြမ်းသောအောင်း၊ ကြမ်းသောဝက်၊ ကြမ်းသောကျွဲ၊ ကြမ်းသောဘီလူး၊ ကြမ်းသောရေစောင့်ဘီလူး စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ဘေးတို့မှလည်းကောင်း၊ နာနာဘယတော ဝါ = အထူးထူးသော အနာ ဘေးတို့မှလည်းကောင်း၊ နာနာရောဂတော ဝါ = အထူးထူးသော ရောဂါ ဘေးတို့မှလည်းကောင်း၊ နာနာဥပဒ္ဒဝတော ဝါ = အထူးထူးသော ဥပဒ္ဒဝေါ ဘေးတို့မှလည်းကောင်း၊ အာရက္ခံ = အစောင့်အရှောက်ကို၊ ဂဏုန္တု = ယူကုန်လော့။

ပရိတ်ကြီးနိဒါန်း နိဿယ ပြီး၏။

(မင်္ဂလသုတ် အနက် ရှေ့၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီး။)

၂။ ရတနသုတ် အနက်

၂၅။ ပဏိဓာနတော = ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေရင်းတော်၌ ဘုရားဆုတောင်းသည်မှာ၊ ပဠာယ = စ၍၊ တထာဂတဿ = မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဒဿ ပါရမိယော = ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿ ဥပပါရမိယော = ဆယ်ပါးသော ဥပပါရမီတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿ ပရမတ္ထ ပါရမိယော = ဆယ်ပါးသော ပရမတ္ထပါရမီတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣတိ = ဤသို့သော အပြားရှိကုန်သော၊ သမတိသ ပါရမိယော = အမျှသုံးဆယ်သော ပါရမီတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စ မဟာပရိစ္ဆာဂေ = ငါးပါးသော စွန့်ခြင်းကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ လောကတ္ထစရိယံ = လောကသုံးပါး၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ ကျင့်ခြင်း၊ ဉာတတ္ထစရိယံ = ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ ကျင့်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယံ = ဘုရားဖြစ်ခြင်း (စာမျက်နှာ ၁၈၀) အကျိုးငှာကျင့်ခြင်း၊ ဣတိ = ဤသို့၊ တိသော စရိယာယော = သုံးပါးသော အကျင့်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စိမဘဝေ = အဆုံးစွန်သော ဘဝ၌၊ ဂုတ္တဝေါက္ကန္တိံ = အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဇာတိံ = ဖွားမြင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဘိနိက္ခမနံ = မြတ်သော တောထွက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဓာနစရိယံ = ပြင်းစွာသော လုံ့လဖြင့် ကျင့်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဗောဓိပလ္လင်္ဂေ = ဗောဓိပလ္လင်၌၊ မာရဝိဇယံ = မာရငါးပါးကို အောင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပဋိဝေဓံ = သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို

သိတော်မူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မွေစက္ကပ္ပဝတ္ထနံ = မွေစကြာတရားတော်ကို
 ဟောတော်မူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မေ = ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ
 တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣတိ = ဤသို့၊ သဗ္ဗပိ = အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဒ္ဓဂုဏေ =
 ဤဘုရားသခင်၏ ကျေးဇူးတော်တို့ကို၊ အာဝဇ္ဇေတွာ = ဆင်ခြင်၍၊ ဝေသာလိယာ = ဝေသာလီပြည်၏၊ တိသု
 = သုံးထပ်ကုန်သော၊ ပါကာရန္တရေသု = မြို့တံတိုင်းတို့၏ အကြားတို့၌၊ တိယာမရတ္တိံ = ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး၊
 ပရိတ္တံ = အရံအတားကို၊ ကရောန္တော = ပြုသော၊ အာယသ္မာ = ရှည်သော အသက်ရှိသော၊ အာနန္ဒတ္ထရော
 ဝိယ = အာနန္ဒထေရ်ကဲ့သို့၊ ကာရညစိတ္တံ = သနားခြင်းနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ကို၊ ဥပဋ္ဌပေတွာ = ဖြစ်စေဦး၍ -

၂၆-၂၇။ ကောဋိသတဟဿေသု = ကုဋေတစ်သိန်းမျှလောက်ကုန်သော၊ စက္ကဝါဠေသု =
 စကြဝဠာတိုက်တို့၌၊ ဒေဝတာ = နတ်တို့သည်၊ ယဿ = အကြင်ရတနသုတ် ပရိတ်တော်၏၊ အာဏံ =
 အာဏာစက်ကို၊ ပဋိဂ္ဂုဏန္တိ = ခံကုန်၏၊ ဝေသာလိယာ = ဝေသာလီပြည်အမည်ရှိသော၊ ပုရေ = ပြည်၌၊
 ရောဂါမနဿဒ္ဓတ္တိက္ခသမ္ဘူတံ = အနာ၊ ဘီလူး၊ မွတ်သိပ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော၊ တိဝိမံ = သုံးပါးအပြားရှိသော၊
 (စာမျက်နှာ ၁၈၁) ဘယံ = ဘေးကို၊ ယဉ္ဇ - ယံ ဧဝ ပရိတ္တံ = အကြင်ရတနသုတ် ပရိတ်တော်သည်လျှင်၊ ခိပ္ပံ =
 လျင်စွာ၊ အန္တရဓာပေသိ = ကွယ်စေတတ်၏၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုရတနသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟေ =
 သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၂၈။ ဘုမ္မာနိ = မြေ၌တည်ကုန်သော၊ ယာနိ ဘူတာနိ ဝါ = အကြင် ဘုမ္မစိုး၊ ရက္ခစိုး၊
 စာတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အန္တလိက္ခေ = ကောင်းကင်၌၊ (နိဗ္ဗတ္တာနိ =
 ဖြစ်ကုန်သော၊) ယာနိ (ဘူတာနိ) ဝါ = အကြင် ယာမာ စသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣဓ =
 ဤအရပ်၌၊ သမာဂတာနိ = အညီအညွတ်လာကုန်၏၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဘူတာ ဧဝ =
 နတ်တို့သည်သာလျှင်၊ သုမနာ = ဝမ်းမြောက်သော နှလုံးရှိကုန်သည်၊ ဘဝန္တု = ဖြစ်ကုန်လော့၊ အထောပိ =
 ထိုမှတစ်ပါးလည်း၊ ဘာသိတံ = မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ သက္ကစ္စ = ရိုသေစွာ၊
 သုဏန္တု = နာကုန်လော့။

၂၉။ ဘူတာ(နိ) = အို နတ်များတို့၊ (ယသ္မာ = အကြင်ကြောင့်၊ သမာဂတာနိ = အညီအညွတ်
 စည်းဝေးလာကုန်၏၊) တသ္မာ ဟိ - တသ္မာ ဧဝ = ထိုသို့ စည်းဝေးလာကုန်သောကြောင့်သာလျှင်၊ သဗ္ဗေ =
 ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ (တုမေု = သင်တို့သည်၊) နိသာမေထ = နာကုန်လော့၊ မာနသိယာ = လူဖြစ်သော၊ ပဇာယ
 = သတ္တဝါ၌၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းကို၊ ကရောထ = ပြုကုန်လော့၊ ဒိဝါ စ = နေ၌လည်းကောင်း၊ ရတ္တာ စ =
 ည၌လည်းကောင်း၊ ယေ = အကြင်သူတို့သည်၊ (တုမှာကံ = သင်တို့အား၊) ဗလီ = ပူဇော်သက္ကာရကို၊ ဟရန္တိ
 = ဆောင်ကုန်၏၊ တသ္မာ ဟိ - တသ္မာ ဧဝ = ထိုသို့ ဆောင်ကုန်သောကြောင့်သာလျှင်၊ အပ္ပမတ္တာ =
 မလေ့မလျော့ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ နေ = ထိုသူတို့ကို၊ ရက္ခထ = စောင့်ကုန်လော့။ (စာမျက်နှာ ၁၈၂)

၃၀။ ဣဓ ဝါ = ဤလူပြည်၌လည်းကောင်း၊ ဟရံ ဝါ = နဂါးပြည်၊ ဂဠုန်ပြည်၌လည်းကောင်း၊ သဂ္ဂေသု ဝါ =
 နတ်ပြည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ယံ ကိစ္ဆိံ = ခပ်သိမ်းသော၊ ယံ ဝိတ္တံ (ဝါ) = အကြင်သုံးဆောင်အပ်သော
 ဥစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ရတနံ (ဝါ) = အကြင်အလေးအမြတ် သိုထားအပ်သော
 ရတနာသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတံ = မြတ်၏၊ (တံ = ထိုရတနာသည်၊) တထာဂတေန = မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊

သမံ = တူသော ရတနာသည်။ န နော အတ္ထိ = မရှိသည်သာလျှင်ကတည်း။ ဗုဒ္ဓေ - ဗုဒ္ဓဿ = မြတ်စွာဘုရား၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤအရဟံ စသော ကျေးဇူးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၁။ သကျမုနိ = သာကီဝင်မင်းတို့၏ အထွတ်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ သမာဟိတော = တည်ကြည်သော နှလုံးရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ ခယံ = ရာဂ စသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာလည်း ဖြစ်ထသော၊ ဝိရာဂံ = ရာဂ၏ ကင်းရာလည်းဖြစ်ထသော၊ အမတံ = သေခြင်းကင်းထသော၊ ပဏီတံ = မြတ်ထသော၊ ယံ = အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အဇ္ဈဂါ = သိတော်မူ၏။ တေန ဓမ္မေန = ထိုနိဗ္ဗာန်ဖြစ်သော တရားနှင့်၊ သမံ = တူသော၊ ကိစ္ဆိ = တစ်စုံတစ်ခုသော ရတနာသည်။ န အတ္ထိ = မရှိသည်သာလျှင်ကတည်း။ ဓမ္မေ - ဓမ္မဿ = နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သော တရား၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤခယတာ စသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၂။ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော = မြတ်စွာဘုရားသည်။ သုစီ = စင်ကြယ်စွာထသော၊ ယံ သမာဓိံ = အကြင်အရဟတ္တမဂ်နှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကို၊ ပရိဝဏ္ဏယီ = ချီးမွမ်းတော်မူ၏။ အာနန္တရိကံ = မဂ်၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးကို ပေးတတ်၏ဟူ၍၊ (အညံ ကျန်) အာဟု = ဟောတော်မူပြီ၊ တေန သမာဓိနာ = ထိုအရဟတ္တမဂ် သမာဓိနှင့်၊ သမော = တူသော သမာဓိသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ = မရှိ၊ ဓမ္မေ - ဓမ္မဿ = မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိတရား၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤစင်ကြယ်ခြင်း စသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၃။ အဋ္ဌ = ရှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ယေ ပုဂ္ဂလာ = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သတံ = ဘုရားစသော သူတို့သည်၊ ပသတ္တာ = ချီးမွမ်းအပ်ကုန်၏။ (တစ်နည်းကား) အဋ္ဌသတံ = တစ်ရာရှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ယေ ပုဂ္ဂလာ = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ပသတ္တာ = မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမွမ်းအပ်ကုန်၏။ ဧတာနိ = ထိုရှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား၊ စတ္တာရိ ယုဂါနိ = လေးပါးသော အစုံတို့သည်၊ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။ သုဂတဿ = မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကာ = တပည့်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ = ထိုရှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား၊ (တစ်နည်းကား) တေ = ထိုတစ်ရာရှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား၊ ဒက္ခိဏေယျာ = မြတ်သော အလှူကို ခံထိုက်ကုန်၏။ ဧတေသု = ထိုရှစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဒိန္နာနိ = ပေးလှူအပ်သော ဝတ္ထုတို့သည်၊ မဟပ္ပလာနိ = များသော အကျိုးရှိကုန်၏။ သံဃေ - သံဃဿ = သံဃာတော်၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်း (ဧဗျက်နာ ၁၈၄)တော်မူခြင်း စသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၄။ ယေ = အကြင်ရဟန္တာတို့သည်၊ ဂေါတမသာသနမိ = ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌၊ ဒဋ္ဌေန = ပြင်းစွာသော၊ မနသာ = နှလုံးဖြင့်၊ သုပ္ပယုတ္တာ = ကောင်းစွာလုံ့လပြုကုန်သည် ဖြစ်၏။ နိက္ကာမိနော = ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကုန်၏။ တေ = ထိုရဟန္တာတို့သည်၊ အမတံ = နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဝိဂယု = အာရုံပြု၍၊ လဒ္ဓါ = ရသည်ဖြစ်၍၊ မုဓာ = ကိလေသာကင်းကုန်လျက်၊ နိဗ္ဗုတိံ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို၊ ဘုဉ္ဇမာနာ = ခံစားကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ပတ္တိံ = အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တာ = ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။) သံယေ - သံဃဿ = ရဟန္တာဖြစ်သော သံဃာတော်၏၊ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤအရဟတ္တဖလ သမာပတ်ဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏၊ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိံ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၅။ ပထဝိသီတော = မြေ၌ မြုပ်သော၊ ဣန္ဒြိယော = ကျောက်စာတိုင်သည်၊ စတုဗ္ဗိ = အရပ်လေးမျက်နှာမှ လာကုန်သော၊ ဝါတေဟိ = လေတို့သည်၊ အသမ္ပကမ္ပိယော = မတုန်မလှုပ်စေနိုင်သည်၊ သိယာ ယထာ = ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ယော = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အရိယသစ္စာနိ = လေးပါးသော အရိယ သစ္စာတို့ကို၊ အဝေစ္စ = သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် သက်ဝင်၍၊ ပဿတိ = မြင်၏၊ (တံ) သပ္ပရိသံ = ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အရိယသစ္စာတို့ကို မြင်ပြီးသော (စာမျက်နှာ ၁၈၅) သုံးပါးအပြားရှိသော သောတာပန်ဖြစ်သော သူတော်ကောင်းကို၊ တထူပမံ = ထိုကျောက်စာတိုင်နှင့် တူ၏ဟူ၍၊ ဝဒါမိ = ငါဘုရားသခင် ဟောတော်မူ၏၊ သံယေ - သံဃဿ = သုံးပါးသော သောတာပန် သံဃာ၏၊ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤသို့ မတုန်မလှုပ်သော သူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏၊ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိံ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၆။ ဂုတ္တိရပညေန = နက်နဲသော ပညာရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သုဒေသိတာနိ = ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အရိယသစ္စာနိ = လေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့ကို၊ ယေ = အကြင်သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဝိဘာဝယန္တိ = သိကုန်၏၊ တေ = ထိုသတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဘုသံ ပမတ္တာ = ဘာဝနာ၌ အလွန်မေ့လျော့ကုန်သည်၊ ကိဉ္စာပိ ဟောန္တိ = အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (တထာပိ = ထိုသို့ မေ့လျော့ကုန်သော်လည်း၊) တေ = ထိုသတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အဋ္ဌမံ = ရှစ်ကြိမ်မြောက်သော၊ ဘဝံ = ဘဝကို၊ န အာဒိယန္တိ = မယူကုန်၊ သံယေ - သံဃဿ = သတ္တက္ခတ္တုပရမ ဖြစ်သော သောတာပန် သံဃာ၏၊ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤရှစ်ကြိမ်မြောက် ဘဝကို မယူခြင်းတည်းဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏၊ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိံ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၇။ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ (စ) = အတ္တဟူသော မိမိကိုယ် ရှိ၏ဟူသော (စာမျက်နှာ ၁၈၆) အယူလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆိတဉ္စ = ရှစ်ပါးသော ဌာန၌ ယုံမှားခြင်းလည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ = နွား၏ သီတင်းအကျင့်၊ ခွေး၏ သီတင်းအကျင့် စသည်ဖြင့် သံသရာမှ ထွက်မြောက်၏ဟူသော အယူလည်းကောင်း၊ တယော = သုံးပါးကုန်သော၊ ဓမ္မာ = သဘောတရားတို့ကို၊ အဿ = ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒဿနသမ္ပဒါယ = သောတာပတ္တိမဂ်၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့်၊ သဟာဝ = တကွလျှင်၊ ဇဟိတာ = စွန့်အပ်ကုန်သည်၊

အသု ၁၀၉ = ဖြစ်ကုန်၏။ ကိဉ္စိ = တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ယံ = အကြင်မှားသော အယူသည်၊ အတ္ထိ = ရှိ၏။ (တမိ = ထိုမှားသော အယူကိုလည်း၊ ဇဟိတံ = စွန့်အပ်၏။)

၃၈။ (သော သောတာပနော = ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) စတူဟိ = လေးပါးကုန်သော၊ အပါယေဟိ = အပါယ်တို့မှ၊ (စ ကျန်) ဝိပုမုတ္တာ = လွတ်၏။ ဆ = ခြောက်ပါးကုန်သော၊ အဘိဌာနာနိ စ = လွန်စွာသော အကြောင်းတို့ကိုလည်း၊ ကာတုံ = ပြုခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော = မထိုက်၊ သံယေ - သံဃဿ = သုံးပါးသော သောတာပန် ဖြစ်သော သံဃာတော်၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤသုံးပါးသော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ခြင်း အစရှိသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၃၉။ (သော = ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ကာယေန (ဝါ) = ကာယဒွါရဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါစာ (ဝါစာယ ဝါ) = ဝစီဒွါရဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥဒ = ထိုမြို့၊ စေတသာ ဝါ = မနောဒွါရဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါပကံ = မကောင်းသော၊ ကမ္မံ = အမှုကို၊ ကိဉ္စာပိ = အကယ်၍လည်း၊ ကရောတိ = ပြုမိ၏။ သော = ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တဿ = ထိုမကောင်းမှု၏၊ ပဋိစ္စဒါယ = ဖုံးလွှမ်းအံ့သောငှာ၊ အဘဗ္ဗော = မထိုက်ပြီ၊ ဒိဋ္ဌပဒဿ = မဂ်ဖြင့် မြင်အပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ရှိသော သောတာပန်၏။ အဘဗ္ဗတာ = မကောင်းမှုကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းငှာ မထိုက်သော အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ = ဟောတော်မူအပ်၏။ သံယေ - သံဃဿ = သုံးပါးသော သောတာပန် သံဃာ၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤသို့ ပြုပြီးသော မကောင်းမှုကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းငှာ မထိုက်ခြင်းတည်းဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၄၀။ ဂိမှာနမာသေ = နွေလေးလအတွင်း၌၊ ပဌမသ္မိံ ဂိမေ = အစစသော နွေလ၌၊ ဖုဿိတဂ္ဂေ = ပွင့်သော အဖျားရှိသော၊ ဝနပ္ပဂုဓေ = တောအုပ်သည်၊ (သိရိကော)ယထာ = အသရေရှိသကဲ့သို့၊ ပရမံ ဟိတာယ = မြတ်သော လောကုတ္တရာ စီးပွားအလိုငှာ၊ တထူပမံ = ထိုတောအုပ်နှင့်တူသော၊ နိဗ္ဗာနဂါမ် = နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော၊ ဓမ္မဝရံ = ပရိယတ္တိ တရားတော်မြတ်ကို၊ အဒေသယံ = ဟောတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓေ - ဗုဒ္ဓဿ = မြတ်စွာဘုရား၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤဒေသနာဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏီနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၄၁။ ဝရော = မြတ်ထသော၊ ဝရညူ = မြတ်သောတရားကိုလည်း သိတော်မူတတ်ထသော၊ ဝရဒေါ = မြတ်သော လောကုတ္တရာ တရားကိုလည်း ပေးတော်မူတတ်ထသော၊ ဝရဟရော = မြတ်သော(စာမျက်နှာ ၁၈၈)စီးပွားကိုလည်း ဆောင်တော်မူတတ်ထသော၊ အနတ္တရော = လွန်သောသူမရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဓမ္မဝရံ = ပရိယတ္တိ တရားတော်မြတ်ကို၊ အဒေသယံ = ဟောတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓေ - ဗုဒ္ဓဿ = မြတ်စွာဘုရား၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ် ရှေးရှိသည်ဖြစ်၍ ပရိယတ္တိဓမ္မကို ဟောခြင်းတည်းဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန =

ဤသို့ မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊
ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၄၂။ (ယဿ = အကြင်ရဟန္တာတို့သည်၊) အာယတိကေ = လာလတ္တံ့သော၊ ဘဝသ္မိံ = ဘဝ၌၊
ဝိရတ္တစိတ္တာ = တပ်ခြင်းကင်းသော စိတ်ရှိကုန်၏။ (တေသံ = ထိုရဟန္တာတို့အား၊) ပုရာဏံ = ရှေးဖြစ်သော
ကံသည်၊ ခီဏံ = ကုန်ပြီ၊ နဝ သမ္ဘဝံ = ဘဝသစ်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကံသည်၊ နတ္ထိံ = မရှိ၊ ခီဏာပီဇာ =
ကုန်ပြီးသော ကံဟူသော မျိုးစေ့ရှိကုန်ထသော၊ အဝိရုဇ္ဈိဆန္ဒာ = ဘဝသစ်၌ မဖြစ်ပြန်လိုသော ဆန္ဒလည်း
ရှိကုန်ထသော၊ ဓီရာ = ပညာလည်း ရှိကုန်ထသော၊ တေ = ထိုရဟန္တာတို့သည်၊ အယံ ပဒီပေါ =
ဤဆီမီးသည်၊ (နိဗ္ဗာတိ)ယထာ = ငြိမ်းသကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗာယန္တိ = ငြိမ်းကုန်၏။ သံယေ - သံဃဿ =
ရဟန္တာဖြစ်သော သံဃာတော်၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤဘဝသစ်၌ မဖြစ်ပြန်ခြင်း
တည်းဟူသော ရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ - ပဏီတော = မြတ်၏။ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့
မှန်သော စကားကြောင့်၊ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု =
ဖြစ်စေသတည်း။

၄၃။ ဘုမ္မာနိ = မြေ၌တည်ကုန်သော၊ ယာနိ ဘူတာနိ ဝါ (စာမျက်နှာ ၁၈၉) = အကြင် ဘုမ္မစိုး၊
ရုက္ခစိုး၊ စာတုမဟာရာဇံ၊ တာဝတိံသာ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အန္တလိက္ခေ = ကောင်းကင်၌၊ (နိဗ္ဗတ္တာနိ =
ဖြစ်ကုန်သော၊) ယာနိ (ဘူတာနိ ဝါ) = အကြင် ယာမာ စသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣဓ = ဤအရပ်၌၊
သမာဂတာနိ = အညီအညွတ် လာကုန်၏။ (တေ မယံ = ထိုသို့ လာကုန်သော နတ်အပေါင်းဖြစ်ကုန်သော
ငါတို့သည်၊) တထာဂတံ = ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းထသော၊ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ = နတ်၊
လူတို့သည် ပူဇော်အပ်ထသော၊ ဗုဒ္ဓံ = မြတ်စွာဘုရားကို၊ နမဿာမ = ရှိခိုးကုန်၏။ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား၊)
သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၄၄။ ဘုမ္မာနိ = မြေ၌တည်ကုန်သော၊ ယာနိ ဘူတာနိ ဝါ (စာမျက်နှာ ၁၈၉) = အကြင် ဘုမ္မစိုး၊
ရုက္ခစိုး၊ စာတုမဟာရာဇံ၊ တာဝတိံသာ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အန္တလိက္ခေ = ကောင်းကင်၌၊ (နိဗ္ဗတ္တာနိ =
ဖြစ်ကုန်သော၊) ယာနိ (ဘူတာနိ ဝါ) = အကြင် ယာမာ စသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣဓ = ဤအရပ်၌၊
သမာဂတာနိ = အညီအညွတ် လာကုန်၏။ (တေ မယံ = ထိုသို့ လာကုန်သော နတ်အပေါင်းဖြစ်ကုန်သော
ငါတို့သည်၊) တထာဂတံ = ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းထသော၊ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ = နတ်၊
လူတို့သည် ပူဇော်အပ်ထသော၊ ဓမ္မံ = တရားတော်ကို၊ နမဿာမ = ရှိခိုးကုန်၏။ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား၊)
သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၄၅။ ဘုမ္မာနိ = မြေ၌တည်ကုန်သော၊ ယာနိ ဘူတာနိ ဝါ (စာမျက်နှာ ၁၈၉) = အကြင် ဘုမ္မစိုး၊
ရုက္ခစိုး၊ စာတုမဟာရာဇံ၊ တာဝတိံသာ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အန္တလိက္ခေ = ကောင်းကင်၌၊ (နိဗ္ဗတ္တာနိ =
ဖြစ်ကုန်သော၊) ယာနိ (ဘူတာနိ ဝါ) = အကြင် ယာမာ စသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ (စာမျက်နှာ ၁၉၀)ကောင်း၊
ဣဓ = ဤအရပ်၌၊ သမာဂတာနိ = အညီအညွတ် လာကုန်၏။ (တေ မယံ = ထိုသို့ လာကုန်သော
နတ်အပေါင်းဖြစ်ကုန်သော ငါတို့သည်၊) တထာဂတံ = ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းထသော၊
ဒေဝမနုဿပူဇိတံ = နတ်၊ လူတို့သည် ပူဇော်အပ်ထသော၊ သံဃံ = သံဃာတော်ကို၊ နမဿာမ = ရှိခိုးကုန်၏။
(ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား၊) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

ရတနသုတ္တံ = ရတနသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဗ္ဗိတံ = ပြီးပြီ။

၃။ မေတ္တသုတ် အနက်

၄၆။ ယဿ = အကြင်မေတ္တသုတ်၏၊ အာနဘာဝတော = အာနဘောကြောင့်၊ ယက္ခာ = ဘီလူးတို့သည်၊ (ဝါ) ဘုမ္မစိုးနတ်တို့သည်၊ ဘီသနံ = ကြောက်မက်ဖွယ်သော အဆင်းကို၊ နေဝ ဒဿေန္တိ = မပြတ်ကုန်၊ ယဉ္စိ စေဝ = ယံ ဟိ စ ဝေ = အကြင်မေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်၌သာလျှင်၊ ရတ္ထိံ = ညဉ့်လည်းကောင်း၊ ဒိဝံ = နေ့လည်းကောင်း၊ အတန္တိတော = မပျင်းမရိသည်ဖြစ်၍၊ နယုဉ္ဇန္တော = လုံ့လပြုသောသူသည်။

၄၇။ သုခံ = ချမ်းသာစွာ၊ သုပတိ = အိပ်ရ၏၊ သုတ္တော စ = အိပ်ပျော်သော်လည်း၊ ကိဉ္စိ = တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပါပံ = မကောင်းသော အိပ်မက်ကို၊ န ပဿတိ = မမြင်မက်၊ ဝေမာဒိ ဂုဏူပေတံ = ဤသို့ အစရှိသော ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုမေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟေ = အို သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၄၈။ သန္တံ = ငြိမ်သက်စွာသော၊ ယံ (ပဒံ) = အကြင်နိဗ္ဗာန်သည်၊ (အတ္ထိံ = ရှိ၏) တံ ပဒံ = ထိုနိဗ္ဗာန်သို့၊ အဘိသမေစ္စ = အာရုံပြုသော(စာမျက်နှာ ၁၉၁)အားဖြင့် ကပ်၍၊ (ဝါ) လောကီဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍၊ အတ္တကုသလေန = အစီးအပွား၌ လိမ္မာသောသူသည်၊ ကရကီယံ = ပြုအပ်၏၊ သတ္တော (စ) = ပြုခြင်းငှာ တတ်အားသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) ဥဇ္ဇ စ = ဖြောင့်မတ်သည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) သုဟုဇ္ဇ စ = ကောင်းစွာ ဖြောင့်မတ်သည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) သုဝစော စ = ပညာရှိတို့ ဆိုလွယ်သည်လည်း၊ အဿ = ဖြစ်ရာ၏၊ မုဒု (စ) = နူးညံ့သည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) အနတိမာနီ (စ) = မာန်မရှိသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏)။

၄၉။ သန္တုဿကော စ = ရောင့်ရဲလွယ်သည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) သုဘရော စ = မွေးမြူ လွယ်သည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) အပ္ပကိစ္စော စ = နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) သလ္လဟုကဝုတ္တိ (စ) = ပေါ့သော အသက်မွေးခြင်းရှိသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) သန္တိန္ဒိယော စ = ငြိမ် သက်သော ဣန္ဒြေရှိသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) နိပကော စ = ရင့်သော ပညာရှိသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) အပ္ပဂစ္ဆော (စ) = မကြမ်းတမ်းသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏) ကုလေသု = ဒါယကာတို့၌ အနနဂိဒ္ဓေါ (စ) = မမက်မောသည်လည်း၊ (အဿ = ဖြစ်ရာ၏)။

၅၀။ ယေန = အကြင်မကောင်းသောအမှုဖြင့်၊ ဝိညူ = ပညာရှိကုန်သော၊ ပရေ = တစ်ပါးသောသူ တို့သည်၊ ဥပဝဒေယျံ = ကဲ့ရဲ့ကုန်၏၊ ကိဉ္စိ = တစ်စုံတစ်ခုသော၊ (တံ = ထိုပညာရှိတို့သည် ကဲ့ရဲ့အပ်သောအမှု ကို၊ ခုဒ္ဒမ္ပိ = အနည်းငယ်မျှသော်လည်း၊ န စ အာစရေ = မကျင့်ရာ၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သတ္တာ = သတ္တဝါတို့သည်၊ (သဗ္ဗသတ္တာ = ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည်၊) သုခိနော ဝါ = ချမ်းသာခြင်းရှိကုန်သည် လည်းကောင်း၊ ခေမိနော (ဝါ) = ဘေးမရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊ (စာမျက် နှာ ၁၉၂) သုခိတတ္တာ = ချမ်းသာသော ကိုယ်၊ စိတ် ရှိကုန်သည်လည်း၊ ဘဝန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

၅၁။ အနဝသေသာ = အကြွင်းမရှိကုန်သော၊ ယေ ကေစိ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ပါဏဘူတာ (ဝါ) = ထွက်သက် ဝင်သက်ရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ တဿာ ဝါ = ထိတ်လန့်တတ်သော ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခ သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထာဝရာ ဝါ = တည်ကြည်ငြိမ်သက်သော ရဟန္တာ သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒီယာ = ရှည်ကုန်သော၊ ယေ သတ္တာ ဝါ = အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တာ ဝါ = ကြီးသော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမာ (ဝါ) = မတို၊ မရှည်၊ မကြီး၊ မငယ်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ရဿကာ (ဝါ) = တိုသော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဏုကထူလာ ဝါ = ကြုံသောသတ္တဝါ၊ ဆူသောသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။

၅၂။ ဒိဋ္ဌာ = မြင်အပ်ကုန်သော၊ ယေ သတ္တာ ဝါ = အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဒိဋ္ဌာ = မမြင်အပ်ကုန်သော၊ ယေ သတ္တာ ဝါ = အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒူရေ = အဝေး၌၊ ဝသန္တိ = နေကုန်၏၊ (တေ သတ္တာ ဝါ = ထိုသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊) အဝိဒူရေ = မနီးမဝေးသော အရပ်၌၊ (ဝသန္တိ = နေကုန်၏၊ တေ သတ္တာ ဝါ = ထိုသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊) ဘူတာ ဝါ = ဖြစ်ပြီးသော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဝေသီ ဝါ = နောင်ဖြစ်လတ္တံ့သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်းကား) သမ္ဘဝေ = သုက်၌၊ သီဝါ = ကိန်းသော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ = ရှိကုန်၏၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သတ္တာ = သတ္တဝါတို့သည်၊ (သဗ္ဗသတ္တာ = ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည်၊) သုခိတတ္တာ = ချမ်းသာသော ကိုယ်၊ စိတ် ရှိကုန်သည်၊ ဘဝန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။ (စာမျက်နှာ ၁၉၃)

၅၃။ ပရော = သူတစ်ပါးသည်၊ ပရံ = သူတစ်ပါးကို၊ န နိကုဗ္ဗေယ = အမျက်မထွက်ရာ၊ ကတ္တစိ = တစ်စုံတစ်ရာသော အမှု၌၊ နံ = ထိုသူတစ်ပါးကို၊ ဗျာရောသနာ - ဗျာရောသနာယ = ချုပ်ချယ်သော စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိယသညာ = ပဋိယသညာယ = အမျက်ထွက်သော အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိဉ္စိ = တစ်စိုးတစ်စမျှ၊ နာတိမညေယ = မထိမဲ့မြင် မအောက်မေ့ရာ၊ အညမညဿ = အချင်းချင်း၏၊ ဒုက္ခံ = ဆင်းရဲကို၊ န ကုစ္ဆေယျ = အလိုမရှိရာ။

၅၄။ မာတာ = အမိသည်၊ နိယံပုတ္တံ = မိမိကို မှီ၍ဖြစ်သော၊ ဧကပုတ္တံ = တစ်ယောက်တည်းသော သားကို၊ အာယုသာ = အသက်ကြောင့်၊ အနရက္ခေ ယထာ = အဖန်တလဲလဲ စောင့်သကဲ့သို့၊ ဧဝမ္ပိ = ထို့အတူလျှင်၊ သဗ္ဗဘူတေသု = ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၌၊ အပရိမာဏံ = အတိုင်းမသိသော၊ မာနသံ = မေတ္တာစိတ်ကို၊ ဘာဝယေ = ပွားစေရာ၏။

၅၅။ ဥဒ္ဓံ (စ) = အထက်၌လည်းကောင်း၊ အဓော စ = အောက်၌လည်းကောင်း၊ တိရိယဉ္စ = ဖီလာ၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗလောကသ္မိံ = ခပ်သိမ်းသော လောက၌၊ အသမ္မာဓံ = ကျဉ်းမြောင်းခြင်းလည်း မရှိသော၊ အဝေရံ = အတွင်းရန်လည်း မရှိသော၊ အသပတ္တံ = အပရန်လည်း မရှိသော၊ အပရိမာဏံ = အတိုင်းမသိသော၊ မာနသံ = မြတ်နိုးခြင်းတည်းဟူသော၊ မေတ္တဉ္စ = မေတ္တာစိတ်ကိုလည်း၊ ဘာဝယေ = ပွားစေရာ၏။

၅၆။ ယာဝတာ = အကြင်မျှလောက်၊ ဝိတမိဒ္ဓေါ = ကင်းသော ငိုက်မျဉ်းခြင်း ရှိသည်၊ အဿ = ဖြစ်ရာ၏၊ (တာဝတာ = ထိုမျှလောက်၊) တိဋ္ဌံ (ဝါ) = ရပ်လျက်သော်လည်းကောင်း၊ စရံ (ဝါ) = သွားလျက်သော် (စာမျက်နှာ ၁၉၄)လည်းကောင်း၊ နိသိန္နော ဝါ = ထိုင်လျက်သော်လည်းကောင်း၊ သယာနော (ဝါ) = လျောင်းလျက်သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ သတိံ = ထိုမေတ္တာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော သတိကို၊ အဓိဋ္ဌေယျ = အမြဲ ဆောက်

တည်ရာ၏။ ဧတံ (ဝိဟာရံ) = ထိုမေတ္တာစိတ်နှင့် ယှဉ်၍ နေခြင်းကို၊ ဗြဟ္မံ = မြတ်သော၊ ဝိဟာရံ = နေခြင်းဟူ၍၊ ဣဓ = ဤသာသနာတော်၌၊ အာဟု = ဆိုကုန်ပြီ။

၅၇။ ဒိဋ္ဌိဉ္စ = မှားသော အယူသို့လည်း၊ အနုပဂ္ဂမ္မ = မကပ်မူ၍၊ သီလဝါ = သီတင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဒဿနေန = မဂ်ပညာနှင့်၊ သမ္ပန္နော = ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၏။ ကာမေသု = ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့၌၊ ဂေဓံ = တပ်ခြင်းကို၊ ဝိနေယျ = ပယ်ဖျောက်ရာ၏။ (သော = ထိုသူသည်၊) ဣဗ္ဗသေယျံ = အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းသို့၊ ပုန = တစ်ဖန်၊ ဇာတု = အကယ်မလွဲသဖြင့်၊ န ဟိ ဧတံ = မရောက်။

မေတ္တသုတ္တံ = မေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၄။ ခန္ဓသုတ်အနက်

၅၈-၅၉။ သဗ္ဗာသီဝိသဇာတိနံ = ခပ်သိမ်းသော အဆိပ်လျင်သော မြွေလေးပါးတို့၏။ ယောရံ = ပြင်းစွာသော၊ ဝိသံ = အဆိပ်ကို၊ ဒိဗ္ဗမန္တာဂဒံ ဝိယ = နတ်၌ဖြစ်သော ဆေးမန္တာရားကဲ့သို့၊ ယံ = အကြင် ခန္ဓပရိတ်သည်၊ နာသေတိ = ဖျောက်တတ်၏။ သဗ္ဗတ္ထံ = ခပ်သိမ်းသော၊ အာဏာက္ခေတ္တံ = အာဏာခေတ်ဖြစ်သော ကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာ၌၊ သဗ္ဗပါဏိနံ = ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏။ သေသံ = မြွေဆိပ်မှ ကြွင်းသော၊ ပရိဿယဉ္ဇာပိ = ဘေးရန်ကိုလည်း၊ သဗ္ဗဒါ (စာမျက်နှာ ၁၉၅) = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ သဗ္ဗသောပိ = ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်လည်း၊ နိဝါရေတိ = တားမြစ်တတ်၏။ တံ ပရိတ္တံ = ထိုခန္ဓသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟေ = အို သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၆၀။ ဝိရူပက္ခေဟိ = ဝိရူပက္ခ နဂါးမင်းတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဧရာပထေဟိ = ဧရာပထ နဂါးမင်းတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဆဗျာပုတ္တေဟိ = ဆဗျာပုတ္တ နဂါးမင်းတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) မေတ္တံ ကဏှာဂေါတမကေဟိ စ = ကဏှာဂေါတမ နဂါးမင်းတို့နှင့်လည်း၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။)

၆၁။ အပါဒကေဟိ = ခြေမရှိသော သတ္တဝါတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဒွိပါဒကေဟိ = ခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) စတုပ္ပဒေဟိ = ခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဗဟုပ္ပဒေဟိ များသော ခြေရှိသော သတ္တဝါတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ = တကွ၊) မေ = ငါ၏၊ မေတ္တံ = ချစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။)

၆၂။ မံ = ငါ့ကို၊ အပါဒကော = ခြေမရှိသော သတ္တဝါသည်၊ မာ ဟိံသိ = မညှဉ်းဆဲစေသတည်း၊ မံ = ငါ့ကို၊ ဒွိပါဒကော = ခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါသည်၊ မာ ဟိံသိ = မညှဉ်းဆဲစေသတည်း၊ မံ = ငါ့ကို၊

စတုပ္ပဒေါ = ခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါသည်။ မာ ဟိသိ (စာမျက်နှာ ၁၉၆) = မညှဉ်းဆဲစေသတည်း။ မံ = ငိုကို၊ ဗဟုပ္ပဒေါ = များသောခြေရှိသော သတ္တဝါသည်။ မာ ဟိသိ = မညှဉ်းဆဲစေသတည်း။

၆၃။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သတ္တာ = သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ပါဏာ = ထွက်သက် ဝင်သက်ရှိသော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကေဝလာ = အကြွင်းမရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဘူတာ စ = ထင်ရှားဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေ - သဗ္ဗာနိ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဘဒြာနိ = ကောင်းမြတ်သော အမြင်တို့ကို၊ ပဿန္တု = မြင်စေကုန်သတည်း၊ ကဗ္ဗိ = တစ်စိုးတစ်စိမျှ၊ ပါပံ = မကောင်းမှုကို၊ မာ အာဂမာ = မရောက်စေကကုန်သတည်း။

၆၄။ ပုဒ္ဓေါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အပ္ပမာဏော = နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာမရှိ၊ ဓမ္မော = တရားတော်သည်၊ အပ္ပမာဏော = နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာမရှိ၊ သံယော = သံယာတော်သည်၊ အပ္ပမာဏော = နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာမရှိ၊ သရီသပါနိ = ကင်း၊ သန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဟိ = မြွေသည်လည်းကောင်း၊ ဝိစ္ဆိကာ = ကင်းပုစွန်သည်လည်းကောင်း၊ သတပဒီ = ကင်းခြေများသည်လည်းကောင်း၊ ဥဏ္ဏနာဘီ = ပင့်ကူသည်လည်းကောင်း၊ (ပင့်ကူနက်လည်းဟူ) သရဗ္ဗ = တက်တူသည်လည်းကောင်း၊ (အိမ်မြှောင်လည်းဟူ) မူသိကာ = ကြွက်သည်လည်းကောင်း၊ ပမာဏဝန္တာနိ = နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာရှိကုန်၏။

၆၅။ မေ = ငါသည်၊ ရက္ခာ = အစောင့်အရှောက်ကို၊ ကတာ = ပြုအပ်ပြီ၊ မေ = ငါသည်၊ ပရိတ္တံ = အရံအတားကို၊ ကတံ = ပြုအပ်ပြီ၊ ဘူတာနိ = သတ္တဝါတို့သည်၊ ပဋိက္ခမန္တု = ဖဲလေကုန်လော့၊ သော အဟံ = ထိုငါသည်၊ ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရားအား၊ နမော (စာမျက်နှာ ၁၉၇) = ရှိခိုးပါ၏၊ သတ္တန္တံ = ခုနစ်ဆူကုန်သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ = ဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားရှင်တို့အား၊ နမော = ရှိခိုးပါ၏။

ခန္ဓသုတ္တံ = ခန္ဓသုတ်ပရိတ်တော်သည်၊ နိဗ္ဗိတံ = ပြီးပြီ။

၅။ မောရသုတ်အနက်

၆၆-၆၇။ ဗောဓိသမ္ဘာရေ = သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို၊ ပူရေန္တံ = ဖြည့်တော်မူထသော၊ မောရယောနိယံ = ဥဒေါင်း၏ အမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တံ = ဖြစ်ထသော၊ ယေန = အကြင်မောရပရိတ်ဖြင့်၊ သံဝိဟိတာရက္ခံ = စီရင်အပ်သော စောင့်ရှောက်ခြင်းရှိထသော၊ မဟာသတ္တံ = ဘုရားလောင်းကို၊ ဝနေစရာ = တောမုဆိုးတို့သည်၊ စိရသံ = မြင့်ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ ဝါယမန္တာပိ = လုံ့လပြုကုန်သော်လည်း၊ ဂဏိတုံ = ဖမ်းယူအံ့သောငှာ၊ နေဝ သက္ကိသု = မတတ်နိုင်ကုန်၊ “ဗြဟ္မမန္တ”န္တိ = မြတ်သော မန္တရားဟူ၍၊ အက္ခာတံ = ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုမောရသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟော = အို သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၆၈။ စက္ခုမာ = လူတို့၏ မျက်စိလည်း ဖြစ်ထသော၊ ဧကရာဇာ = မြတ်သောမင်းလည်း ဖြစ်ထသော၊ ဟရိဿဝဏ္ဏော = ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းလည်း ရှိထသော၊ ပထဝိပ္ပဘာသော = မြေ၌ထွန်းသော အရောင်လည်း ရှိထသော၊ အယံ = ဤနေမင်းသည်၊ ဥဒေတိ = တက်လတ်၏၊ တံ - တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊

ဟရိဿဝဏ္ဏံ (စာမျက်နှာ ၁၉၈) = ရွှေ၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းလည်း ရှိထသော၊ ပထဝိပ္ပဘာသံ = မြေ၌ ထွန်းသော အရောင်လည်း ရှိထသော၊ တံ = ထိုရှင်နေမင်းကို၊ (အဟံ = ငါသည်၊) နမဿာမိ = ရှိခိုးပါ၏၊ အဇ္ဇ = ယနေ့၊ ဒီဝသံ = တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ တယာ = အရှင်နေမင်းသည်၊ ဂုတ္တာ = စောင့်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဝိဟရေမု = နေရကုန်အံ့။

၆၉။ ဗြာဟ္မဏာ = မကောင်းမှုကိုလည်း အပပြုကုန်ပြီးထသော၊ ယေ = အကြင်မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ သဗ္ဗဓမ္မေ = ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို၊ ဝေဒဂူ = သိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏၊ တေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့ကို၊ မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ (အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) တေ စ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်လည်း၊ မံ = ငါ့ကို၊ ပါလယန္တု = စောင့်ရှောက်စေကုန်သတည်း၊ နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ = သစ္စာလေးပါးကို သိကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ (မေ = ငါ၏၊) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊ ဗောဓိယာ = အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်အား၊ (မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဝိမုတ္တာနံ = ကိလေသာမှ လွတ်ကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ (မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဝိမုတ္တိယာ = အရဟတ္တဖိုလ်အား၊ (မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဣတိ = ဤသို့၊) သော မောရော = ထိုဥဒေါင်းမင်းသည်၊ ဣမံ ပရိတ္တံ = ဤအရံအတားကို၊ ကတွာ = ပြု၍၊ ဒေနာ - ဒေနာယ = အစာရှာအံ့သောငှာ၊ စရတိ = သွား၏။

၇၀။ စက္ခုမာ = လူတို့၏ မျက်စိလည်း ဖြစ်ထသော၊ ဧကရာဇာ = မြတ်သောမင်းလည်း ဖြစ်ထသော၊ ဟရိဿဝဏ္ဏာ = ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းလည်း ရှိထသော၊ ပထဝိပ္ပဘာသော = မြေ၌ထွန်းသော အရောင်လည်း ရှိထသော၊ အယံ = ဤနေမင်းသည်၊ (စာမျက်နှာ ၁၉၉) အပေတိ = ဝင်၏၊ တံ - တသွာ = ထို့ကြောင့်၊ ဟရိဿဝဏ္ဏံ = ရွှေ၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းလည်း ရှိထသော၊ ပထဝိပ္ပဘာသံ = မြေ၌ထွန်းသော အရောင်လည်း ရှိထသော၊ တံ = ထိုရှင်နေမင်းကို၊ (အဟံ = ငါသည်၊) နမဿာမိ = ရှိခိုးပါ၏၊ အဇ္ဇ = ယနေ့၊ ရတ္တိံ = တစ်ညပတ်လုံး၊ တယာ = အရှင်နေမင်းသည်၊ ဂုတ္တာ = စောင့်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဝိဟရေမု = နေရကုန်အံ့။

၇၁။ ဗြာဟ္မဏာ = မကောင်းမှုကိုလည်း အပပြုကုန်ပြီးထသော၊ ယေ = အကြင်မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ သဗ္ဗဓမ္မေ = ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို၊ ဝေဒဂူ = သိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏၊ တေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့ကို၊ မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ (အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) တေ စ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်လည်း၊ မံ = ငါ့ကို၊ ပါလယန္တု = စောင့်ရှောက်စေကုန်သတည်း၊ နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ = သစ္စာလေးပါးကို သိကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ (မေ = ငါ၏၊) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊ ဗောဓိယာ = အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်အား၊ (မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဝိမုတ္တာနံ = ကိလေသာမှ လွတ်ကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ (မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဝိမုတ္တိယာ = အရဟတ္တဖိုလ်အား၊ (မေ = ငါ၏၊ နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊) ဣတိ = ဤသို့၊) သော မောရော = ထိုဥဒေါင်းမင်းသည်၊ ဣမံ ပရိတ္တံ = ဤအရံအတားကို၊ ကတွာ = ပြု၍၊ ဝါသံ = နေခြင်းကို၊ အကပ္ပယိ = ပြု၏။

မောရသုတ္တံ = မောရသုတ်ပရိတ်တော်သည်၊ နိဗ္ဗိတံ = ပြီးပြီ။

၆။ ဝဋ္ဋသုတ်အနက်

၇၂။ ဗောဓိသမ္ဘာရေ = သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်အအုံဖြစ်သော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို၊ ပူရေန္တံ = ဖြည့်တော်မူထသော၊ ဝဋ္ဋဇာတိယံ = ငုံး၏ အမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တံ = ဖြစ်ထသော၊ မဟာသတ္တံ (စာမျက်နှာ ၂၀၀) = ဘုရားလောင်းကို၊ ယဿ - ပရိတ္တဿ = အကြင်ပရိတော်၏၊ တေဇေန = တန်ခိုး အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဒါဝဂ္ဂိ = တောမီးသည်၊ ဝိဝဇ္ဇယံ = ကြည်ဖဲ၏။

၇၃။ သာရိပုတ္တဿ = သာရိပုတ္တရာ အမည်ရှိတော်မူသော၊ ထေရဿ = မထေရ်အား၊ လောကနာထေန = လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဘာသိတံ = ဟောတော်မူအပ်ထသော၊ ကပ္ပဋ္ဌာယံ = ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်ထသော၊ မဟာတေဇံ = ကြီးသော အာနုဘော်ရှိထသော၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုငုံးမင်း ပရိတ်ကို၊ ဟေ = အို သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၇၄။ လောကေ = လောက၌၊ သီလဂုဏော = သီလ၏ ကျေးဇူးသည်လည်းကောင်း၊ သစ္စံ = သစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ သောစေယျ(ဉ္စ) = ကိုယ်နှုတ်နုလုံး စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အနဒ္ဒယာ (စ) = သတ္တဝါတို့အား သနားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ = ရှိ၏၊ တေန သစ္စေန = ထိုသစ္စာစကားဖြင့်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်သော၊ သစ္စကိရိယံ = သစ္စာပြုခြင်းကို၊ ကာဟာမိ = ပြုဖူး၏။

၇၅။ ဓမ္မဗလံ = သစ္စာတရား၏ အစွမ်းကို၊ အာဝဇ္ဇေတွာ = ဆင်ခြင်၍၊ ပုဗ္ဗကေ = ရှေး၌ ဖြစ်တော်မူကုန်ပြီးသော၊ ဇိနေ = မြတ်စွာဘုရားတို့ ကို၊ အဟံ = ငါသည်၊ သရိတွာ = အောက်မေ့၍၊ သစ္စဗလံ = သစ္စာ၏ အစွမ်းကို၊ အဝဿာယ = အမှီပြု၍၊ သစ္စကိရိယံ = သစ္စာပြုခြင်းကို၊ အကာသီ = ပြုဖူး၏။

၇၆။ (ဇာတဝေဒ = အို တောမီး၊) (မေ = ငါ၏၊) ပက္ခာ = အတောင်တို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ အပတနာ = မပျံနိုင်ခဲ့၊ (မေ = ငါ၏၊) (စာမျက်နှာ ၂၀၁) ပါဒါ = ခြေတို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ အဝဉ္ဇနာ = မသွားတတ်နိုင်ခဲ့၊ (မေ = ငါ၏၊) မာတာ ပိတာ စ = အမိအဖတို့သည်လည်း၊ နိက္ခန္တာ = ထွက်သွားခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဇာတဝေဒ = အို တောမီး၊ ပဋိက္ခမ = ဖဲကြည့်လေလော့။

၇၇။ (သာရိပုတ္တ = သာရိပုတ္တရာ၊ ဣတိ = ဤသို့၊ မယံ = ငါးမင်းသည်၊ သစ္စေ = သစ္စာကို၊ ကတေ = ပြုသည်ရှိသော်၊ (သစ္စကတေန = ပြုအပ်သော သစ္စာနှင့်၊) သဟ = တကွ၊ သိခီ = တောမီးသည်၊ ဥဒကံ = ရေသို့၊ ပတွာ = ရောက်၍၊ (ဝဇ္ဇေသိ) ယထာ = ဖဲကြည့်သကဲ့သို့၊ မဟာပဇ္ဇလိတော = ကြီးသော အလှူရှိသော၊ သိခီ = တောမီးသည်၊ သောဠသ ကရိသာနိ = တစ်ဆယ့်ခြောက် မင်း ပယ်စာတို့တိုင်တိုင်၊ ဝဇ္ဇေသိ = ဖဲကြည့်လေ၏၊ (သာရိပုတ္တ = သာရိပုတ္တရာ၊) မေ = ငါ၏၊) သစ္စေန = သစ္စာစကားနှင့်၊ သမော = တူသောတရားသည်၊ နတ္ထိ = မရှိ၊ သော - ပါရမီ = ဤပါရမီသည်ကား၊ မေ = ငါ၏၊ သစ္စပါရမီ = သစ္စပါရမီတည်း။

ဝဋ္ဋသုတ္တံ = ဝဋ္ဋသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၇။ ဇေတ္တသုတ်အနက်

၇၈။ ယဿ = အကြင်ဇေယျသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ အနဿရဏေနာပိ = အောက်မေ့ကာမျှတည်း ဖြင့်လျှင်၊ အန္တလိက္ခေပိ = ကောင်းကင်၌တည်ကုန်လျက်လည်း၊ ပါဏိနော = သတ္တဝါတို့သည်၊ ဘူမိယံ ဝိယ = မြေ၌ကဲ့သို့၊ သဗ္ဗထာ = ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်၊ ပတိဌံ = တည်ရာကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ = ရကုန်၏။

၇၉။ ယက္ခစောရာဒိသမ္ဘဝါ = ဘီလူး၊ သူရိုး စသည်တို့ကြောင့်(စာမျက်နှာ ၂၀၂) ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗပဒ္ဒဝ-
ဇာလမှာ = ခပ်သိမ်းသော ဥပဒ္ဒဝေါ တည်းဟူသော ကွန်ရက်မှ၊ မုတ္တာနံ = လွတ်ကုန်သော သူတို့ကို၊ ဂဏာနာ
= ရေတွက်ခြင်းသည်၊ န စ (အတ္ထိ) = မရှိသလျှင်ကတည်း၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုဇေယျသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟေ =
အို သူတော်ကကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၈၀-၈၁။ (ဘန္တေ ကဿပ = အရှင်မဟာကဿပ၊ ဣဒံ ဇေဝံ = ဤဇေယျသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊) မေ -
မယာ အာနန္တတ္ထေရေန = ငါ အာနန္ဒာမထေရ်သည်၊ ဇဝံ = ဤသို့၊ သုတံ = ကြားလိုက်ရ၏၊ (တစ်နည်းကား)
(ဘန္တေ ကဿပ = အရှင်မဟာကဿပ၊ ဣဒံ ဇေဝံ = ဤဇေယျသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဘဂဝတော = မြတ်စွာ
ဘုရား၏၊ သမ္ပုဒါ = မျက်မှောက်တော်မှာ၊) မေ = ငါ၏၊ သုတံ = ကြားခြင်းသည်ကား၊ ဇဝံ = ဤသို့လျှင်တည်း၊
ဇကံ = တစ်ပါးသော၊ သမယံ = အခါ၌၊ ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သာဝတ္ထိယံ = သာဝတ္ထိပြည်၌၊
အနာထပိဏ္ဍိကဿ = အနာထပိဏ္ဍိကသုဌေး၏၊ အာရာမေ = နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော၊ ဇေတဝနေ =
ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌၊ ဝိဟရတိ = နေတော်မူ၏၊ တတြ ခေါ = ထိုသို့ နေတော်မူသော အခါ၌လျှင်၊ ဘဂဝါ
= မြတ်စွာဘုရားသည်၊ "ဘိက္ခဝေါ"တိ = ရဟန်းတို့ဟူ၍၊ ဘိက္ခု = ရဟန်းတို့ကို၊ အာမန္တေသိ - အာလပတိ =
ခေါ်တော်မူ၏၊ "ဘဒန္တေ"တိ = ဪ အရှင်ဘုရားဟူ၍၊ တေ ဘိက္ခု = ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဘဂဝတော =
မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပစ္စဿောသုံ = ဝန်ခံကုန်၏၊ ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဇတံ = ဤသို့သော စကား
တော်ကို၊ အဝေါစ = မိန့်တော်မူ၏၊ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ ဘူတပုဗ္ဗံ = ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသည်ကား၊ ဒေဝါသုရ-
သင်္ဂါမော = တာဝတိံသာနတ်၊ အသုရာတို့၏ စစ်သည်သည်၊ သမုပဗျူဠော = ကောင်းစွာတက်သည်၊
အဟောသိ = ဖြစ်၏၊ (စာမျက်နှာ ၂၀၃) ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ အထ ခေါ = ထိုအခါ၌၊ ဒေဝါနံ = နတ်တို့၏၊
ဣန္ဒြော = အရှင်ဖြစ်သော၊ သက္ကော = သိကြားမင်းသည်၊ တာဝတိံသေ = တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌နေကုန်
သော၊ ဒေဝေ = နတ်တို့ကို၊ အာမန္တေသိ = ခေါ်တော်မူ၏၊ 'မာရိသာ = ငါနှင့်တူကုန်သော အချင်းနတ်တို့၊
သင်္ဂါမတာနံ = စစ်မြေအရပ်၌ သွားကုန်သော၊ (ဝေါ) ဒေဝါနံ = သင်နတ်တို့အား၊ ဘယံ ဝါ = ကြောက်ခြင်း
သည်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ = ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ လောမဟံသော ဝါ
= ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သစေ = အကယ်၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ = ဖြစ်ငြားအံ့၊ တသ္မိ
သမယေ = ထိုသို့ ဖြစ်သောအခါ၌၊ မမေဝ = ငါ၏သာလျှင်၊ ဇေဝံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကေယျာယ = ကြည့်
ကုန်လော့၊ ဟိ = သင့်စွ၊ မမံ (မမ) = ငါ၏၊ ဇေဝံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ = ကြည့်ကုန်သော၊ ဝေါ =
သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်
တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်း
သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ ဆန္ဒိတတ္ထံ၊ လောမဟံသသည်၊
ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။

၈၂။ မေ = ငါ၏၊ ဇေဝံ = တံခွန်ဖျားကို၊ စေ = အကယ်၍၊ နော ဥလ္လောကေယျာယ = မကြည့်မိကုန်အံ့၊
အထ = ထိုသို့ မကြည့်မိကုန်သည်ရှိသော်၊ ပဇာပတိဿ = ပဇာပတိ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း
၏၊ ဇေဝံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကေယျာယ = ကြည့်ကုန်လော့၊ (စာမျက်နှာ ၂၀၄) ဟိ = သင့်စွ၊

ပဏပတိဿ = ပဏပတိ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ = ကြည့်ကုန်သော၊ ဝေါ = သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသ သည်၊ ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။

၈၃။ ပဏပတိဿ = ပဏပတိ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ စေ = အကယ်၍၊ နော ဥလ္လောကယျာထ = မကြည့်မိကုန်အံ့၊ အထ = ထိုသို့မကြည့်မိကုန်သည်ရှိသော်၊ ဝရုဏဿ = ဝရုဏ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယျာထ = ကြည့်ကုန်လော့၊ ဟိ = သင့်စွ၊ ဝရုဏဿ = ဝရုဏ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ = ကြည့်ကုန်သော၊ ဝေါ = သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသ သည်၊ ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။

၈၄။ ဝရုဏဿ = ဝရုဏ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ စေ = အကယ်၍၊ နော ဥလ္လောကယျာထ = မကြည့်မိကုန်အံ့၊ အထ = ထိုသို့မကြည့်မိကုန်သည်ရှိ(စာမျက်နှာ ၂၀၅) သော်၊ ဤသာနဿ = ဤသာန အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယျာထ = ကြည့်ကုန်လော့၊ ဟိ = သင့်စွ၊ ဤသာနဿ = ဤသာန အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ = ကြည့်ကုန်သော၊ ဝေါ = သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသ သည်၊ ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။ (ဣတိ = ဤသို့၊ သက္ကော = သိကြားမင်းသည်၊ တာဝတိံသေ = တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နေကုန်သော၊ ဒေဝေ = နတ်တို့ကို၊ အာမန္တေသိ = မိန့်တော်မူ၏။)

၈၅။ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ ဝါ ဒေဝါနံ = နတ်တို့၏၊ ဣန္ဒဿ = အရှင်ဖြစ်သော၊ သက္ကဿ = သိကြားမင်း၏၊ တံ ခေါ ပန ဓဇဂ္ဂံ = ထိုတံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ ဝါ = ကြည့်သောနတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ပဏပတိဿ = ပဏပတိ အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ ဝါ = ကြည့်သော နတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ဝရုဏဿ = ဝရုဏအမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ ဝါ = ကြည့်သော နတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ဤသာနဿ = ဤသာန အမည်ရှိသော၊ ဒေဝရာဇဿ = နတ်မင်း၏၊ ဓဇဂ္ဂံ = တံခွန်ဖျားကို၊ ဥလ္လောကယတံ ဝါ = ကြည့်သော နတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) (စာမျက်နှာ ၂၀၆) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသသည်၊ ပဟိယေထာပိ = ပျောက်သည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏၊ နော ပဟိယေထာပိ = မပျောက်သည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏။

၈၆။ တံ = ထိုပျောက်ခြင်း မပျောက်ခြင်းသည်။ ကိဿ ဟေတု = အဘယ်ကြောင့်နည်း? (ဟိ ကျန်) ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ ဒေဝိနံ = နတ်တို့၏၊ ဣန္ဒြော = အရှင်ဖြစ်သော၊ သက္ကော = သိကြားမင်းသည်၊ အဝီတရာဂေါ = မကင်းသော ရာဂရှိ၏၊ အဝီတဒေါသော = မကင်းသော ဒေါသရှိ၏၊ အဝီတမောဟော = မကင်းသော မောဟရှိ၏၊ ဘီရု = ကြောက်တတ်၏၊ ဆွမ္ဘိ = ကိုယ်ခက်တရော ရှိတတ်၏၊ ဥတြာသီ = လန့်တတ်၏၊ ပလာယီ = ပြေးတတ်၏၊ (ဣတိ ကျန်)

၈၇။ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ အဟဉ္စ = ငါသည်ကား၊ ခေါ = အကယ်မလွဲသဖြင့်၊ ဧဝံ = ဤသို့၊ ဝဒိမိ = ဟော၏၊ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ အရညဂတာနံ ဝါ = တော၌မူလည်း နေကုန်ထသော၊ ရုက္ခမူလဂတာနံ ဝါ = သစ်ပင်ရင်း၌မူလည်း နေကုန်ထသော၊ သုညာဂါရဂတာနံ ဝါ = ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌မူလည်း နေကုန်ထသော၊ တုမှာကံ = သင်တို့အား၊ ဘယံ ဝါ = ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ လောမဟံသော ဝါ = ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သစေ = အကယ်၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ = ဖြစ်တုံအံ့၊ တသ္မိံ သမယေ = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထံ၊ လောကမံသ ဖြစ်သောအခါ၌၊ မမေဝ - မမံ ဧဝံ = ငါဘုရား၏ ဂုဏ်ကိုသာလျှင်၊ အနုဿရေယျာထ = အောက်မေ့ကုန်လော့။

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉ ပါး အနက်

၈၈။ “သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်မူသောကြောင့်လည်း၊ (ဝါ) ကိလေသာ(စာမျက်နှာ ၂၀၇)ရန်သူတို့ကို သတ်တော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊ (ဝါ) သံသရာစက်၏ အကန့်အကွက်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊ (ဝါ) ပစ္စည်းလေးပါး စသော ပူဇော်အထူးကို ခုတ်တော်မူထိုက်သောကြောင့်လည်း၊ (ဝါ) ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ မကောင်းမှုကို ပြုတော်မမူသောကြောင့်လည်း၊ အရဟံ = အရဟ မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ ကောင်းစွာ သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလို သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ = သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ စရဏ တစ်ဆယ့်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်လည်း၊) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော = ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊) သုဂတော = သုဂတ မည်တော်မူ၏၊ (တစ်နည်းကား) ဣတိပိ = ဤသို့ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊ သုဂတော = သုဂတမည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ ကာမလောက၊ ရူပလောက၊ အရူပလောက (တစ်နည်းကား) သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောက၊ ဩကာသလောက ဟူသော လောကသုံးပါးကို သိတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊) လောကဝိဒူ = လောကဝိဒူ မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ အတုမရှိသော တရားတော်ဖြင့် ဆုံးမတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊) (စာမျက်နှာ ၂၀၈) အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ = အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ မည်တော်မူ၏၊ (တစ်နည်းကား) (သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ လွန်သော

သူမရှိသောကြောင့်လည်း၊ အနတ္တရော = အနတ္တရ မည်တော်မူ၏။ ဣတိပိ = ဤသို့ ဆုံးမတော်မူအပ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊) ပုရိသဒမ္မသာရထိ = ပုရိသဒမ္မသာရထိ မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ နတ်၊လူတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော ကြောင့်လည်း၊) သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ = သတ္တာ ဒေဝမနုဿာန မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊) ဗုဒ္ဓေါ = ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။ (တစ်နည်းကား) ဣတိပိ = ဤသို့ နတ်၊လူတို့ကို သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း၊ ဗုဒ္ဓေါ = ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။

(သော ဘဂဝါ = ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ = ဤသို့ ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီဟူသော ဘုန်းရှိတော်မူသောကြောင့်လည်း၊) ဘဂဝါ = ဘဂဝါ မည်တော်မူ၏။”

ဣတိ = ဤသို့၊ (မမေဝ = ငါဘုရား၏ ဂုဏ်ကိုသာလျှင်၊ အနုဿရေယျာထ = အောက်မေ့ကုန်လော့။)

၈၉။ ဟိ = သင့်စွ၊ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ မမံ (မမ) = ငါဘုရား၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရတံ = အောက်မေ့ကုန်သော၊ ဝေါ = သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရောရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) (စာမျက်နှာ ၂၀၆) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထို (စာမျက်နှာ ၂၀၉)ဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထံ၊ လောမဟံသ သည်၊ ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။

၉၀။ မံ = ငါဘုရား၏ ဂုဏ်ကို၊ စေ = အကယ်၍၊ နော အနုဿရေယျာထ = မအောက်မေ့မိကုန်အံ့၊ အထ = ထိုသို့ မအောက်မေ့မိကုန်သည်ရှိသော်၊ ဓမ္မံ = ငါဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရေယျာထ = အောက်မေ့ကုန်လော့။

တရားဂုဏ်တော် ၆ ပါး အနက်

၉၁။ “ဘဂဝတာ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သွာက္ခာတော = ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မော = တရားတော်သည်၊ သန္နိဋ္ဌိကော = မျက်မှောက်၌ အကျိုးကို ပေးတတ်၏၊ အကာလိကော = အခါမလင့် အကျိုးကို ပေးတတ်၏၊ ဧဟိပဿိကော = လာလှည့် ရှုလှည့်ဟူသော စကားကို ဆိုထိုက်၏၊ ဩပနေယျိကော = နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်ခြင်းကို ထိုက်၏၊ ပစ္စတ္တံ - ပဋိအတ္တံ = အသီးအသီး မိမိ မိမိတို့၌၊ ဝိညူဟိ = မဂ္ဂဋ္ဌာန် လေးယောက် ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်ဖြစ်သော ပညာရှိတို့သည်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော = သိအပ် ခံစားအပ်၏။”ဣတိ = ဤသို့၊ (ဓမ္မံ = တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရေယျာထ = အောက်မေ့ကုန်လော့။)

၉၂။ ဟိ = သင့်စွ၊ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ ဓမ္မံ = တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရတံ = အောက်မေ့ကုန်သော၊ ဝေါ = သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရောရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီး

မွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ (စာမျက်နှာ ၂၁၀) ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသသည်၊ ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။

၉၃။ စေ = အကယ်၍၊ ဓမ္မံ = တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ နော အနုဿရေယျာထ = မအောက်မေ့ မိကုန်အံ့၊ အထ = ထိုသို့ မအောက်မေ့မိကုန်သည်ရှိသော်၊ သံဃံ = ငါတပည့်သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရေယျာထ = အောက်မေ့ကုန်လော့။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉ ပါး အနက်

၉၄။ “ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကသံဃော = တပည့်သားဖြစ်သော သံဃာသည်၊ သုပ္ပဋိပန္နော = ကောင်းစွာကျင့်တတ်၏၊ ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကသံဃော = တပည့်သားဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ဥပုပ္ပဋိပန္နော = ဖြောင့်ဖြောင့်ကျင့်တတ်၏၊ ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကသံဃော = တပည့်သားဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ဉာယပ္ပဋိပန္နော = အသင့်အားဖြင့် ကျင့်တတ်၏၊ ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကသံဃော = တပည့်သားဖြစ်သော သံဃာသည်၊ သာမိစိပ္ပဋိပန္နော = အရှိအသေပြုခြင်းကို ခံထိုက်အောင် ကျင့်တတ်၏၊ စတ္တာရိ = လေးပါးကုန်သော၊ ယဒိဒံ - ယာနိ ပုရိသယုဂါနိ = အကြင်ယောက်ျားမြတ် အစုံတို့သည်၊ (သန္တိ = ရှိကုန်၏၊) (တေ) ပုရိသပုဂ္ဂလာ = ထိုလေးပါး အစုံဖြစ်သော ယောက်ျားတို့သည်၊ အဋ္ဌ = ရှစ်ယောက်တို့တည်း၊ ဘဂဝတော = မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဒေသ - ဒေသော သာဝကသံဃော = ထိုတပည့်ဖြစ်သော သံဃာတော်သည်ကား၊ အာဟုနေယျော = ဆောင်၍ ပူဇော်ခြင်းကို ခံထိုက်၏၊ ပါဟုနေယျော = ဧည့်သည်တို့အား ရည်၍ ထားသော ပစ္စည်းအထူးဖြင့် ပူဇော်ခြင်းကို ခံထိုက်၏၊ ဒက္ခိဏေယျော = မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်၏၊ အဉ္စလိကရကီယော (စာမျက်နှာ ၂၁၁) = လက်အုပ်ချီးခြင်းကို ခံထိုက်၏၊ လောကဿ = လူအများ၏၊ အနတ္တရံ = အတုမရှိသော၊ ပုညက္ခေတ္တံ = ကောင်းမှု၏ စိုက်ပျိုးရာ လယ်မြေကောင်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။” ဣတိ = ဤသို့၊ (သံဃံ = သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရေယျာထ = အောက်မေ့ကုန်လော့။)

၉၅။ ဟိ = သင့်စွ၊ ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ သံဃံ = သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရတံ = အောက်မေ့ကုန်သော၊ ဝေါ = သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင်ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆွမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော ဝါ = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ = ဖြစ်တုံအံ့၊ သော = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသသည်၊ ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။

၉၆။ တံ = ထိုဘယ၊ ဆွမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသ ပျောက်ခြင်းသည်၊ ကိဿ ဟေတု = အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊? (ဟိ ကျန်) ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ တထာဂတော = ဝိပဿီ အစရှိသော ရှေးဘုရားတို့၏ လာခြင်းကဲ့သို့ ကောင်းသော လာခြင်းရှိသော သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်၊ အရဟံ = ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းငှာ မထိုက်၊ သမ္မောသမ္မုဒ္ဓေါ = ကောင်းစွာ ကိုယ်တိုင် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိတော်မူတတ်၏၊ ဝီတရာဂေါ = ကင်းသော ရာဂရှိ၏၊ ဝီတဒေါသော = ကင်းသော ဒေါသရှိ၏၊ ဝီတမောဟော = ကင်းသော မောဟရှိ၏၊ အဘီရံ = မကြောက်တတ်၊ အဆုမ္ဘိ = ကိုယ်ခက်တရော် မရှိတတ်၊ အနုဋ္ဌာသိ = မလန့်တတ်၊ အပလာယီ = မပြေးတတ်၊ ဣတိ-တသ္မာ = ထို့ကြောင့်၊ (ပဟိယိဿတိ = ပျောက်လတ္တံ့သတည်း။)

၉၇။ ဘဝဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကုဒ် = ဤသို့သော စကားကို၊ အဝေါစ = မိန့်တော်မူ၏။ သုဂတော = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကုဒ် (စာမျက်နှာ ၂၁၂) = ဤသို့သော စကားကို၊ ဝတ္ထာန = မိန့်ဦး၍၊ အထ = ထိုနောက်မှ၊ အပရံ = တစ်ပါးသော၊ ဧတံ = ဤသို့သော စကားကို၊ သတ္တာ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ = မိန့်တော်မူ၏။

၉၈။ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့၊ အရညေ (ဝါ) = တော၌လည်းကောင်း၊ ရုက္ခမူလေ ဝါ = သစ်ပင်ရင်း၌လည်းကောင်း၊ သုညာဂါရေ ဝါ = ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌လည်းကောင်း၊ သမ္ပန္နံ = မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿရေယ = အောက်မေ့ကုန်လော့၊ တုမှာကံ = သင်တို့၏၊ ဘယံ = ကြောက်ခြင်းသည်၊ နော သိယာ = မဖြစ်ရာ။

၉၉။ လောကဇေဋ္ဌံ = လူတို့၏ အကြီးဖြစ်ထသော၊ နရာသဘံ = လူတို့ထက်လည်း မြတ်ထသော၊ ဗုဒ္ဓံ = မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကို၊ စေ = အကယ်၍၊ နော သရေယျာယ = မအောက်မေ့မိကုန်အံ့၊ အထ = ထိုသို့ မအောက်မေ့မိကုန်သည်ရှိသော်၊ နိယျာနိကံ = သံသရာမှ ထုတ်၍ ဆောင်သွားတတ်ထသော၊ သုဒေသိတံ = ကောင်းစွာ ဟောအပ်ထသော၊ ဓမ္မံ = တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ သရေယျာယ = အောက်မေ့ကုန်လော့။

၁၀၀။ နိယျာနိကံ = သံသရာမှ ထုတ်၍ ဆောင်သွားတတ်ထသော၊ (ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ ဆောင်တတ်သောလည်း ပေး။) သုဒေသိတံ = ကောင်းစွာ ဟောအပ်ထသော၊ ဓမ္မံ = တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ စေ = အကယ်၍၊ နော သရေယျာယ = အောက်မေ့မိကုန်အံ့၊ အထ = ထိုသို့ မအောက်မေ့မိကုန်သည်ရှိသော်၊ အနတ္တရံ = အတုမရှိသော၊ ပုညက္ခတ္တံ = ကောင်းမှု၏ ပွားရာ လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်ထသော၊ သံဃံ = သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကို၊ သရေယျာယ = အောက်မေ့ကုန်လော့။

၁၀၁။ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့၊ ဧဝံ = ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓ(ဉ္စ) = ငါဘုရား၏ ဂုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မ(ဉ္စ) = တရား(စာမျက်နှာ ၂၁၃)တော်၏ ဂုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံဃဉ္စ = သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ သရန္တာနံ = အောက်မေ့ကုန်သော သင်တို့အား၊ ယံ ဘယံ ဝါ = အကြင် ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ဆုမ္ဘိတတ္ထံ ဝါ = အကြင်ကိုယ်ခက်တရော်ရှိသော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယော) လောမဟံသော (ဝါ) = အကြင် ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိံ = ရှိ၏) သော = ထိုဘယ၊ ဆုမ္ဘိတတ္ထ၊ လောမဟံသသည်၊ န ဟေဿတိ = မဖြစ်လတ္တံ့သတည်း။

ဇေဂ္ဂသုတ္တံ = ဇေဂ္ဂသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၈။ အာဇာနည်ယသုတ် အနက်

၁၀၂-၁၀၃။ နာထဿ = မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဓုဿမ္မတေ = ကောင်းမှုဟူ၍ သမုတ်အပ်သော၊ သာသနေ = သာသနာတော်၌၊ အပ္ပသန္နေဟိ = မကြည်ညိုကုန်ထသော၊ စက္ကောဟိ = ကြမ်းကြုတ်ကုန်ထသော၊ သဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ ကိပ္ပိသကာရိဘိ = ကြမ်းကြုတ်သော အမှုကို ပြုတတ်ကုန်ထသော၊ အမနုဿေဟိ = ဘီလူးတို့သည်၊ စတဿန္တံ = လေးပါးကုန်သော၊ ပရိသာနံ = ပရိသတ်တို့ကို၊ အဟိံသာယ စ = မညှဉ်းဆဲစိမ့်သောငှာလည်းကောင်း၊ ဂုတ္တိယာ (စ) = စောင့်စိမ့်သောငှာလည်းကောင်း၊ မဟာဝီရော = ကြီး

မြတ်သော လုံ့လရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ယံ (ပရိတ္တံ) = အကြင်အာဇာနည်ယသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဒေသေသိ = ဟောတော်မူပြီ၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုအာဇာနည်ယသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟေ = သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။ (စာမျက်နှာ ၂၁၄)

၁၀၄။ စက္ခုမန္တဿ = စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ သိရိမတော = ဘုန်းကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ဝိပဿိဿ စ = ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားအားလည်း၊ (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊ သဗ္ဗဘူတာနကမ္ပိနော = ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို သနားတော်မူတတ်သော၊ သိခိဿပိ စ = သိခီ မြတ်စွာဘုရားအားလည်း၊ (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၀၅။ နာတကဿ = မကောင်းမှုကို ဆေးပြီးထသော၊ တပဿိနော = ခြိုးခြံသော အကျင့်ကိုလည်း ကျင့်တတ်ထသော၊ ဝေဿဘုဿ စ = ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားအားလည်း၊ (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊ မာရသေနာ ပမဒ္ဓိနော = မာရစစ်သည်ကို နှိမ်နင်းတတ်သော၊ ကကုသန္ဓဿ = ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားအားလည်း၊ (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၀၆။ ဗြာဟ္မဏဿ = မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးထသော၊ ဝုသီမတော = ငါးပါးသော ဝသီဘော်နှင့် ပြည့်စုံထသော၊ (ဝါ) သုံးပြီးသော မဂ်ဟူသော သီတင်းလည်း ရှိထသော၊ ကောဏကဝနဿ = ကောဏကဝံ မြတ်စွာဘုရားအားလည်း၊ (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း၊ သဗ္ဗမိ = အလုံးစုံသော အရာ၌၊ (ဝါ) ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာမှ၊ ဝိပုပ္ပတ္တဿ = ကင်းလွတ်တော်မူပြီးသော၊ ကဿပဿ စ = ကဿပ မြတ်စွာဘုရားအားလည်း၊ (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၀၇။ ယော = အကြင်ဂေါတမ ဘုရားသခင်သည်၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနုဒနံ = အလုံးစုံသော ဆင်းရဲခြင်းကို ပယ်ဖျောက်တော်မူတတ်သော၊ (စာမျက်နှာ ၂၁၅) ဣမံ ဓမ္မံ = ဤတရားကို၊ ဒေသေသိ = ဟောတော်မူ၏၊ အင်္ဂီရသဿ = ကိုယ်မှထွက်သော အရောင်ရှိထသော၊ သိရိမတော = ဘုန်းကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ သကျပုတ္တဿ = သာကီဝင်မင်းသားဖြစ်တော်မူထသော၊ (တဿ = ထိုဂေါတမ ဘုရားသခင်အား၊) (မေ = ငါ၏။) နမော = ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၀၈။ လောကေ = လောက၌၊ နိဗ္ဗုတာ = ငြိမ်းလေကုန်ပြီးထသော၊ ယေ စာပိ (နော) = အကြင် မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ ယထာဘူတံ = ဟုတ်မှန်သောအလျောက်၊ ဝိပဿိသုံ = မြင်ကုန်ပြီ၊ တေ နော = ထို မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ အပိသုဏ္ဍာ = ချောပစ်သော စကားကို မဆိုကုန်၊ အထ = ထိုမှတစ်ပါး၊ မဟန္တာ = မြတ်ကုန်၏၊ ဝိတသာရဒါ = ကင်းသော ကြောက်ရွံ့ခြင်း ရှိကုန်၏။

၁၀၉။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ = ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ မဟန္တံ = မြတ်စွာထသော၊ ဝိတသာရဒံ = ကင်းသော ကြောက်ရွံ့ခြင်းရှိထသော၊ ဒေဝနဿာနံ = နတ်၊ လူတို့၏၊ ဟိတံ = အစီးအပွားလည်း ဖြစ်ထသော၊ ဂေါတမံ = ဂေါတမအမျိုးလည်း ဖြစ်ထသော၊ ယံ - (ပုဒ္ဓံ) = အကြင်မြတ်စွာဘုရားကို၊ နမဿန္တိ = ရှိခိုးကုန်၏။

၁၁၀။ ဧတေ စ = ထိုဝိပဿီ အစရှိသော မြတ်စွာဘုရား ခုနစ်ဆူတို့သည်လည်းကောင်း၊ အညေ = တစ်ပါးကုန်သော၊ အနေကသတသောဋီယော = ကုဋေအရာမက များကုန်သော သမ္ပုဒ္ဓါ စ = မြတ်စွာဘုရား

တို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ = မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ သမသမာ = ပစ္စေဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့နှင့် မတူကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘုရားချင်းသာ တူကုန်၏။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ = မြတ်စွာ ဘုရားတို့သည်၊ မဟိဒ္ဓိကာ = ကြီးသောတန်ခိုး(စာမျက်နှာ ၂၁၆)ရှိကုန်၏။

၁၁၁။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ (ဗုဒ္ဓါ = မြတ်စွာဘုရားတို့သည်) ဒသဗလူပေတာ = ဆယ်ပါးသော ဌာနာဌာန အစရှိသော အားနှင့်ပြည့်စုံကုန်၏။ ဝေသာရဇ္ဇဟိ = ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့နှင့်၊ ဥပါဂတာ = ပြည့်စုံ ကုန်၏။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဧတေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ အာသဘံ = ပုရိသဥသဘာ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော၊ ဌာနံ = အရာဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို၊ ပဋိဇာနန္တိ = ဝန်ခံကုန်၏။

၁၁၂။ ဧတေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ ပရိသာသု = ပရိသတ်တို့၌၊ ဝိသာရဒါ = ရဲရင့်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ သီဟနာဒံ = ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ ရဲရင့်သော စကားကို၊ နဒန္တိ = ဆိုကုန်၏။ လောကေ = လောက၌၊ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ = သူတစ်ပါးတို့ မလည်စေနိုင်သော၊ ပြာဟ္မစက္ကံ = မြတ်သော ဓမ္မစကြာတရားတော် ကို၊ ပဝတ္တန္တိ = လည်စေကုန်၏။ (ဟောကုန်၏ ဟုလိုသည်။)

၁၁၃။ နာယကာ = လူသုံးပါးတို့၏ ခရီးညွှန်ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အဋ္ဌာရသဟိ = တစ် ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မဟိ = ဘုရား၏ ကျေးဇူးတရားတို့နှင့်၊ ဥပေတာ = ပြည့်စုံကုန်၏။ ဗာတ္တိသ လက္ခဏူပေတာ = သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီးနှင့်လည်း ပြည့်စုံကုန်၏။ အသီတာနုပျဉ္ဇနာဓရာ = ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ကိုလည်း ဆောင်ကုန်၏။

၁၁၄။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ တေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ ပျာမပ္ပဘာယ = တစ်လံမျှ လောက်သော ကိုယ်တော်၏ အရောင်ဖြင့်၊ သုပ္ပဘာ = ကောင်းစွာထွန်းပကုန်၏။ မုနိကုဉ္ဇရာ = ရဟန်းတော်တို့ ထက်လည်း မြတ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဧတေ ဗုဒ္ဓါ (စာမျက်နှာ ၂၁၇) = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့ သည်၊ သဗ္ဗညုနော = ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို သိတတ်ကုန်၏။ ဒီကာသဝါ = ကုန်ပြီးသော အာသဝေါ ရှိ ကုန်၏။ ဇိနာ = မာရ်ငါးပါးကို အောင်ကုန်၏။

၁၁၅။ မဟာပဘာ = များသောကိုယ်တော်အရောင်လည်း ရှိကုန်၏။ မဟာတေဇာ = ကြီးသော တန်ခိုး လည်း ရှိကုန်၏။ မဟာပညာ = ကြီးသော ပညာလည်း ရှိကုန်၏။ မဟာဗ္ဗလော = ကြီးသော ခွန်အားလည်း ရှိကုန်၏။ မဟာကာရုဏိကာ = များသော ကရုဏာလည်း ရှိကုန်၏။ ဓိရာ = လုံ့လလည်း ရှိကုန်၏။ သဗ္ဗေသာနံ = ခပ်သိမ်းကုန်သော သတ္တဝါတို့၏၊ သုခါဝဟာ = ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်ကုန်၏။

၁၁၆။ (သဗ္ဗေသံ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့၏၊ ဒီပါ (စ) = ကျွန်းလည်း မည်ကုန်၏။ နာထာ (စ) = ကိုးကွယ်ရာလည်း မည်ကုန်၏။ ပတိဋ္ဌာ စ = တည်ရာလည်း မည်ကုန်၏။ တာကာ (စ) = စောင့် ရှောက်ရာလည်း မည်ကုန်၏။ လေကာ စ = ပုန်းကွယ်ရာလည်း မည်ကုန်၏။ ဂတီ (စ) = လားရာလည်း မည် ကုန်၏။ ဗန္ဓူ (စ) = အဆွေလည်း မည်ကုန်၏။ မဟေဿာသာ (စ) = မြတ်သော လေးသမားလည်း မည်ကုန် ၏။ သရကာ စ = အောက်မေ့ရာလည်း မည်ကုန်၏။ ဟိတေသိနော (စ) = စီးပွားကိုလည်း ရှာကြံလေ့ရှိကုန်၏။

၁၁၇။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဧတေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ သဒေဝကဿ = နတ်နှင့် တကွသော၊ လောကဿ = လူ၏၊ ပရာယကာ = လဲလျောင်းရာလည်း မည်ကုန်၏။ အဟံ = ငါသည်၊

ပုရိသုတ္တမေ = ယောက်ျားတကာတို့ထက် မြတ်ကုန်သော၊ တေသံ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့၏၊ ပါဒေ = ခြေတော်တို့ကို၊ သိရသာ = ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ဝန္တာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၁၈။ ဧတေ တထာဂတေ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့ကို၊ သယနေ (စာမျက်နှာ ၂၁၈) = အိပ်သော အခါ၌လည်းကောင်း၊ အာသနေ = ထိုင်သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဌာနေ = ရပ်သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဂမနေ စာပိ = သွားသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ ဝစသာ (စေဝ) = ဝစီဒွါရဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနသာ စေဝ = မနောဒွါရဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝန္တာမိ = ရှိခိုးပါ၏။

၁၁၉။ သန္တိကရာ = ငြိမ်းခြင်းကိုလည်း ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ = မြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ တုဝံ = သင့်ကို၊ သဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ သုခေန = ချမ်းသာသဖြင့်၊ ရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း၊ တေဟိ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်၊ ရက္ခိတော = စောင့်အပ်သော၊ တွံ = သင်သည်၊ သန္တော (စ) = ငြိမ်သက်သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဘယေဟိ = ခပ်သိမ်းသော ဘေးတို့မှ၊ မုတ္တော စ = ကင်းလွတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဘဝါဟိ = ဖြစ်စေသတည်း။)

၁၂၀။ တုဝံ = သင်သည်၊ သဗ္ဗရောဂါ ဝိနီမုတ္တော (စ) = ခပ်သိမ်းသော အနာမှ ကင်းလွတ်သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗသန္တာပဝဇ္ဇိတော (စ) = ခပ်သိမ်းသော ပူပန်ခြင်းမှ ကင်းသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဝေရံ = ခပ်သိမ်းသောရန်ကို၊ အတိတ္တန္တော = လွန်နိုင်သည်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗုတော စ = ငြိမ်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝ - ဘဝါဟိ = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၂၁။ တေသံ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့၏၊ သီလေန (စ) = သီလဖြင့်လည်းကောင်း၊ သစ္စေန (စ) = သစ္စာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခန္တိမေတ္တာဗလေန စ = သည်းခံခြင်း၊ မေတ္တာဟူသော အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တေပိ = ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၁၉)

၁၂၂။ ပုရတ္ထိမသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ = အရှေ့မျက်နှာအဖို့၌၊ မဟိဒ္ဓိကာ = ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော၊ ဘူတာ = ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ တေပိ = ထိုဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၂၃။ ဒက္ခိဏသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ = တောင်မျက်နှာအဖို့၌၊ မဟိဒ္ဓိကာ = ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော၊ ဒေဝါ = ကုမ္ဘာဏ်နတ်တို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ တေပိ = ထိုကုမ္ဘာဏ်နတ်တို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၂၄။ ပစ္ဆိမသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ = အနောက်မျက်နှာအဖို့၌၊ မဟိဒ္ဓိကာ = ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော၊ နာဂါ = နဂါးတို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ တေပိ = ထိုနဂါးတို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၂၅။ ဥတ္တရသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ = မြောက်မျက်နှာအဖို့၊ မဟိဒ္ဓိကာ = ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော၊ ယက္ခာ = ဘီလူးနတ်တို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ တေပိ = ထိုဘီလူးတို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၂၆။ ပုရတ္ထိမေန = အရှေ့မျက်နှာအရပ်၌၊ တေရဋ္ဌော = ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့ကို အစိုးရသော တေရဋ္ဌ နတ်မင်းလည်းကောင်း၊ ဒက္ခိဏေန = တောင်မျက်နှာအရပ်၌၊ ဝိရုဋ္ဌကော = ကမ္ဘာ့နတ်တို့ကို အစိုးရသော ဝိရုဋ္ဌက နတ်မင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမေန = အနောက်(စာမျက်နှာ ၂၂၀)မျက်နှာအရပ်၌၊ ဝိရူပက္ခော = နဂါးတို့ကို အစိုးရသော ဝိရူပက္ခ နတ်မင်းလည်းကောင်း၊ ဥတ္တရံ ဒိသံ = မြောက်မျက်နှာအရပ်၌၊ ကုဝေရော = ဘီလူးတို့ကို အစိုးရသော ကုဝေရ နတ်မင်းလည်းကောင်း။

၁၂၇။ လောကပါလာ = လူတို့ကို စောင့်တတ်ကုန်သော၊ ယသသ္မိနော = အမြဲအရံများကုန်ထသော၊ စတ္တာရော = လေးယောက်ကုန်သော၊ ဧတေ မဟာရာဇာ = ထိုနတ်မင်းကြီးတို့သည်၊ (ဝသန္တိ = နေကုန်၏၊) တေပိ = ထိုနတ်မင်းကြီးတို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၂၈။ အာကာသဋ္ဌာ = ကောင်းကင်၌ တည်ကုန်သော၊ (ဒေဝါ) စ = နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘူမဋ္ဌာ = မြေ၌တည်ကုန်သော၊ ဒေဝါ (စ) = နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နာဂါ (စ) = နဂါးတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟိဒ္ဓိကာ = ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်၏၊ တေပိ = ထိုနတ်၊ နဂါးတို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၂၉။ ဣဒ္ဓိမန္တော စ = တန်ခိုးကြီးသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ ဒေဝါ (စ) = အကြင်နတ်တို့သည်လည်း၊ ဣဓ သာသနေ = ဤသာသနာတော်၌၊ ဝသန္တာ = နေကုန်၏၊ တေပိ = ထိုနတ်တို့သည်လည်း၊ အရောဂေန (စ) = အနာမရှိသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခေန စ = ချမ်းသာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေု = ငါတို့ကို၊ အနရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။

၁၃၀။ သဗ္ဗိတိယော = ခပ်သိမ်းသော ဥပဒ္ဒဝေတို့သည်၊ ဝိဝဇ္ဇန္တု = ကင်းစေကုန်သတည်း၊ သောကော = စိုးရိမ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ရောဂေါ = အနာသည်လည်းကောင်း၊ ဝိနဿတု = ပျောက်စေ (စာမျက်နှာ ၂၂၁)သတည်း၊ တေ = သင့်အား၊ အန္တရာယာ = အန္တရာယ်တို့သည်၊ မာ ဘဝန္တု = မဖြစ်စေကုန် သတည်း၊ သုခီ = ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊ ဒိယာယုကော = ရှည်သောအသက်ရှိသည်၊ ဘဝ = ဖြစ် စေသတည်း။

၁၃၁။ အဘိဝါဒနသီလိဿ = ရတနာသုံးပါးအား ရှိသေစွာ ရှိခိုးသော အလေ့ရှိထသော၊ နိစ္စံ = အမြဲလျှင်၊ ဝုဗ္ဗပစာယိနော = ကြီးသောသူကို ရှိသေသော အလေ့ရှိထသော၊ (ပုဂ္ဂလဿ = ပုဂ္ဂိုလ်အား၊) အာယု = အသက်သည်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏော = အဆင်းသည်လည်းကောင်း၊ သုခံ = ချမ်းသာသည်လည်းကောင်း၊ ဗလံ = ခွန်အားသည်လည်းကောင်း၊ စတ္တာရော = လေးပါးကုန်သော၊ ဓမ္မာ = ကျေးဇူးတို့သည်၊ ဝမုန္တိ = ပွားကုန်၏။

အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ္တံ = အာဇ္ဇာနာဠိယသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဗ္ဗိတံ = ပြီးပြီ။

၉။ အင်္ဂုလိမာလသုတ်အနက်

၁၃၂။ ယံ ပရိတ္တံ = အကြင်အင်္ဂုလိမာလသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဘဏန္တဿ = ရွတ်သော ထေရ်၏၊ နိသိန္နဋ္ဌာနဓောဝနံ = နေရာအရပ်ကို ဆေးသော၊ ဥဒကမ္ပိ = ရေမျှသည်လည်း၊ သဗ္ဗံ = ခပ်သိမ်းသော၊ ပရိဿယံ = ဘေးရန်ကို၊ ဝိနာသေတိ ဧဝံ = ပျောက်စေသလျှင်ကတည်း။

၁၃၃။ ယံ = အကြင်အင်္ဂုလိမာလသုတ်သည်၊ သောတ္ထိနာ = ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဂ္ဃုဝုဋ္ဌာနဉ္စ = ကိုဝန်ဖွားခြင်းကိုလည်း၊ တင်္ခကော = ထိုခဏ၌၊ သာဓေတိ = ပြီးစေတတ်၏၊ အင်္ဂုလိမာလဿ = အင်္ဂုလိမာလ အမည်ရှိသော၊ ထေရဿ = မထေရ်အား၊ လောကနာထေန = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဘာသိတံ = ဟောတော်မူအပ်သော၊ ကပ္ပဋ္ဌာယိ (စာမျက်နှာ ၂၂၂) = တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်သော၊ မဟာတေဇံ = ကြီးသော တန်ခိုးလည်း ရှိသော၊ တံ ပရိတ္တံ = ထိုအင်္ဂုလိမာလသုတ် ပရိတ်တော်ကို၊ ဟေ = အို သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၁၃၄။ ဘဂိနိ = နှမ၊ အဟံ = ငါသည်၊ ယတော = အကြင်အခါမှ၊ (ပဋ္ဌာယ = စ၍၊) အရိယာယ = မြတ်သော၊ ဇာတိယာ = အဖြစ်ဖြင့်၊ ဇာတော = ဖြစ်၏၊ (တတော = ထိုအခါမှစ၍၊) သမ္ဘိစ္စ = သေစေလိုသော စေတနာရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပါဏံ = အသက်ရှိသော သတ္တဝါကို၊ ဇီဝိတာ = အသက်မှ၊ ဝေါရောပေတာ (ဣတိ) = ချဖူး၏ဟူ၍၊ နာဘိဇာနာမိ = ငါမသိ၊ တေန သစ္စန = ထိုသို့ မှန်သော စကားဖြင့်၊ တေ = သင့်အား၊ သောတ္ထိ = ချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊ ဂ္ဃဿ = ဝမ်း၌ရှိသော သတ္တဝါအား၊ သောတ္ထိ = ချမ်းသာခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။)

အင်္ဂုလိမာလသုတ္တံ = အင်္ဂုလိမာလသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဗ္ဗိတံ = ပြီးပြီ။

၁၀။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ်အနက်

၁၃၅။ သံသာရေ = သံသရာ၌၊ သံသရန္တာနံ = ကျင်လည်ကုန်သောသူတို့၏၊ သဗ္ဗဒုက္ခဝိနာသနေ = ခပ်သိမ်းသော ဆင်းရဲကို ဖျောက်တတ်ကုန်သော၊ မာရသေနာပမဒ္ဒနေ = ကိလေသာဟူသော မာရ်စစ်သည်ကို နှိပ်စက်တတ်ကုန်သော၊ သတ္တ = ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ = အရဟတ္တမဂ်၏ အင်္ဂါဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မေ (စ ကျန်) = အကြင်တရားတို့ကို၊ ဗုဒ္ဓိတွာ = သိ၍သာလျှင် သတ္တာ = သတ္တဝါတို့သည်၊ (စာမျက်နှာ ၂၂၃) တိဘဝါ = သုံးပါးသော ဘဝမှ၊ မုတ္တကာ = ကင်းလွတ်ကုန်၏၊ ဥတ္တမာ = မြတ်ကုန်၏၊ အဇာတိ = ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မရှိသော၊ အဇရံ = အိုခြင်း မရှိသော၊ အဗျာဓိ = နာခြင်း မရှိသော၊ နိဗ္ဗယံ = ဘေးလည်း မရှိသော၊ အမတံ = သေခြင်းမရှိသောနိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂတာ = ရောက်ကုန်၏၊ ဧဝမာဒိဂုဏူပေတံ = ဤသို့ အစရှိသော ကျေးဇူးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော၊ အနေကဂုဏသင်္ဂဟံ = များသော ကျေးဇူးတို့ကိုလည်း တကွယူရာ ဖြစ်သော၊ ဩသဓဉ္စ = ဆေးလည်း ဖြစ်သော၊ မန္တ(ဉ္စ) = မန္တရားလည်း ဖြစ်သော၊ ဣမံ ဗောဇ္ဈင်္ဂဉ္စ = ဤဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ် ပရိတ်တော်ကိုလည်း၊ ဟေ = အို သူတော်ကောင်းတို့၊ (မယံ = ငါတို့သည်၊) ဘဏာမ = ရွတ်ကြကုန်အံ့။

၁၃၈-၉-၄၀။ သတိသင်္ခါတော = သတိဟူ၍ ဆိုအပ်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ (စ) = သမ္မောဇ္ဈင်လည်းကောင်း၊ တထာ = ထိုမြို့၊ ဓမ္မာနံ ဝိစယော = ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်လည်းကောင်း၊ ဝိရိယ(ဉ္စ) = ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်လည်းကောင်း၊ ပီတိ (စ) = ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်လည်းကောင်း၊ ပဿဒ္ဓိ (စ) = ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်လည်းကောင်း၊ တထာ = ထိုမြို့၊ အပရေ = တစ်ပါးကုန်သော၊ သမာဓုပေက္ခာ = သမာဓိ၊ ဥပေက္ခာဖြစ်ကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ စ = သမ္မောဇ္ဈင်တို့လည်းကောင်း၊ သတ္တေ = ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ တေ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ = ထိုသမ္မောဇ္ဈင်တို့ကို၊ သဗ္ဗဒဿိနာ = ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို မြင်တော်မူတတ်သော၊ မုနိနာ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သမ္မာ = ကောင်းသော အပြားအားဖြင့်၊ အက္ခာတာ = ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏၊ ဘာဝိတာ = ပွားစေအပ်ကုန်၏၊ ဗဟုလီကတာ = အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ကုန်၏၊ အဘိညာယ = ရှေ့ရှုသိအပ်သော တရားတို့ကို သိခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနယ စ = ကိလေသာငြိမ်းခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဗောဓိယာ (စ) = အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် အကျိုးငှာ (စာမျက်နှာ ၂၂၄)လည်းကောင်း၊ သံဝတ္ထန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ထိုသို့ မှန်သောစကားကို ဆိုသဖြင့်၊ သဗ္ဗဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ တေ = သင်၏၊ သောတ္ထိ = စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၄၁။ ဧကသ္မိံ = တစ်ပါးသော၊ သမယေ = အခါ၌၊ နာထော = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာနဉ္စ = မောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကဿပ(ဉ္စ) = ကဿပမထေရ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂိလာနေ = နာကုန်သော၊ ဒုက္ခိတေ = ဆင်းရဲကုန်သော၊ (တေ = ထိုမထေရ်တို့ကို၊) ဒိသ္မာ = မြင်၍၊ သတ္တ = ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ = ဗောဇ္ဈင်တို့ကို၊ ဒေသယိ = ဟောတော်မူပြီ။

၁၄၂။ တေ စ = ထိုမထေရ်တို့သည်လည်း၊ တံ = ထိုဟောတော်မူသော ဗောဇ္ဈင်တရားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိတာ = အလွန်နှစ်လို၍၊ တင်္ခဏေ = ထိုခဏ၌၊ ရောဂါ = အနာမှ၊ မုစ္ဆိသု = လွတ်ကုန်၏၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ထိုသို့ မှန်သောစကားကို ဆိုသဖြင့်၊ သဗ္ဗဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ တေ = သင်၏၊ သောတ္ထိ = စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၄၃-၄။ ဧကဒါ = တစ်ပါးသောအခါ၌၊ ဓမ္မရာဇာပိ = တရားမင်းဘုရားသည်လည်း၊ ဂေလညေန = အနာသည်၊ အဘိပိဋိတော = လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ စုန္ဒတ္ထေရေန = စုန္ဒမထေရ်ကို၊ တံယေဝ = ထိုဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါး တရားကိုသာလျှင်၊ သာဒရံ = ရိုသေခြင်းနှင့်တကွ၊ ဘဏာပေတွာန = ဟောစေလတ်၍၊ သမ္မောဒိတွာန = နှစ်လိုတော်မူ၍၊ ဌာနသော = ဟောသောခဏ၌၊ တမာ အာဗာဓာ = ထိုအနာမှ၊ ဝုဠာသိ = ထတော်မူ၏၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ထိုသို့ မှန်သောစကားကို ဆိုသဖြင့်၊ သဗ္ဗဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ တေ = သင်၏၊ သောတ္ထိ = စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၂၅)

၁၄၅။ တိဏ္ဍန္တမ္ပိ = သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဟေသီနံ = မဟာကဿပမထေရ် မောဂ္ဂလာန် မထေရ် မြတ်စွာဘုရားတို့အား၊ တေ အာဗာဓာ စ = ထိုအနာတို့သည်လည်း၊ ပဟိနာ = ပျောက်ကုန်၏၊ မဂ္ဂဟတာ ကိလေသာဝ = မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကဲ့သို့၊ အနပ္ပတ္တိဓမ္မတံ = တစ်ဖန် မဖြစ်ကောင်းသော သဘောသို့၊ ပတ္တာ (ဧဝ) = ရောက်ကုန်သည်သာတည်း၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ထိုသို့ မှန်သောစကားကို ဆိုသဖြင့်၊ သဗ္ဗဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ တေ = သင်၏၊ သောတ္ထိ = စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ္တံ = ဗောဇ္ဈင်သုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

၁၁။ ပုဗ္ဗဏှသုတ်အနက်

၁၄၆။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တ(ဉ္စ) = အကြင်မကောင်းသော နိမိတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) အဝမင်္ဂလဉ္စ = အကြင်မကောင်းသော အမင်္ဂလာသည်လည်းကောင်း၊ သကုဏဿ = ငှက်၏၊ အမနာပေါ = မနှစ်လိုဖွယ်သော၊ ယော သဒ္ဓေါ စ = အကြင်အသံသည်လည်းကောင်း၊ (ယော) ပါပဂ္ဂဟော (စ) = အကြင်မကောင်းသော ဂြိုဟ်သည်လည်းကောင်း၊ အကန္တံ = မနှစ်လိုဖွယ်သော၊ (ယံ) ဒုဿုပိန(ဉ္စ) = အကြင်မကောင်းသော အိပ်မက်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊ ဧတေ ဒုန္နိမိတ္တာဒယော = ထိုမကောင်းသော နိမိတ် အစရှိသည်တို့သည်၊) ပုဒ္ဓါနဘာဝေန = မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ ဝိနသံ = ပျက်စီးခြင်းသို့ ဇန္တု = ရောက်စေကုန်သတည်း။

၁၄၇။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တ(ဉ္စ) = အကြင်မကောင်းသော နိမိတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) အဝမင်္ဂလဉ္စ = အကြင်မကောင်းသော အမင်္ဂလာသည်(စာမျက်နှာ ၂၂၆)လည်းကောင်း၊ သကုဏဿ = ငှက်၏၊ အမနာပေါ = မနှစ်လိုဖွယ်သော၊ ယော သဒ္ဓေါ စ = အကြင်အသံသည်လည်းကောင်း၊ (ယော) ပါပဂ္ဂဟော (စ) = အကြင်မကောင်းသော ဂြိုဟ်သည်လည်းကောင်း၊ အကန္တံ = မနှစ်လိုဖွယ်သော၊ (ယံ) ဒုဿုပိန(ဉ္စ) = အကြင်မကောင်းသော အိပ်မက်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊ ဧတေ ဒုန္နိမိတ္တာဒယော = ထိုမကောင်းသော နိမိတ် အစရှိသည်တို့သည်၊) ဓမ္မာနဘာဝေန = တရားတော်၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ ဝိနသံ = ပျက်စီးခြင်းသို့ ဇန္တု = ရောက်စေကုန်သတည်း။

၁၄၈။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တ(ဉ္စ) = အကြင်မကောင်းသော နိမိတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) အဝမင်္ဂလဉ္စ = အကြင်မကောင်းသော အမင်္ဂလာသည်လည်းကောင်း၊ သကုဏဿ = ငှက်၏၊ အမနာပေါ = မနှစ်လိုဖွယ်သော၊ ယော သဒ္ဓေါ စ = အကြင်အသံသည်လည်းကောင်း၊ (ယော) ပါပဂ္ဂဟော (စ) = အကြင်မကောင်းသော ဂြိုဟ်သည်လည်းကောင်း၊ အကန္တံ = မနှစ်လိုဖွယ်သော၊ (ယံ) ဒုဿုပိန(ဉ္စ) = အကြင်မကောင်းသော အိပ်မက်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊ ဧတေ ဒုန္နိမိတ္တာဒယော = ထိုမကောင်းသော နိမိတ် အစရှိသည်တို့သည်၊) သံဃာနဘာဝေန = သံဃာတော်၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ ဝိနသံ = ပျက်စီးခြင်းသို့ ဇန္တု = ရောက်စေကုန်သတည်း။

၁၄၉။ ဒုက္ခပ္ပတ္တာ = ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ (သဗ္ဗေပိ = အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပါဏိနော = သတ္တဝါတို့သည်၊) နိဒ္ဒါက္ခာ စ = ဆင်းရဲ မရှိကုန်သည်လည်း၊ (ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊) ဘယပ္ပတ္တာ = ဘေးသို့ ရောက်ကုန်သော၊ (သဗ္ဗေပိ = အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပါဏိနော = သတ္တဝါတို့သည်၊) နိဗ္ဗယာ စ = ဘေးမရှိကုန်သည်လည်း၊ (ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊) သောကပ္ပတ္တာ = စိုးရိမ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေပိ = အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပါဏိနော (စာမျက်နှာ ၂၂၇) = သတ္တဝါတို့သည်၊ နိဿောကာ စ = စိုးရိမ်ခြင်း မရှိကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

နတ်များကို ပြန်ပို့ရန်

၁၅၀။ ဧတ္တာဝတာ စ = ဤမျှလောက်သော သဒ္ဓါအစဉ်၊ အနက်အစဉ်ဖြင့်၊ အမေဟိ = ငါတို့သည်၊ သမ္ဘတံ = ဆည်းပူးအပ်သော၊ ပုညသမ္ပဒံ = ကောင်းမှု၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဒေဝါ =

နတ်တို့သည်၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိယာ = ခပ်သိမ်းသော စည်းစိမ်၏ ပြီးခြင်းငှာ၊ အနုမောဒန္တ = ဝမ်းမြောက်စေကုန်သတည်း။

၁၅၁။ သဒ္ဓါယ = ယုံကြည်သဖြင့်၊ ဒါနံ = အလှူကို၊ ဒဒန္တ = ပေးစေကုန်သတည်း၊ သဗ္ဗဒါ = ခပ်သိမ်းသောအခါ၌၊ သီလံ = သီတင်းသီလကို၊ ရက္ခန္တ = စောင့်စေကုန်သတည်း၊ ဘာဝနာဘိရတာ = ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း၌ အလွန်မွေ့လျော်ကုန်သည်၊ ဟောန္တ = ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊ အာဂတာ = တရားနာအံ့သောငှာလာကုန်သော၊ ဒေဝတာ = နတ်တို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တ = ပြန်သွားကြကုန်လော့။

၁၅၂။ ဗလပ္ပတ္တာ = အားဆယ်ပါးသို့ ရောက်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ(နဉ္စ) = မြတ်စွာဘုရားတို့၏လည်းကောင်း၊ ပစ္စေကာနဉ္စ = ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏လည်းကောင်း၊ အရဟန္တာနဉ္စ = ရဟန္တာတို့၏လည်းကောင်း၊ ယံ ဗလံ = အကြင်ဉာဏဗလသည်၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊ တဿ ဉာဏဗလဿ = ထိုဉာဏဗလ၏) တေဇေန = တန်ခိုးဖြင့်၊ သဗ္ဗသော = ထက်ဝန်းကျင်သော အရပ်မှ၊ ရက္ခံ = အစောင့်အရှောက်ကို၊ ဗန္ဓာမိ = ဖွဲ့ပါ၏။

၁၅၃။ ကုဓ ဝါ = ဤလူ့ပြည်၌လည်းကောင်း၊ ဟုရံ ဝါ = နဂါးပြည် ဂဠုန်ပြည်၌လည်းကောင်း၊ သဂ္ဂေသု ဝါ = နတ်ပြည်တို့၌(စာမျက်နှာ ၂၂၈)လည်းကောင်း၊ ယံကိစ္ဆိ = အမှတ်မရှိသော၊ ဝိတ္တံ = နှစ်သက် အပ်သော၊ ပဏီတံ = တောင့်တအပ်သော၊ ယံ ရတနံ = အကြင်ရတနာသည်၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊ တံ ရတနံ = ထိုရတနာသည်) တထာဂတေန = မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊ သမံ = တူသော ရတနာသည်၊ န နော အတ္ထိ = မရှိသည်သာလျှင်ကတည်း၊ ဗုဒ္ဓေ - ဗုဒ္ဓဿ = မြတ်စွာဘုရား၏၊ ကုဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤရတနာ၏အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ- ပဏီတော = မြတ်၏၊ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့သော သစ္စာကြောင့်၊ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၅၄။ ကုဓ ဝါ = ဤလူ့ပြည်၌လည်းကောင်း၊ ဟုရံ ဝါ = နဂါးပြည် ဂဠုန်ပြည်၌လည်းကောင်း၊ သဂ္ဂေသု ဝါ = နတ်ပြည်တို့၌(စာမျက်နှာ ၂၂၈)လည်းကောင်း၊ ယံကိစ္ဆိ = အမှတ်မရှိသော၊ ဝိတ္တံ = နှစ်သက် အပ်သော၊ ပဏီတံ = တောင့်တအပ်သော၊ ယံ ရတနံ = အကြင်ရတနာသည်၊ (အတ္ထိ = ရှိ၏၊ တံ ရတနံ = ထိုရတနာသည်) တထာဂတေန = မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊ သမံ = တူသော ရတနာသည်၊ န နော အတ္ထိ = မရှိသည်သာလျှင်ကတည်း၊ ဓမ္မေ - ဓမ္မဿ = တရားတော်၏၊ ကုဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတနဘာဝေါ = ဤရတနာ၏အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ- ပဏီတော = မြတ်၏၊ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့သော သစ္စာကြောင့်၊ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၅၅။ ကုဓ ဝါ = ဤလူ့ပြည်၌လည်းကောင်း၊ ဟုရံ ဝါ = နဂါးပြည် ဂဠုန်ပြည်၌လည်းကောင်း၊ သဂ္ဂေသု ဝါ = နတ်ပြည်တို့၌(စာမျက်နှာ ၂၂၈)လည်းကောင်း၊ ယံကိစ္ဆိ = အမှတ်မရှိသော၊ ဝိတ္တံ = နှစ်သက် အပ်သော၊ ပဏီတံ = တောင့်တအပ်သော၊ ယံ ရတနံ = အကြင်ရတနာသည်၊ (စာမျက်နှာ ၂၂၉) (အတ္ထိ = ရှိ ၏၊ တံ ရတနံ = ထိုရတနာသည်) တထာဂတေန = မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊ သမံ = တူသော ရတနာသည်၊ န နော အတ္ထိ = မရှိသည်သာလျှင်ကတည်း၊ သံဃေ - သံဃဿ = သံဃာတော်၏၊ ကုဒမ္ပိ ရတနံ - အယမ္ပိ ရတန ဘာဝေါ = ဤရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ပဏီတံ- ပဏီတော = မြတ်၏၊ ဧတေန သစ္စေန = ဤသို့သော သစ္စာကြောင့်၊ (ပါဏိနံ = သတ္တဝါတို့အား) သုဝတ္ထိ = ကောင်းသော စီးပွားချမ်းသာသည်၊ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၅၆။ (တေ = သင့်အား၊) သဗ္ဗမင်္ဂလံ = ခပ်သိမ်းသော မင်္ဂလာသည်။ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။ သဗ္ဗဒေဝတာ = ခပ်သိမ်းသော နတ်တို့သည်။ (တံ = သင့်ကို၊) ရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနဘာဝေန = ခပ်သိမ်းသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ တေ = သင့်အား၊ သုခီ = ချမ်းသာခြင်းတို့သည်။ ဘဝန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

၁၅၇။ (တေ = သင့်အား၊) သဗ္ဗမင်္ဂလံ = ခပ်သိမ်းသော မင်္ဂလာသည်။ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။ သဗ္ဗဒေဝတာ = ခပ်သိမ်းသော နတ်တို့သည်။ (တံ = သင့်ကို၊) ရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။ သဗ္ဗဓမ္မာနဘာဝေန = ခပ်သိမ်းသော တရားတော်တို့၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ တေ = သင့်အား၊ သုခီ = ချမ်းသာခြင်းတို့သည်။ ဘဝန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

၁၅၈။ (တေ = သင့်အား၊) သဗ္ဗမင်္ဂလံ = ခပ်သိမ်းသော မင်္ဂလာသည်။ ဘဝတု = ဖြစ်စေသတည်း။ သဗ္ဗဒေဝတာ = ခပ်သိမ်းသော နတ်တို့သည်။ (တံ = သင့်ကို၊) ရက္ခန္တု = စောင့်စေကုန်သတည်း။ သဗ္ဗသံဃာနဘာဝေန = ခပ်သိမ်းသော သံဃာတော်တို့၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ သဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ တေ = သင့်အား၊ သုခီ = ချမ်းသာခြင်းတို့သည်။ (စာမျက်နှာ ၂၃၀) ဘဝန္တု = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

၁၅၉။ မဟာကာရုဏိကော = မြတ်သော ကရုဏာနှင့် ယှဉ်ထသော၊ (တစ်နည်းကား) များသော ကရုဏာနှင့် ယှဉ်ထသော၊ နာထော = မြတ်စွာဘုရားသည်။ သဗ္ဗပါဏိနံ = ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏၊ ဟိတာယ = အစီးအပွားအလို့ငှာ၊ သဗ္ဗာ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ပါရမီ = ဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့ကို၊ ပူရေတွာ = ဖြည့်တော်မူ၍၊ ဥတ္တမံ = မြတ်စွာသော၊ သမ္မောဓိံ = အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့၊ ပတ္တော = ရောက်တော်မူပြီး၊ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇန = ထိုသို့ မှန်သောစကားကို ဆိုခြင်းကြောင့်၊ တေ = သင်၏၊ သောတ္ထိ = စီးပွားချမ်းသာသည်။ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။

၁၆၀။ သကျာနံ = သာကီဝင်မင်းတို့၏၊ နန္ဒိဝဗ္ဗနော = နှစ်လိုခြင်းကို ပွားစေတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဗောဓိယာ = ဗောဓိပင်၏၊ မူလေ = အရင်း၌၊ ဇယန္တော (ယထာ) = မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူလေသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ = ထို့အတူလည်းကောင်း၊ ဇယော = အောင်ခြင်းသည်။ ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။ ဇယမင်္ဂလေ = အောင်အပ်သော မင်္ဂလာ၌၊ (တဝ = သင့်အား) ဇယဿု = အောင်စေသတည်း။

၁၆၁။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ = ခပ်သိမ်းသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏၊ အဘိသေကေ = ဗုဒ္ဓါဘိသေကမင်္ဂလာကို ခံယူရာ ဖြစ်ထသော၊ ပုထုဝိပုက္ခလေ = မြေပြင်၌ အထူးတင့်တယ်ထသော၊ သီသေ = မြေပြင်၏ ဦးထိပ်လည်း ဖြစ်ထသော၊ အပရာဇိတပလ္လင်္ဂေ = မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်သော ပလ္လင်တော်၌၊ အဂ္ဂပ္ပတ္တော = လူသုံးပါးထက် မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ကျေးဇူးသို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပမောဒတိ = ဝမ်းမြောက်တော်မူ၏။ (စာမျက်နှာ ၂၃၁)

၁၆၂။ (ဧဝံ = ဤအတူလည်းကောင်း၊ တဝ = သင့်အား၊) သုနက္ခတ္တံ = ကောင်းသော နက္ခတ်သည်။ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) သုမင်္ဂလံ = ကောင်းသော မင်္ဂလာသည်။ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) သုပ္ပဘာတံ = ကောင်းသော မိုးသောက်ခြင်းသည်။ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) သုဟုဋ္ဌိတံ = ကောင်းစွာ စီးပွားခြင်းသည်။ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) သုခကော (စ) = ကောင်းသော ခဏသည်လည်း၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊) သုမုဟုတ္တော စ = ကောင်းသော မုဟုတ်သည်လည်း၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း၊)

ဗြဟ္မစာရိသု = မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သော သူတော်ကောင်းတို့အား၊ သုယိဋ္ဌံ = ကောင်းစွာ ပူဇော်ခြင်း
သည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။)

၁၆၃။ ပဒက္ခိကံ = မြတ်သော၊ ကာယကမ္မံ = ကာယကံသည်လည်းကောင်း၊ ပဒက္ခိကံ = မြတ်သော၊
ဝါစကမ္မံ = ဝစီကံသည်လည်းကောင်း၊ ပဒက္ခိကံ = မြတ်သော၊ မနောကမ္မံ = မနောကံသည်လည်းကောင်း၊
(ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။) ပဒက္ခိကော = မြတ်သော ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၌၊ တေ = သင်၏၊ ပဏီမိ
= ဆောက်တည်ခြင်းသည်၊ (ဟောတု = ဖြစ်စေသတည်း။)

၁၆၄။ (တေ = ထိုခပ်သိမ်းကုန်သော လူ၊ နတ်တို့သည်။) ပဒက္ခိကာနိ = မြတ်သောအမှုတို့ကို၊
ကတ္တန = ပြု၍၊ ပဒက္ခိကော = မြတ်ကုန်သော၊ အတ္ထေ = အကျိုးတို့ကို၊ လဘန္တိ = ရကုန်၏၊ အတ္ထလဒ္ဓါ = ရ
အပ်သော အကျိုးရှိကုန်သော၊ တေ = ထိုသူတော်ကောင်းတို့သည်၊ သုခိတာ = ချမ်းသာခြင်းရှိကုန်သည်၊
ဗုဒ္ဓသာသနေး = မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌၊ ဝိရုဇ္ဈာ = ပြန့်ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ သဗ္ဗဟိ = ခပ်
သိမ်းကုန်သော၊ ဉာတိဘိ = အဆွေအမျိုးတို့နှင့်၊ (စာမျက်နှာ ၂၃၂) သဟ = တကွ၊ အရောဂါ = အနာ ကင်း
ကုန်သည်၊ သုခိတာ = ချမ်းသာခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောထ = ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

ပုဗ္ဗဏှသုတ္တံ = ပုဗ္ဗဏှသုတ် ပရိတ်တော်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ = ပြီးပြီ။

ပရိတ်ကြီးပါဠိအနက်ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၃၃)

၈။ ရှင်မဟာသီလဝံသဆုံးမခန်း

တိလောကဟုဆုံးမစာ

၁။ တိလောကဟု၊ မရနိုင်းတူ၊ ဘက်မပြုသည့်၊ သုံးဆူရတနာ၊ မာတာပိတာ၊ ဆရာစသား၊ အရှင်များကို၊
ပြစ်မှားမဆို၊ ရိုသေကြစေ၊ သာမဏေက၊ သူငယ်စသား၊ တပည့်များတို့၊ မှတ်သားကြပ်ကြပ်၊ မပြတ်သို့ပင်၊
ဆုံးမသင်သည်၊ ဝမ်းတွင်အမြဲသွတ်။

၂။ ဂယောက်ဂယက်၊ ကျက်ကျက်ပျောက်ပျောက်၊ စားသောက်အိပ်နေ၊ မရှိစေနှင့်၊ သေသေသပ်သပ်၊
စိတ်ယူစွဲမှတ်။

၃။ ဆရာသမား၊ မိဘများကို၊ နိုးကြားမပြတ်၊ မျက်သစ်တံပူ၊ လုံ့လကူသည်၊ ယူ၍မပြတ်၊ နေ့တိုင်းကပ်။

၄။ ဘုရားခြေရင်း၊ ကျောင်းသင်းတွင်၊ မြက်သစ်ပင်ကို၊ မြင်လျှင်မဖွယ်၊ မတင့်တယ်သော်၊ လယ်၍မပြတ်၊
တံမြက်ခတ်။

၅။ သုံးဆောင်ရေနှင့်၊ သောက်ရေအိုးတွင်၊ ရေနည်းမြင်သော်၊ ခေါ်ငင်ညီညွတ်၊ သွား၍ခပ်။

၆။ ရေခပ်သွားလည်း၊ ကစား၍သာ၊ မနေနှင့်။ ကစား၍သာ၊ ရေမှာကြာသော်၊ သဲဒဏ်၊ ရေဒဏ်၊ ပေးရမှန်သည်၊ ခံမည်ကြံလော၊ မင်းတို့ကျော။ (စာမျက်နှာ ၂၃၄)

၇။ နေ့ညဉ့်နံနက်၊ ကျိန်းစက်မွေရာ၊ သင်ဖြူဖျာကို၊ ခင်းကာယူငြား၊ ခေါက်သွင်းထား။

၈။ သင်္ကန်းသပိတ်၊ ပရိက္ခရာ၊ ကြွသွားခါသော်၊ ယူရာသည်များ၊ ပြင်၍ထား။

၉။ ခရီးပန်းပင်၊ လာသည်မြင်သော်၊ အလျင်လှမ်းယူ၊ ဝတ်သင်္ကန်းကို၊ ချွေးစွန်းမူကား၊ နေပူဖြန့်လွှား၊ သွင်းခေါက်ထား။

၁၀။ ရေချမ်းကပ်လျက်၊ ခြေလက်ဆုပ်နယ်၊ မူကြီးငယ်ကို၊ လွှဲဖယ်မသွား၊ ယပ်လေခတ်၍၊ နေထံပါ။

၁၁။ ကိုယ်လက်ဖိန်း၍၊ ကျိန်းစက်သောခါ၊ တစာစာနှင့်၊ ပျာပျာလောင်လောင်၊ တဟောင်ဟောင်သည်၊ ခေါင်ခေါင်ကြမ်းကို မနင်းနှင့်။

၁၂။ ရိုင်းစိုင်းနီးကပ်၊ မကိုင်းညွတ်ဘဲ၊ မတ်တတ်ထိုး၍၊ မသွားနှင့်။

၁၃။ စားဖွယ်စားရာ၊ ကပ်သောခါလည်း၊ ချဉ်းလာနီးစေ၊ ခြေစုံနေ၍၊ ရိုသေကိုင်းညွတ်၊ ချဉ်း၍ကပ်။

၁၄။ ဘုန်းပေးဆိုတမ်း၊ ရဟန်းတို့အား၊ စားမည်လားဟု၊ စကားသည့်နယ်၊ မမေးနှင့်။

၁၅။ မိဦးဘဦး၊ ဆရာဦးကို၊ ခူး၍အလျင်၊ မစားနှင့်။

၁၆။ မိဘဆရာ၊ ထားသည့်ဟာကို၊ မျက်နှာကွယ်လျှင်၊ မယူငင်နှင့်၊ လိုချင်သောအား၊ စားချင်ငြားကာ၊ ဝပ်တွားဓယ၊ တောင်းပန်ကြ။

၁၇။ သပိတ်ဆွမ်းခွက်၊ ဆောင်ရွက်မပြတ်၊ ဆွမ်း၊ ဟင်းဖျတ်ကို၊ ပွတ်တုံညစ်ကြေး၊ မြူမှေးမတင်၊ စင်အောင်ဆေး။

၁၈။ ကျောင်းတွင်အိမ်တွင်၊ မသန့်စင်ဘိ၊ မြင်သည်ရှိသော်၊ ယူငင်သိမ်းဆည်း၊ အထည်းသိုငြား၊ ကောင်းကောင်းထား။ (စာမျက်နှာ ၂၃၅)

၁၉။ အမှုနည်းများ၊ ခန့်ထားရှိသော်၊ တစ်ခွန်းခေါ်ကာ၊ ကြားသော်ခဏ၊ ချဉ်းကပ်ကြ။

၂၀။ ကိစ္စရှိငြား၊ သွားသည်များမှာ၊ လျင်လျားခဏ၊ လာပါကြ။

၂၁။ ဖျားနာကျောင်းတွင်၊ ရှိခဲ့လျှင်သော်၊ ကြင်ကြင်နာနာ၊ ညီညာဖြဖြ၊ ဆေးဝါးပေး၍၊ လုပ်ကျွေးကြ။

၂၂။ သီတင်းသုံးချင်း၊ ချစ်ဟုန်ပြင်းသည်၊ ပဉ္စင်းနှင့်ရှင်၊ ညီတွင်အစ်ကို၊ လွန်ကြည်ညိုသည်၊ ဆရာကိုအဖ မှတ်ပါကြ။

၂၃။ အသက်ကြီးငယ်၊ ဝါကြီးငယ်ကို၊ လွှဲဖယ်မသွေ၊ နှိမ့်ချလေ။

၂၄။ ရိုသေတုပ်ကွ၊ ဆည်းကပ်ကြလျက်၊ နေ့-ညကြည်ဖြူ၊ နည်းခံယူ၍၊ ကြီးသူခေါ်ကာ၊ ကြွကြွလည်းလာ၊ ဗျာဗျာကျွန်ုပ်၊ ပုဆစ်တုပ်လျက်၊ ဖုံးအုပ်ခြေလက်၊ လွန်ငြိမ်သက်သည်၊ ကျောင်းထွက်လူပေ ဆိုရစေ။

၂၅။ တရားပေစာ၊ ဟောသောခါလည်း၊ နှုတ်မှာမစောင့်၊ တထောင့်စကား၊ တဟားဟားသည်၊ ရမ်းကားမိုက်မဲ
မပြောနှင့်။

၂၆။ လူ့ဖွယ်ဒါန်းဖွယ်၊ ကြီးငယ်တည်တည်၊ ရောက်လာသည်ကို၊ လှယ်ကာခဏ၊ သူ့ခွက်ယောက်ကို၊
မပျောက်နေ့ည ပေးလိုက်ကြ။

၂၇။ ဆွမ်း၊ဆေး၊မီး၊လျှင်၊ ဧည့်သည်မြင်သော်၊ အလျင်ခဏ၊ တည်ပါကြ။ (ဘုန်းကြီးရဟန်း ပယောဂ မပါစေရ။)

၂၈။ မင်းသွား ငါသွား၊ ငြင်းခုန်ပွားလျက်၊ စကားတောက်ဆတ်၊ မဆိုအပ်။

၂၉။ မပြတ်မချာ၊ လူလည်းလာ၍၊ ငါ၏ထံပါး၊ စေစားခံကာ နေပါကြ။

၃၀။ ရဟန်းသံဃာ၊ တည်းခိုလာသော်၊ သင့်ရာအထူး၊ ဖျာသင်ဖြူး(စာမျက်နှာ ၂၃၆)နှင့်၊ လာ၍ဖြဖြ၊ ခင်းကုန်ကြ။

၃၁။ ပရိသတ်လည်း၊ မပြတ်ကျောင်းတွင်၊ ရှိလျှင်တထွေ၊ တပည့်တွေကို၊ တစ်ပြည်တစ်ရွာ၊ သွားသောခါလည်း၊
ညီညာလျောက်ပတ်၊ လက်ကန်တော့ကို၊ ကောင်းကောင်းထိုးကုန်လတ်။

၃၂။ မလျှပ်မပေါ်၊ ခေါ်လျှင်လည်းရ၊ ထကြွမွေ့သိမ်၊ ဣန္ဒြေနှင့်၊ ငြိမ်ငြိမ်နေဘိ၊ မျက်စိမငြိမ်း၊ နားမငြိမ်းသည်၊
ဟိန်းဟဲ့ မဆိုရစေနှင့်။

၃၃။ မျက်မှောက်ကောင်းငြား၊ ပြင်တပါးမှာ၊ တခြားမကျင့်ကြလေနှင့်။

၃၄။ မသင့်တတ်ငြား၊ ရန်စကားဖြင့်၊ ထွေပြားပွေလီ၊ တစီစီနှင့်၊ တဟီဟီသည်၊ ကျီစား၍လည်း၊ မနေနှင့်။

၃၅။ ဟီနာနတ္ထ၊ မဆဲကြနှင့်၊ ကြီးက၊ ငယ်သည်၊ နင်ဟယ်ကိုမျှ၊ မဆိုကြနှင့်၊ ရန်စချုပ်ချည်၊ ရှောင်လွှဲဖည်၍၊
သတ်မည်ကိုထား၊ လက်ဖျားနှင့်မျှ၊ မတို့ကြနှင့်၊ ချစ်ခင်ရိုသေ၊ အချင်းချင်းကို၊ သင့်တတ်စေဟု၊ မအေဝယ ဖရင်း၊
တဝမ်းတွင်းသို့၊ သားရင်းတူကွ မှတ်ကုန်ကြ။

၃၆။ သင်္ကန်းအဝတ်၊ ချွတ်ထားပစ်လေ၊ မရှိသေ၍၊ ကလေကဝ၊ စုတ်ရှုလတ်လည်း၊ သူ့အဝတ်ကို၊ မဝတ်နှင့်။

၃၇။ တစ်ယောက်ကိစ္စ၊ ကိုင်တွယ်ကြသော်၊ ခြေကြွလက်သာ၊ မနေရာသည်၊ တတ်ပါသမျှ ညီညာကြ။

၃၈။ ဆရာနေခင်း၊ အင်းပျဉ်ညောင်စောင်း၊ လဲလျောင်းဘုံလျှို၊ ထိုထိုထက်မှာ၊ မနေရာသည်၊ မြင့်ရာမသင့်၊
မထိုင်နှင့်။

၃၉။ ရှေ့ကစူးစူး၊ ဒူးလက်ကိုထောင်၊ ထိုင်ဆောင့်ကြောင်နှင့်၊ ပေါင်ထောင်လက်ကား၊ အပါးကြပ်ကြပ်၊ မနေအပ်။
(စာမျက်နှာ ၂၃၇)

၄၀။ ရှင်နှင့်သူငယ်၊ သောက်ရေအိုးကို၊ တခြားတယ်၊ သုံးဖွယ်မသင့်၊ ကျောင်းဦးရေကို၊ မသောက်နှင့်။

၄၁။ ကြီးထား၊ငယ်သူ၊ ရှင်လူကစ၊ ဟူသမျှလည်း၊ မိဘဆရာ၊ ဘယ်မှာမဟုတ်၊ ယုတ်မြတ်မသိ၊ ကျိုးမရှိဘဲ၊
မိမိကိုသာ၊ ထောမနာလျက်၊ ဆထက်လွန်စွာ၊ တို့သူငါကို၊ မပါမည်လား၊ ဘယ်ခန့်ငြားဟု၊ တုတုပပ၊
ပြစ်မှားကြလျှင်၊ မိဒဏ်၊ ဖဒဏ်၊ ဆရာဒဏ်ကို၊ ခံရလိမ့်မည် မယွင်းခွ။

၄၂။ ရဟန်းသံဃာ၊ အရိယာကို၊ လူသာမဏေတို့၊ ကြိုကြိုငဲ့ငဲ့၊ ကဲ့ရဲ့ကျီစား၊ လှည့်စားမပြု၊ တုဖက်မဆို၊
ရိုသေကြေစေ၊ မြွေပွေး မြွေဟောက်၊ မထိစောက်သို့၊ ရွံ့ကြောက်စေ။

၄၃။ မွေတော်ဓာတ်တော်၊ ရုပ်တုတော်ကို၊ ဖူးမြော်မပြတ်၊ ရှေ့ကျောင်းဦးမှာ၊ ဖြည့်ကြဝတ်တက်၊
နံနက်မိုးသောက်၊ ချိန်ခါရောက်သော်၊ ဝတ်လျှောက်မပြတ်၊ လက်အုပ်တင်ထား၊ ဘုရား၊တရား၊ သံဃာ၊
ရတနာသုံးပါး၊ ဂုဏ်တော်များကို၊ ကြိုးစားလုံ့လ ဆောက်တည်ကြ။

၄၄။ ငါကားသည်စာ၊ သည်ဂါထာကို၊ မြဲစွာကြပ်မတ်၊ ဆရာအပ်သော်၊ တတ်လှစေချင်၊ ငါ့ကိုသင်ဟု၊
ထိပ်တင်လည်းရွက်၊ လျင်လျင်ရအောင်၊ ကြိုးစားကျက်။

၄၅။ အချိန်တန်၍၊ စာအံဆိုလျှင်၊ မရွှင်မျက်နှာ၊ မသာမချို့၊ ထိုထိုအကြံ၊ ကြီးစွာဖန်၍၊ မအံတခါ၊ အံတခါနှင့်၊
မျက်နှာတစ်ပါး၊ စာတခြားလည်း၊ စကားပြောဟော၊ တသောသောသည်၊ ရယ်မော၍လည်း၊ မနေနှင့်။

၄၆။ မပြတ်အသံ၊ တညံညံသည်၊ စာအံစာဖတ်၊ ကြပ်ကြပ်မြဲမြဲ၊ သည်၊လည် ညသတ်၊ ပြတ်ပြတ်သားသား၊
စကားဆိုထွေ၊ (စာမျက်နှာ ၂၃၈) ပီလုစေ။

၄၇။ သင်ပုန်းထန်းရွက်၊ ပေထက်စီကာ၊ ရေးသောခါလည်း၊ အကွရာကို၊ သေချာလှစေ၊ စာလုံးကိုလည်း၊
လှတတ်စေ။

၄၈။ မပျင်းမရိ၊ လုံ့လရှိ၍၊ သတိအထဲ၊ အရိုးစွဲအောင်၊ တဖောင်ဖောင်လျှင်၊ သန်းခေါင်ညဉ့်နက်၊ သင်ကျက်သမျှ၊
စစကုန်စေ၊ နေ့ကိုအလွတ်၊ ရွတ်နိုင်စေ။

၄၉။ ရဟန်းမောင်ရှင်၊ သူငယ်သွင်တို့၊ မသင်မရွတ်၊ မဖတ်စာပေ၊ မရေမရာ၊ နေသာကုန်ငြား၊
ရက်သာများအောင်၊ စကားဖောင်ဖွဲ့၊ တုံ့လှည့်ကျယ်ပွား၊ စကားပြောဟော၊ တသောသောသည်၊
ရယ်မော၍လည်း၊ မနေနှင့်။

၅၀။ တစ်ယောက်တခြား၊ စကားမဆို၊ ကိုယ်စီကိုယ်ငါ၊ သင်ပုန်းပေမှာ၊ လက်မကွာအောင် စာရေးကြ။

၅၁။ နားပန်ဆံနှင့်၊ နောက်ဆံလည်းထား၊ ဖြူထွားခေါင်းပေါင်း၊ နားဇောင်းဝတ်ကာ၊ ပန်းပန်ကာနှင့်၊
သီကာမြူးရွှင်၊ ရွှေငွေဆင်၍၊ သင်တို့သည့်နယ် မကျင့်နှင့်။

၅၂။ သင်္ကန်းမှာလဲ၊ ပိန္နဲအပြင်၊ လှစေချင်၍၊ လွင်လွင်ပပ၊ ပြုကြမသင့်၊ နန္ဒင်းဆိုးနှင့်၊ တိန်းညက်ဆိုးကို
မဝတ်နှင့်။

၅၃။ ဒသသီဆယ်ပါး၊ ဘုရားမုခပါဌ်၊ ရှင်ကျင့်ဝတ်ကို၊ စောင့်ကြပ်မြဲထွေ ညီလှစေ။

၅၄။ ရှေးဆရာမွန်၊ သျှင်သီလဝံသ၊ ထေရ်ဂုဏ၏၊ နံ့မျှအကျော်၊ မိန့်တော်နှုတ်ထွက်၊ ဆုံးမချက်ကို၊
သက်သက်သာသာ၊ ပါဠိဂါထာနှင့်၊ လင်္ကာမယုတ်၊ ကျမ်းရိုးထုတ်ကို၊ စိတ်ဖြင့်မှတ်မည်၊ ခက်လှသည်ကြောင့်၊
ရမည်မှန်စွာ၊ လွယ်ပါစေကြောင်း၊ စိတ်ဖြင့်ကြံ၍၊ ဉာဏ်ဖြင့်လောင်းသည်၊ ကောင်းကောင်း(စာမျက်နှာ ၂၃၉)
ကျက်မှတ်ကြလေကုန်။

၅၅။ ။ ဗဟုသုတ၊ တတ်ပါချင်လျှင်၊ သင်သာခိုက်ကို၊ သင်လိုက်ကြ။

၅၆။ သို့ပင်တစေ၊ မနေရသာ၊ ကျောင်းကခွါသော်၊ နောင်ခါနောင်တ ရှိတတ်စွာ။

၅၇။ အတတ်ပညာ၊ တတ်မှသာလျှင်၊ ကျောင်းမှာနေကျိုး နပ်မည်ပ။

၅၈။ ဆုံးမစကား၊ ဆိုသည်များကို၊ မှတ်သားဝမ်းထဲ၊ စိတ်မစွဲလျှင်၊ သဲဒဏ်၊ ရေဒဏ်၊ ပေးရမှန်သည်၊
ခံမည်ကြံလော၊ မင်းတို့ကျော။

၅၉။ ယခုအခါ၊ သာသနာမူ၊ လူဖြစ်မည်မျှ၊ ရခဲလှ၏၊ လူထက်သာမကော၊ ဖြစ်ပေမြတ်ခြင်း၊ ပဉ္စင်းသံဃာ၊
ဖြစ်ပြန်ပါမူ၊ ဆိုရာမရှိ၊ မြတ်ခေါင်ထိဟု၊ သိကြပါစေ၊ သည့်ထက်သည်သာ၊ မြတ်ရာကိုသာ လှမ်းပါလေ။

၆၀။ သျှင်သီလဝံသ၊ ထေရ်ဂုဏ၏၊ ဆုံးမစကား၊ မနာကြားကာ၊ လားလိမ့်ပါယ်ရပ်ရွာ။

၆၁။ ပစ္စုပ္ပန္န၊ ခုဘဝ၊ နေရကိုယ်ထီးသာ။

၆၂။ ပညာမရ၊ လျှပ်ပေါ်လှ၊ သူများနောက်လိုက်သာ။

၆၃။ နောက်လိုက်ဝန်ထမ်း၊ ရေညစ်နွမ်း၊ ဝမ်းမျှမဝပါ။

၆၄။ မျက်နှာညှိုးပါး၊ လူငနွား၊ အများစေစားရာ။

၆၅။ စေစားလေလေ၊ ပိုးမသေ၊ ခြေနှင့်ကျောက်စရာ။

၆၆။ ခြေကျောက်ပါးတီး၊ လူမိုက်ကြီး၊ နှုတ်သီးတစာစာ။

၆၇။ ဘယ်ငှာကိုမျှ၊ စွဲမရ၊ တလွဲရွံ့ဖွယ်သာ။

၆၈။ ဝတ်ရာတောင့်တ၊ ဝမ်းမဝ၊ ချေးရ သူဥစ္စာ။

၆၉။ ရကာသော်ကား၊ ငတောင်းစား၊ ရှောင်ရှားနေလေပါ။

၇၀။ တောမှာပုန်းအောင်း၊ မိုးလေခေါင်း၊ ပြောင်းရွှေ့ရပ်ဝေးစွာ။ (စာမျက်နှာ ၂၄၀)

၇၁။ ရပ်ရွာတစ်ပါး၊ ရောက်တုံငြား၊ လားလားမလုပ်ပ။

၇၂။ ပမာသွင်သွင်၊ တွေ့လေမြင်၊ ကိုယ်ငင် ထိုးတွန်းကာ။

၇၃။ ကြင်နာရိပ္ပတ်၊ တလျှပ်လျှပ်၊ ရက်ပြတ်ငတ်တို့ပါ

၇၄။ ရှာဖွေချေးငှား၊ မရငြား၊ သွား၍ ခိုးလေပါ။
၇၅။ ခိုးခါမိလေ၊ ထိုးခုတ်လေ၊ ကျလေပါယ်ရပ်ရွာ။
၇၆။ ဤစာရွှေကျမ်း၊ ဆုံးမခန်း၊ ရဟန်းလူရှင်၊ လွန်ကြည်လင်၊ ထင်လိမ့်ယခုပါ။

၇၇။ ဝါယာလုံလ၊ ကြိုးပမ်းက၊ ရလိမ့်ဉာဏ်ပညာ။
၇၈။ လိမ္မာသိတတ်၊ လောကဓာတ်၊ တတ်လိမ့်များဂုဏ်အင်။
၇၉။ သိမြင်ကျမ်းဂန်၊ သူထက်လွန်၊ ဂုဏ်မွန်အများထင်။
၈၀။ ရှင်လူအများ၊ လွန်ခန့်ညား၊ သိကြားနတ်အသွင်။
၈၁။ ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း၊ ပွင့်သစ်ပန်း၊ မနွမ်းမျက်နှာမြင်။

၈၂။ မြင်မြင်သမျှ၊ ကြည်ညိုကြ၊ သိပ္ပံ ဂုဏ်မြတ်ရှင်။

၈၃။ လိုအပ်ပြည့်စုံ၊ ရောက်လာပုံ၊ ဂုဏ်ကြောင့်လွန်ပေါ်ထင်။
၈၄။ ရပ်ခွင့်တစ်ပါး၊ ပြောင်းလဲသွား၊ ဖိုးများကျောက်အသွင်။

၈၅။ ကောင်းကင်မိုးဝ၊ ရောင်ထွန်းပ၊ လပြည့်ဝန်းအသွင်။

၈၆။ သံသရာဘဝ၊ ပြောင်းလှည့်ကြွ၊ ဒေဝနတ်ဘုံတွင်။

၈၇။ များဖျင်နတ်ပေါင်း၊ ရံသိန်းသောင်း၊ လောင်းတော်နတ်အသွင်။

၈၈။ ပဉ္စင်း ငါးမည်၊ နတ်တို့စည်၊ မည်သည်မဆုံးအင်။

၈၉။ ဒေဝကညာ၊ ဆင်းကလျာ၊ ရပ်လှာပတ်ကုံးအင်။

၉၀။ ပျော်ရွှင်စံစား၊ လွန်ရှည်လျား၊ ဘုရားမိတေးတွင်။

၉၁။ အလျင်လက်ဦး၊ သူထက်ထူး၊ ဖူးရမချွတ်ပင်။

၉၂။ ပဉ္စင်းညီနောင်၊ လူနတ်မြှောင်၊ အောင်လိမ့်နိဗ္ဗာန်ခွင်။

၉၃။ ပြီးပေကမ္ဘတ်၊ ဆုံးမအပ်သည်၊ ကျမ်းမြတ်လင်္ကာ၊ ထေရ်မဟာ (စာမျက်နှာ ၂၄၁) လျှင်၊ မိန့်မှာသည့်တိုင်း၊
အားသန်လှိုင်း၍၊ နေ့တိုင်းလုံလ၊ ထုတ်ကောင်းကြသည်၊ များလှဖြာဖြာ၊ သိသာတပည့်၊ မမေ့စေရ၊
နှုတ်ထဲကလျှင်၊ ထုတ်ပြသေချာ၊ အရာရာကို၊ စိတ်မှာမှတ်သား၊ ယူတုံငြားမှ၊ မခြားနီဗ္ဗူ၊ မှာကမ်းငူသို့၊
လွယ်ကူရောက်ကြောင်း၊ မြတ်ရေလောင်းသည်၊ အပေါင်း သိသာ မှတ်ကုန်ကြ။

ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆုံးမခန်း ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၄၂)

တောင်တွင်းဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသ (မြန်မာ ၈၁၅ - ၈၈၁)

၉။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ

ပြည်ဆရာတော်

(မြန်မာသက္ကရာဇ် ၈၃၀ - ၈၉၂)

လက်သစ်တောင်တာဆုံးမစာ

၁။ လက်သစ်တောင်တာ၊ ယူဇနာပေါင်း၊ တာပြန်လောင်းသော်၊ ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ အမြင့်ဆောင်ထား၊ တောင်မြင်းမိုရ်ရှိ၊ ဂုဏ်ကြီးဘိသည်၊ မွေးမိဘခင်၊ ကျေးဇူးရှင်နှင့်၊ ထို့ပြင်တခြား၊ ဘိုးနှင့်ဘွားကို၊ ဘုရားတစ်ဆူ၊ ဂူတစ်လုံးသွင်၊ စိတ်ကထင်လျက်၊ ဦးတင်လက်ထား၊ အစားအဝတ်၊ မလွတ်ရစေ၊ ရေပူရေအေး၊ လိုရာပေး၍ မွေးကျွေးကြပေ၊ တစ်ထွေမှတ်သား၊ အခါအချို့၊ သူတို့ဆိုလည်း၊ ဘိုးဘွားမိဘ၊ ဆရာစသည်၊ ပြသဆိုထွေ မျှတတ်စေ။

၂။ အစ်ကိုကြီးအား၊ ညီငယ်များလည်း၊ စကားနှုတ်ဆက်၊ ဖက်၍မဆို၊ ရိုသေလှစေ၊ ကိုကြီးအစ်မ၊ သည်နှစ်ဝကို၊ မိဘကဲ့သို့၊ မှတ်ပါလေ။

၃။ ဆွေကြီးမျိုးကြီး၊ အဘကြီးနှင့်၊ ဦးရီးသားချင်း၊ ဘထွေးရင်းက၊ ဟူသမျှကို၊ ဂုဏ်ဂုဏ်၊ ပစာယန၊ စိတ်ကသိစေ၊ ပြစ်မှားမိက၊ မသင့်ချေ။

၄။ ပေါက်ဖော်သားချင်း၊ တစ်ဝမ်းတွင်းမှ အရင်းအနှစ်၊ ဖွေစိစစ်၍၊ အပြစ်စုပုံ၊ မခြားထုံသည်၊ အူတုံဖြစ်က၊ ချစ်ကြလေ။

၅။ သေတူရှင်ဖက်၊ ဆောင်ရွက်မကင်း၊ အချင်းချင်းတွင်၊ အခင်းကြီးငယ်၊ ရှိခါဝယ်လည်း၊ မဖယ်မသွေ၊ ညီညာကုန်း၍၊ ရုန်းကြလေ။

၆။ ရှေးကစွန့်ကြဲ၊ ကံရင်းနဲ့၍၊ ဆင်းရဲခဲတုံ၊ ကိုယ်မလုံ၍၊ သူ့ဂုဏ်ပိုင်ပိုင်၊ မဆပ်နိုင်သော်၊ ကိုယ်တိုင်သူ့အိမ်၊ ရောက်ခိုက်ကြိမ်က၊ မထိမ်မမြူး၊ ဘ-ရာဖူးသို့၊ ကျေးဇူးရှိထွေ၊ သိတတ်စေ။

၇။ တစ်ယောက်စကား၊ တစ်ယောက်နားမှာ၊ မခါးရအောင်၊ သတိဆောင်၍၊ မောင်တို့ဆိုလေ၊ ပျားသကာသို့၊ ချီလှစေ။

၈။ မတွေ့ခိုက်ရန်၊ မကျူးလွန်နှင့်၊ မျက်မာန်ဒေါသ၊ မထွက်ရအောင်၊ မာန်မာန်ကို၊ ချုပ်ကြလေ။

၉။ သေနှင့်အရက်၊ စီးပွားဖျက်ကို၊ တစ်စက်ကယ်မျှ၊ မသောက်ကြနှင့်၊ ရှောင်ကြပါလေ၊ ရှင်တော်ဟောသည့်၊ အဆိပ်ရေ။

၁၀။ ကိုယ်နှင့်လည်းစာ၊ သတ္တဝါကို၊ ကြင်နာလှစေ၊ သူ့အသက်ကို၊ ချစ်ပါလေ။

၁၁။ သူ၏ဥစ္စာ၊ သူ့ဘဏ္ဍာကို၊ မေတ္တာမရှေး၊ သူမပေးကာ၊ ဆေးတစ်အိုးမျှ၊ မယူကြနှင့်၊ ရှောင်ကြပါလေ၊
ကာမေမိစ္ဆာ၊ သူ့အိမ်ရာကို၊ မြင်ခါခါ၊ သူသတ်ကြူးသည့်၊ ဘီလူးမသို့၊ စိတ်ကမသွေ ထင်မိစေ။

၁၂။ သူ့ကိုမမှား၊ မလှည့်စားနှင့်၊ စကားစမြည်၊ မြွက်သည်စစ၊ ပြောသမျှကို မှန်လှစေ။

၁၃။ အပါယ်လေးပါး၊ လားမည့်အကြောင်း၊ မကောင်းမှုမှ၊ စပ်သမျှကို၊ ရှောင်ကြပါလေ၊ သေကာထုတ်ချောက်၊
ငရဲရောက်မည် (စာမျက်နှာ ၂၄၄) ကြောက်ရွံ့စေ။

၁၄။ ဘုရား၊ တရား၊ မြတ်ဖျားသံဃာ၊ အရိယာကို၊ မကွာနေ့ည၊ ဟတ္ထအဇ္ဇလီ၊ မြှောက်ပင့်ချီသည်၊ ကိုယ်စီနေ့ည
ကိုးကွယ်ကြ။

၁၅။ အနိစ္စနှင့်၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ လက္ခဏာသုံးပါး၊ ဤတရားကို၊ ဖွားဖွားနှုတ်ဝယ်၊ သရဇ္ဈာယ်၍၊
ကိုးကွယ်စောင့်ရှောက်၊ ဆောက်တည်ကြလေ၊ လည်တွင်တပ်ဆွဲ၊ ကျောက်ပုလဲသို့ မြဲလှစေ။

၁၆။ စာတက်၊ စာသင်၊ ရှင်သာမဏေ၊ ထွေထွေကောင်းမှု၊ စုံတစ်ခုကို၊ ပြုစုကြပေ၊ မသွေမဖောက်၊
ကြီးရာရောက်သော်၊ လျောက်လျောက်ပတ်ပတ်၊ သူတော်မြတ်၏၊ ကျင့်ဝတ်ပီထွေ၊ ကိုယ်ကိုထိန်း၁၀
သိမ်းဆည်းလေ။

၁၇။ ဗုဒ္ဓ်တောင်းယာစကာ၊ ခံရောက်လာသော်၊ သဒ္ဓါသုံးဝ၊ ထက်သန်လှစေ၊ ပေးစွန့်ကြသည် လှူရဲစေ။

၁၈။ နောင်သံသရာ၊ ရိက္ခာအတူ၊
ကံကျွေးဟူသည်၊ အလှူဆိုကာ၊
မဆုတ်ကြနှင့်၊ ရဲလှပါစေ၊
တံစက်အောက်တွင်၊ ခံသောက်အိုးတန်
ကျဖန်များက၊ ပြည့်ငြားသည်သာ၊
ထုံးဟောင်းစာကို ထောက်ပါလေ။

၁၉။ သူတော်ကောင်းနှင့်၊ ပေါင်းဖော်ရှင်တွဲ၊
လူမိုက်မဲကို၊ ရှောင်လွှဲပါလေ။
ဤသူအမြတ်၊ ဤသူလတ်က၊
ညစ်ထပ်ကြမ်းကြုတ်၊ ဤသူယုတ်ဟု၊
အဟုတ်အမှန်၊ မသွေလှန်သည်၊
ဧကန်ဆတ်ဆတ်၊ လူသုံးရပ်ကို သိတတ်စေ။

၂၀။ ကဲ့ရဲ့သင်္ဂြိုဟ်၊ ဆိုလည်းမထီ၊ မသတိအောင်၊ ဟိရီဩတ္တပ္ပ၊ စောင့်ကြပ်မဆို၊ မိမိကိုယ်ကို၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်လျှင်၊
ဖြစ်လိုဖြစ်စေ၊ ငါမထေရ်ဟု၊ သရေမဆောင်၊ လူမုန်းအောင်လျှင်၊ မောင်တို့(စာမျက်နှာ ၂၄၅) မကျင့်ကြလေနှင့်။

၂၁။ ငြိမ်သက်ကုန္တေ၊ တည်ကြည်ထွေဖြင့်၊ သန္ဓေကောင်းမွန်၊ တော်လွန်မှန်လျက်၊ စိတ်မာန်မနောင့်၊
နှုတ်လက်စောင့်သည်၊ သူကောင့်သွေးရည် ပြီလှစေ။

၂၂။ ရပ်သူရွာသား၊ သူကောင်းများ၏၊ နားမှာမဆန့်၊ မခန့်မလေး၊ သူမုန်းဆေးလျှင်၊ ဆဲရေးညစ်ညမ်း၊
ကိုယ်လက်နွမ်းအောင်၊ အသွမ်းမကျင့်ကြလေနှင့်။

၂၃။ မုန်းဖွယ်လည်းတတ်၊ မျောက်မျက်စိကို၊ မျက်စဉ်းခတ်သို့၊ လျှပ်လျှပ်ပေါ်ပေါ်၊ လော်လော်လည်လည်၊
မတည်မျောက်နယ်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်ဟု၊ သည်နှယ်မဆိုရစေနှင့်။

၂၄။ ကွယ်ရာမရွေး၊ မျက်နှာဝေးက၊ တွေးလေကြံဘိ၊ မိမိသဘော၊ သို့ကျင့်သောဟု၊ ပြောရလူချင်း၊
မေတ္တာကင်းအောင်၊ သတင်းမပုတ်ပါစေနှင့်။

၂၅။ အရောင်းအဝယ်၊ အသွယ်သွယ်တွင်၊ လိုဖွယ်ရရန်၊ ဖိုးထိုက်တန်လျှင်၊ မှန်သည်ကိုလိုက်၊ လောဘတိုက်၍၊
လူမိုက်မဆိုရစေနှင့်။

၂၆။ နှလုံးသည်းခြေ၊ သန္ဓေလည်းတန်၊ မမှန်စကား၊ လူပြစ်မှားဟု၊ အများမဆိုရစေနှင့်။

၂၇။ မဖြောင့်မသား၊ မတရားကို၊ လားလားဤသူ၊ မပြုဟူ၍၊ ဗိုလ်လူခပ်သိမ်း၊ မေတ္တာလိမ်းသည်၊ ချီးမွမ်းဆိုတွေ၊
ရတတ်စေ။

၂၈။ အတည်အကျွေး၊ အပေးအကမ်း၊ သေခမ်းရှင်ခမ်း၊ သူတို့တမ်းက၊ အော်အမ်းနိုင်တွေ၊ လောကဝတ်ကို
သိတတ်စေ။

၂၉။ ရဟန်းသံဃာ၊ အရိယာသူတော်ကောင်း၊ အပေါင်းစည်းဝေး၊ ပြောရေးဆိုတမ်း၊ ပွဲလမ်းကြုံငြား၊
အသွားအလာ၊ လှူဒါန်း(စာမျက်နှာ ၂၄၆)ခါလည်း၊ လက်ယာလက်က၊ အင်္ကျီလက်ကို၊ တဘက်ချလျက်၊
ကပ်ထအပါး၊ ဝပ်လျှိုးသွား၍၊ ကျောင်းသားပီထွေ ယဉ်ကျေးစေ။

၃၀။ ကြီးသူတဖြာ၊ ပညာရှိအား၊ သူကောင်းများနှင့်၊ စကားထွေလာ၊ ပြောသောခါလည်း၊ ဗျာဗျာကျွန်ုပ်၊
ပုဆစ်တုပ်လျက်၊ ဖုံးအုပ်ခြေလက်၊ လွန်ငြိမ်သက်သည်၊ ကျောင်းထွက်လူပေ ဆိုရစေ။

၃၁။ အဋ္ဌာရသ၊ သိပ္ပမကြွင်း၊ အခင်းအရာ၊ ရှိသောခါလည်း၊ နှုတ်ပါလက်ရေး၊ ဇယ်ထောင်သောင်းကို၊
ဒိုးကောင်းပြေးသို့၊ လူရေးလူရာ ပီလှစေ။

၃၂။ အပေါ်အလွင်၊ ပျော်ရွှင်မပါး၊
လောင်းစားကြက်ငှက်၊ မလေ့ကျက်နှင့်၊
အသက်မွေးမှု၊ တစ်ခုခုကို၊
လုပ်မှုဆောင်ခင်း၊ မပျင်းမရီ၊
မိမိတို့တွင်၊ အကြင်လက္ခဏာ၊
လူ့ဘာသာလျှင်၊ ဥစ္စာရကြောင်း၊
အရောင်းအဝယ်၊ ကုန်စလယ်သွား၊ မနေနားဘဲ၊
ပျားပိတုန်းတူ၊ ဝတ်ရည်ယူသို့၊
လူစင်မီအောင် ကြိုးစားလေ။

၃၃။ အသုံးအဆောင်၊ အိမ်ထောင်ခမ်းနား၊ အပါးပါးကို၊ ပြန့်ပွားလေအောင်၊ ကြောင်ပုစွန်စား၊ ကျွတ်ကျွတ်ဝါးသို့၊
ယောက်ျားပီထွေ၊ ဝီရိယနှင့်၊ လုံ့လကိုလည်း ရှိလှစေ။

၃၄။ သူ၏စီးပွား၊ ငါးစီးပွားကို၊ ထောက်ထားမိစေ၊ ကြီးလောဘကို မျှတစေ။
၃၅။ မမွေ့မနောက်၊ မကောက်မကျစ်၊ မလိမ်လစ်ဘဲ၊ မစဉ်းလဲနှင့်၊ စိတ်ထဲဖြောင့်စေ၊ သူ့အကျင့်ကိုလည်း သိတတ်စေ။
၃၆။ ဟုတ်သောအကြံ၊ မှန်သောအကျင့်၊ သင့်သောအယူ၊ ဖြူသောနှလုံး၊ သူတော်ထုံးကို၊ စွဲသုံးသောထွေ၊ မှန်လှစေ။
၃၇။ ကျိုးကြောင်းစကား၊ ပြောဆိုငြားသော်၊ လျင်လျားဆွေးနွေး၊ (စာမျက်နှာ ၂၄၇) ဆိုရေးလိမ္မာ၊ ပညာရှိအား၊ ကိုယ်တိုင်သွား၍၊ စကားလိုက်လျော၊ စစပြော၍ နှီးနှောလေ။

၃၈။ ငါ၏စိတ်တွင်၊ ထင်ခဲ့မလွဲ၊ လိပ်ခဲတန်းလန်း၊ မှန်းဆမယုတ်၊ ဟုတ်၏ဧကန်၊ မှန်သည်တစေ၊ မရှိချေက၊ မှတ်သွယ်မှတ်ရာ၊ ထိုထိုစာကို၊ ရှာ၍မပြတ်၊ အိမ်တွင်ဖတ်။
၃၉။ ဖတ်ပြန်သော်ကား၊ ဖတ်ဖန်များက၊ သားမယားပင်၊ သိမြင်ကင်းကွာ၊ မလိမ္မာလည်း၊ စာပေစကား၊ နေ့တိုင်းကြားက၊ ထူးခြားလိမ္မာ၊ ရှိသည်သာတည်း။
၄၀။ ရင်ဝယ်ဖြစ်ငြား၊ မွေးသည့်သားကို၊ မယ်ဘွားမိခင်၊ ဆုံးမသင်သို့၊ အကြင်ဆရာ၊ တို့သူငါကို၊ လိမ္မာစေကြောင်း၊ ကောင်းပါစေလို၊ ဆိုပါသမျှ၊ သြဝါဒကို၊ နားမျှမထောင်၊ မကြားယောင်သို့၊ မောင်တို့ပြုကာ၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်၊ နောင်သံသရာ၊ ဆက်များစွာ၌၊ ချမ်းသာမည်ရေး၊ အလွန်ဝေးသည်၊ သေဘေးမလွဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ၊ ရွှေခဲဘယ့်နယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ လွှဲဖယ်ကြံစည်၊ လွတ်ပါမည်။

၄၁။ နားလည်စေကြောင်း၊ သို့ကျင့်ကောင်းစွာ၊ သောင်းပြောင်းနှံစပ်၊ သည်တိုင်းမှတ်ဟု၊ ထေရ်မြတ်ဆရာ၊ ရဋ္ဌသာလျှင်၊ ပညာရကြောင်း၊ ဉာဏ်နှင့်လောင်း၍၊ ရုံးပေါင်းဆင်ခြင်၊ ဆုံးမသင်သည်၊ ဤတွင်တခန်းပြီး၏သောဝံ။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၄၈)

၁၀။ စကားကြီးဆယ်မျိုး

စကားပြောဆိုရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစေရန် စကားပြောနည်း ၁၀ မျိုးကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့က စကားကြီး ၁၀ မျိုးဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ယင်းစကားကြီး ၁၀ မျိုး၏ အမည်ကို မှန်တိုင်ပင် ဆရာတော်က မှတ်သားရလွယ်ကူစေရန် သုံးပုံတံချူကျမ်း၌ အောက်ပါအတိုင်း လင်္ကာစီထားပါသည်။

၁။ ရေကူးညာတင်၊

၂။ ကောက်ပင်ရိတ်လှီး၊

၃။ ရေစီးဖောင်ဆန်၊

၄။ အိုးတန်ဆန်ခပ်၊
၅။ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ၊
၆။ ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်၊
၇။ တောင်သူယာခုတ်၊
၈။ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်၊
၉။ ရေစစ်သည့်အင်၊
၁၀။ ခက်တင်မောင်းနှင်း၊
အခြင်းဆယ်ပါး၊ ဤစကားကို၊
မှတ်သားဝမ်းတွင်း လေ့စေမင်း။

၁။ ရေကူးညာတင်ပြောနည်း

မြစ်တစ်ဘက်မှ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ကူးလိုလျှင် မြစ်ညာက တင်၍ ကူးမှ လိုရာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ မိမိအလိုရှိရာသို့ ရောက်အောင် အထက်က တင်ကူး၍ ပြောခြင်းသည် “ရေကူးညာတင်ပြောနည်း” မည်၏။ အူထုံးရောဂါသည်ကို ကုရာ၌ ဇီဝက ပြောသော စကားကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၂။ ကောက်ပင်ရိတ်လှီးပြောနည်း

စပါးရိတ်လျှင် ကောက်ပင်ကို လက်တစ်ဖက်ဖြင့် ဆုပ်သိမ်းကာ တံဇဉ်ဖြင့် အရင်းမှ ဖြတ်၍ ရိတ်ယူသကဲ့သို့ တဘက်လူ၏ စကားကို သိမ်းကျုံးဖမ်းယူပြီးမှ အရင်က ဖြတ်၍ ပိုင်လောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည် “ကောက်ပင်ရိတ်လှီး ပြောနည်း” မည်၏။ သူဌေးသားနှစ်ယောက်နှင့် ဗိုင်းပုံဝတ္ထုကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၃။ ရေစီးဖောင်ဆန်ပြောနည်း

ဖောင်ကြီးသည် အညာသို့ ဆန်သောကာလ လိုရာဆန္ဒ ရှိသမျှကို တင်ယူ၍ ဖြည်းညင်းသာယာစွာ ဆန်လျှင် လိုရာအရပ်သို့ ရောက်နိုင်သကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း ဥပမာ ဥပမေယျတို့ဖြင့် ဖြည်းညင်းသာယာစွာ လိုရာရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည် “ရေစီးဖောင်ဆန် ပြောနည်း” မည်၏။ ဟံသာဝတီဘုရင် ရာဇာဓိရာဇ်က “ အဆွေတော်” ဟု ရေးသားသည်ကို ဒွါရဝတီမင်းက မကျေနပ်၍ ဟံသာဝတီသား(စာမျက်နှာ ၂၅၀)တို့က ပြေလည်အောင် ဖြေရှင်းပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၄။ အိုးတန်ဆန်ခပ် ပြောနည်း

အိုးနှင့်ဆန်သည် တန်အောင်ချက်လျှင် နူးနပ်စွာ သုံးဆောင်ရသကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း မယုတ်မလွန်နှင့် လိုရင်းရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည် “အိုးတန်ဆန်ခပ် ပြောနည်း” မည်၏။ သားရွှေအိုး

ထမ်းလာသည်ကို မြင်လိုပါသည်ဟု ပြောဆိုသော သုဝဏ္ဏသာမဏိ မိဘနှစ်ပါး ပြောဆိုပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၅။ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ ပြောနည်း

ဆီကိုရအောင် ပွတ်သည့်အခါတွင် အထပ်ထပ် အခါခါ ပွတ်ရသကဲ့သို့ အလိုရှိသော စကားကို အထပ်ထပ် ပြောဆိုခြင်းသည် “ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ ပြောနည်း” မည်၏။ ဘုရားပိန္နဲတိုင်ကိစ္စ ဆွေးနွေးရာ၌ မကျည်းနှစ်လည်း ကောင်း၊ ကျွန်းလည်း ကောင်း၊ ရှားနှစ်လည်း ကောင်း၊ ကျွန်းလည်း ကောင်းဟု ပြောဆိုပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၆။ ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင် ပြောနည်း

ဆင်ဝှေ့မည်ဟု လိုက်လျှင် လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း တိမ်းရှောင်ကာ ချမ်းသာသကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း မိမိအဖို့ ဘေးရောက်မည့်စကားကို ရှောင်လွှဲပင် ပြောဆိုခြင်းသည် “ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင် ပြောနည်း” မည်၏။ ရက်မအောက် မြေကြီးအထိ ရွှေချထားသော အိမ်ရှေ့မင်း၏ ကျောင်းမှ ရွှေများကို မြို့ဝန်က အဖျက်ခိုင်းရာ အိမ်ရှေ့မင်း စိတ်ဆိုးသည်ကို ပြေလည်အောင် လျှောက်ထားသော မြို့ဝန်၏ စကားကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။ (စာမျက်နှာ ၂၅၁)

၇။ တောင်သူယာခုတ် ပြောနည်း

တောင်သူတို့သည် ယာခုတ်လျှင် ခြုံငယ်သစ်ပင်ငယ်တို့ကို ဦးစွာရှင်းလင်း ခုတ်ထွင်ပြီးမှ သစ်ပင်ကြီးများကို လှဲသကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း ဦးစွာ စကားငယ်ကို ပြော၍ နောက်မှ စကားကြီးများကို ပြောခြင်းဖြင့် အနိုင်ယူခြင်းသည် “တောင်သူ ယာခုတ် ပြောနည်း” မည်၏။ အမတ်ကြီး လေးဦးနှင့် မဟောသဓာသုခမိန်တို့ ဥစ္စာနှင့်ပညာ ဘယ်ဟာက မြတ်သည်ဟူသော အငြင်းပွားပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၈။ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် ပြောနည်း

ကြက်တို့၏သဘောသည် ခွပ်မည်ပြုသောအခါ နောက်သို့ ဆုတ်ဟန်ပြု၍ တကယ်ခွပ်သောအခါမှသာ စီး၍ ခွပ်သကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း သူ့အလိုကို လိုက်တန်သရွေ့ လိုက်ပြီးလျှင် စီးသာသောအခါမှ စီးလျက် ပြောသော စကားမျိုးသည် “ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် ပြောနည်း” မည်၏။ ကဝိသေတ္တာပဉ္စူသာကျမ်း၌ ဖော်ပြပါရှိသော တရုတ် ငရွှေကြည်၏ မီးလောင်ခြင်းကိစ္စအတွက် တရုတ်သံများနှင့် အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးတို့ အပြန်အလှန် ပြောဆိုပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

၉။ ရေစစ်ပမာ စကားပြောနည်း

ဓမ္မကရိုက်ခေါ်သော ရေစစ်ကို ရေတွင်နှစ်၍ ရေပြည့်လျှင် အပေါက်ကို လက်ဖြင့် ပိတ်ယူပါက ရေမထွက်နိုင်သကဲ့သို့ တဘက်လူ၏ စကားကို ပိတ်မိအောင် ပြောဆိုခြင်းသည် “ရေစစ်ပမာ စကားပြောနည်း” မည်၏။ သူငယ်လေးယောက်နှင့် သူအိုကြီးတို့ ယုံတမ်းစကား ပြောကြားပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။ (စာမျက်နှာ ၂၅၂)

၁၀။ ခက်တင်မောင်းနင်း ပြောနည်း

သူ့စကားကို ဟုတ်၏လည်း မဆို၊ မဟုတ်ဟုလည်း မဆိုဘဲ မတင်မကျ ပြောဆိုခြင်းသည် “ခက်တင်မောင်းနင်း ပြောနည်း” မည်၏။ “ဤသူ ငါတူ မဟုတ်ဟု မည်သူ ပြောသနည်း”ဟု တောင်ဖီလာ ဆရာတော် ပြောကြားပုံကို သာဓက ထုတ်အပ်၏။

မှတ်ချက်။

စကားကြီး ၁၀ မျိုးအကြောင်းကို ပြဆိုသော ပုံသက်သေ သာဓကဝတ္ထုများကို မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ (၃)တွင် အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြပါရှိသည်။ ထိုကျမ်း၌ လေ့လာကြည့်ရှုကြပါကုန်။ (စာမျက်နှာ ၂၅၃)

စကားကြီးဆယ်မျိုး လင်္ကာ

၁။ ရေကူးညာတင် ပြောနည်း

ရေကူးညာတင်၊ ထုံးပုံပြင်ကို၊ လင်္ကာကျဉ်းရုံး၊ မိပ္ပယ်ကုံးသော်၊ အူထုံးလေငြား၊ သူဌေးသားကို၊ သမားဇီဝက၊ ရက်သတ္တဝယ်၊ ကုမည်ရွယ်လည်း၊ မလွယ်လေဟန်၊ အကျယ်ဉာဏ်ဖြင့်၊ ကယ်မှန်ခုနစ်လ၊ အိပ်သော်မှလျှင်၊ ကုမ၊ နိုင်မည်၊ သို့ဆိုသည်ကို၊ အလီနိမ့်ချ၊ လေးငါးလနှင့်၊ သုံးလနှစ်လ၊ တစ်လတိုင်အောင်၊ မစွမ်းဆောင်မှ၊ ရက်သတ္တတွင်၊ မချမလွဲ၊ အိပ်ပျော်ဆဲဝယ်၊ ဝမ်းခွဲပြီးခါ၊ အူထုံးရာကို၊ လွယ်ကာဖြေရှင်း၊ သွင်းမြဲသွင်း၍၊ နေရင်းတိုင်းသာ၊ ပြီးစေရာသည်၊ ရေကူးညာတင် စကားတည်း။

၂။ ကောက်ပင်ရိတ်လှီး ပြောနည်း

ကောက်ပင်ရိတ်လှီး၊ ပုံတနည်းမှာ၊ ရှေးအခါဝယ်၊ ဥစ္စာကြွယ်ငြား၊ သူဌေးသားသည်၊ မြားပစ်ရာဝယ်၊ ဗျိုင်းသူငယ်ကို၊ အလွယ်ဖြင့်သာ၊ ရနဲ့ပါသော်၊ အာသာရှိငြား၊ တဦးသားက၊ ငဲ့ဗျိုင်းမှန်လျက်၊ သင့်လက်နက်ကြောင့်၊ အသက်ခန္ဓာ၊ ဆုံးရရှာပြီ၊ သာမညဗျိုင်း၊ ဘောမပိုင်းနှင့်၊ နေ့တိုင်းရက်စဉ်၊ ရွှေစင်တကျပ်၊ ချီလာလတ်၍၊ မပြတ်ငဲ့အား၊ ပေးလာငြား၏၊ စကားထိုသို့၊ ဆိုတုံမြို့သော်၊ မချို့ဇကန်၊ အကယ်မှန်မူ၊ ယမန်လူက၊ ထိုတူပေးငြား၊ နှစ်လ များကို၊ မိန့်ကြားစမ်းပါ၊ ဆိုသောခါလျှင်၊ ကြာရှည်လှပြီ၊ အခါလည်ဟု၊ ပြောသည်ခဏ၊ ရေတွက်ဆသော်၊ သုံးရာခြောက်ဆယ်၊ ထိုရက်ဝယ်တွင်၊ ရွှေစင်သုံးရာ၊ ခြောက်ဆယ်သာပြီ။

ငါ့အိမ်ရှေ့တွင်၊ ထားသည့်အင်ကို၊ နေ့စဉ်ခိုးယူ၊ သင်မူလက်ခံ၊ သို့ဖြစ်ဟန်ကြောင့်၊ အမြန်ပေးလေ၊ ဆိုတုံလေသော်၊ မနေရွံ့ကြောက်၊ ပေးရမြောက်သည်၊ ကောက်ပင်ရိတ်လှီး စကားတည်း။

၃။ ရေစီးဖောင်ဆန် ပြောနည်း

ရေစီးဖောင်ဆန်၊ ပြောဆိုဟန်မှာ၊ ခွါရာဝတီ၊ ရွှေပြည်သနင်း၊ ဘုရင်မင်းသည်၊ တနင်းသာရီ၊ စစ်မက်ချီ၍၊ နေသည်ခဏ၊ တပ်ကြီးချလျှင်၊ ရာဇာဓိရာဇ်၊ သိတုံလစ်သော်၊ တားမြစ်အံ့ငှာ၊ တောင်းပန်စာဖြင့်၊ ပညာရှိမတ်၊ စေလွှတ်လတ်လျှင်၊ ထိုစာတွင်၌၊ အဆွေတော်ဟု၊ ရေးဖော်လေချက်၊ မနှစ်သက်၍၊ အမျက်ပြင်းစွာ၊ ထွက်သောခါဝယ်၊ ရာဇာဓိရာဇ်၊ သံတော်စစ်က၊ အနှစ်ရသာ၊ အထူးပါအောင်၊ မြတ်စွာဗုဒ္ဓ၊ ပမာပြု၍၊ ဘုရားနောင်တော်၊ ဤသို့ခေါ်ဟု၊ ဆွေတော်လည်းစစ်၊ မင်းမဖြစ်မီ၊ အကြည်တော်ဟု၊ မခေါ်ထိုက်ပေ၊ မင်းဧကရာဇ်၊ ထီးဆောင်းဖြစ်မှ၊ ဧကရာဇ်ချင်း၊ ဆက်စာသွင်းသော်၊ အဆွေတော်ဟု၊ ရေးဖော်မြဲပေ၊ လျှောက်တင်လေသော်၊ ရွှေပြည်ဘုရင်၊ သဘောဝင်၍၊ ပြောအင်ဆိုနည်း၊ လွန်မြောက်ချီးသည်၊ ရေစီးဖောင်ဆန် စကားတည်း။

၄။ အိုးတန်ဆန်ခပ် ပြောနည်း

အိုးတန်ဆန်ခပ်၊ စကားရပ်ကို၊ မှတ်စိမ့်သောငှာ၊ အလင်္ကာဖြင့်၊ မယ်ပါရိက၊ ဒုက္ကလတို့၊ ဖြစ်ကြပျက်အင်၊ မျက်မမြင်ကို၊ သက်ငင်ဆွဲကာ၊ သုဝဏ္ဏာလျှင်၊ တောမှာတစေ၊ လုပ်ကျွေးနေ၍၊ ရှည်ကြာကာလ၊ တိုင်ရောက်မှလျှင်၊ ဗာရာဏသီလျှင်၊ မုဆိုးသွင်က၊ တောခွင်လည်ရာ၊ သုဝဏ္ဏာကို၊ မြင်ပါသော်ငြား၊ ထိုသူအားကို၊ သားကောင်အသွင်၊ စိတ်ဝယ်ထင်၍၊ မဆင်ခြင်လစ်၊ လေးနှင့်ပစ်သော်၊ ဆိုးညစ်ကြမ္မာ၊ ကံကြောင့်သာဟု၊ ပြစ်ဆာမတင်၊ မွေးမိခင်နှင့်၊ ဖခင်ကိုသာ၊ လုပ်ကျွေးပါဟု၊ သာယာသံချို၊ လျှောက်ပန်ဆို၍၊ ထိုခဏတွင်၊ ဇီဝိန်ပြတ်ကြွေ၊ သားမောင်သေမှ၊ မိနှင့်ဖတို့၊ ရောက်လာကြလျှင်၊ သိကြားမြင်သော်၊ ပူပင်သောက၊ မရှိကြလင့်၊ သားလှသက်ရှင်၊ မျက်စိမြင်နှင့်၊ ရွှေစင်သပြာ၊ အိုးရတနာကို၊ လိုရာတခု၊ လျှောက်တင်ပြုလော့၊ ယခုအလို၊ ပြည့်အံ့ဆိုလျှင်၊ လိုရာမတ၊ ရွှေအိုးရ၍၊ သားလှမျက်နှာ၊ မြင်လိုပါဟု၊ သုံးဖြာလုံးကို၊ သိမ်းပိုက်ဆိုသည်၊ ဉာဏ်ကို အားကိုး၊ စကားမျိုးသည်၊ အိုးတန်ဆန်ခပ် ပြောနည်းတည်း။

၅။ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ ပြောနည်း

ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့၊ ပြောဆိုလေ့မှာ၊ မင်းရာဇာသည်၊ မဟာစေတီ၊ တည်ရာကြံ့ခိုင်၊ ပိန္နဲတိုင်ကို၊ အလိုရှိလစ်၊ မန်ကျည်းနှစ်လျှင်၊ ကျစ်လစ်အသား၊ မာ၏လားဟု၊ မေးငြားသောခါ၊ မန်ကျည်းလည်းမာ၊ ကျွန်းလည်းမာဟု၊ ပညာအလျောက်၊ ဆိုတုံမြောက်၍၊ နောက်ထပ်တခါ၊ ရှားနှစ်သာလျှင်၊ မာပါလိမ့်သား၊ မေးပြန်ငြားသော်၊ ရှားနှစ်ကားမာ၊ ကျွန်းလည်းမာဟု၊ ထပ်ကာမနေ၊ လျှောက်တင်လေ၍၊ မင်းဧကရာဇ်၊ ကျွန်းသားစစ်ကို၊ နှစ်သက်ချမ်းမြေ့၊ ဘောဝယ်တွေသည်၊ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ ပြောနည်းတည်း။

၆။ ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင် ပြောနည်း

ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်၊ ပမာဆောင်သော်၊ ဘုန်းခေါင်ညီရင်း၊ အိမ်ရှေ့မင်းသည်၊ ကြည်ခြင်းသဒ္ဓါ၊ ကျောင်းဆောက်ရာတွင်၊ တွင်းပြင်ထက်အောက်၊ မြေသို့ရောက်အောင်၊ တပြောင်ပြောင်ပင်၊ အရောင်မီးမီး၊ ယိုစီးမတတ်၊ ရွှေချလတ်လျှင်၊ မြို့ဝန်မြင်သော်၊ မလျော်လေချက်၊ တိုက်ပွတ်ဖျက်၍၊ ရက်မအောက်က၊

မြေသို့ကျမှ၊ သိရသောခါ၊ ဒါယကာလျှင်၊ ပြင်းစွာအမျက်၊ ဒေါသထွက်၍၊ ချက်ချင်းသတ်မည်၊ ခေါ်စေသည်တွင်၊ ရှိဦးတင်လျက်၊ အရှင်ဘုရား၊ သတို့သားလျှင်၊ မင်းဖျားဇေယျာ၊ ဖြစ်မည်ဇေယျာ၊ မုချမှန်၍၊ ထိုယံကာလ၊ ကျောင်းဆောက်မှလျှင်၊ ရွှေချဖို့ရာ၊ ချင်းသည်သာဟု၊ ပညာရှေ့ဆောင်၊ ရန်ငှေ့ရှောင်သည်၊ နောက်နောင်မှတ်ရန် စကားတည်း။

၇။ တောင်သူယာခုတ် ပြောနည်း

တောင်သူယာခုတ်၊ မိန့်ထုတ်ဝစန၊ ပုံဆိုပြသော်၊ ရဋ္ဌဝိဒေ၊ ဝိမိပြည်၌၊ ဝိဒေဟရာဇ်၊ မင်းစစ်နရိန်၊ ဘုန်းရာဇိန်၏၊ သုခမိန့်ကျော်၊ မဟော်ပညတ်၊ သိန်းအမတ်တို့၊ ဆိုလတ်များစွာ၊ စကားမှာ၌၊ ပညာဓန၊ ထိုနှစ်ဝတွင်၊ နေအမြတ်၊ သိန်းအမတ်က၊ ဆိုလတ်သောခါ၊ ပညာသာမြတ်၊ မဟော်မတ်က၊ ထပ်၍တဖန်၊ ဆိုလေပြန်သော်၊ မဟော်သမာ၊ ငယ်နစွာမို့၊ မှန်ရာမသိ၊ ဥစ္စာရှိမှ၊ ခယဝပ်တွား၊ လူအများတို့၊ စကားနာခံ၊ သိန်းဆိုပြန်သော်၊ မဟော်ဝိဇ္ဇာ၊ သိတတ်သူက၊ နေဥစ္စာ၊ ရှိပေရှာလည်း၊ ရောဂါဥပဒါ၊ ကပ်ငြိသောခါ၊ မသိပါလျှင်၊ ပညာရှိရှေ့၊ ဆည်းကပ်၍သာ၊ မှီခိုလာ၏၊ ပြောပြန်ဘိက၊ ဝိဒေဟရာဇ်၊ ရှင်မင်းစစ်သည်၊ အနှစ်ဥစ္စာ၊ ရတနာနှင့်၊ ပြည်ရွာရဋ္ဌ၊ အစိုးရ၍၊ များစွာလူပေါင်း၊ ခဝပ်ညောင်းသည်၊ စကားချီသော်၊ မဟော်သေနက၊ ပဏ္ဍိတက၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ စိန္တေယျာမှာ၊ ဥစ္စာမရှိ၊ သို့ဖြစ်ဘိလည်း၊ ဉာဏ်ကြီးမြတ်၊ ထွန်းတောက်ဝေ၍၊ ဒေဝ၊ ဗြဟ္မာ၊ မနုဿာတို့၊ ပူဇော်မြို့ဟု၊ ဗဟုဝစနာ၊ ပြောကြရာတွင်၊ ရှေးလျှင်အစ၊ သိမ်ငယ်ပဟု၊ နောက်မှကြီးလျက်၊ သီးသီးတက်၍၊ မိန့်မြွက်ထူထောင်၊ ဉာဏ်စွမ်းပြောင်သည်၊ တောင်သူယာခုတ် စကားတည်း။

၈။ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် ပြောနည်း

ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်၊ ပြောလစ်ဝစန၊ ရက္ခပုရံ၊ တိုင်းနိုင်ငံက၊ ဉာဏ်ပညာရှိ၊ မတ်ကဝိနှင့် ပြည်ကြီးအင်းဝ၊ နဂရတွင်၊ မတ်လုလင်တို့၊ နိုင်စို့စကား၊ စစ်ထိုးငြားသော်၊ နှစ်ပါးပြည်ရွာ၊ စည်ပင်သာဟု၊ နှစ်ဖြာနှစ်ဝ၊ ပြောကြလေရာ၊ ရာသီဆယ့်နှစ်လ၊ လူထိုမျှတို့၊ ပွဲမှမချဉ်း၊ အင်းဝကဝိ၊ ဆိုလတ်ဘိက၊ ခညဝတီ၊ တိုင်းရွှေပြည်မှာ၊ မတ်ကျော်လုလည်း၊ များစွာလူပေါင်း၊ သောင်းသောင်းအုတ်အုတ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ကို၊ ကြည့်သည်ဆိုသော်၊ ထိုအင်းဝမတ်၊ ပညာတတ်လည်း၊ ကြီး၊ လတ်၊ ငယ်စု၊ ကြည့်ရှုဆိုရာ၊ ဟုတ်ပါလိမ့်မည်၊ နောက်ဆုတ်လည်ရွှေ၊ အချက်တွေကို၊ ကြိုး၍တခါ၊ တို့ပြည်ရွာမှာ၊ ဂဏပြောင်ဆင်၊ ကကြိုးပြင်၍၊ တနေ့သုံးခါ၊ ရေချပါလည်း၊ ကြည့်လာမရောက်၊ တောဆင်ပေါက်တို့၊ ရောက်လတ်သောခါ၊ ကြည့်တို့ပါ၏၊ ပမာပုံသွင်၊ အမတ်သင်လည်း၊ တောဆင်အလား၊ မယဉ်ပါး၍၊ အများအားထုတ်၊ ကြည့်လိမ့်ဟုတ်သည်၊ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်စကားတည်း။

၉။ ရေစစ်ပမာ စကားပြောနည်း

ရေစစ်ကရား၊ စကားရဋ္ဌီ၊ ပြောကြမည်ဟု၊ ကြံစည်ပြုငြား၊ လေးယောက်သားနှင့်၊ တပါးသူအို၊ သစ္စာဆို၍၊ အလိုမတူ၊ မယုံသူကို၊ ကျွန်မူမသွေ၊ စေစားလေဟု၊ အပြိုင်ပြုက၊ လေးဝယောက်ျား၊ လူငယ်များတို့၊ စကားပေါသွပ်၊ မပြောတတ်လျှင်၊ ထပ်၍တဖန်၊ မြွက်ပြန်လေတုံ၊ စကားပုံမှာ၊ ဝါပင်ကပေါက်၊ လေးယောက်သင်တို့၊ ဆိုလေမြို့သော်၊ မယုံတို့ပါ၊ ပြန်ပြောခါလည်း၊ ကျွန်သာအစစ်၊ ဆိုသည်ဖြစ်လည်း၊ နှစ်အံ့ကျွန်တွင်း၊ အရင်းအဖျား၊ ဘိုးသက်ကြားလျှင်၊ ဆီးတားပတ်ရစ်၊ စကားမြစ်သည်၊ ရေစစ်ကရား ပြောနည်းတည်း။

၁၀။ ခက်တင်မောင်းနင်း ပြောနည်း

ခက်တင်မောင်းနှင်း၊ ပြောဆိုရင်းမှန်၊ ယမန်ရှေးခါ၊ မတ်ဗိုလ်ပါတို့၊ ယုတ်မာဆိုးညစ်၊ သူခိုးစစ်ကို၊ သတ်ပစ်အံ့ငှာ၊ ဖမ်းယူရာတွင်၊ သာမညသူ၊ မဟုတ်မူ၍၊ တောင်ဖီလာဆရာ၊ တူရင်းချာဟု၊ ဆိုရှာအတွင်း၊ မတ်ခပင်းလည်း၊ ကပ်ချဉ်းဆရာ၊ လျှောက်တုံပါသော်၊ ဆရာတော်လည်း၊ မြွက်ဖော်ငဲ့တူ၊ ပြောလိုက်မူက၊ ငါ့မှာမုသား၊ မလွတ်ငြားချေ၊ မပြောနေလည်း၊ သေအံ့လုလင်၊ ဉာဏ်ဆင်ခြင်၍၊ လုလင်တူရင်း၊ မဟုတ်ခြင်းကို၊ ဘယ်သူဆိုဟု၊ မြွက်ဆိုမိန့်ဟ၊ မျက်မှောင်ချ၍၊ မကျမတင်၊ ပြောသောသွင်သည်၊ ခက်တင်မောင်းနှင်း၊ ပြောနည်းတည်း။

နောက်ဆက်တွဲ

သင်္ဂဏ ဆရာတော်၏ သီဂီလောဝါဒ ဆုံးမစာ

တလောကလုံး၊ ညွတ်ရုံးဦးချ၊ နှိုင်းမမျှသား၊ ဘုရားရွှေကံစက်၊ ရောင်ပြိုးပြက်ကို၊ ဦးထက်တင်ထား၊ ရိုညွတ်တွား၍၊ သားနှင့်မိဘ၊ တပည့်စသည်၊ ပြုရအံ့ဝတ်၊ ချွတ်မူပါယ်ရွာ၊ လားမည့်တာကြောင့်၊ သုတ်ပါထေယျ၊ ကျမ်းဉ်ပြသည်၊ လောကကျင့်ရာ၊ အကျဉ်းမှာပိမ့်၊ နတ်ရွာဖို့ လုံးလုံး ကျက်၍သုံး။

သားသမီးကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၁။ ကျွေးမွေးမပျက်၊ ဆောင်ရွက်စီမံ၊
မွေခံထိုက်စေ၊ လှူမျှဝေ၍၊
စောင့်လေမျိုးနွယ်၊ ဝတ်ငါးသွယ်၊ ကျင့်ဖွယ်သားတို့တာ။

မိဘကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၂။ မကောင်းမြစ်တာ၊ ကောင်းရာညွှန်လတ်၊
အတတ်သင်စေ၊ ပေးဝေနှီးရင်း၊
ထိမ်းမြားခြင်းလျှင်၊ ဝတ်ငါးအင်၊ ဖခင်မယ်တို့တာ။ (စာမျက်နှာ ၂၆၀)

တပည့်ကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၃။ ညီညာထကြွ၊ ဆုံးမနာယူ၊
လာမူကြိုဆီး၊ ထံနှီးလုပ်ကျွေး၊
သင်တွေ့အံ့ရွတ်၊ တပည့်ဝတ်၊ မချွတ်ငါးခုသာ။

ဆရာကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၄။ အတတ်လည်းသင်၊ ပဲပြင်ဆုံးမ၊
သိပ္ပမချန်၊ ဘေးရန်ဆီးကာ၊
သင့်ရာအပ်ပို့၊ ဆရာတို့၊ ကျင့်ဖို့ ဝတ်ငါးဖြာ။

လင်ကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၅။ မထီမဲ့ကင်း၊ အပ်နှင်းဥစ္စာ၊
မိစ္ဆာမမှား၊ ဝတ်စားဆင်ယင်၊
မြတ်နိုးကြင်၊ ငါးအင်လင်ကျင့်ရာ။

မယားကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၆။ အိမ်တွင်းမှုလုပ်၊ သိမ်းထုတ်သေချာ၊
မိစ္ဆာကြည်ရှောင်၊ လျော်အောင်ဖြန့်ချိ၊
ပျင်းရိမမှု၊ ဝတ်ငါးဆူ၊ အိမ်သူကျင့်အပ်စွာ။

မိတ်ဆွေကျင့်ဝတ် ငါးပါး²¹

- ၇။ ပေးကမ်းချီးမြှင့်၊ ကိုယ်နှင့်ယှဉ်ထား၊
စီးပွားဆောင်ရွက်၊ နှုတ်မြှောက်ချိုသာ၊
သစ္စာမှန်စေ၊ ဝတ်ငါးထွေ၊ ကျင့်လေမိတ်သဟာ။

သခင်ကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၈။ ဝစ္စာကျွေးမွေး၊ ပြုရေးစီရင်၊
နာလျှင်ကုစေ၊ ငှာဝေရသာ၊
အခါကိုလွှတ်၊ အရှင်ဝတ်၊ မချွတ်ငါးခုသာ။ (စာမျက်နှာ ၂၆၁)

²¹ မိတ်ဆွေချင်းကျင့်ဝတ် ၅ ပါး ။ မေ့လျော့စောင့်လော၊ ဥစ္စာစောင့်ရှောက်၊ လန့်ကြောက်မိရာ၊ ဘေးလာမပစ်၊ တားမြစ် ဆက်စေ၊ ဝတ်ငါးထွေ၊ မိတ်ဆွေပြန်ကျင့်ရာ။

ကျွန်ကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၉။ အိပ်သော်နောက်ကျ၊
ထသော်သော်ကားရှေ့၊
ပေးမှယူအပ်၊ စေ့စပ်ဆောင်ရွက်၊
ကျေးဇူးမြွက်၊ ငါးချက်ကျွန်ကျင့်ရာ။

ဒါယကာကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- ၁၀။ မေတ္တာစိတ်သက်၊ ဆောင်ရွက်ချစ်ခင်၊
ခင်မင်နှုတ်ချို၊ လိုလျှင်ဖိတ်ထား၊
တတ်အားလူစေ၊ ဝတ်ငါးထွေ၊ ကျင့်လေဒါယကာ။

ရဟန်းကျင့်ဝတ် ခြောက်ပါး

- ၁၁။ မကောင်းမြစ်ထား၊ ကောင်းရာညွှန်လစ်၊
အသစ်ဟောကျူး၊ နာဖူးထပ်မံ၊
နတ်ထံဝင်ရာ၊ မေတ္တာလည်းပြ၊
ရဟန်းမှု၊ ခြောက်ခုလွန်သေချာ။
- ၁၂။ ကျမ်းသိင်္ဂီလ၊ သုတ်ဝယ်ပြ၊ ဆုံးမမြတ်ဆရာ။
- ၁၃။ ကျင့်ဝတ်မပြေ၊ ပါယ်လေးထွေ၊ လားလေရှည်မြင့်ကြာ။
- ၁၄။ ဤသည့်ဝတ်ထုံ၊ ဆွေမျိုးစုံ၊ ခြောက်ဘုံထက်နတ်ရွာ။
- ၁၅။ လှည်းဘီးပြင်က၊ နားစောင့်ချသို့၊
မိဘနှင့်သား၊ မယားနှင့်လင်၊
အရှင်နှင့်ကျွန်၊ ထေရ်မြွန်ဒါယကာ၊
မိတ်သဟာနှင့်၊ ဆရာတပည့်၊
တည့်တည့်မချွတ်၊ ကျင့်ဝတ်စုံလင်၊
ကျင့်ဖြူစင်မှု၊ ရှင်လည်းမကွေ၊
သေလည်းမကွာ၊ နတ်ရွာလှူပြည်၊
လှည့်လည်အတူ၊ ခံစားမှု၍၊

နိဗ္ဗာန်ပြည်၊ ဝင်အံသည်ထင်၊
မတည်ကျင့်ဝတ်၊ ချွတ်သူတို့မှာ၊
မလွတ်သာသည်၊ နတ်ရွာဖို့ လုံးလုံးလူဖြစ်ရှုံး။

သီဂီလောဝါဒ ဆုံးမစာ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၆၂)

ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓ၏ ဂိဟိဝိနယ ဆုံးမစာ

ဥစ္စာပျက်ကြောင်း ခြောက်ပါး

၁၃။ သေစာသောက်စား၊ လမ်းသွားခါမဲ့၊
ရှူငဲ့သဘင်၊ ပျော်ရွှင်အံ့လောင်း၊
မကောင်းမိတ်ပျင်း၊ ပျင်းရိခြင်းကား၊
ယိုယွင်းဥစ္စာ၊ ပျက်ကြောင်းတည်း။

သေရည်သောက်စားခြင်း အပြစ် ခြောက်ပါး

၁၄။ ဥစ္စာယုတ်ခြင်း၊ ငြင်းခုံများစွာ၊
ရောဂါထူပြော၊ ကျော်စောမဲ့တုံ၊
မလုံအင်္ဂါ၊ ပညာနည်းပါး၊
ဤခြောက်ပါး၊ သောက်စားသေစာ အပြစ်တည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၆၃)

အခါမဲ့လမ်းသွားခြင်း အပြစ် ခြောက်ပါး

၁၅။ ကိုယ့်သားမယား၊ တခြားဥစ္စာ၊
လုံရာမဲ့ရှောင်း၊ မကောင်းအရာ၊
ရွံရှာပေအပ်၊ ယိုးစွပ်ရောက်မှု၊
ဆင်းရဲစုကား၊ ခြောက်ခုခါမဲ့ သွားပြစ်တည်း။

ပွဲလမ်းသဘင် ကြည့်ရှုခြင်း အပြစ် ခြောက်ပါး

၁၆။ က၊ခြင်းတစ်လီ၊ သီခြင်းတစ်သီး၊

မူတ်တီးတစ်သင်း၊ ပြိန်ဖျင်းတစ်အုပ်၊
လက်ခုပ်တစ်ထည်၊ အိုးစည်တစ်ဖြာ၊
ရှိရာရှာ၍၊ ဥစ္စာပျက်မှု၊
ဤခြောက်ရာ၊ ကြည့်ရှုသဘင် အပြစ်တည်း။

လောင်းကစားသူ အပြစ် ခြောက်ပါး

၁၇။ အောင်သူရန်ပွား၊ ရှုံးကာစိုရိမ်၊
စည်းစိမ်လျော့ပါး၊ တရားသဘင်၊
မဝင်သက်သေ၊ မိတ်ဆွေနှိမ့်ဆို၊
မလိုထိမ်းမြား၊ ဤခြောက်ပါးကား၊
ကစားကြွေအန်အပြစ်တည်း။

မိတ်ဆွေပျက် အပြစ် ခြောက်ပါး

၁၈။ ကြွေအန်ကြူးထ၊ မိန်းမကြူထွေ၊
သေစာကြူးမှု၊ အတုပြုငြား၊
လှည့်စားတစ်ယောက်၊ မျက်မှောက်လုချက်၊
နိုင်ထက်လုယူ၊ ဤသူခြောက်ပါး၊
မိတ်ဆွေလားကြောင့်၊ ပျက်ပြားမိတ်ဆွေအပြစ်တည်း။

ပျင်းရိခြင်း အပြစ် ခြောက်ပါး

၁၉။ အချမ်းပြင်းထန်၊ အလွန်ပူနိုး၊
မိုးချုပ်လှမော၊ စောလွန်းလှယောင်၊
ဆာလောင်ပျင်းနေ၊ လွန်တွေဝမ်းဝ၊
နေကပညာ၊ မပွားရာသည်၊
ခြောက်ဖြာပျင်းသူအပြစ်တည်း။

အကြီးအကဲ ကျင့်ဝတ် ခြောက်ပါး

၂၀။ ထကြွနိုးကြား၊ သနားသည်းခံ၊
ဝေဖန်ကြည့်ရှု၊ ဤခြောက်ရာကား၊

ကြီးသူကျင့်ရာတရားတည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၆၄)

ကိုယ်ကျိုးသာဇွန်သော အဆွေခင်ပွန်းတု လေးယောက်

လက်ချည်းလာ၍၊ ဥစ္စာဆောင်သယ်၊
နည်းငယ်ဖြင့်သာ၊ များစွာလိုရှိ၊
ဘေးထိရောက်ခါ၊ ပြုလာတုံဘိ၊
မိမိကျိုးငှာ၊ မှီလာပေါင်းယှဉ်၊
လေးယောက်စဉ်ကား၊ အညဒတ္တဟရတည်း။

နှုတ်ဖြင့်သာ ဟန်ဆောင်သော အဆွေခင်ပွန်းတု လေးယောက်

ရှေ့ဖြစ်စေ့စပ်၊ တစ်ထပ်နှောက်မှီး၊
ချည်းနှီးသင်္ဂြိုဟ်၊ ပေးလိုစ၊ဟန်၊
ပစ္စုပ္ပန်မူ၊ ပြည့်န့်ပျက်ပြား။
ဤလေးပါးကား၊ မှတ်သားဝစီပရမတည်း။

ချစ်ဖွယ်ကိုသာ ဆိုတတ်သော အဆွေခင်ပွန်းတု လေးယောက်

မကောင်းခွင့်ပြု၊ ကောင်းမှုကိုလျှင်၊
ဆင်ခြင်မရှု၊ ခွင့်ပြုသည်ပင်၊
ရှေ့တွင်ချီးမွမ်း၊ ဖုံးလွှမ်းကွယ်လျှင်၊
ကဲ့ရဲ့ချင်သည်၊ လေးအင်ပီယဘာဏီတည်း။

ကျေးဇူး ရွက်ဆောင်သော အဆွေခင်ပွန်းစစ် လေးယောက်

မေ့လျော့စောင့်လာ၊ ဥစ္စာစောင့်ရှောက်၊
ဘေးရောက်ကိုးကွယ်၊ ပြုဖွယ်ရှိက၊
နှစ်ဆဥစ္စာ၊ ချေးပေးလာသည်၊
လေးဖြာဥပကာရတည်း။

ဆင်းရဲမကွာ ချမ်းသာမပစ်သော အဆွေခင်ပွန်းစစ် လေးယောက်

လျှို့ဝှက်စကား၊ ကြားစေတုံလျက်၊

သူလျှို့ဝှက်၍၊ ဘေးတွေမစွန့်၊
မတွန့်တိုပါ၊ သူ့ကိုညှာလျက်၊
ကိုယ့်သက်စွန့်မြောက်၊ ဤလေးယောက်ကား၊
မျှလောက်ချမ်းသာ ဆင်းရဲတည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၆၅)

အကျိုးစီးပွားကို ပြောကြားတတ်သော အဆွေခင်ပွန်းစစ် လေးယောက်

မကောင်းမြစ်ထာ၊ ကောင်းရာသွင်းထား၊
မကြားစတောင်း၊ အကြောင်းကြားလာ၊
နတ်ရွတ်လမ်းပြ၊ ဤလေးဝကား၊
မည်ရ အတ္ထက္ခာယီတည်း။

အစဉ်သနားတတ်သော အဆွေခင်ပွန်းစစ် လေးယောက်

ဥစ္စာခမ်းနား၊ မပွားသမြို့၊
မနှစ်လိုငြား၊ ပွားကရွှင်မြူး၊
ကျေးဇူးမဲ့ကို၊ ဆိုသော်တားမြစ်၊
ကျေးဇူးဖြစ်ကို၊ ဆိုသော်ချီးမွမ်း၊
သူတို့တမ်းကား၊ မိတ်ကျွန် အနုကမ္မတည်း။

အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော အရပ်ခြောက်မျက်နှာ

အရှေ့မိဘ၊ တောင်မှဆရာ၊
နောက်မှာမယား၊ မြောက်ကားမိတ်ဆွေ၊
အောက်ခြေကျွန်များ၊ အထက်ဖျားက၊
ပုကားရဟန်း၊ ခြောက်ရပ်တည်း။

ပျက်စီးလွယ်သော လူလေးယောက်

သောက်ထုပ်သေရက်၊ ညဉ့်နက်လမ်းသွား၊
ရှုစားသဘင်၊ ပျော်ရွှင်အန်စာ၊
လေးရပ်မှာပင်၊ တကွထင်သည်၊
လေးအင်ပါယ်သဟဲတည်း။

အလောင်းလျာတို့ အလိုတော်ခြောက်ပါး

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟကင်းလို၊
တောခိုတစ်ဖြာ၊ ဆိတ်ရာငြိမ်သက်၊
ဝဋ်မှထွက်၊ ခြောက်ချက်လောင်းလျာ လိုတော်တည်း။ (စာမျက်နှာ ၂၆၆)

မပြတ်ဆင်ခြင်ရာသော တရားငါးပါး

အိုခြင်းတစ်ဖြာ၊ နာခြင်းတစ်ထွေ၊
သေခြင်းတစ်ခြား၊ ကွဲပြားတစ်တန်၊
ကံလျှင်ဥစ္စာ၊ ဤငါးဖြာကို၊
မကွာနေ့ည၊ ဉာဏ်သက်ဝင်၍ ဆင်ခြင်ကြ။

အကျိုးဆောင်သော တရားတစ်ပါး

သေခြင်းတစ်ပါး၊ ဤတရားကား၊
စီးပွားမြားမြောင်၊ အကျိုးဆောင်သည်၊
အိုအောင်အောက်မေ့ စီးဖြန်းကြ။

ဂိဟိဝိနယ ဆုံးမစာ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၆၇)

စာတော်ပြင်ဆရာကြီး ဦးပညာ၏

သားရွှေည ဆုံးမစာ

သုတစိန္တာ ခေါ် သားရွှေည ဆုံးမစာ

၁။ သားရွှေည၊ မျက်ရှူဒါလီ၊ ပုလဲသီသို့၊ ထုံးညီစံကျ၊ ဆိုဆုံးမအံ့၊ ဆရာထံမှာ၊ ဆည်းကပ်ခါ၌၊ နေရာ
အပြစ်၊ ခြောက်ပါးစစ်၍၊ ကျစ်လစ်ကုန်၍၊ ကောင်းစွာနေလော့၊ ခြောက်ထွေပြစ်ဆာ၊ ဆိုသည်မှာလည်း၊ ဆရာ
မြတ်၏၊ ရှေ့တည့်တည့်၌၊ မနေထိုက်ခဲ့၊ နည်းလိုက်ပုံတူ၊ နောက်တူရှုလည်း၊ နေမှုမကောင်း၊ လက်ဝဲစောင်း
လည်း၊ အကြောင်းမဖွယ်၊ လက်ျာဆယ်လည်း၊ အကယ်ပြစ်စွန်း၊ နီးပါးလွန်းလည်း၊ ညွှန်းခဲ့ပြစ်ဝန်၊ ဝေးလွန်ပြန်
လည်း၊ ဒဏ်မကင်းချေ၊ ဆင်ခြင်လေလော့၊ အထွေအပြား၊ ဤခြောက်ပါးကို၊ ဘုရားရတနာ၊ သံဃာစိုးမင်း၊
ထံတော်ရင်း၌၊ ဝပ်စင်းပူဇော်၊ ခယမ်းသော်လည်း၊ ရှုမျှော်စဉ်းစား၊ သတိထား၍၊ ရှောင်ရှားရမည်၊ မှန်လှသည်နှင့်၊
တည်ကြည်ယဉ်ကျေး၊ ရွှေရင်သွေးလည်း၊ ချင့်တွေးစာနာ၊ သိအပ်စွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေည။

၂။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုခမည်း၊ မှတ်နာသည်းလော့၊ တစ်နည်းနေရာ၊ ပြစ်ခြောက်ဖြာကား၊ ရှေ့မှာတူရှု၊ နေမှုမအပ်၊ နောက်တည့်ရပ်လည်း၊ မသပ္ပာယ်ထ၊ နီးဝေးလှလည်း၊ ဒေါသရောက်ရာ၊ လေညာ လေကြေ၊ မနေစသင့်၊ အလွန်မြင့်လည်း၊ အခွင့်မသိ၊ နိမ့်လွန်းဘိလည်း၊ (စာမျက်နှာ ၂၆၈) ပြစ်ရှိတုံချေ၊ သိတတ်စေလော့၊ ရှိသေကော်ရော်၊ ဆရာကျော်ကို၊ ပူဇော်သောခါ၊ ရှိခိုးရာ၌၊ အင်္ဂါငါးခု၊ လုံလပြုလော့၊ နှစ်ခုဖဝါး၊ အညီထားမှ၊ နှစ်ပါးသောဒူး၊ မျှအောင်ပူးလျက်၊ နဖူးလက်စုံ၊ ခိုက်စေတုံလော့၊ ထုံးပုံနှိုင်းရှည့်၊ တပည့်ကျင့်ရန်၊ ဝတ်ငါးတန်မူ၊ မြတ်မွန်ဆရာ၊ ဝေးကလာသော်၊ လမ်းမှာကြုံဆီး၊ ထံနီးနေည၊ ရှိခိုးခလျက်၊ မိန့်ကယူမှတ်၊ လုပ်ကျွေးလတ်၍၊ အတတ်ပညာ၊ သင်အပ်စွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၃။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုနားဝင်၊ ကြံဆင်ခြင်လော့၊ သစ်ပင်ခုန်တက်၊ ကျည်းသားနက်နှင့်၊ ကြက်ငှက်လိုက် ထောင်၊ တယောင်ယောင်လျှင်၊ ကတောင်ချောက်ချား၊ ပြေးလွှားလျှိုးငုံ၊ တောင်တုံမြောက်ပြန်၊ အဖန်ဖန်တည့်၊ ပူပန်စိုစွတ်၊ ကိုယ်အဝတ်ကို၊ မချွတ်မလှန်း၊ ခပ်ထန်းထန်းကြောင့်၊ သန်းဥသန်းဖြူ၊ ရွှေလည်းတက်၊ ခေါ်ငက်ညှိန်၊ ဦးဆံမသိမ်း၊ ဆီမလိမ်းဘဲ၊ ချမ်းငြိမ်းရေမိုး၊ မချိုးမသွန်း၊ မတွန်းကြေးနှစ်၊ အညစ်ညစ်နှင့်၊ ပစ်စလက်ခတ်၊ ရှိရာတတ်၏၊ ငတ်မွတ်ဆာစဉ်၊ သူဥယျာဉ်ဝယ်၊ ချိုချဉ်ဖန်ခါး၊ သစ်သီးများကို၊ ဆွတ်စားတုံ၍၊ ရှင်မတွေ့လည်း၊ အလေ့အလာ၊ မပြုပါနှင့်၊ ဆရာခေါ်ကြား၊ ထံနီးပါး၌၊ စေစားသုံးခံ၊ စာပေအံ၍၊ မလှုံမပေါ်၊ နေ့တိုင်းပျော်လော့၊ လူချော်လူသွမ်း၊ လူသရမ်းနှင့်၊ ကျွမ်းမဝင်ရာ၊ ရှောင်အပ်စွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၄။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုထုံပေါင်း၊ လက်ရေးကောင်းက၊ စာကြောင်းဖြောင့်မတ်၊ အသတ်အတင်၊ အငင် အဆွဲ၊ ညီညွတ်မြဲတည့်၊ စိန်ရွဲအကယ်၊ စီသောနယ်သို့၊ ရှုဖွယ်လှလွန်း၊ စက်လိုဝန်းလည်း၊ သတ်ညွှန်းသတ်ပုံ၊ မကျွမ်းတုံက၊ ရွှေဘုံခေါင်ထွတ်၊ ရွှေလွှတ်ရွှေရုံး၊ ရှေးစံထုံးနှင့်၊ သုံးသင့်ဆီမှာ၊ ရောက်သောခါ၌၊ ပမာမလေး၊ ရယ်သွမ်း(စာမျက်နှာ ၂၆၉)သွေးလိမ့်၊ စာရေးအခွင့်၊ ရစ်ပင့်သတ်လတ်၊ တတ်ခြင်းလိုလှ၊ အားပါးကျမှ၊ ဝဏ္ဏ ဗောဓနာ၊ ကျမ်းသေချာကို၊ ဖွေရှာလက်ရှိ၊ လေ့ကျက်ဘိ၍၊ ဟတ္ထိပါလ၊ သံဝရနှင့်၊ နာဂနေနတ်၊ ဘူရိဒတ် လောင်း၊ ဇာတ်ပေါင်းတသီး၊ လင်္ကာကြီးကို၊ နည်းမှီစေ့ငှ၊ အမှီပြုလော့၊ သုတပညာ၊ ပွားအောင်မှာလည်း၊ ဓမ္မ ရာသီ၊ ပါရမီနှင့်၊ တူပြီလည်းကောင်း၊ ဆုတောင်းခန်းပျို့၊ နှစ်လို့မြတ်နိုး၊ မွှေစိုးဟု၊ ထက်မိုးနတ်နန်း၊ ဖွဲ့ထူးဆန်း သည်၊ ဘုံခန်းလင်္ကာ၊ ဖတ်ကြည့်ရာ၏၊ နည်းနာခံယူ၊ ရတုမူလည်း၊ တောင်ငူမင်းဆို၊ ရှင်သံခိုနှင့်၊ အုံးညိုမကြွင်း၊ မင်းနဝဒေး၊ နက်လေးဆန်းထူး၊ ပဲခူးရှင်မ၊ ဇေယျရန္တမိတ်၊ မြတ်ပဏ္ဍိတတို့၊ ဉာဏ်မြိတ်ညွန့်ဝေ၊ ဥပဒေဖြင့်၊ စေ့ရေ ပြုဖန်၊ ဖွဲ့ကာရန်၌၊ သတ်မှန်ခဲ့ခြား၊ အခြားခြားလျှင်၊ မှတ်သားစဖွယ်၊ သဘောကျယ်လျက်၊ ဓိပ္ပါယ်ပြန့်ပွား၊ စကား ယဉ်နု၊ ပျို့ရတုလည်း၊ ကြည့်ရှုလေ့လာ၊ မှတ်သားရာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၅။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုထုံသင်း၊ နှလုံးသွင်းလော့၊ အတွင်းတော်က၊ သုတ်လူးရအောင်၊ စိမ်းမြဲရောင်ညို၊ သစ်စည်းလိုဟု၊ စာတို ရေးမှတ်၊ ခန့်တုံလတ်သော်၊ ညသတ်တို့ပါ၊ ထိုသည့်စာနှင့်၊ ညီစွာအကြံ၊ သုံးတော်ခံ လည်း၊ ထုံးစံစိစစ်၊ သိသူဖြစ်၍၊ သစ်ကိုကျပ်တည်း၊ ကြိုးနှင့်စည်းလျက်၊ တင့်ရည်းဆန်းထူး၊ ဆက်သဖူး၏၊ တစ်ဦးဆရာ၊ မြတ်ဂုဏ်ဝါနှင့်၊ သာသနာပိုင်၊ ကျမ်းဂန်နိုင်လျက်၊ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ၊ လေ့လာမရှိ၊ သတ်မသွင်း၊ ယွင်းတော်မူရာ၊ စာထုပ်ပါဟု၊ တကာတစ်ယောက်၊ ကဝိမြောက်လျက်၊ မထောက်မတွေး၊ ပသတ်ရေး၍၊ စာပေး လိုက်လျှင်၊ ထိုစာရှင်က၊ ခင်ခင်မွတ်မွတ်၊ မိုးလေလွတ်အောင်၊ မချွတ်ယွင်းပါ၊ ကျွန်ုပ်စာကို၊ ကောင်းစွာဘုရား၊ ထုပ်လျက်ထားဟု၊ ကျောင်းသားတွင်သာ၊ နှုတ်ဖြင့်မှာ၍၊ စာမထုတ်ချေ၊ (စာမျက်နှာ ၂၇၀) နေဖူးလေ၏၊ စာပေ ကျမ်းဂန်၊ တတ်သည်မှန်လည်း၊ ကာရန်လင်္ကာ၊ ကဗျာအစပ်၊ စကားသွပ်ဟု၊ တတ်တတ်မရှု၊ မှတ်မဲ့ပြုက၊ အမှုမကျွမ်း၊ ယောင်းယမ်းယမ်းနှင့်၊ ကစမ်းကဝါး၊ အမှားမှားလျှင်၊ ကြံအားကတ်သတ်၊ ရိုင်းစိုင်းတတ်၏၊ အမှတ်

စုံစီ၊ ကဝိပြီးအောင်၊ လောကီလောကုတ်၊ အားကုန်ထုတ်၍၊ မဆုတ်မနစ်၊ ပြုသည်ဖြစ်မှ၊ များနှစ်သက်ရာ၊ မှန်လှ
စွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၆။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုလူလှ၊ မောင်နားကျလော့၊ ဆရာအထံ၊ သဲသဲညံ့မျှ၊ စာအံစာဖတ်၊ အတတ်သင်
ဘက်၊ နှစ်သက်ရွှင်ပျော်၊ သူငယ်ဖော်တို့၊ ခေါ်ဝေါ်ကြလျှင်၊ ဗျာရှင်ဩမွန်၊ ကျွန်တော် ကျွန်ုပ်၊ ယဉ်နုတ်ပိထား၊
ခင်ဘုရားဟု၊ သနားစရာ၊ နှုတ်ချိုသာက၊ နာ၍မပြီး၊ ကိုယ့်ထက်ကြီးမှု၊ ဦးရီးအစ်ကို၊ ငယ်ပြီဆိုလည်း၊ နာလိုဖွယ်
ရေး၊ မောင်ကလေးဟု၊ ညီထွေးညီပု၊ ခေါ်မှတ်ပြုလော့၊ သူ့ကိုရိုသေ၊ ကျင့်ဝတ်ကျေက၊ အထွေမရှိ၊ အလိုသိ၍၊
မိမိတို့မျိုး၊ သူမြတ်နိုးလိမ့်၊ ပုံရေးရေးဆို၊ နှုတ်လျှင်ချိုငြား၊ လျှိုတစ်ပါးဟု၊ စကားလူတွင်၊ ပြဲ့ပြဲ့ထင်၏၊ ပဉ္စင်ကျူး
ရိုက်၊ မင်းပွဲထိုက်ကို၊ ငှက်မိုက်တီးတုတ်၊ သံကြမ်းကြုတ်နှင့်၊ နှုတ်မနေတည်၊ ဆီး၍မြည်က၊ မကြည်မောင်းမဲ၊
ဆိုကျိန်ဆဲ၍၊ အုတ်ခဲတုတ်ဖြင့်၊ လိုက်ချောက်လွှင့်၏၊ သည်နှင့်တလျှော၊ သံချိုမောသား၊ ဥဩငယ်မွန်၊ ကောင်း
စွာ တွန်သော်၊ အလွန်တရာ၊ နှစ်လိုစွာ၍၊ သံသာရင်ကျူး၊ မြည်ပါဦးလော့၊ ကျေးဇူးဖော်ပြ၊ ချီးမွမ်းကြ၏၊ ဗုဒ္ဓ
အလောင်း၊ နွားမြက်ကောင်းကို၊ သောင်းကျန်းစွာလျှင်၊ ဆို၍နှင့်သော်၊ သခင်ကိုမှန်း၊ မရုန်းဘဲနေ၊ လောင်းကြေး
ငွေကုန်၊ ရှုံးလေထောင်ပြည့်၊ နောက်တလှည့်မှု၊ နွား၏အလို၊ ကောင်းစွာဆို၍၊ သံချိုသာယာ၊ မောင်းသောခါဌ၊
မေတ္တာစိတ်ဝင်း၊ ရုန်းလိုက်ငင်သော်၊ လှည်းလျှင်ပါလေ၊ ငွေထမ်းပိုးကြွ၊ နှစ်ထောင်ရ၏၊ (စာမျက်နှာ ၁၇၁)
သည်မှတစ်ပါး၊ မုဆိုးအားကို၊ မင်းသားလေးယောက်၊ တဝမ်းပေါက်တွင်၊ ဘုန်းတောက်လျှံဦး၊ နောင်တော်ကြီး
က၊ ရင့်သီးလှစွာ၊ မခံသာအောင်၊ အနာတရ၊ အာလုပ်ဟလျက်၊ မံသဟင်းမျိုး၊ အတောင်းဆိုး၍၊ အရိုးကိုရွေး၊
ကိုင်ကာပေး၏၊ ယဉ်ကျေးလျောက်ပတ်၊ ညီလတ်နှစ်ပါး၊ ရှင်မင်းသားတို့၊ စကားသာချို၊ တောင်းသည်ကိုလည်း၊
ပြောဆိုလိုက်ဖက်၊ ထိုက်ရာဆက်၏၊ အသက်နနယ်၊ မင်းသားငယ်က၊ နာဖွယ်အထူး၊ မြောက်ချီးကျူးလျက်၊
ရွှင်မြူးသာကြည်၊ တောင်းဆိုသည်ကြောင့်၊ တောလညမုဆိုး၊ လွန်မြတ်နိုး၍၊ အဖိုးပျောက်ဆုံး၊ တထမ်းလုံးကို၊
ပရုံးကချ၊ စုပုံသ၏၊ ပီယဝါစာ၊ နှုတ်ချိုသာက၊ မေတ္တာဆက်ဆံ၊ ရှေးထုံးစံကို၊ မြဲမြံမှတ်သား၊ နှလုံးထားလျက်၊
စကားချိုသာ၊ ဆိုအပ်စွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၇။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုရတနာ၊ မှတ်သားပါလော့၊ ပညာအတတ်၊ ကျေးဇူးမြတ်နှင့်၊ ဂုဏ်သတ္တိမှာ၊ ဘယ်
ဥစ္စာမျှ၊ နှိုင်းရာမတူ၊ ခိုးသားမူလည်း၊ မယူနိုင်ရာ၊ မြဲမြံစွာ၏၊ ပညာမြော်မြင်၊ အတတ်လျှင်ကား၊ ဆွေခင်ပွန်းစစ်၊
မှီရာဖြစ်ရှင့်၊ အသစ်ဘဝ၊ ပြောင်းလေကလည်း၊ သုခဝဟာ၊ မြတ်ချမ်းသာကို၊ ကောင်းစွာလျောက်ပတ်၊ ဆောင်
ပေတတ်၏၊ မှတ်သားသင့်သည်၊ သုတမည်ကား၊ မစည်မပင်၊ မတွင်မကျယ်၊ အနည်းငယ်ဟု၊ စိတ်ဝယ်၍သို့၊
မမှတ်တို့လင့်၊ တောင်ပို့တွင်းခေါင်း၊ မနက်ကောင်းကို၊ သွန်းလောင်းရေစက်၊ အနည်းငယ်လျက်လည်း၊ နေ့ရက်
ရှည်လျား၊ ကျဖန်များသော်၊ ရေအားကြီးလှည့်၊ လျှမ်းလျှမ်းပြည့်သို့၊ နှိုင်းရှည်မဟုတ်၊ ပမာဟုတ်စွ၊ နှုတ်တက်ဖြစ်
စေ၊ တထွေထူးမြတ်၊ လက်တတ်ဖြစ်စေ၊ သေသေချာချာ၊ တတ်လိမ္မာက၊ ဝိဇ္ဇာသိပ္ပ၊ တစ်ခုမျှလျှင်၊ ဆုံးစတတ်
မြောက်၊ သက်မွေးလောက်၏၊ မင်းယောက်ျားမှု၊ တစ်ခုခုကို၊ သူထက်သာအောင်၊ ကြိုးအားဆောင်၍၊ (စာမျက်
နှာ ၂၇၂) အခေါင်အဖျား၊ တတ်မြောက်မြားမှု၊ ထင်ရှားကြော်ငြာ၊ ဂုဏ်ထွန်းဝါသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၈။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုပျောင်းအံ၊ မပျင်းရိနှင့်၊ မရှိလုံလ၊ ပျင်းပိုးထ၍၊ သုတပညာ၊ ဘယ်ရပါလိမ့်၊
ဝိဇ္ဇာသိပ္ပ၊ တတ်မရမှု၊ နေဥစ္စာ၊ ဘယ်ကလာအံ့၊ ဥစ္စာမရှိ၊ ဖြစ်တုံဘိက၊ မိမိမိတ်ဆွေ၊ ဘယ်ရချေအံ့၊ မရေမရာ၊
မိတ်မဲ့ရှာမှု၊ ချမ်းသာလွေလွေ၊ ဘယ်မှာတွေ့အံ့၊ မပြေသုခ၊ ပူပန်ကတုံ၊ ပုညကုသိုလ်၊ ဘယ်ဖြစ်လိုအံ့၊ ကျမ်းဆို
အဟုတ်၊ ကောင်းမှုယုတ်က၊ ဝိသုဒ္ဓိမည်၊ နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့၊ သာကြည်ထုတ်ချောက်၊ ဘယ်မှာရောက်အံ့၊ ရှေ့
နောက်မျှော်တင်း၊ နှလုံးသွင်းလျက်၊ မပျင်းရိသာ၊ လုံလရာ၏၊ ပညာရှိမှု၊ များဗိုလ်လူတို့၊ ပူဇော်ရှိရာ၊ မြတ်

ဥစ္စာလည်း၊ ပန်းစွာမဖွေ၊ ရပါလေလိမ့်၊ ရွှေငွေဥစ္စာ၊ ရှိသောခါလည်း၊ မျက်နှာပွင့်လန်း၊ မေတ္တာမှန်း၍၊ ခင်ပွန်း
ဆွေမိတ်၊ မွမ်းမွမ်းညိတ်လိမ့်၊ မဆိတ်မညံ၊ မိတ်ဆွေရုံမျှ၊ ပျော်စံစည်းစိမ်၊ ချမ်းသာငြိမ်လိမ့်၊ မသိမ်မငယ်၊ သုခ
ကြွယ်သော်၊ ရလွယ်ကောင်းကျိုး၊ နေ့တိုင်းတိုးလိမ့်၊ မညှိုးကောင်းမှု၊ အမြဲပြု၍၊ မြတ်ကုသိုလ်သန်၊ များသည်မှန်
သော်၊ နိဗ္ဗာန်ခရီး၊ ရောက်လွယ်နီးလိမ့်၊ ကျင့်မှီးကြိုလမ်း၊ ဆုံးမတမ်းကို၊ မသမ်းမမို့၊ ကြည်နှစ်လိုလျက်၊ ကိုယ့်ဖို့
လိမ္မာ၊ အားထုတ်ရာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၉။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုသည်းခေါင်၊ မောင်နားထောင်လော့၊ တောင်တိုင်းမသိ၊ များစွာရှိလည်း၊ မကိ
ရတနာ၊ မတည်ပါခဲ့၊ သာယာလှမော၊ အတောတော၌၊ စိတ်ဇောရွှင်ရာ၊ နံ့သာကြိုင်မြူး၊ စန္ဒကူးမရောက်၊ တောင်
နယ်မောက်၍၊ ကြီးမြောက်ခွန်အား၊ ဆင်ဆင်များဝယ်၊ တိုးပွားကျက်သရေ၊ ဖြိုးမောက်စေသား၊ မြဲတေမစပ်၊
အရပ်ရပ်၌၊ ဆည်းကပ်လောက်ဘိ၊ မြတ်ပဏ္ဍိလျှင်၊ မရှိရာချေ၊ (စာမျက်နှာ ၂၇၃) မှတ်ပါလေလော့၊ မြစ်ရေ
ပင်လယ်၊ ခြားရာဝယ်၌၊ အကယ်သူမြတ်၊ ကစိထွတ်လျှင်၊ မချွတ်ထင်ရှား၊ ရှိသည်ကြားသော်၊ ကူးသွားနည်းနာ၊
ခံအပ်စွာ၏၊ ပညာမဲ့ထ၊ လူဗာလကား၊ ဂေါဏသဖွယ်၊ ပျိုနုနယ်က၊ အကယ်သိပ္ပ၊ တတ်မရအံ့၊ ဒုတိယမှာ၊ စိတ်
ချမ်းသာအောင်၊ ဥစ္စာလက်ရှိ၊ မပိုက်မိအံ့၊ တတိယမြောက်၊ အရွယ်ရောက်လျှင်၊ စောင့်ရှောက်တရား၊ ကုသိုလ်
ပွားအောင်၊ ကြိုးစားအဟုတ်၊ အားမထုတ်အံ့၊ စတုတ္ထဝယ်၊ အဆုံးရွယ်ကား၊ အဘယ်အကြောင်း၊ မူစကောင်းအံ့၊
အိပျောင်းနွဲ့သွယ်၊ မောင်သက်လှယ်သည်၊ အရွယ်ပထမ၊ ခုနယ်ကလျှင်၊ သိပ္ပဖွေရာ၊ ရထိုက်ရာသည်၊ ရတနာ
မျက်ရှု သားရွှေဥ။

၁၀။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုသက်ထား၊ ဆိုစကားကို၊ ရွှေနားချိုသာ၊ မှတ်သားနာလော့၊ အာစရိထံ၊ နည်းနာ
ခံ၍၊ သင်အံသောခါ၊ တတ်ပညာကို၊ များစွာအားကြီး၊ ပြီးလွယ်ကုန်လွယ်၊ ဝန်သို့သယ်လည်း၊ မိပ္ပါယ်မရ၊ နည်း
မကျသော်၊ လူအအိပ်မက်၊ ပြောချင်လျက်နှင့်၊ မထွက်ပါနိုင်၊ မိန်းမိုင်တွေဝေ၊ စိတ်မပြေသို့၊ အနေမကျ၊ ရှိတတ်
လှ၏၊ ဆရာထံမှာ၊ နည်းခံခါ၌၊ မိပ္ပါယတ္ထ၊ သဘောကျအောင်၊ ဆဆတွေ့တွေ့၊ သိကြောင်းမေးဝင၊ ဆေးလေး
သာကြည်၊ သင်ရမည်ရှင့်၊ တတည်ဥပဒေ၊ ပေမှာရေးမှတ်၊ အတတ်လည်းကောင်း၊ တစ်ကြောင်းခြင်းရာ၊ သူ
လက်မှာလျှင်၊ ဥစ္စာလည်းကောင်း၊ ရှိပါရှောင်းလည်း၊ အကြောင်းရောက်ခါ၊ ရခဲစွာ၏၊ ပညာမဟုတ်၊ ဥစ္စာမမည်၊
သို့ဖြစ်သည်ကြောင့်၊ မှတ်တည်အားထုတ်၊ အရကုတ်၍၊ စွဲနှုတ်အာဝံ၊ ဆောင်အပ်တုံ၏၊ စုံစုံမက်မက်၊ နှစ်သက်
ပွင့်လင်း၊ မှတ်သားခြင်း၌၊ မပျင်းမရိ၊ လုံ့လရှိမှု၊ အသိအမြင်၊ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်၊ သုတကြွယ်လိမ့်၊ တင့်တယ်
ဆင်းဝါ၊ လှတုံပါလည်း၊ ပညာမဲ့မှု၊ လောကီလူဝယ်၊ နည်းတူပုံဆောင်၊ ရနံ့ရှောင်သား၊ အရောင်ရှိဆန်း၊ (စာမျက်
နှာ ၂၇၄) ပွင့်ပေါက်ပန်းနှင့်၊ သဖန်းသီးမှည့်၊ ဆိုနှိုင်းရှည်လော့၊ ကိုယ်၏ရပ်ဝါ၊ မလှပါလည်း၊ လိမ္မာသိကြား၊
ရှိတုံငြားက၊ ချယားပွင့်သေး၊ ကြိုင်ကြိုင်မွှေးနှင့်၊ နက်လေးရသာ၊ ဂုဏ်ဩဇာကြောင့်၊ စားငှာမပြီး၊ ပိနွဲ့သီးတို့၊
မြှောက်ချီးအားရ၊ နှစ်လိုကြ၏၊ နှိုင်းဆရှေ့နောက်၊ သည်ကိုထောက်၍၊ လွေလောက်ပညာ၊ ဆည်းပူရာသည်၊
ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၁၁။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုကြည့်မှန်၊ အစွဲသန်လော့၊ ကျမ်းဂန်ပါဠိ၊ မသင်မိ၍၊ မသိသသူ၊ သာမန်လူကား၊
အယူတိမ်းပါး၊ အမှားမှားလျှင်၊ သည်ကားကောင်းမှု၊ သည်သို့ပြုမှု၊ အကုသိုလ်ညစ်၊ သည်သို့ဖြစ်ဟု၊ စိစစ်တုံ
လျက်၊ နက်နက်နဲနဲ၊ စိတ်ဖြာခွဲ၍၊ သိခဲနိုင်စွာ၊ ဥပမာကား၊ ကြမ္မာမြေးမြူ၊ ကန်းသသူတို့၊ စိမ်းဖြူနီဝါ၊ ညီပြာ
ပြောက်နှမ်း၊ မမြင်စွမ်းသို့၊ ယောင်ယမ်းကာမျှ၊ ချက်မကျခွဲ၊ ဝါဒဖြောင့်သား၊ မတိမ်းပါးအောင်၊ တရားကျမ်းဂန်၊
ဓမ္မက္ခန္ဓကို၊ အားအန်ထုတ်ထုတ်၊ အဟုတ်အဟတ်၊ တတ်စိမ့်သောငှာ၊ ကြိုးစားရ၏၊ ပညာလိတ်ကင်း၊ မတတ်
လျှင်းမှု၊ ဟင်္သာဘောင်ဝယ်၊ ဥဗျိုင်းနယ်သို့၊ ပွဲလယ်မတင့်၊ တတ်သဖြင့်ကား၊ ရဲရင့်ထွတ်ခေါင်၊ သားတို့ဘောင်၌၊

မရှောင်မကွင်း၊ ခြင်္သေ့မင်းသို့၊ ကျင်းကျင်းပပ၊ တင့်တယ်လှ၏၊ ရာဇတန်ခိုး၊ ရှိစဉ်လည်း၊ အစိုးပိုင်ထိုက်၊ နိုင်ငံ၌ သာ၊ ဦးခိုက်ပူဇော်၊ ဘုန်းလာဘ်ပေါ်၏၊ ကျူးကျော်ခဲ့မြောက်၊ သူတိုင်းရောက်က၊ ရွံ့ကြောက်ကုန်စွာ၊ စုဝေးလာ ၍၊ ပဏ္ဏာဆက်သ၊ ဘယ်သူခလိမ့်၊ မြတ်လှပဏ္ဏ၊ ပညာရှိကား၊ ရောက်မိရာရာ၊ အရပ်မှာပင်၊ သဒ္ဓါဓမ္မလျော်၊ နှစ်လိုပျော်၍၊ ပူဇော်မြတ်နိုး၊ လာဘ်သပ်ဖြိုးလိမ့်၊ အကျိုးပေးချက်၊ သို့စင်နက်၏၊ ချင့်တွက်ခေါ်ခေါ်၊ သို့မျက်ဖျော် လည်း၊ မြင်မြော်သိဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်၊ တမလွန်နောင်၊ ကောင်းမြတ်အောင်လျှင်၊ အခေါင်အဖျား၊ ကျမ်းဂန် (စာမျက်နှာ ၂၇၅) များကို၊ သင်ကြားစိမ့်ငှာ၊ တောင်းပန်ထွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

၁၂။ သားရွှေဥ၊ မျက်ရှုကုမုဒ်၊ အမိယုတ်က၊ သားပုတ္တလည်း၊ ဆိုမည်ရန်ကြမ်း၊ စကားသွမ်း၏၊ ကျမ်းလာ ဆိုအံ့၊ အဘညံ့မူ၊ မတုံခပ်ပေါ့၊ သွမ်းသော့သော့လျှင်၊ ကြော့ကြော့ကြမ်းကြမ်း၊ ဟော့ဟော့ရမ်းဟု၊ ထုံးတမ်းပြ သာ၊ မိဘအစုံ၊ မကောင်းတုံက၊ ဆူးပုံအလား၊ စကားကြမ်းကြုတ်၊ အကျင့်ယုတ်၏၊ အဟုတ်အဟတ်၊ အမိမြတ် မူ၊ မိုးနတ်မင်းစောင်း၊ နားမညောင်းသို့၊ ကောင်းမြတ်ဝါစာ၊ စကားသာ၏၊ ပိတာသေဌ၊ ဖြစ်ပေကလည်း၊ ပုတ္တမူ ကျင့်၊ ကောင်းမြတ်မြင့်၏၊ မိနှင်ဘမူ၊ မြတ်ချင်းတူသော်၊ ကြည်ဖြူဖွယ်ကို၊ နှုတ်သံချိုနှင့်၊ နာလိုစထိုက်၊ ကျင့်သိုက်မြိုက်၏၊ ခွေးမိုက်မာန်ဝင်၊ တစ်ခုမြင်က၊ ကိုက်ချင်စွာလှ၊ သွားကိုပြ၍၊ ကြည့်ထစိမ်းစိမ်း၊ မြည်ဟောင် ဟိန်း၏၊ လူပြိန်းလူတန်၊ ဉာဏ်မသိမြော်၊ လူသရော်တို့၊ သူတော်ကောင်းအား၊ ရိုင်းစော်ကားလျက်၊ တွန်းရှား ပစ်ပယ်၊ ချုပ်ချယ်မောင်းမဲ၊ ညည်းဆဲချင်ဘိ၊ အလိုရှိ၏၊ ကုတ္တိဝုန်တွေ၊ တခဲထွေသား၊ မြွေလည်းပျက်ဆိုး၊ ထို ထက်တိုး၍၊ ထမ်းပိုးလှင်ကန်၊ အပြန်ပြန်လျှင်၊ ကျင့်တန်လူညစ်၊ ပျက်သည်ဖြစ်၏၊ စင်စစ်ဧကန်၊ မြွေဆိပ်ထန်ကို၊ မန္တန်ဆေးဝါး၊ ဆီးတာကွယ်ကာ၊ လွတ်ငြိမ်းရာ၏၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ အယူရှိသား၊ မသိတရား၊ သူမိုက်အားကို၊ ကုစား ဖယ်ရန်၊ မန္တန်မန္တရား၊ ဆေးဝါးကင်းမဲ့၊ ဖြစ်တုံခဲ့ရှင့်၊ ရှင့်တုံလျက်၊ သည်ကိုတွက်၍၊ လူပျက်လူသောင်း၊ လူ မကောင်းနှင့်၊ မပေါင်းဖော်ရာ၊ ရှောင်အပ်စွာသည်၊ ရတနာမျက်ရှု သားရွှေဥ။

သားရွှေဥ ဆုံးမစာ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၇၆)

ဖိုးသူတော်ဦးနု စကားပုံ

မြန်ဇမ္ဗူပေါ်၊ ဉာဏ်ယူမျှော်သည်၊ သူတော်ကျွန်ုပ်၊ နား၏တန်ဆာ၊ နားဝင်သာအောင်၊ လင်္ကာပုဒ်ဖြင့်၊ အာလုပ်ချိုမြ၊ စကားပုံသရုပ်၊ တမျိုးထုတ်ပြီးလျှင်၊ အချုပ်ကို ပြခဲ့မည်။

- ၁။ ဗုဒ္ဓဆာယာကို တွယ်ရမည်။ ရုပ်လှတာကို ပယ်ရမည်။
ဗုဒ္ဓဆာယာကို တွယ်မှ အေးမြရာသည်။ ရုပ်လှတာကို ပယ်မှ ဘေးပက္ခာမည်။
- ၂။ သေရည်ကို မသောက်နှင့်။ ရေကြည်ကို မနှောက်နှင့်။
သေရည်ကိုသောက်က အပါယ်ဘုံ ကျတတ်သည်။ ရေကြည်ကိုနှောက်က အနယ်အမှုန် ထတတ် သည်။
- ၃။ ထင်တိုင်းလည်း နှိပ်၍ မဆိုနှင့်။ ဝင်တိုင်းလည်း သိပ်၍ မမျိုနှင့်။

ထင်တိုင်းနှိပ်၍ဆိုက ရန်အသွယ်သွယ် ပွားတတ်သည်။ ဝင်တိုင်းသိပ်၍ မျိုက အန္တရာယ်များတတ်သည်။

၄။ ဂေါဏမံသံကိုလည်း မစားနှင့်။ ကောဓဇြိရံကိုလည်း မပွားနှင့်။ (စာမျက်နှာ ၂၇၇)
ဂေါဏမံသံကိုစားက မိဘသဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။ ကောဓဇြိရံကိုပွားက အထိကရ အပါယ်နှစ်ချေသည်။

၅။ အယုတ်တရားကို အလိုမရှိနှင့်။ မဟုတ်စကားကို မဆိုဘိနှင့်။
အယုတ်တရားကို အလိုရှိက ဘဂဝါ၏ စကားကို ပယ်ရာကျချေသည်။ မဟုတ်စကားကို ဆိုမိက သမာဓိ
တရားကို ကွယ်ပရလေသည်။

၆။ မြူသလိုပုံနှင့် ကလေးကို မစနှင့်။ လူကို ယုံသဖြင့် အကြွေးကို မချနှင့်။
မြူသလိုပုံနှင့် ကလေးကို စက ကလေးအမိုက်မို့ ဆဲတတ်သည်။ လူကို ယုံသဖြင့် အကြွေးကိုချက
အရေးမစိုက်သဖြင့် မွဲတတ်သည်။

၇။ အမျိုးယုတ်သူ အဆင်းလှလျှင် သတိထား။ တန်ခိုးနပ်သူ ထမင်းဝလျှင် မကျီစားနှင့်။
အမျိုးယုတ်သူ အဆင်းလှက စာဂတန်တတ်သည်။ တန်ခိုးနပ်သူ ထမင်းဝက မာနထန်တတ်သည်။

၈။ အဟုတ်အမှန်ကိုလည်း သိမှ။ အလုပ်အကြံလည်း ရှိမှ။
အဟုတ်အမှန်ကို သိမှ သံသရာ ဘေးပ၍ အနေကျယ်ကြမည်။ အလုပ်အကြံရှိမှ ဆန်ရှာရေးလှ၍
အခြေတယ်ကြမည်။

၉။ သူဌေးလို ကြွယ်သော်လည်း မာန်စွယ်မထနှင့်။ မြွေပွေးကို ငယ်သော်လည်း အလမွှာယ် မပြနှင့်။
သူဌေးလို ကြွယ်သည်ဟု မာန်စွယ်ထက အရိအသေနည်းလို့ ပြေ(ပြည်) မုန်းတတ်သည်။ မြွေပွေးကို
ငယ်သည်ဟု အလမွှာယ်ပြက ထိုမြွေခဲလို့ သေဆုံးတတ်သည်။

၁၀။ မတော်ဘဲ မဝယ်နှင့်။ မခေါ်ဘဲ မလည်နှင့်။
မတော်ဘဲ ဝယ်လေက အသပြာနေ ရှုံးတတ်သည်။ မခေါ်ဘဲ လည်ချေက မကြာခဏ မုန်းတတ်သည်။

၁၁။ မတော်တာကို မမြည်းစားနှင့်။ အဖော်မပါလျှင် ခရီးမသွားနှင့်။
မတော်တာကို မြည်းစားက ဘေးရန်လို့ ရောဂါပွားတတ်သည်။ အဖော်မပါဘဲ ခရီးသွားက အရေးမလှသမို့
သောကများတတ်သည်။

၁၂။ ခရီးကိုလည်း အပြင်းမသွားနှင့်။ မီးကိုလည်း အကြွင်းမထားနှင့်။
ခရီးကို အပြင်းသွားက မှားတတ်သည်။ မီးကို အကြွင်းထားက ပွားတတ်သည်။

၁၃။ ဆရာပြောသမျှကို အပြီးမမှားလေနှင့်။ အနာရောဂါကို မကြီးပွားစေနှင့်။
ဆရာပြောသမျှကို အပြီးမှားက မုချမှောက်တတ်သည်။ အနာရောဂါကို ကြီးပွားစေက ဒုက္ခရောက်တတ်
သည်။

- (က) စကားစကား ပြောဖန်များက စကားထဲက ဇာတိပြု၍ မာနတံခွန် ထူတတ်သည်။
- (ခ) ဘုရား၊ တရား ဟောဖန်များက တရားထဲက ပါဠိရ၍ ဒါန အလွန် လှူတတ်သည်။
- (ဂ) အမျိုးဖြတ်မှ အရိုးကြံရာသည်။ တန်ခိုးလျှပ်မှ အဖိုးတန်ပါသည်။ (စာမျက်နှာ ၂၇၉)

သံသရာလောက၊ နှစ်ဝအကျိုး၊ ပွားတိုးစေမှု၊ အာရုံပြုလျက်၊ ဦးနမည်ခေါ်၊ ငါသူတော်လျှင်၊ နာပျော်ဖွယ်ရာ၊ ဆုံးမစာကို၊ ဒါယိကာ ဒါယိကာမ၊ မှတ်သားကြ၍၊ နေ့ ည လေ့ကျက်ကုန်ကြလော့။

ဖိုးသူတော်ဦးနစကားပုံ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၈၀)

လူမှုရေးသံပေါက်

(ညောင်ပင်သာ ဦးပုညရေး သုတရတနာကျမ်းမှ)

- ၁။ သုတဗုဒ္ဓိ၊ ပညာရှိ၊ ခွင့်သိလွန်လိမ္မာ။
- ၂။ ခွင့်သိတုံ့မှု၊ ထိုသသူ၊ နတ်လူချစ်ကြင်နာ။
- ၃။ ခွင့်သိချင့်မိ၊ ပညာရှိ၊ ပဏှိမြှောက်ထိုက်ပါ။
- ၄။ ဆိုအောက် နေနောက်၊ စိတ်မမြောက်၊ ကင်းပျောက် တင်ပြစ်ဆာ။
- ၅။ မိဝေတာ စ၊ မိန့်ဟောပြု၊ မြတ်လှမင်္ဂလာ။
- ၆။ ကိုယ်ကိုနှိမ့်ချ၊ စိတ်မကြွ၊ ဟိတ်ရပဏှိတာ။
- ၇။ နှလုံးမမြင့်၊ ရွှေကြာပွင့်၊ ပုံချင့်တူအပ်စွာ။
- ၈။ ခင်ပွန်းအပြား၊ ပေါင်းဆယ်ပါး၊ ပြစ်မှားမပြုရာ။
- ၉။ ပြစ်မှားမိက၊ ပစ္စက္ခ၊ တွေ့ရဒဏ်ဆယ်ဖြာ။
- ၁၀။ ခင်ပွန်းကျေးဇူး၊ မထိမ်မြူး၊ အထူးလွန်ချမ်းသာ။
- ၁၁။ ပူဇာနေယျ၊ ပူဇာ စ၊ ဟောပြမိန့်ခဲ့မှာ။
- ၁၂။ ပူဇော်ထိုက်ငြား၊ သူတို့အား၊ စိတ်ထားကြည်သဒ္ဓါ။
- ၁၃။ သဒ္ဓါကြည်လင်၊ ပူဇော်လျှင်၊ ကိုယ်တွင်ဘေးဒဏ်ကွာ။ (စာမျက်နှာ ၂၈၁)
- ၁၄။ ရှေးကတင်ဖူး၊ သူ့ကျေးဇူး၊ အထူးဆပ်မှသာ။
- ၁၅။ ကျေးဇူးသိက၊ ဖြစ်သမျှ၊ နှစ်ဝသုခိတာ။
- ၁၆။ ကျေးဇူးချေပစ်၊ တရားလစ်၊ နွမ်းညစ်စည်းစိမ်ဟာ။
- ၁၇။ ကျေးဇူးမပစ်၊ စည်းစိမ်ဖြစ်၊ ဆန်းလစ်လ၊ ပမာ။
- ၁၈။ တစ်နေ့ထက်ကို၊ တစ်နေ့ပို၊ မောက်မိုဘုန်းသမ္ဘာ။

၁၉။ ကောင်းရာရောက်လို့၊ အကုသိုလ်၊ ပယ်ဖြိုစွန့်ပစ်ခွာ။
 ၂၀။ အစာနှင့်ခိုင်း၊ လမ်းကိုနှိုင်း၊ ဝင်တိုင်းမစားနှင့်။
 ၂၁။ ဒေသချင့်ပိုင်း၊ ခရီးနှိုင်း၊ ရောက်တိုင်းမသွားနှင့်။
 ၂၂။ နေ့ညချင့်နှိုင်း၊ ကာလပိုင်း၊ ပျော်တိုင်းမအိပ်နှင့်။
 ၂၃။ အရေးချင့်နှိုင်း၊ ခြားနားပိုင်း၊ သိတိုင်းမပြောနှင့်။
 ၂၄။ ဆင်ခြင်တွေးတော၊ သူ့သဘော၊ ပြောတိုင်းမယုံနှင့်။
 ၂၅။ လျှို့ဝှက်သင့်ငြား၊ သူတစ်ပါး၊ အားလုံးမပုံနှင့်။
 ၂၆။ သူတစ်ပါးကို၊ အမျက်လို၊ ပြင်ကိုမထွက်နှင့်။
 ၂၇။ စကားပြောဆို၊ မှန်ကင်းလို၊ ကိုယ်ကိုမမြှောက်နှင့်။
 ၂၈။ သူများချီးမြှောက်၊ စိတ်ကြီးရောက်၊ မမြှောက်မကြွနှင့်။
 ၂၉။ အာရုံငါးဖြာ၊ သွေးဆောင်ရာ၊ အာသာမမက်နှင့်။
 ၃၀။ အကျင့်မမှား၊ စည်းသို့တား၊ တရားမလွန်နှင့်။
 ၃၁။ အရမ်းမော်ကား၊ နှုတ်ထွက်ကြား၊ စကားမကျွံနှင့်။
 ၃၂။ ကိုယ်နှင့်မျှတ၊ နှိုင်းခိုင်းဆ၊ မာနမချွန်နှင့်။
 ၃၃။ ကံလျှင်ပေးမှ၊ ငွေကြွယ်ဝ၊ လောဘမမွန်နှင့်။
 ၃၄။ ထကြွရှိမှ၊ လိုရာကျ၊ လုံ့လမလျှော့နှင့်။
 ၃၅။ လုံ့လနှင့်ကံ၊ ကျိုးပေးသန်၊ အကြံမပေါ့နှင့်။
 ၃၆။ နှေးသင့်လျင်သင့်၊ ဉာဏ်နှင့်ချင့်၊ မဖင့်မသော့နှင့်။
 ၃၇။ ဆိုခွင့်ရောက်မှ၊ ဆိုကုန်ကြ၊ နှုတ်ရွှမဆော့နှင့်။ (စာမျက်နှာ ၂၈၂)
 ၃၈။ ဆိုခွင့်ရောက်လည်း၊ နှုတ်သိမ်းဆည်း၊ လှည်း၍သူ့ကို မနှိပ်နှင့်။
 ၃၉။ မိတ်ဆွေတို့မှာ၊ ဖြောင့်မှန်စွာ၊ သစ္စာမဖောက်နဲ့။
 ၄၀။ လူပြီး ဥစ္စာ၊ ပေးပြီးဟာ၊ သဒ္ဓါမပျက်နဲ့။
 ၄၁။ တရားကိုရှာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၊ မညှာ မငဲ့နဲ့။
 ၄၂။ မိဘဆရာ၊ ဉာဏာ၊ မေတ္တာမဖဲ့နဲ့။
 ၄၃။ ဥစ္စာကိုရှာ၊ လုံ့လရာ၊ မဝါမကြွေးနဲ့။
 ၄၄။ ပညာထိုးထွင်း၊ တတ်လိုလျှင်း၊ မပျင်းမရိနဲ့။
 ၄၅။ မတည်မကြည်၊ သူဆိုသည်၊ အရှည်မယုံနှင့်။
 ၄၆။ ချစ်လွယ်မှန်းလွယ်၊ ပြုသူဝယ်၊ အကယ်မပေါင်းနှင့်။
 ၄၇။ ကိုယ်နှင့်မစာ၊ လူတကာ၊ မေတ္တာမတုံးနှင့်။

လူမှုရေးသံပေါက် ပြီး၏။²² (စာမျက်နှာ ၂၈၃)

တွင်းသင်းမင်းကြီး၏
ကြောက်ကြီး ၉ လုံး ဆုံးမစာ

၁။ မျက်ကွယ်မျက်မြင်၊ မဆင်ခြင်၊ လူရှင်သိမည်ကြောက်။
၂။ မေတ္တာကုန်ခမ်း၊ စိတ်မချမ်း၊ ညှိုးနွမ်းမည်ကိုကြောက်။
၃။ ကိုယ်နှင့်မတန်၊ စကားလွန်၊ မင်းဒဏ်သင့်မည်ကြောက်။
၄။ သစ္စာမမြဲ၊ အကျင့်လွဲ၊ ပါယ်ထဲရောက်မည်ကြောက်။
၅။ လွန်ကျူးသမျှ၊ နောက်နှောင်တ၊ ရှိရမည်ကိုကြောက်။
၆။ သေနှင့်အရက်၊ လူကိုဖျက်၊ အရှက်ရမည်ကြောက်။
၇။ မင်း၏ဥစ္စာ၊ အနည်းသာ၊ ပြစ်ဆာရောက်မည်ကြောက်။
၈။ မဟုတ်မလျား၊ သူလှည့်ဖြား၊ မှောက်မှားမည်ကိုကြောက်။
၉။ ရန်သူငါးချက်၊ အခင်းဖျက်၊ သေပျက်မည်ကိုကြောက်။ (စာမျက်နှာ ၂၈၅)

တောင်ဖီလာဆရာတော်²³ ဆုံးမစာ

ဖျက်စု ၂၀

၁။ စေတီမှန်ထား၊ မြတ်ဘုရား၊ တည်ထားကောင်းလျက်၊ ညောင်ပင်ဖျက်သည်။
၂။ မြစ်မရေနက်၊ သောင်ပြင်ဖျက်သည်။
၃။ မင်းကောင်းပါလျက်၊ အမြှောင်ဖျက်သည်။
၄။ လက်ဆုံကာစား၊ မယားကောင်းလျက်၊ အပြောင်ဖျက်သည်။
၅။ မောင်းနှင်းခူနှင်း၊ ရေလျှင်သွင်း၊ ပျိုးခင်းကောင်းလျက်၊ မြောင်တော်ဖျက်သည်။
၆။ လက်ဆက်တံကူ၊ လှေမှုခိုင်လျက်၊ ဒီပိုးဖျက်သည်။

²² (၁) သူတစ်ပါးကို ကဲ့ရဲ့လို၊ ကိုယ့်မှာရန်သူပေါ်တက်တယ်။ (၂) မော်မော်ကြွားကြွား၊ လူရမ်းကား၊ အများမချစ်မှန်းတက်တယ် ..။ (၃) တောင်းတက်သောသူ၊ တောင်းမူမပေး၊ သည်နှစ်ရေး၊ မအေးစိတ်က၊ မှန်းတက်တယ်။ (၄) ဆိုခွင့်ပြုခွင့်၊ သင့်မသင့်၊ နှိုင်းချင့်အခါလင့်ရတယ်...။ (၅) တံတားအို မှောင်ခိုမလျှောက်နှင့်၊ စကားဆိုတောင်လိုမမှောက်နှင့်၊ တံတားအိုမှောင်ခိုလျှောက်က ကျိုးတတ်တယ်...။ စကားဆိုတောင်လိုမောက် က ငြိုးတတ်တယ် ...။

²³ တောင်ဖီလာဆရာတော် = ရှင်ပါလိ (မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၄၀ - ၁၀၁၃)

၇။ လက်တီးကြမ်းပြင်၊ ဆင်ဝင်ကောင်းလျက်၊ ဝဲလင်းဖျက်သည်။
 ၈။ ကုတ္တိယမူ၊ ရူပကောင်းလျက်၊ ဆံထုံးဖျက်သည်။
 ၉။ ဓမ္မသတ်တရား၊ ရှိပါငြားလည်း၊ တိမ်းပါးငဲ့ကွက်၊ လက်ဆောင်ဖျက်သည်။
 ၁၀။ ရဟန်းတရား၊ ကျင့်ပါငြားလျက်၊ အစားဖျက်သည်။
 ၁၁။ သီလငါးပါး၊ ကျင့်သူအားကို၊ စီးပွားရမက်၊ လောဘဖျက်သည်။ (စာမျက်နှာ ၂၈၅)
 ၁၂။ သုခမိန်ဟု၊ ကျော်ရှိန်နဲ့သိ၊ ပညာရှိ၊ ကြီးဘိအမျက်၊ ဒေါသဖျက်သည်။
 ၁၃။ တိုက်နှင့်ကျီကြ၊ ထုပ်လျောက်စသည်၊ ခိုင်လှပေလျက်၊ ပေါင်းကွပ်ဖျက်သည်။
 ၁၄။ ပြည်ရွာတိုင်းကား၊ စည်ပင်ငြားလည်း၊ ခေါင်းပါးခေါင်လျက်၊ စပါးဖျက်သည်။
 ၁၅။ ပဉ္စင်တူရိယာ၊ နှိမ့်ရာ၊ သာယာပေလျက်၊ လင်ကွင်းဖျက်သည်။
 ၁၆။ လက်သင်လှော်ကား၊ လှော်ပေငြားလည်း၊ အသွားကောင်းလျက်၊ လှေပဲ့ဖျက်သည်။
 ၁၇။ ဘောဇဉ်ငါးပါး၊ ပျားအရသာ၊ ကောင်းပါပေလျက်၊ ဆားငန်ဖျက်သည်။
 ၁၈။ ဆီမီးတန်ဆောင်း၊ ဝင်းပြောင်ပေလျက်၊ လေဆိုးဖျက်သည်။
 ၁၉။ ကုတ္တိယမူ၊ ရူပလက္ခဏာ၊ ကောင်းပါပေလျက်၊ ရောဂါနှိပ်စက်၊ အနာဖျက်သည်။
 ၂၀။ သူကောင်းဖြစ်ငြား၊ မူထားကောင်းလျက်၊ အပေါင်းဖျက်သည်။

ခက်စု ၂၄

၁။ တင်ပေဖူးသည်၊ ကျေးဇူးရှိလျက်၊ အဆပ်ခက်။
 ၂။ မယားရှိလျက်၊ အလှည့်ခက်။
 ၃။ ဧည့်သည်ညဉ့်နက်၊ အအိပ်ခက်။
 ၄။ ပစ်ခွဲလျက်၊ အပြန်ခက်။ (စာမျက်နှာ ၂၈၆)
 ၅။ လာခဲ့ခေါ်လျက်၊ အနှင်ခက်။
 ၆။ ပေးပါပြီးလျက်၊ အယူခက်။
 ၇။ ချောင်းရေလျှံတက်၊ အကူးခက်။
 ၈။ ရင်ဆိုင်တွေ့လျက်၊ အပြေးခက်။
 ၉။ သံသာချိုမြွက်၊ စကားခက်။
 ၁၀။ ကြောက်လန့်ပြေးတက်၊ အဆင်းခက်။
 ၁၁။ ကန့်ကူကျောက်ထွက်၊ အရေးခက်။
 ၁၂။ မျဉ်းတံကောက်လျက်၊ အသားခက်။
 ၁၃။ သန္ဓေပြည့်နက်၊ ဆေးကုခက်။
 ၁၄။ ခရီးညွှန်ဆက်၊ အသွားခက်။

၁၅။ တံတားကျိုးပျက်၊ အလျှောက်ခက်။
 ၁၆။ ရေအိမ်ပြိုပျက်၊ အပြင်ခက်။
 ၁၇။ သားမြေးဆိုးလျက်၊ အစွန့်ခက်။
 ၁၈။ ထွေးပြန်ပြီးလျက်၊ အမျိုခက်။
 ၁၉။ မြတ်သည်သုံးပါး၊ မှန်းထားပြီးလျက်၊ အသုံးခက်။
 ၂၀။ ဆူးငြောင့်တွင်းကျင်း၊ ကျုံးတွင်းပြည့်နက်၊ အဝင်ခက်။
 ၂၁။ အသားမည်းနက်၊ အဆင်ခက်။
 ၂၂။ ဆိုးသည့်သတင်း၊ သားချင်းရှိလျက်၊ အပြောခက်။
 ၂၃။ ပက်ပယ်လှေပျက်၊ အတိုက်ခက်။
 ၂၄။ ကွဲပြားအယူ၊ နားကင်းထူ၊ သုံးလူရှင်လျက်၊ အဟောခက်။ (စာမျက်နှာ ၂၈၇)

ခဏ ၁၀

၁။ လူအဖြစ်ကို၊ စင်စစ်မလွဲ၊ ရမည်ခဲ။
 ၂။ ရလှည့်ပါလည်း၊ အင်္ဂါပြည့်ဝ၊ ပုရိသဟု၊ မုချမလွဲ၊ ရမည်ခဲ။
 ၃။ ပုရိသစစ်၊ ဖြစ်လင့်ကစား၊ မြတ်တရားကို၊ တိုးပွားနှိုက်နဲ၊ သိမည်ခဲ။
 ၄။ သိငြားသော်လည်း၊ ပျက်ချော်မလွဲ၊ တော်မည်ခဲ။
 ၅။ တော်ငြားပါလည်း၊ ရှေ့နောက်စိတ်ထဲ၊ တတ်မည်ခဲ။
 ၆။ ဂတိလေးပါး၊ ထိုတရားကို၊ စွန့်စားရှောင်လွှဲ၊ ကျင့်မည်ခဲ။
 ၇။ မိစ္ဆာယူမှား၊ အပါယ်လားသော်၊ တရားမစွဲ၊ ကျွတ်မည်ခဲ။
 ၈။ အရှင်မင်းက၊ မှူးမတ်စသည်၊ ပြည်မလူများ၊ မတရားက၊ တိုင်းကားပြည်ထဲ၊ စည်မည်ခဲ။
 ၉။ ဝေဘူတောင်ဖျား၊ ပတ္တမြားကို၊ စွန့်ထားညွှန်ဖော်၊ နှစ်တုံသော်နည်း၊ တေဇော်ညွှန်ထဲ၊ နှစ်မည်ခဲ။
 ၁၀။ ပညာလွန်ကျူး၊ ဂုဏ်အထူးနှင့်၊ ကျေးဇူးရှိမှု၊ ထိုသဘူအား၊ ခေါင်းပါးဆင်းရဲ၊ ရှိမည်ခဲ။

မမြေစု ၆

၁။ ရူပလက္ခဏာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၊ များစွာဖောက်လွဲ၊ တည်မမြဲ။
 ၂။ လောကီဥစ္စာ၊ ရတနာကို၊ များစွာသိမ်းဆည်း၊ နေမမြဲ။
 ၃။ ပုထုဇဉ်လူ၊ မောဟထူကို၊ အယူစွပ်စွဲ၊ မှတ်မမြဲ။
 ၄။ သူမြတ်တို့အား၊ ချစ်သနား၍၊ မြီစားမြှောက်ကဲ၊ ရာမမြဲ။
 ၅။ သစ်ကိုင်းခက်ပြိုင်၊ ကမ်းမနိုင်၊ ပြိုယိုငရဲထဲ၊ တည်မမြဲ။
 ၆။ ငါတကားဟု၊ ကြိမ်းပါးမောင်းမဲ၊ မှတ်မမြဲ။

တောင်ဖီလာဆရာတော် (ရှင်ဥပါလိ) ဆုံးမစာ ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၂၈၉)

စကားဖို စကားမ

စကားဖို စကားမ

- က။ ကက ခုန်ခုန်၊ ကယု ကယင်၊ ကသုတ် ကသက် (ကသုတ် ကရက်)၊²⁴ ကတိုက် ကရိုက်၊ ကလေ ကဝ၊ ကလေး ကလား၊ ကလီ ကမာ၊ ကလန် ကဆန်၊ ကသိ ကအောက်၊ ကရော် ကမယ် (ကရော် ကမည်)၊ ကဒေါ ကမျော (ကသော ကမျော)၊ ကနွဲ့ ကရ (ကနွဲ့ ကလျ)၊ ကလေ ကချေ။
- ခ။ ခခ ယယ၊ ခနီး ခနဲ့၊ ခခ ယမ်းယမ်း၊ ခုန်ခုန် မင်မင်၊ ချေချေ ငံငံ၊ ခွဲခွဲ ပြစ်ပြစ်၊ ချစ်ချစ် ခင်ခင်၊ ခိုင်ခိုင် ခုံခုံ၊ ချိုချို ချဉ်ချဉ်၊ ခိုးလိုး ခုလု၊ ခူးရူး ခပ်ခပ်၊ ခြိုးခြိုး ခြံခြံ။
- ဂ။ ဂွတီး ဂွတ၊ ဂယောက် ဂယက် (ကယောက် ကယက်)၊ ဂုဏ်တု ဂုဏ်ပြိုင်၊ ဂမန်း ဂတန်း (ကမန်း ကတန်း)၊ ဂမူး ရှူးတိုး (ကမူး ရှူးတိုး)၊ ဂလယ် စကား၊ ဂလံ ဂလား (ကလန် ကလား)၊ ဂယ နက။

²⁴မြန်မာစာလုံးပေါင်း သတ်ပုံကျမ်းနှင့် မတူသောစကားလုံးများကို ကွင်းစ ကွင်းပိတ်ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

- င။ ငါးပိ ငါးပက်၊ ငေါက်ငေါက် ငန်းငန်း၊ ငေါ်တော် ငေါက်တောက်၊ ငိုးတိုး ငုတ်တုတ်၊ ငေးတိ ငေးတေး၊
 ဝိုင်တိ ဝိုင်တိုင်။
- စ။ စကော စက၊ စကားကြီး စကားကျယ်၊ စကားဖို စကားမ၊ စကား စမြည်၊ စနောင့် စနင်း၊ စရံ စက၊ စလုံး
 စခု၊ စာစီ စာကုံး၊ စိစိ စပ်စပ်၊ စိစိ ပေါက်ပေါက်၊ (စာမျက်နှာ ၂၉၀) စုတ်စုတ် နပ်နပ်၊ စုတ်စုတ် ပဲ့ပဲ့၊ စူစူ
 စောင့်စောင့်၊ စောစော စီးစီး၊ စည်စည် ကားကား၊ စွန့်စွန့် စားစား၊ စပ်မိ စပ်ရာ၊ စိတ်နေ စိတ်ထား၊
 စိတ်ကူး စိတ်သန်း၊ စိုစို စွတ်စွတ်။
- ဆ။ ဆာဆာ လောင်လောင်၊ ဆီဆီ လျော်လျော်၊ ဆူဆူ ဆောင့်ဆောင့်၊ ဆူဆူ ညံညံ၊ ဆဲဆဲ ဆိုဆို၊ ဆန်ကွဲ
 ဆန်ညှာ၊ ဆင်ခြေ ဆင်လက်။
- ဇ။ ဇဝေ ဇဝါ၊ ဇနောင့် ဇနင်း (စနောင့် စနင်း) ၊ ဇိုးဇိုး ဇတ်ဇတ်။
- ဈ။ ဈေးသူ ဈေးသား၊ ဈေးသွား ဈေးလာ၊ ဈေးဝယ် ဈေးဆစ်၊ ဈေးရောင်း ဈေးဝယ်။
- ည။ ညိုးညိုး ညံညံ၊ ညည်းညည်း ညူညူ၊ ညီညီ ညာညာ၊ ညာတာ ပါတေး၊ ညက်ညက်ညောညော၊ ညစ်ညစ်
 ညမ်းညမ်း၊ ညှပ်ပူး ညှပ်ပိတ်၊ ညီညီညွတ်ညွတ်၊ ညစ်ညစ် ပတ်ပတ်။
- တ။ တခါတရံ၊ တခါတလေ၊ တခမ်းတနား၊ တစေ့တစောင်း၊ တဆိတ်တအိတ်၊ တပင်တပန်း၊ တပွဲတလမ်း၊
 တပြေတရွာ (တပြည်တရွာ)၊ တပိုတပါး၊ တလုပ်တဆုပ်၊ တသားတသွေး၊ တအံ့တဩ၊ တီတီတာတာ၊
 တော်တော်တန်တန်၊ တင့်တင့်တယ်တယ်၊ တွတ်တီးတွတ်တာ၊ တောက်တီးတောက်တဲ့၊
 တိုက်ကြီးတာကြီး၊ တောင့်တောင့်တင်းတင်း၊ တို့ကဆိတ် တို့ကနန်း၊ တိုးတိုးတိတ်တိတ်။
- ထ။ ထိထိရောက်ရောက်၊ ထိထိမိမိ၊ ထူထူထဲထဲ၊ ထူးထူးထွေထွေ၊ ထွေထွေထူးထူး။
- ဒ။ ဒေါက်ဒေါက်ဒက်ဒက်၊ ဒေါင်ဒေါင်ဒင်ဒင်၊ ဒိုးဒိုးဒေါင်ဒေါင်။ (စာမျက်နှာ ၂၉၁)
- န။ နမော်နမဲ့၊ နမိနမြော၊ နတီးနတ၊ နမော်မိနမာမဲ့၊ နားစွန်နားဖျား၊ နားနား နေနေ၊ နားပူနားဆာ၊
 နိုးနိုးနားနား၊ နူးနူးနပ်နပ်၊ နွဲ့နွဲ့နောင်းနောင်း၊ နမေ နမော၊ နည်းနာနယ၊ နစ်နစ်နာနာ၊
 နောက်ဖေးနောက်ဖီ၊ နိုင်နိုင်နင်းနင်း၊ နောင်လာနောက်သား၊ နံတိနံနဲ့။
- ပ။ ပလူးပလဲ၊ ပလုပ်ပလောင်း၊ ပါချီပါချဲ့၊ ပိပိပြားပြား၊ ပီးပီးပျောက်ပျောက် (ပြီးပြီးပျောက်ပျောက်)၊
 ပူစပ်ပူလောင်၊ ပူဇော်ပသ၊ ပေါ့တီးပေါ့တော့၊ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး၊ ပေတိပေကပ်၊ ပိန်ပိန်ပါးပါး၊ ပိုင်စိုးပိုင်နင်း၊
 ပုံတိုပတ်စ၊ ပြာတိပြာတာ၊ ပြာရီးပြာရာ၊ ပြူးတူးပြီတဲ၊ ပြူးတူးပြောင်တောင်၊ ပြေပြေပြစ်ပြစ်၊ ပြောမိပြောရာ၊
 ပြောပြောပြောင်းပြောင်း၊ ပျော်ပျော်ပါးပါး။
- ဖ။ ဖရိုဖရဲ၊ ဖူးဖူးမျှော်မျှော် (ဖူးဖူးမြော်မြော်)၊ ဖေးဖေးမမ၊ ဖုံးဖုံးဖိဖိ၊ ဖောက်လွဲ ဖောက်ပြန်။

ဗ။ ဗလီဗဏ၊ ဗလိဗဏတ်၊ ဗေဗေဗုံဗုံ။

ဘ။ ဘုစုခရ၊ ဘိုးဘေးဘီဘင်၊ ဘရမ်းဘတာ (ပရမ်းပတာ)၊ ဘရောက်ဘယက်၊ ဘာသာဘာဝ။

မ။ မကွေမကွာ၊ မခိုင်မခံ၊ မညီမညွတ်၊ မတွေးမတွာ၊ မတောင့်မတင်း၊ မတောင့်မတ၊ မတော်မတရား၊
မနေမနား၊ မနွမ်းမနယ်၊ မပင်မပန်း၊ မပြုမပြင်၊ မရှိမရှား၊ မရေမရာ၊ မသိမသာ၊ မလှုပ်မရှက်၊
မော့တီးမော့တော့၊ မူးမူးမောက်မောက်၊ မက်မက်မောမော၊ မှေးမှေးမှိန်မှိန်၊ မိုမိုမောက်မောက်၊
မောင်းမမိသံ၊ မှောက်မှောက်မှားမှား၊ မှိုတိမှိုမှား၊ မြို့စွန်မြို့နား၊ မြို့သူမြို့သား။ (စာမျက်နှာ ၂၉၂)

ယ။ ယုယုယယ၊ ယီးတီးယောင်တောင်၊ ယုတ္တိယုတ္တာ၊ ယိုင်တီးယိုင်တိုင်။

ရ။ ရသေ့ရဟန်း၊ ရိုးတီးရားတား၊ ရက်ရက်ရောရော၊ ရောင်တီးရောင်တ၊ ရပ်ဆွေရပ်မျိုး၊ ရပ်မိရပ်ဖ၊
ရိုးတိုးရွတ်၊ ရိုးတိုးရိတ်တိတ်၊ ရှူးရှူးရှဲရှဲ၊ ရှောရှောရှူရှူ၊ ရွာစွန်ရွာဖျား၊ ရက်ကိုးရက်ကန်း၊ ရွတ်တီးရွတ်တ၊
ရှပ်တီးရှပ်ပြာ။

လ။ လူကြီးလူကောင်း၊ လူပေါ်လူဇော်၊ လူစုလူဝေး၊ လူလူးလိမ့်လိမ့်၊ လေးဘက်လေးတန်၊
လက်သီးလက်မောင်း၊ လက်ရေးလက်သား၊ လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့၊ လှန်လိုက်လှောလိုက်၊
လောက်လောက်လားလား၊ လိမ့်လိမ့်လဲလဲ။

ဝ။ ဝါဝါဝင်းဝင်း၊ ဝိုးဝိုးဝါဝါ၊ ဝေလီဝေလင်း၊ ဝေ့တီးဝေ့လယ်၊ ဝင့်ဝင့်ဝါဝါ၊ ဝိုးတိုးဝါးတား။

သ။ သိသိသာသာ၊ သူကြီးသူမ၊ သူခိုးသူဂှက်၊ သူပုန်သူကန်၊ သေးသေးသိန်သိန်၊ သေးသေးသွယ်သွယ်၊
သံဖိုသံမ၊ သွေးရိုးသားရိုး၊ သွေးတူသားတူ၊ သွေးချင်းသားချင်း၊ သိပ်သိပ်သဲသဲ၊ သိပ်သိပ်သည်းသည်း၊
သုတ်သီးသုတ်ပြာ၊ သိုသိုသိပ်သိပ်။

ဟ။ ဟာလာဟင်းလင်း၊ ဟေးလား ဟားလား၊ ဟေးဟေးဟားဟား။

အ။ အကွက်အကွင်း၊ အကျင့်အကြံ၊ အခိုက်အခါ၊ အချိန်းအချက်၊ အချိုအချဉ်၊ အချိုးအချပ်၊ အစားအစာ၊
အတီး အတ၊ အတိုင်းအတွာ၊ အပူအပင်၊ အပြုအပြင်၊ အလယ်အလတ်၊ အဟုတ်အဟတ်၊ အူသေးအူမွှား၊
အေးတိအေးတေး၊ အိုးတိုး အောင့်တောင့်၊ အိမ်ကြို အိမ်ကြား။ (စာမျက်နှာ ၂၉၃)

စကားစုံတွဲ များ

စကားမွေ စကားနှောက်၊ စကားလှောက် စကားထာ၊ စကားသွား စကားလာ၊ စကားညှာ စကားနှိပ်၊
စကားမိတ် စကားလှယ်၊ စကားဖယ် စကားသွေး၊ စကားလေး စကားပေါ့၊ စကားလျော့ စကားတင်း၊ စကားသွင်း

စကားမြူး၊ စကားချူ၊ စကားခေါ်၊ စကားချော်၊ စကားယုက်၊ စကားဂုက်၊ စကားဖန်၊ စကားတန်၊ စကားနှိပ်၊
 စကားရိပ်၊ စကားဖမ်း၊ စကားဆန်း၊ စကားမွေး၊ စကားထွေး၊ စကားလှိုင်း၊ စကားပိုင်း၊ စကားသာ၊ စကားနာ၊
 စကားငေး၊ စကားမေး၊ စကားလျှောက်၊ စကားနောက်၊ စကားသင်၊ စကားတင်၊ စကားတည်၊ စကားရှည်၊
 စကားတို၊ စကားဖို၊ စကားမ၊ စကားလှ၊ စကားပင်၊ စကားနှင်၊ စကားဆုံး၊ စကားရှုံး၊ စကားနိုင်၊ စကားပိုင်၊
 စကားဖြေ၊ စကားနေ၊ စကားပွ၊ စကားကြွ၊ စကားတတ်၊ စကားနှပ်၊ စကားသိပ်၊ စကားချိပ်၊ စကားသွမ်း၊
 စကားချမ်း၊ စကားမှတ်၊ စကားထပ်၊ စကားလော၊ စကားပြော၊ စကားသွေ၊ စကားသေ၊ စကားရှင်၊ စကားရွှင်၊
 စကားအုပ်၊ စကားချုပ်၊ စကားမြောက်၊ စကားချောက်၊ စကားဟိန်း၊ စကားချိန်း၊ စကားနေ။

ပုတ္တောဝါဒ ဆုံးမစာမှ (စာမျက်နှာ ၂၉၄)

ပုဒ္ဒါကြောင်းသိကောင်းစရာများ

၁။ အလောင်းတော် နတ်သားဖြစ်စဉ်က အမည် - သေတကေတု နတ်သား။

၂။ ဘုရားအလောင်းတော် - သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား။

၃။ ဘုရားလောင်း၏ ခမည်းတော် - သုဒ္ဓေါဓနမင်းကြီး။

၄။ ဘုရားလောင်း၏ မယ်တော် - မဟာမာယာဒေဝီ။

၅။ မိထွေးတော် - ဂေါတမီ။

၆။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ ကြင်ယာတော် - ယသော်ဓရာဒေဝီ။

၇။ သားတော် - ရာဟုလာ မင်းသား။

၈။ တိုင်းပြည် - ကပ္ပိလဝတ်ပြည်။

၉။ ဘုရားဘွဲ့တော် - ဂေါတမဘုရား။

၁၀။ ပဋိသန္ဓေတည်ချိန် - မဟာသက္ကရာဇ် (၆၇) ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်
 (ကြာသပတေးနေ့)။

၁၁။ ဖွားတော်မူသောနေ့ - မဟာသက္ကရာဇ် (၆၈) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်
 (သောကြာနေ့)။

၁၂။ ထီးနန်းဆက်ခံသော အသက် - ၁၆ နှစ်။

၁၃။ နန်းစည်းစိမ် ခံစားသောနှစ် - ၁၃ နှစ်။ (စာမျက်နှာ ၂၉၅)

၁၄။ တောထွက်သော အသက် -	၂၉ နှစ်။
၁၅။ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်သောနှစ် -	၆ နှစ်။
၁၆။ ဘုရားဖြစ်သောအသက် -	၃၅ နှစ်။
၁၇။ ဝါတော် -	၄၅ ဝါ။
၁၈။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောနှစ် -	မဟာသက္ကရာဇ် (၁၄၈) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့် (အင်္ဂါနေ့)။ ^{၂၅}

လယ်တိဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

ဗုဒ္ဓဝင် ဘုရားရှိခိုး

ကြာသပတေး - သန္ဓေယူ

၁။ သုံးလူရှင်ပင်၊ ကျွန်းထိပ်တင်၊ သောင်းခွင်စင်္ကြာဝဠာ၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့၊ ညီညာရုံးစု၊
တောင်းပန်မှုကြောင့်၊ ရတုနဂို၊ ရွှန်းရွှန်းစိုသည်၊ ဝါဆိုလပြည့်၊ ကြွက်မင်းနေ့ဝယ်၊ ချမ်း
မြေ့ကြည်ဖြူ (စာမျက်နှာ ၂၉၆) သန္ဓေယူသည်။ ။ နတ်လူငြိမ်းဖို့ ကိန်းပါကို။

သောကြာ - ဖွားမြင်

^{၂၅} ၁၉။ ယောက်ဖတော် = ဒေဝဒတ်။ ၂၀။ နေပြည်တော် = ကပိလဝတ်ပြည် (သက္ကတိုင်း၊ မဇ္ဈိမဒေသ)။ ၂၁။ ဖွားရာဌာန = လုမ္ဗိနီဥယျာဉ် (ကပိလဝတ်နှင့် ဒေဝဒတ်ပြည် အကြား)။ ၂၂။ နိမိတ်ကြီးများ = သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်း။ ၂၃။ ဗျာဒိတ်ခံယူသောဘဝ = သုမေဓာရသေ့ဘဝ။ ၂၄။ ဗျာဒိတ်ခံယူသောနေ့ = ကဆုန်လပြည့်နေ့။ ၂၅။ ဗျာဒိတ်ပေးသောဘုရား = ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား။ ၂၆။ ပါရမီဖြည့်ဖက် = သုမိတ္တာ အမျိုးသမီး (ယသော်ရော အလောင်း)။ ၂၇။ ပါရမီဖြည့်ရာကာလ = လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း (သုမေဓာဘဝမှ ဝေဿန္တရာဘဝအထိ)။ ၂၈။ ပါရမီဖြည့်ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက် = သတ္တဝါများအကျိုးဆောင်ရွက်ရန်။ ၂၉။ ဒုက္ခရစရိယာကျင့်သည့်နေရာ = ဥရုဝေဠတော။ ၃၀။ ဘုရားပွင့်ရာသက်တမ်း = ၁၀၀ တမ်း။ ၃၁။ အလုပ်အကျွေး = ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦး (ဒုက္ခရစရိယာကျင့်ခိုက်)။ ၃၂။ တရားဦးဟောသည့်နေရာ = ဗာရာဏသီ၊ မိဂဒါဝန်တော။ ၃၃။ ပထမဆုံးသာဝက = ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးဦး။ ၃၄။ နောက်ဆုံးကျွတ်သော သာဝက = သုဘဒ္ဒပရိပိုဏ်။ ၃၅။ လက်ယာရံအဂ္ဂသာဝက = အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ ၃၆။ လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက = အရှင်မောဂ္ဂလာန်။ ၃၇။ အဆုံးအမသာသနာ = ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိဝေဓ။ ၃၈။ ကျင့်စဉ်သိက္ခာ = သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ။ ၃၉။ ချမှတ်သောလမ်းစဉ် = မဇ္ဈိမပဋိပဒါ (မဂ္ဂင်လမ်းစဉ်)။ ၄၀။ တောထွက်သောနေ့ = မဟာသက္ကရာဇ် ၉၇၊ ဝါဆိုလပြည့်၊ တနင်္လာနေ့။ ၄၁။ ဘုရားဖြစ်သောနေ့ = မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။ ၄၂။ မွေ့စကြာဟောသောနေ့ = မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃၊ ဝါဆိုလပြည့်၊ စနေနေ့။ ၄၃။ တေဇောဓိတ် လောင်သောနေ့ = မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈၊ ကဆုန်လဆုတ် ၁၂၊ တနင်္ဂနွေနေ့။

- ၂။ သန္ဓေယူကာ၊ ဆယ်လကြာသော်၊ မဟာသက္ကရာဇ်၊ ခြောက်ဆွဲရှစ်ကြိ၊ ကဆုန်လပြည့်၊
သောကြာနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့စုံစီ၊ လုမ္ဗိနီ၌၊ မဟီလှိုက်ဆူ၊ ဖွားတော်မူသည်။ ။ နတ်လူ
အောင်မြို့လမ်းပါကို။

တနင်္လာ - တောထွက်

- ၃။ ဖွားမြင်မြောက်သော်၊ ဆယ့်ခြောက်နှစ်ရွယ်၊ ပျိုနုနယ်၌၊ သုံးသွယ်ရွှေနန်း၊ သိမ်းမြန်းပြီး
လစ်၊ (စာမျက်နှာ ၂၉၇) ဆယ့်သုံးနှစ်လျှင်၊ ဘုန်းသစ်လှံလူ၊ စံတော်မူ၍၊ ရွယ်မူနုဖိုး၊
နှစ်ဆယ့်ကိုးဝယ်၊ လေးမျိုးနမိတ်၊ နတ်ပြဟိတ်ကြောင့်၊ ရွှေစိတ်ငြင်ငြို့၊ သံဝေပိုကာ၊
ဝါဆိုလပြည့်၊ ကျား မင်းနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့ရုံ၊ တောရပ်လှံသည်၊ စုံမြိုင်ပင်ရိပ်
ခန်းမှာကို။

ပုဒ္ဒဟူး - ဘုရားဖြစ်

- ၄။ တောရပ်မြိုင်ပေါ်၊ ခြောက်နှစ်ပျော်၍၊ ခါတော်တစ်ဖုံ၊ ပွင့်ချိန်ကြိုကာ၊ ကဆုန်လပြည့်
ဆင်မင်းနေ့ဝယ်၊ မြေပရမေ၊ ပလ္လင်ဗွေထက်၊ ရွှေညောင်တော်ကြီး၊ ဗိမာန်ထီးနှင့်၊ မပြီး
ကြည်ဖြူ၊ နေတော်မူလျက်၊ ရန်မြူစပင်း၊ အမှိုက်သင်းကို၊ အရှင်းပယ်ဖျောက်၊ အလင်း
ပေါက်ကာ၊ ထွန်းတောက်ဘုန်းတော်၊ သောင်းလုံးကျော်သည်။ (စာမျက်နှာ ၂၉၈)
။သုံးဖော်လူတို့ ငြိမ်းပါကို။

စနေ - တရားဦးဟော

- ၅။ ဘုရားဖြစ်ကာ၊ မိဂဒါသို့၊ စကြာရွှေဖွား၊ ဖြန့်ချိသွား၍၊ ငါးပါးဝဂ္ဂီ၊ စုံအညီနှင့်၊ မဟီတစ်
သောင်း၊ တိုက်အပေါင်းမှ၊ ခညောင်းကပ်လာ၊ နတ်ဗြဟ္မာအား၊ ဝါဆိုလပြည့်၊ စနေနေ့
ဝယ်၊ ကြွေကြွေလျှံတက်၊ ဓမ္မစက်ကို၊ မိန့်မြွက်ထွေပြား၊ ဟောဖော်ကြားသည်။ ။
တရားနတ်စည် ရွှမ်းတယ်ကို။

အင်္ဂါ - ပရိနိဗ္ဗာန်စံ

- ၆။ တရားနတ်စည်၊ ဆော်ရွှမ်းလည်ကာ၊ သုံးမည်ဘုံသိုက်၊ တစ်သောင်းတိုက်ဝယ်၊ ကျွတ်
ထိုက်သသူ၊ နတ်လူဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါကို၊ ခေမာသောင်သို့၊ ဖောင်ကူးတို့ဖြင့်၊ ဆောင်
ပို့ပြီးကာ၊ ဝါလေးဆယ့်ငါး၊ သက်ကားရှစ်ဆယ်၊ စုံပြည့်ကြွယ်ကာ၊ ရာလေးဆွဲရှစ်၊

သက္ကရာဇ်ဝယ်၊ နယ်မလွှာတိုင်း၊ စံနှိုင်းမယုတ်၊ ကုသိန္ဒာရုံ၊ အင်ကြင်းစုံ၌၊ ကဆုန်
လပြည့်၊ (စာမျက်နှာ ၂၉၉) အင်္ဂါနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့နိဗ္ဗာန်၊ စံတော်မူသည်။ ။ ဝှန်းဆူ
သောင်းလုံး ကျော် တယ်ကို ။

တနင်္ဂနွေ - တေဇောဓာတ်လောင်

၇။ နိဗ္ဗာန်စံပြီး၊ ရှုမအိသား၊ သီဂီရွှေလှော်၊ အလောင်းတော်ကို၊ ထိုရော်ကဆုန်၊ လဆုတ်ကြံ
၍၊ ဂဠုန်နေ့ဝယ်၊ ခိုးငွေမနော၊ ဓာတ်တေဇောလျှင်၊ ရှင်စောဉာဏ်စက်၊ မိဋ္ဌာန်ချက်ဖြင့်၊
လျှံတက်ကော်ရော်၊ မီးပူဇော်သည်။ ။ မွေတော်ရှစ်စိတ် ကြွင်းတယ်ကို။

ရှိခိုးဆုတောင်း

ထိုခုနစ်နေ့၊ သာချမ်းမြေ့ကို၊ ဆွေ့ဆွေ့ကြည်ဖြူ၊ အာရုံယူလျက်၊ သုံးလူတို့နတ်၊ မြတ်
ထက်မြတ်သား၊ ကိုယ်တော်ဖျားကို၊ သုံးပါးမှန်စွာ၊ ဝန္တနာဖြင့်၊ သဒ္ဓါဖြိုးဖြိုး၊ ကျွန်ရှိခိုး
သည်၊ ကောင်းကျိုးခပ်သိမ်း ကြွယ်စေသော်။

ဗုဒ္ဓဝင် ဘုရားရှိခိုး ပြီး၏။ (စာမျက်နှာ ၃၀၀)

သမ္မုဒ္ဓေ ဂါထာ ပါဠိ (ဘုရားရှိခိုး)

- ၁။ သမ္မုဒ္ဓေ အဋ္ဌဝိသဉ္စ၊ ဒွါဒသဉ္စ သဟဿကေ။
ပဉ္စသတသဟဿာနိ၊ နမာမိ သိရသာ မဟံ။
- ၂။ အပ္ပကာ ဝါဠုကာ ဂင်္ဂါ၊ အနန္တာ နိဗ္ဗုတာ ဇိနာ။
တေသံ ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စ၊ အာဒရေန နမာမဟံ။
- ၃။ နမက္ကာရာနဘာဝေန၊ ဟိတွာ သဗ္ဗေ ဥပဒ္ဓဝေ။
အနေကာ အန္တရာယာပိ၊ ဝိနဿန္တူ အသေသတော။

အဋ္ဌဝီသံ = သုံးပါးဘဝ သုံးလောကတွင် ဉာဏရောင်ဖိတ် အောင်ဘိသိတ်နှင့် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူကုန်သော၊ သမ္မုဒ္ဓေ စ = တန် ဆောင်ပမာ (စာမျက်နှာ ၃၀၁) ဉာဏရောင်ဝါဖြင့် သစ္စာပွင့်လင်း တရားမင်းတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ဒွါသသဉ္စ သဟဿကေ = နိဗ္ဗာန်ကိန်းအောင်း စက်မွေ့ လျောင်းသည့် တစ်သောင်းနှစ်ထောင်ကုန်သော၊ သမ္မုဒ္ဓေ စ = လ ရောင်ပမာ ဉာဏရောင်ဝါဖြင့် သစ္စာလင်းပြောင် မြတ်ဘုန်းခေါင်တို့ ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စသတသဟဿာနိ = သောင်းတိုက်စကြာဝဠာ ဂုဏ်ဝါရောင်ရှိန်း ငါးသိန်းကုန်သော၊ သမ္မုဒ္ဓေ စ = နေရောင်ပမာ ဉာဏရောင်ဝါဖြင့် သစ္စာလင်းထိန် မြတ်မုနိန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဟံ = တပည့်တော်သည်၊ သိရသာ = ဦးခေါင်းရတနာ မြတ်အင်္ဂါ ဖြင့်၊ နမာမိ = ရိုသေညွတ်ကျိုး လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပါ၏။

ဂင်္ဂါ - ဂင်္ဂါယ = ဂင်္ဂါမြစ်အတွင်း၌၊ ဝါဠုကာ = ရှိကြကုန်သော သဲတို့ သည်၊ အပ္ပကာ = နည်းကြကုန်သေး၏၊ နိဗ္ဗုတာ = ဘုံဇာတ်သိမ်း၍ ငြိမ်းအေးတော်မူကြကုန်ပြီးသော၊ ဖိနာ = နှောင့်ယှက်ဖန်လာ မာရ် ငါးဖြာကို အရိယာမဂ် ဘုန်းရောင်စက်ဖြင့် ချိုးဖျက်လွယ်ကူ အောင် တော်မူသော ဘုရားရှင်အပေါင်းတို့ကား၊ အနန္တာ = သင်္ချာဂဏန်း ရေ တွက်မှန်းလည်း ဆုံးခန်းတိုင်မြောက် မရောက်နိုင်ကြကုန်၊ တေ ဖိနေ စ = ထိုဘုရားရှင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တေသံ = ထိုငါးသိန်း တစ် သောင်းနှစ်ထောင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူကုန်သော ဘုရားရှင်၊ မရေတွက်နိုင် သော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ဓမ္မဉ္စ = တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံဃဉ္စ = တပည့်သားသံဃာတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဟံ = တပည့်တော်သည်၊ အာဒရေန-အာဒရံ = ရိုသေစွာ၊ နမာမိ = ရှိခိုးပါ ၏။

နမက္ကာရာနဘာဝေန = ဤသို့ ရှိခိုးပူဇော် ဖူးမြော်မာန်လျှော့ ကန်တော့ရသော ပဏာမကုသိုလ် စေတနာကြောင့်၊ သဗ္ဗေ = ခပ် သိမ်းကုန်သော၊ ဥပဒ္ဒဝေ = ဘေးရန်တို့ကို၊ ဟိတ္တာ = ပယ်ဖျောက်၍၊ အနေကာ အန္တရာယာပိ = တစ်ပါးမက များလှသွယ်သွယ် အန္တရာယ် တို့သည်လည်း၊ အသေသတော = အကြွင်းအကျန် မရှိသောအား ဖြင့်၊ ဝိနဿန္တု = ပျောက်ပျက်ပါစေကုန်သတည်း။ (စာမျက်နှာ ၃၀၂)

စာဆိုတော် ဦးမင်း ၁၂ ရာသီဘွဲ့.

တန်ခူးလ

ဟောင်းရွက်ညှာ ခါလှစ်လို့၊ တာသစ်ကယ်တဲ့ နံ့ကြိုင်။

သုတ်ဖြူးလေဆော်က၊ ပန်းကံ့ကော် ဝတ်မှုံကျင်း၊

သင်းပျံ့လို့လှိုင်။

ကြယ်နှစ်ပြိုင်၊ သွယ်ဆိုင်ပဝင်း။

စိတြငယ်နှင့်၊ ငွေလသော်တာတို့၊ ယုဂန်ချာ တောင်တော်စွန်းမှာ

ထွန်းထိန်လို့လင်း။

ကဆုန်လ

စကားဝါ ငုံသင်းလို့၊ ကြယ်မင်းတဲ့ ဝိသာခါ။

တိမ်ဗွေမှာ ရောင်ခြည်ရွန်း၊ ထွန်းတဲ့ချိန်ပါ။

စုံကန္တာ၊ ဟေမာမြိုင်ထဲ။

ရွှေကျေးပံသင်လို့၊ စံပျော်ရွှင် သည်ဟိုကူးတယ်၊ မြူးကြစမြဲ။ (စာမျက်နှာ ၃၀၃)

နယုန်လ

ရွှေစာတော် ပြန်မေးလို့၊ မြတ်လေးတဲ့စပယ်။

မေထုန်ဆို ရာသီကူး၊ ပွင့်ဖူးဝတ်မှုနဲ့၊ သင်းပျံ့တော့တယ်။

ကောင်းကင်လယ်၊ ထက်ဝယ်ဘုံက။

ဇေဋ္ဌခေါ် ရွှေကြယ်မင်းငယ်၊ လင်းတဲ့ချိန်ပ။

ဝါဆိုလ

ပြုစွာသင့် ကြယ်ထွန်းလို့၊ လဝန်းတဲ့သော်တာ။

သည်ချိန်ကို ယုဂန်ဖျားက၊ နှစ်ပါးရောင်ခြည်ဆိုက်

လင်းခိုက်မို့သာ။

ရနံ့ငယ်ဖြာ၊ ညာတံကငုံဖူး။

ပုနးညက်ကယ် ခိုင်ပင်မင်း၊ သင်းပျံ့ပျံ့ကြူး။

ဝါခေါင်လ

ထက်အာကာ ဘုံစွန်းက၊ တောက်ထွန်းလို့ထိန်ဝါ။

သရဝဏ် ရွှေကြယ်မင်း၊ လင်းတဲ့ချိန်ခါ။

လေညှင်းငယ်သာ၊ သိမ်ရာသီမို့။

ရှုတိုင်းငယ် ဘယ်ညာက၊ ပန်းခတ္တာ ဝတ်မှုကျင်းတယ်။

သင်းပျံ့လှိုင်လို့။

တော်သလင်းလ

ကန်ရာသီ ချိန်တွင်းမို့၊ ရွှေယင်းတဲ့မာငုံ။

မြိုင်ဟေမာသာနန်းက၊ သုတ်ဖျန်းလေယူဖြန့်၊ သင့်ပျံ့ပျံ့ထုံ။

တိမ်စွန်ဘုံ၊ ရောင်ဟုန်လျှံပ။

လမင်းသော်တာနှင့်၊ အဘဒ္ဒါရောင်လှုံညီးငယ်။

နီးသည့်ကာလ။ (စာမျက်နှာ ၃၀၄)

သီတင်းကျွတ်လ

ကြာငါးမည် ကြိုင်သင်းလို့၊ လှုံဝင်းလဲ့ပြောင်ထိန်။

ရွှေနန်းတောင်တော်ဦးမှာ၊ ကွန့်မြူးမြင့်မိုရ်မီး၊ ညီးတဲ့ခါချိန်။

ရှိဦးငယ်နှိမ်၊ သုံးကြိမ်ရိုပျောင်း။
သက္ကစွာ ဂါရဝနှင့်၊ စဉ်အလာ ပူဇော်ပွဲကို၊ နွဲ့ကြပေတောင်း။

တန်ဆောင်မုန်းလ
လှူကထိန် သင်္ကန်းနှင့်၊ မင်္ဂလမ်းတဲ့ ဆုပန်ရွယ်။
သည်ချိန်ဆို ဝတ်မှုကြလို့၊ ခဝဲရွှေညှာရင်းမှာ၊ သင်းရနံ့ကြွယ်၊
ကောင်းကင်လယ်၊ ထက်ဝယ်ဘုံဦး။
ရွှေလစန္ဒာနှင့်၊ ကြတ္တိကာ ကြယ်ပြောင်ရွန်းငယ်။
ထွန်းထိန်လို့မြူး။

နတ်တော်လ
ရှစ်ခွင်မှာ မြူဆင်းလို့၊ ငွေနှင်းတဲ့နုစို။
ဂမုန်းသင်္ဃင်တို့၊ စုံခွင်မှလေချိုညှင်းက၊ သုတ်သွင်းဘယ်ညာနံ့။
သင်းပျံ့ပျံ့ချို။
ယုဂန္ဓိရ၊ တောင်မုထိပ်ဖျား။
ရွှေလစန္ဒီနှင့်၊ မိဂသီရောင်ခြည်ဖျန်းတယ်၊ မြန်းတူကြသွား။

ပြာသိုလ
ငွေသော်တာစန္ဒနှင့်၊ ဖုသျှတဲ့လမ်းဆုံ။
တိမ်လွှာရောင်ဝါကျင်းလို့၊ ထိန်ဝင်းတူပြိုင်ပ
မြန်းကြွခိုက်ကြုံ။
တသိန်ဂုဏ် မြိုင်စုံမြနန်း၊
စိမ်းစိုစိုနှင့်၊ ပန်းခွာညို ငုံတံထူးတယ်၊
ဖူးပွင့်ချက်ဆန်း။ (စာမျက်နှာ ၃၀၅)

တပို့တွဲလ
ရာသီချိန်ခါရောက်လို့၊ လဲပေါက်ကယ်တဲ့ပွင့်ညီ။
ရွှေပန်းနဲ့သာနှင့်၊ ခြောက်ရောင်ဝါ စေတီရင်းမှာ၊
ဆယ်စင်းလက်စုံပူး၊ ဦးမြှောက်လို့ချို။
ငွေနှင်းရယ်စီ၊ သုံးလီသမယ။
ရောင်ဖြိုးဝေစွာနှင့်၊ ယုဂန်သာတောင်တော်စွန်းမှာ၊
ထွန်းလိမ့်မာယ။ ။

တပေါင်းလ
ပန်းရွှေဖီ ကြိုင်လှောက်လို့၊ ပိတောက်ကယ်တဲ့ သင်းချို။
ဥတ္တရာ ဘရဏဂုဏ်က၊ တိမ်ဘုံမှာ ရောင်ခြည်လင်းလို့၊

လမင်းသော်တာနှင့်၊ တူမကွာထိန်ဝါလဲ့၊ ထွန်းတဲ့ခါကို။
 သောင်သဲငယ်မို့၊ ရေညိုရစ်မို့။
 လေညှင်းငယ်လာ၊ စုံဟောမာမြိုင်ထဲက၊ ဝမ်းဘဲရွှေစင်ယော်တို့၊
 ဖော်ခေါ်သံမောင်မယ်ကျူးတယ်၊ မြူးပျော်ကြလို့။ (စာမျက်နှာ ၃၀၆)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အခါတော်နေ့ကြီးများ
 ၁။ မြန်မာနှစ်ဆန်း ၁ ရက် = မင်္ဂလာ အခါတော်နေ့။
 ၂။ ကဆုန်လပြည့် = ဗုဒ္ဓ အခါတော်နေ့။
 ၃။ နယုန်လပြည့် = မဟာသမယ အခါတော်နေ့။
 ၄။ ဝါဆိုလပြည့် = ဓမ္မစကြာ အခါတော်နေ့။
 ၅။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် = အနတ္တလက္ခဏ အခါတော်နေ့။
 ၆။ ဝါခေါင်လပြည့် = မေတ္တာ အခါတော်နေ့။
 ၇။ တော်သလင်းလပြည့် = ဂရုဓမ္မ အခါတော်နေ့။
 ၈။ သီတင်းကျွတ်လပြည့် = အဘိဓမ္မာ အခါတော်နေ့။
 ၉။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် = သာမညဗလ အခါတော်နေ့။
 ၁၀။ နတ်တော်လပြည့် = ဓမ္မစာဆိုတော်များနေ့။
 ၁၁။ ပြာသိုလပြည့် = ရှင်တစ်ထောင် အခါတော်နေ့။
 ၁၂။ တပို့တွဲလပြည့် = သြဝါဒပါတိမောက် အခါတော်နေ့။
 ၁၃။ တပေါင်းလပြည့် = မြတ်ဗုဒ္ဓပြည်တော်ဝင် အခါတော်နေ့။

မှတ်ချက်

အခါတော်နေ့ကြီးများကို ဆရာတော် ဦးပညာသာမိ (မာဂမိ သာစည်)၏ အခါတော်နေ့များကျမ်းမှ ထုတ်နုတ်တင်ပြအပ်ပါသည်။ (စာမျက်နှာ ၃၀၇)

မြန်မာနာရီများ

မျက်တောင်တစ်မှိတ်	= ၁ ခဏ
၁၀ ခဏ	= ၁ လျ
၁၀ လျ	= ၁ ခရာ
၁၀ ခရာ	= ၁ ပြန်
၆ ပြန်	= ၁ ဗီဇနာ
၁၅ ဗီဇနာ	= ၁ ပါဒိ
၄ ပါဒိ	= ၁ နာရီ
၆၀ နာရီ	= ၁ ရက်

လူ၏အရိပ်ကို ဖဝါးဖြင့် တိုင်းယူခြင်း

၆၀ ဆံခြည် = ၁ မုယော
၆၀ မုယော = ၁ စပါး

(တစ်နည်း)
၁၀ ဆံခြည် = ၁ နှမ်း
၆ နှမ်း = ၁ မုယော
၄ မုယော = ၁ လက်သစ်
၁၅ လက်သစ် = ၁ ဖဝါး

မြန်မာအတိုင်း
၁၀ ဆံခြည် = ၁ နှမ်း
၆ နှမ်း = ၁ မုယော
၄ မုယော = ၁ လက်သစ် (စာမျက်နှာ ၃၀၈)
၈ လက်သစ် = ၁ မိုက်
၃ မိုက် = ၁ တောင်
၇ တောင် = ၁ တာ
၂၀ တာ = ၁ ဥဿဘ
၂၀ ဥဿဘ = ၁ ကောသ
၄ ကောသ = ၁ ဂါဝုတ်
၄ ဂါဝုတ် = ၁ ယူဇနာ

၁၂ ရာသီ၏ ပုံသဏ္ဌာန်များ
၁။ မိဿရာသီ = ဆိတ်ထီးရုပ်
၂။ ပြိဿရာသီ = နွားထီးရုပ်

၃။ မေထုန်ရာသီ = ယောက်ျား၏ လက်ျာဘက်လက်၌ လှံတံကိုင်း၊ မိန်းမ၏ လက်ဝဲဘက်လက်၌ တယောက်ကို ကိုင်၍ နံဘေးချင်းယှဉ်၍ ရပ်နေသောရုပ်

၄။ ကရကဋ်ရာသီ = ပုဇွန်လုံးရုပ်

၅။ သိန်ရာသီ = ခြင်္သေ့ရုပ်

၆။ ကန်ရာသီ = ကောက်ဆုပ်နှင့် မီးရှူးတိုင်ကို ကိုင်လျက် လှေစီးသော အပျိုကညာရုပ်

၇။ တူရာသီ = ချိန်ခွင်ကိုင်သော ယောက်ျားရုပ်

၈။ ပြိတ္တာရာသီ = ကင်းပုဇွန်ရုပ်

၉။ နေရာသီ = ခါးအထက်၌ တင်ထားသောလေးကို ပစ်မည့်ဟန်ဆွဲလျက် ခါးအောက်ခြေတွင် လေးချောင်းနှင့် မြင်းရုပ် (စာမျက်နှာ ၃၀၉)

၁၀။ မကာရရာသီ = သမင်ဦးခေါင်းနှင့် မကာရိုးမည်သော ငါးကိုယ်ရုပ်

၁၁။ ကုံရာသီ = လက်တစ်ဖက် ထောင်၊ လက်တစ်ဖက် ထောက်လျက် ရေအိုးကိုင်ထားသော ယောက်ျားရုပ်

၁၂။ မိန်ရာသီ = အမြီးချင်းဆိုင်နေသော ငါးရုပ်။²⁶ (စာမျက်နှာ ၃၁၀)

အနေကဏ္ဍတင် ဂါထာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ အနေကဏ္ဍတိသံဃာရုံ၊ သန္တာဝိသံ အနိဗ္ဗိသံ၊
ဂဟကာရံ ဂဝေသဇ္ဇော၊ ဒုက္ခာဏတိ ပုနပ္ပုနံ။
ဂဟကာကရက ဒိဠောသိ၊ ပုနဂေဟံ နကာဟသိ၊
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။

²⁶ ၂ လမျှ ၁ လက်မြက်၊ ၂ လမျက် ၁ လမယ်၊ ၂ လမယ် ၁ စလယ် အစချီသော အခြင်းအတွယ် အခေါ်အဝေါ်များကိုလည်းကောင်း ၊ တန်ခူးရက်မစုံ ၂၉၊ ကဆုန်ရက်စုံ ၃၀ ၊ နယုန်ရက်မစုံ ၂၉၊ ဝါဆိုရက်စုံ ၃၀ အစချီသော မြန်မာလများ ရက်သတ်မှတ်ပုံ အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း မြန်မာနည်း၊ ပြဿဒါး၊ ရက်ရာဇာရွေးနည်း စသည်တို့ကိုလည်း ကောင်း မြန်မာကလေးလူငယ်များ လေ့လာ မှတ်သားရပါသည်။ ယင်းတို့သည် မြန်မာ ကလေးလူငယ် သုတစာပေများပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ။

အနက်

၁။ ဂဟကာကရက = ခန္ဓာအိမ်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ အခါခါအထပ်ထပ် ပြုလုပ်တတ်သော ဟယ် ... တဏှာယောက်ျား အို ... လက်သမား၊ (စာမျက်နှာ ၃၁၁) (ယေန ဉာဏေန = အကြင်သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့်၊ တံ = သင့်ကို၊ ဒိဠု = ဒိဠုလက်ငင်း သိမြင်ခြင်းငှာ၊ သတ္တာ = စွမ်းနိုင်၏၊ တံ ဉာဏံ = ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို၊) ဂဝေသန္တော = လိုက်လံရှာဖွေသော၊ (အဟံ = ငါသည်၊) အနိဗ္ဗိသံ - အနိဗ္ဗိသန္တော = မရသေးသည်ဖြစ်၍၊ အနေကဇာတိသံသာရံ = ဖြစ်တုံ ပျက်ပြန် ကြိမ်ဖန်များစွာ သံသရာသို့၊ သန္ဓာဝိသံ = တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည်ပြေးသွားရလေပြီ၊ ပုနပျုနံ = အဖန်ဖန်၊ ဇာတိ = ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဒုက္ခာ = အလွန်တရာ ဆင်းရဲစွာဘိ၏။ (ဂဟကာရံ ကျန်)

၂။ (ဂဟကာကရက = ခန္ဓာအိမ်ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ အခါခါအထပ်ထပ် ပြုလုပ်တတ်သော ဟယ် ... တဏှာယောက်ျား အို ... လက်သမား၊ တံ = သင်သည်၊) ဒိဠော = ပညာစက္ခုသဗ္ဗညုဖြင့် ယခု ငါမြင်ပြီးသော သူသည်၊ အသိ = ဖြစ်လတ်ပြီ၊ ပုန = တစ်ဖန်၊ ဂေဟံ = အတ္တဘောတည်းဟူသော ခန္ဓာအိမ်ကို၊ န ကာဟသိ = သင် မပြုရတော့ပြီ၊ တေ = သင် တဏှာယောက်ျား လက်သမား၏၊ သဗ္ဗာ = အလုံးစုံကုန်သော၊ ဖာသုကာ = ခန္ဓာအိမ်၏ ကိလေသာတည်းဟူသော ထုပ်လျောက် အခြင်တို့ကို၊ ဘဂ္ဂါ = ရစရာမရှိ စိစိကျေညက် ငါချိုးဖျက်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဂဟကူဋံ = ခန္ဓာအိမ်၏ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်မှန်ကင်းကိုလည်း၊ ဝိသင်္ခါရံ = ငါ ဖျက်ချအပ်ပြီ၊ (မေ = ငါ၏၊) စိတ္တံ = စိတ်သည်၊ ဝိသင်္ခါရံ = ပြုပြင်ခြင်းကင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂတံ = ဆိုက်ရောက်ပြီ၊ တဏှာနံ = တဏှာတို့၏၊ ခယံ = ကုန်ရာကုန်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ အဇ္ဈဂါ = ငါ ရလေပြီတကား။^{၂၇} (စာမျက်နှာ ၃၁၂)

^{၂၇} ၂။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနပစ္စယာဗေသာ၊ ဗေသာပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒိနံ၊ ဥပါဒိနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိတိ။ ၃။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။ အထဿ ကင်္ခါ ဝပ္ပယန္တိ သဗ္ဗာ၊ ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မံ။ ၄။ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓော သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓော ဝိညာဏ-နိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓော နာမရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓော သဠာယတနနိရောဓော၊ သဠာယတနနိရောဓော ဗေသာနိရောဓော၊ ဗေသာနိရောဓော ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓော တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓော ဥပါဒိနနိရောဓော၊ ဥပါဒိနနိရောဓော ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓော ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓော ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိတိ။ ၅။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။ အထဿ ကင်္ခါ ဝပ္ပယန္တိ သဗ္ဗာ၊ ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒိ။ ၆။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနပစ္စယာ ဗေသာ၊ ဗေသာပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒိနံ၊ ဥပါဒိနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိတိ။ ၇။ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓော သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓော

ပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(ပစ္စယုဒ္ဒေသ ပါဠိ)

၁။ ဟေတုပစ္စယော = ဟိတ်ခြောက်ပါးဖြစ်၍ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အမြစ်သဖွယ် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၂။ အာရမ္မဏပစ္စယော = အာရုံခြောက်ပါးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၃။ အဓိပတိပစ္စယော = အကြီးအမှူးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၄။ အနန္တရပစ္စယော = အခြားမဲ့(တစ်ဆက်တည်း အကြားမရှိ)ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၅။ သမနန္တရပစ္စယော = ကောင်းစွာ အခြားမဲ့(တစ်ဆက်တည်း အကြားမရှိ)ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၆။ သဟဇာတပစ္စယော = အတူတကွဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။ (စာမျက်နှာ ၃၁၃)

၇။ အညမညပစ္စယော = အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၈။ နိဿယပစ္စယော = မှီရာဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

ဝိညာဏ-နိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော၊ သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနိရောဓော၊ ဥပါဒါနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓာ ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိတိ။ ၈။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။ ဝိဂ္ဂဟေ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ၊ သူရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္ခံ။ ၉။ ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အဓိပတိပစ္စယော၊ အနန္တရပစ္စယော၊ သမနန္တရပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စယော၊ အညမညပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စယော၊ ဥပနိဿယပစ္စယော၊ ပုရေဇာတပစ္စယော၊ ပစ္ဆိမဇာတပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စယော၊ ကမ္မပစ္စယော၊ ဝိပါက-ပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စယော၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော၊ ဝိပယုတ္တပစ္စယော၊ အတ္ထိပစ္စယော၊ နတ္ထိပစ္စယော၊ ဝိဂတပစ္စယော၊ အဝိဂတပစ္စယောတိ။ ၁၀။ ဇယန္တော ဗောဓိယာ မူလေ၊ သကျာနံ နန္ဒိဝဓနော။ ဧဝမေဝ ဇယော ဟောတု၊ ဇယသု ဇယမင်္ဂလေ။ ၁၁။ အပရာဇိတပလ္လင်္ဂေ၊ သီသေ ပုထုပိပုက္ခလေ။ အဘိသေကေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ၊ အဂ္ဂပ္ပတ္တော ပမောဒတိ။ ၁၂။ သုနက္ခတ္တံ သုမင်္ဂလံ၊ သုပ္ပဘာတံ သုဟုဋ္ဌိတံ။ သုခဏော သုမုဟုတ္တော စ၊ သုယိဋ္ဌံ ဗြဟ္မစာရိသု။ ၁၃။ ပဒက္ခိဏံ ကာယကမ္ပံ၊ ဝါစာကမ္ပံ ပဒက္ခိဏံ။ ပဒက္ခိဏံ မနောကမ္ပံ၊ ပဏီဝိ တေ ပဒက္ခိဏေ။ ၁၄။ ပဒက္ခိဏာနိ ကတ္တာန၊ လဘန္တတ္ထေ ပဒက္ခိဏေ။ တေ အတ္ထလဒ္ဓါ သုခိတာ၊ ဝိရုဇ္ဈာ ဗုဒ္ဓဿသနေ။ အရောဂါ သုခိတာ ဟောထ၊ သဟ သဗ္ဗဟိ ဉာတိဘိ။ သာဓု သာဓု သာဓု။ အနေကဇာတင်ပါဠိ ပြီး၏။

၉။ ဥပနိဿယပစ္စယော = အားကြီးသောအကြောင်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၀။ ပုရေဇာတပစ္စယော = ရှေး၌ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော = နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၂။ အာသေဝနပစ္စယော = အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၃။ ကမ္မပစ္စယော = စီရင်ခြင်း သံဝိဇာန ကိစ္စနှင့် မျိုးစေ့ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၄။ ဝိပါကပစ္စယော = အကျိုးဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၅။ အာဟာရပစ္စယော = ထောက်ပံ့ ခိုင်ခံ့စေတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၆။ ကုန္တိယပစ္စယော = အစိုးရသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။ (စာမျက်နှာ ၃၁၄)

၁၇။ ဣနပစ္စယော = ကပ်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၈။ မဂ္ဂပစ္စယော = ထွက်မြောက်ကြောင်း နည်းလမ်းဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၁၉။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော = ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၂၀။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော = မယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၂၁။ အတ္ထိပစ္စယော = ပစ္စုပ္ပန်၌ ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၂၂။ နတ္ထိပစ္စယော = မရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၂၃။ ဝိဂတပစ္စယော = ကင်းမဲ့ချုပ်ပျောက်သည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

၂၄။ အဝိဂတပစ္စယော = မကင်းသည်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားလည်းကောင်း။

ဣတိ = ဤသို့၊ (စတုရိသတိ ပစ္စယာ = နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းတို့သည်၊ ပဋ္ဌာနေ = မဟာပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌၊ ဌိတာ = တည်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။) (စာမျက်နှာ ၃၁၅)

မြန်မာ့ရိုးရာ စကားပုံများ

- ၁။ ကိုယ်ချမ်းသာစေလိုသော် ချိုသာ။
- ၂။ ငါးခုံးမတစ်ကောင်ကြောင့် တစ်လှေလုံးပုပ်သည်။
- ၃။ စိတ်တွေ့က လူလိမ္မာ၊ စိတ်မတွေ့က မလိမ်မာ။
- ၄။ ဆရာကို ချစ်စေလိုသော် ချဉ်းကပ်။
- ၅။ တစ်ယောက် မကောင်းသော် အားလုံး အများပျက်စီးသည်။
- ၆။ တရားသိသော် အမှားကို ပြနိုင်သည်။
- ၇။ ပညာကို ချစ်သော် အတတ်မျိုးစုံသည်။
- ၈။ ပညာရှိ သတိ ဖြစ်ခဲ့သည်။
- ၉။ မပေးလိုလျှင် မရှိ၊ မသွားလိုလျှင် မသိ။
- ၁၀။ မျက်မှောက်မှာ ပျားလိုချို၊ မျက်ကွယ်မှ ကနခို။
- ၁၁။ လာလိုလျှင် အနီးလေး၊ မလာလိုလျှင် ခရီးဝေး။
- ၁၂။ သားကို ချစ်သော် ပညာစုံသည်။
- ၁၃။ သစ်တစ်ပင်ကောင်းသော် ငှက်တစ်သောင်း ခိုရသည်။
- ၁၄။ အကြံကိုလိုသော် နှီးနှော။
- ၁၅။ အစကောင်းမှ အနှောင်း သေချာသည်။
- ၁၆။ အစည်းအရုံးရှိမှ ကြောက်ရွံ့သည်။
- ၁၇။ အစွဲအလမ်းရှိမှ တည်တံ့သည်။
- ၁၈။ အပေါင်းကောင်းမှ အကြောင်းမျှသည်။
- ၁၉။ အမြော်မြင်ရှိမှ ဆင်ခြင်သည်။
- ၂၀။ အမြစ်ရှိမှ အပင်ရှိ၊ အမေးရှိမှ အဖြေရှိ။
- ၂၁။ အရံအတားရှိမှ လုံခြုံသည်။

၂၂။ အရပ်ကို ချစ်စေလိုသော် ပေးကမ်း။ (စာမျက်နှာ ၃၁၆)

၂၃။ အသေအချာရှိမှ အမြဲ။

၂၄။ အသွားရှိမှ အလာရှိသည်။

၂၅။ ဥစ္စာကို ချစ်သော် ပြည့်စုံသည်။ (စာမျက်နှာ ၃၁၇)

ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံလက်စွဲ ဆယ်စောင်တွဲ၊ (ဦးမောင်မောင်(ဟံသာဝတီ)၊ ပထမအကြိမ်ထုတ်၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်)
စာအုပ်မှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

ဦးပရမ

ညောင်ကန်အေး သာသနာ့ရိပ်သာ

2443 S 17th St, Milwaukee, WI 53215

Ph: 414-395 0499; E-mail: nkauparama@gmail.com

နမက္ကာရ အစ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ

အရှင် မဟာဗုဒ္ဓယောသ ရေးသားတော်မူတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို ကျက်မှတ်ပူဇော်ရင်း ဆရာတော်ရဲ့ ထူးခြားတဲ့ အရည် အသွေးနဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေကို ကြည်ညိုနေမိပါတယ်။ သည်နှစ်အတွက် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပထမဆင့်သာ ဖြေဆိုနိုင်တဲ့ ကျွန်မဟာ ၁၂.၁၂.၂၀၀၉ နေ့မှာပဲ စာမေးပွဲဖြေဆို ပြီးစီးသွားခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မ၏ ဆန္ဒကိုသိနေသည့် အလား ဆရာတော်ဘုရားရဲ့ ထေရုပ္ပတ္တိ စာအုပ်ငယ်လေးဟာ လက်ထဲကို ချိန်သားကိုက်လှစွာ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်ရှိလို့လာခဲ့ပါတယ်။

အချိန်ကာလကတော့ သာသနာတော်နှစ် ၉၀၀ ခန့်ကပေါ့။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ သာသနာတော် အလွန်ထွန်းလင်းစည်ပင် တောက်ပ လျက်ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ နမက္ကာရ ဘုရားရှစ်ဆိုးသည်လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်းမြတ်နှင့် ဆက်စပ်နေလို့လည်း ပိုလို့ စိတ်ဝင်စားခဲ့ရပါတယ်။

ထိုအချိန်က ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာများသည် မပျက်မစီး သီဟိုဠ် ဘာသာဖြင့် တည်ရှိ နေခဲ့ပါတယ်။ ဘုရားပွင့်ရာ မဇ္ဈိမ ဒေသမှာတော့ အပြည့်အစုံတည်ရှိခြင်း မရှိလေတော့ (ပိဋကတ် သုံးပုံ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာများကို သီဟိုဠ်ဘာသာ အကွာရာအရေးအသားကနေ မာဂဓ ဘာသာ အကွာရာ အရေး အသားသို့ အဘယ်သူ ပြန်ဆို ကူးယူနိုင်စွမ်း ရှိပါလတ္တံ့နည်း)ဟု မထေရ်အများ စည်းဝေး တိုင်ပင်ကြပါတယ်။

တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ ယောသနတ်သားကို မထေရ်များတွေ မြင်ကြကုန်သည်ရှိသော် ဤနတ်သားသည်ကား ပိဋကတ်တော်ကို ပြန်ဆိုကူးယူနိုင်စွမ်း ရှိရုံမက ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မြတ်ကြီးကိုလည်း အခွန်ရှည်စွာ တည်တံ့စေနိုင်မည့်သူရယ်လို့ အနာဂတံသဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူတဲ့အတွက် *ယောသ* နတ်သားကို သိကြားမင်း၊ နတ်မင်းတို့နှင့်တကွ မထေရ်မြတ်တို့က တောင်းပန်ကြပါတယ်။ မဟာဗောဓိပင်အနီး ယောသအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားရွာမှာ ကေသမည်သော ပုဏ္ဏားကြီးရဲ့ဇနီး ကေသီမည်သော ပုဏ္ဏားမကြီးရဲ့ ဝမ်းတိုက်အတွင်း ပဋိသန္ဓေ စွဲမှီ တည်တော်မူပါတယ်။

ယောသပုဏ္ဏား အဖြစ် မွေးဖွားတဲ့ အားလျော်စွာ မိဘရိုးရာ ဗေဒင်ပညာကို သင်ကြားရာ ၇ နှစ်သား အရွယ် ကတည်းက တစ်ဖက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်ခဲ့ပါတယ်။ ဗေဒင်မာန် တက်ကြွပြီး အရပ်ရပ် အရွာရွာကို သွားရောက် လှည့်လည် ဆွေးနွေးလေရာ (ရေဝတ) အမည်ရှိသော ရဟန္တာ မထေရ် မြတ်တစ်ပါးနဲ့ တွေ့ဆုံခဲ့ပါ တယ်။

အရှင်ရေဝတ မထေရ်မြတ်က *ကုသလာဓမ္မာ- ကုသိုလ်တရားတို့သည်ကား အဘယ်သည်တို့မည် နည်း* *အကုသလာ ဓမ္မာ- အကုသိုလ်တရားတို့ကား အဘယ်သည်တို့နည်း* *အဗျာကတာ ဓမ္မာ- အဗျာကတာ တရားတို့ကား အဘယ်သည်တို့နည်း*ဟု ပရမတ္ထဝေဒ မည်တဲ့ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို မေးမြန်းခဲ့ပါတယ်။

ကြားလည်း မကြားဘူး ဖြေကြားနိုင်စွမ်းလည်း မရှိတဲ့အတွက် အဲဒီ ပရမတ္ထ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ကြားလို စိတ်တွေ ထက်သန်လာခဲ့ပြီး အရှင်ရေဝတ ရဟန္တာ မထေရ်မြတ်ထံပါးမှာ ရှင်ရဟန်းပြုပြီး သင်ကြားခဲ့ရာ တစ်နေ့ တစ်နေ့တွင် ပုဒ်ပေါင်း ခြောက်သောင်း နှုတ်တက် သရဇ္ဈာယ်နိုင်တဲ့အတွက် တစ်လတည်းဖြင့်ပင် ပိဋကတ်သုံးပုံ ကို အာဂုံဆောင်နိုင်ခဲ့ ပါတယ်။

တစ်နေ့ကျတော့ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်က *မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသော ပိဋကတ် သုံးပုံမှာ ငါ၏ အသိဉာဏ်ပညာက လွန်ကဲလေသလော*လို့ တွေးတောကြံစည်သည်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ဖြစ်တော်မူတဲ့ အရှင်ရေဝတ မထေရ်မြတ်က စေတောပရိယ အဘိညဉ်နဲ့ သိတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ငါ့ရှင် ဗုဒ္ဓယောသ- ပိဋကတ်စာပေ မာန်တက်ကာ မသင့်တော်သည်များကို မကြံစည်လင့်၊ ဝန်လေးလှဘိသည်* စသည်ဖြင့် နှိပ်ကွပ် ဆုံးမတော်မူခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအခါ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်သည် ထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာအား ကန်တော့ဝန်ချတောင်းပန် လိုက်ပါတယ်။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကလည်း (ငါ့ရှင် ဗုဒ္ဓယောသ - သီဟိုဠ် ကျွန်းကို သွားပြီး သီဟိုဠ်ဘာသာ အကွရာဖြင့် ရေးသားတင်ထားအပ်တဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံကို မာဂဘောသာ အကွရာနဲ့ ပြန်ဆို ရေးသားလေလော့။ ယင်းသို့ ရေးသားလေလျှင် ငါသည်ခံအံ့)ဟု မိန့်တော်မူတဲ့အတွက် ဆောင်ရွက်ပါမယ်လို့ ဝန်ခံ ကတိပြုရပါလေတော့တယ်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းကို မကြွမီ ခမည်းတော်အား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူမှ လွတ်စေပြီးမှ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာရဲ့ စကားကို ဦးဖြင့်ခံယူပြီး ပိဋကတ်တော် ရေးကူးရန်အတွက် ရွက်သင်္ဘောနဲ့ သီဟိုဠ်ကျွန်းကို ကြွချီတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သုံးရက်မြောက်တဲ့နေ့ သမုဒ္ဒရာအလယ်သို့ ရောက်တဲ့အခါမှာ ပိဋကတ်တော် ကူးယူလို့ မရလို့ ပြန်ခဲ့ရတဲ့ အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ မထေရ်ရဲ့ရွက် သင်္ဘောနဲ့ တွေ့ဆုံပါတယ်။

အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ မထေရ်က *ငါ့ရှင်- ဗုဒ္ဓယောသ ငါသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ပိဋကတ်တော် ကူးယူခွင့်ရရန် အလိုငှာ ဇိနာလင်္ကာရကျမ်းကို ရေးသား ပြုစုပြသခဲ့ပါတယ်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား မဟာထေရ်များက ငါရေးသား သောကျမ်းကို အနှစ်မဲ့ကျမ်းလို့ မှတ်ထင်ပြီး ငါ့ကို ပိဋကတ်တော် ကူးယူခွင့်မပြုခဲ့ကြပါဘူး။ သင်မူကား ပိဋကတ်တော်အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကျမ်း တစ်ခု ပြုစုပြသပြီး ကူးယူခွင့်တောင်းပါ*လို့မှာ ထားပြောဆိုပြီး သိကြားမင်း ဆက်ကပ်အပ်တဲ့ သျှိုသျှားသီးကိုလည်းကောင်း၊ သံကညစ်တံကိုလည်းကောင်း၊ ကညစ်သွေးရန် ကျောက်ကိုလည်းကောင်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်ကို ပေးအပ်ပါတော့တယ်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်မြတ်ဟာ သီဟိုဠ်ကျွန်းကို ရောက်တဲ့အခါ ဦးစီးပထမ သံဃပါလ မထေရ်ကို ဖူးမြင်ပြီး ပိဋကတ်တော်ကူးယူရန် လာရောက်ကြောင်းလျှောက်ထားသဖြင့် သီဟိုဠ် မထေရ်များနဲ့ သံဃပါလ မထေရ်မြတ်က... ဇဋ္ဌာသုတ်လာ- ဂါထာတစ်ပုဒ် ပေးအပ်ကာ ဂါထာအနက်ကို ပိဋကတ်တော် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားအောင် ဖွင့်ဆိုပါအုံးလော့ဟု တိုက်တွန်းပါတယ်။

ဂါထာကို အစဦးထားပြီး ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ရေးသားပြုစုတော်မူပါတယ်။

သီဟိုဠ် မထေရ်များ အလွန်နှစ်သက်သဘောကျပြီး ပိဋကတ်တော်ပြန်ဆို ကူးယူခွင့်ပေးသော်လည်း ပိဋကတ်တိုက်ကြီးကိုတော့ ဖွင့်မပေးခဲ့ပါဘူး။ သင့်အစွမ်းဖြင့် ဖွင့်၍ ကူးယူလေလော့---လို့ မိန့်ဆိုကြပြန်ပါတယ်။

သည်နေရာမှာ ကျွန်မကတော့ တွေးမိပါတယ်။ တက္ကသိုလ် တက်ခွင့်ရအို့ ကျွန်မတို့ Proposal တင်ရသလို Entrance Exam ဖြေရသလိုနေမှာပဲ ဆိုတာကိုပါ။

အရှင်မြတ်ဟာ သည်အချိန်မှာ ကျေးဇူးတော်ရှင် မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်ညိုတဲ့စိတ်ကို အစွမ်းကုန် စွမ်းအားထုတ်ကာ လှိုက်လှဲ ရဲရင့်တဲ့ စေတနာနဲ့ ပူဇော်ခဲ့တာကစပြီး နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုး စတင်ပေါ်ပေါက် လာခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးရဲ့ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော် လက္ခဏာတော် တန်ခိုးတော်များနဲ့တကွ စရိယသုံးပါး၊ စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး၊ ပါရမီတော် ဆယ်ပါး စသည်တို့ကို (သုဂတံ သုဂတံ သေဠံ) စသော နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုးဂါထာဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားစီရင်ပြီးလျှင် ပိဋကတ်တော် တံခါးဝတွင်

ထိုင်တော်မူလက် နမက္ကာရ ဂါထာပါ အနက် အဓိပ္ပါယ်လာ အတိုင်း ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးအား အာရုံပြုပြီး နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုး ဂါထာပါဠိကိုရွတ်ဆိုရာ.....

မဟာဗောဓိ ပလ္လင်တော်ဝယ် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား မာန်နတ် လာ၍ စစ်ထိုးသောအခါ (ဆယ်ဖြာသော ပါရမီတော်ကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးတော်မူခဲ့သောကြောင့် ဤဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်ကို ရရှိပေသည်)လို့ ပါရမီတော်နှင့် ညွှန်ကြားမှ မာန်နတ်ရန် ပျက်ပြားလို့သွားသကဲ့သို့ပင် ထူးခြားလှစွာ ပါရမီ ဂုဏ်တော်ညွှန်း ဂါထာပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုမိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပိဋကတ်တတ်တိုက် တံခါးသည် အလိုလို အလျောက် တဟိန်းဟိန်းမြည်လျက် ဟင်းလင်းပွင့်သွားပြီး ပိဋကတ်တော်ကို ကူးယူပြန်ဆိုနိုင်ခဲ့ပါတော့တယ်။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ စီရင်တော်မူအပ်တဲ့ နမက္ကာရ ပါဠိကို ရှေးဆရာတော်ကြီးများသည် ပါဠိလျှောက်စာသွား စကားပြေများနဲ့ အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုတော်မူခဲ့ပါတယ်။ တံတေးဆရာတော်ဘုရားကြီး၊ စိန္တကျော်သူ ဦးဩတို့ကလည်း အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုခဲ့ကြပါတယ်။

ထို နမက္ကာရ သုံးစောင်ကို တစ်အုပ်တည်းစုပေါင်းပြီး ရွှေတောင်မြို့ ကျီးသည်းလေးထပ် ဆရာတော် ဘုရားကြီးက မြန်မာ စကားပြေလင်္ကာ စကားပြေနှင့် ပကိဏ္ဍက နမက္ကာရ အစိန္တယျ ဘုရားရှိခိုးစာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုထားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အများနားလည်စေရန်အတွက် စကားပြေလင်္ကာစာသွားနဲ့ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသုံး (၁၀)စောင်တွဲတွင်ရှိ နမက္ကာရပါဠိတော်မှ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံကျော် အနုပညာရှင်ကြီးဖြစ်တဲ့ အလင်္ကာကျော်စွာ ဆရာကြီးဦးသုခဆိုလျှင် မိမိ မွေးနေ့တိုင်း ဤဘုရားရှိခိုး စာအုပ်ကို သူ၏ မွေးနေ့တိုင်း ထောင်နှင့်ချီပြီး ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းခဲ့သလို ဆရာကြီးရဲ့တပည့် ဒါရိုက်တာမောင်နှင်းမိုး သည်လည်း ဆရာကြီးရဲ့ အစဉ်အလာအတိုင်း ယနေ့တိုင် လှူဒါန်းဆဲဖြစ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတော်ရှင် မြတ်စွာသခင်ရဲ့ အတုမရှိ ဉာဏ်တော်ကြီး၊ ကျေးဇူးတော်အနန္တ၊ ဂုဏ်တော်အနန္တတို့ကို တိတိပပ ရေးသား ထားတာဖြစ်လို့ တစ်လုံးချင်း ရွတ်ဆိုလေလေ ထဲဝမ်းစိမ့်စိမ့်၊ ကြက်သီးဖိန့်မျှ ချိမ့်ချိမ့်ကြွေကြော် ပူဇော်လို့ မဝနိုင်အောင်ပါပဲ။

သည်စာကို ရေးတင်မိတ်ဆက်သလို ကျွန်မလည်း ကိုယ်ရသလို ရစေချင်တဲ့စေတနာနဲ့ ကြိုးစားပြီး စာရိုက်ပူဇော်ဖို့ ဆုံးဖြတ်မိပါတော့တယ်။ ဓမ္မမိတ်ဆွေများထံမှ စာစီပြီးသားရှိရင်လည်း မျှဝေပေးဘို့ ရရှိပြီးသားဆိုရင်လည်း နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုးဖြင့် အစွမ်းထည့်ပူဇော်ကြရင်း အဆင့်မြင့် ဗုဒ္ဓနုဿတိဘာဝနာ ပွားများကြရအောင်လို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါရစေရင်။

မှတ်ချက်။ ။ပညာအလင်း စာပေတိုက်မှ ထုတ်ဝေသော (အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ထေရုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းနှင့် ပကိဏ္ဍက နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုး)စာအုပ်ကို ကိုးကားရေးသားအပ်ပါသည်။

http://www.thitsaralin.org/2009/12/blog-post_17.html

*နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုး တွင်ပါဝင်သော ခက်ဆစ်၏ အဖြေများ - ၂ *

အစိန္တယျ = မကြံစည်နိုင်သော ကြံတွေးမရနိုင်သော၊
 အပ္ပမေယျ = မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော
 သေဋ္ဌ = လောကထက်မြတ်သော
 ဇေဋ္ဌ = လောကထက်ကြီးမြတ်သော
 အတုလ = တုဖက်+ ပြိုင်ဘက် ကင်းသော
 ပရမံ = မြတ်လှစွာသော
 အရဟံ = ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊
 ဘဂဝိ = ဘုန်းတော် ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ = အလုံးစုံသောတရားကို မဖောက် မပြန် မှန်ကန်စွာ၊ ကိုယ်တိုင်ထိုးထွင်း၍ သိသော။
 အနတ္တရ = မိမိထက်လွန်မြတ်သူ မရှိသော
 မာရဇိ = မာရ်ငါးပါးကိုအောင်တော်မူသော
 တိလောကန္တဂူ = သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောက၊ သြကာသလောကတည်းဟူသော လောကသုံးပါး၏ အဆုံး
 သို့ရောက်တော်မူသော ။
 သယုတ္တု = တရားအလုံးစုံကို ကိုယ်တော်တိုင်သိတော်မူသော
 ဘဝိဿရ = ဘဝ အလုံးစုံကို အစိုးရတော်မူသော
 အသင်္ချေယျ နာမတံဆိပ် = မရေ မတွက်နိုင်သော ၊ အမည်တော် ဘွဲ့တံဆိပ်။
 ဂုဏ်ဝိသိဋ္ဌ = ထူးကဲကြီးမြတ်သောဂုဏ်ထူး
 ဇမ္ဗူဒိပ် = ကျွန်းဦးသပြေပင် ကြောင့် ၊ ထင်ရှားသောတောင်ကျွန်း။
 ဘဝဂ် = သုံးဆယ့်တစ်ဘုံတွင် အထက်ဆုံး ဘုံ။
 သြကာသ သုံးရပ် = ကာမဘုံ၊ ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံ ဟူသော သတ္တဝါ လောက၏ တည်ရာအရပ်။
 သမိုက်အပ်သော = သမုတ်အပ်သော။
 မဟာ ကဝိန် = ကြီးမြတ်သောပညာရှိကြီး။
 သုခမိန် = ပညာရှိ
 ပညိန္ဒြေ = ဉာဏ်ပညာတည်း ဟူသော ဣန္ဒြေ
 ကျေးဇူးတော်အပုံ = ကျေးဇူးတော်အများအပြား
 မကိုဋ် = ဦးခေါင်း ၌ တပ်ဆင်အပ်သော ၊ မြတ်သောတန်ဆာ။
 မင်္ဂလာ = ကျက်သရေ ကို ရယူတတ်သော။ မကောင်းမှုကို ပယ်ဖြတ်တတ်သောသဘော။
 ပထမာဒိက = အစဦးဆုံး
 ဘူမိပါလ = သမ္မတ မင်း
 အာဒိစ္စဂိုဏ်း = နေမင်း အမျိုး မှ ပေါက်ဖွားဆင်းသက်လာသော။
 သမ္မုတိဒေဝရာဇ် = သမ္မုတိနတ်ဟုခေါ်သောမင်း။
 ဇာတိမဟတ္တဂုဏ် = အမျိုးဇာတိအားဖြင့် ကြီးမြတ်သော ဂုဏ်။
 ပုည မဟတ္တဂုဏ် = ဘုန်းတော်အားဖြင့်ကြီး မြတ်သောဂုဏ်။
 ဝသုန် = မြေကြီး

သေလာ = ကျောက်တောင်
 အက္ကဝါ = ပင်လယ် သမုဒ္ဒရာ
 ဂုဏ မဟတ္တဂုဏ် = ဂုဏ်အားဖြင့်ကြီးမြတ်သောဂုဏ်။
 အပ္ပဋိပုဂ္ဂိုလ် = နှိုင်းယှဉ်ဘက် မရှိသောပုဂ္ဂိုလ် ။
 ဇမ္ဗူ = ဇမ္ဗူ ဒီပါ လင်္ကျာတောင်ကျွန်း။
 ချက်ဗွေဘူမိ = ဇမ္ဗူ ဒီပါကျွန်း၏ အလယ် ဗဟိုမြေ။
 အပရာဇိ ခရိုင် = အပရာဇိတပလ္လင် ၊ ရန်သူတို့ မအောင်မြင်နိုင်သည့် နေရာတူး။
 ညောင်မဏ္ဍိုင် = သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၏ ကြည်ရာ ဖြစ်သော မဟာဗောဓိညောင်ပင်။
 ကာမလောကဓာတ် = နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နှင့် လူ့ပြည် ဟူသော ကာမ သုဂတိ ခုနှစ်ဘုံ။
 ကြည်းဟည်း = အသံကျယ် စွာ မြည်သည်။
 မေခလာဂီရိ = မာရ်နတ်။ ဂီရိ မေခလာ မည်သော ဆင်။ ပြောင်ကြီး သေဌ်နှင်း ဆင်ပြောင်ကြီး၏ အရှင်သခင် ဖြစ်သောမင်း။
 မာရ်နတ် = နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီး သည့် နတ်
 ပါရမီဉာဏ် = ဆယ်ပါးသော ပါရမီ ဉာဏ်တော်ကုသိုလ်။
 ကံသုမ္ဘာရှိန် = ကံ အဆောက်အဦ အဟုန်။
 ဝရဇိန် = သိကြားမင်း၏ မိုးကြိုးစက် = စိန်လက်နက်
 ကိလေသာ စက် = တစ်ထောင့်ငါးရာ ၊ ကိလေသာ
 သုံးထောင်ဝက် = သုံးထောင်၏ တစ်ဝက်။
 အာနာပါန = ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုမှတ်၍ ဆင်ခြင်ခြင်း
 ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ = ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထ သမာပတ် ၊ စတုတ္ထဈာန် ဟူသော ဝင်စားသည့် ၊
 ဈာန်လေးပါး။
 ရှေးတီးကာလ = ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ ၊
 ပရမတ် = ရုပ်-နာမ် တရား၊စိတ် စေတသိတ်၊ ရုပ် နိဗ္ဗာန် ။
 ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏ် = ရှေးက ပြုခဲ့ဘူးသည်ကို ပြန်လည်သိမြင်သောဉာဏ်
 ဝေနေယျ = ကျွတ်ထိုက်သောသတ္တဝါ
 ကမ္မ = ကုသိုလ် ကံ။ အကုသိုလ်ကံ
 ဂတိ = လားရာ အရပ်
 စုတိ = ရွေ့လျားခြင်း၊ သေခြင်း ။
 ပဋိသန် = မွေးဖွားခြင်း
 ဒူရ = ဝေးသော
 ပဋိစ္ဆန္တ = တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် ၊ ဖုံးအုပ်ထားသော၊
 သဏှ = သိမ်မွေ့သော
 သုခုမ = နူးညံ့သော၊ အနုစိတ်ဖြစ်သော ။
 ဒိဗ္ဗစက္ခု = နတ်မျက်စိကဲ့သို့မြင်နိုင်သော ဉာဏ်

သြဃ = ရေ အလျဉ် နဲ့တူသော တရား။ ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ။

<http://www.thitsaralin.org/search/label/%E1%80%98%E1%80%AF%E1%80%9B%E1%80%A%E1%80%B8%E1%80%9B%E1%80%BD%E1%80%AD%E1%80%81%E1%80%AD%E1%80%AF%E1%80%B8%E1%80%99%E1%80%BA%E1%80%AC%E1%80%B8>

ဆယ်စောင်တွဲ

ရှေးခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ ပညာသင်ကြားပုံ နည်းစနစ်မှာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေးစနစ်ဖြစ်၍ ဆယ်စောင်တွဲသည် မသင်မနေရ ကျမ်းစာဖြစ်ခဲ့သည်။ ရှေးခေတ်က မြန်မာနိုင်ငံသားမှန်လျှင် ဆယ်စောင်တွဲ၏ ကျေးဇူးနှင့် မကင်းကြ၊ ဆယ်စောင်တွဲကို သင်ဖူးသူ များကြသည်။ အနည်းဆုံး မင်္ဂလသုတ်လောက်တော့ သင်ဖူးကြ၏။ ဆယ်စောင်တွဲစာအုပ်၌ ဘုရားဟော ပိဋကတ်စာပေများနှင့်တကွ နိတိအမျိုးမျိုး၊ ဆုံးမစာအမျိုးမျိုး တို့ကိုပါ ပြဆိုထားသောကြောင့် လောကအကြောင်းရော ဓမ္မအကြောင်းပါ ခြုံမိမိနေသည်။ ထိုပကြောင့် ဆယ်စောင်တွဲကို အလိမ္မာလမ်းညွှန်အဖြစ် ခေါ်ဆိုထိုက်သည်။

ယင်းသို့ ကျေးဇူးများလှ၍ ရှေးဆရာတော်ကြီးများနှင့် လူပညာရှိတို့က ဆယ်စောင်တွဲကို ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံစာပေအဖြစ် သင်ရိုးပြခဲ့ကြသည်။ ဆယ်စောင်တွဲပါ စာများကို နှုတ်ရအာဂုံဆောင်ထားနိုင်လျှင် (သို့မဟုတ်) လေ့လာထားပါလျှင် စကားပြောနှင့် တရားဟောဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် အထောက်အကူ မုချရရှိနိုင်ပါသည်။

(ဆယ်စောင်တွဲပါ စာမူများ)

စာမူ ၁၀-မျိုး တွဲထားသော ကျမ်းစာကို ဆယ်စောင်တွဲ-ဟု ခေါ်သည်။ ကျမ်းစာတွဲပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

၂-စောင်တွဲ=မြန်မာသင်ပုန်းကြီးနှင့် မင်္ဂလသုတ်။

၃-စောင်တွဲ=မင်္ဂလသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း။

၄-စောင်တွဲ=မင်္ဂလသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ ရတနာရွှေချိုင့်။

၅-စောင်တွဲ=မင်္ဂလသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ နမက္ကာရ။

၆-စောင်တွဲ=မင်္ဂလသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ နမက္ကာရ၊ လောကနီတိ။

၇-စောင်တွဲ=မင်္ဂလသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ နမက္ကာရ၊ လောကနီတိ၊ ပရိတ်ကြီး။

၈-စောင်တွဲ=ဤအမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်ကို မတွေ့ရ။
၉-စောင်တွဲ=ဤအမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်ကို မတွေ့ရ။
၁၀-စောင်တွဲ=မင်္ဂလာသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ နမက္ကာရ၊
လောကနီတိ၊ ပရိတ်ကြီး၊ ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆုံးမစာ၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ၊ စကားကြီး ၁၀-မျိုး။

ဆယ်စောင်တွဲကို ဖွဲ့ရာ၌ ပရိတ်ကြီးအထိ ၇-မျိုးမှာ တူညီပြီး ကျန် ၃-မျိုးမှာ မတူဘဲရှိတတ်သည်။ ထုတ်ဝေသူ၏ ဆန္ဒအလေ့ဆက် နှစ်သက်ရာ စာမူကို ထည့်သွင်းကြသည်။ ဤကျမ်းစာတွဲများအပြင် ၁၂-စောင်တွဲ၊ ၁၅-စောင်တွဲ စသည်များကိုလည်း ထုတ်ဝေကြသေးသည်။ သို့သော် ဆယ်စောင်တွဲ အမည်က လူသိများပြီး တွင်ကျယ်နေသောကြောင့် အခြားကျမ်းစာတွဲများမှာ ဆယ်စောင်တွဲလောက် တွင်ကျယ်မှု မရှိကြပါ။

(ဆယ်စောင်တွဲခေတ်)

ဆယ်စောင်တွဲပါ စာပေများကို ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းမပေါ်မီ ပေနှင့်ပုရပိုက် ခေတ်ကပင် လက်ရေးဖြင့် ရေးကူး၍ ခေတ်အဆက်ဆက် သင်ယူလာခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းများ ပေါ်လာချိန်မှ စ၍ ပေနှင့် ပုရပိုက်ခေတ်က သင်ရိုးပြုခဲ့သော စာများသည်လည်း ဆယ်စောင်တွဲအမည်ဖြင့် တွင်ကျယ်စွာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။

ဆယ်စောင်တွဲပါ စာများ စတင်ပေါ်ပေါက်ရာခေတ်ကို အတိအကျ သတ်မှတ်၍ မရနိုင်ပါ။ ပရိတ်ကြီးနှင့် လောကနီတိတွင်ပါသော ဂါထာအချို့မှာ ဘုရားဟောဒေသနာဖြစ်၍ ဘုရား လက်ထက် ကပင် ရှိနေသော စာများဟု ဆိုရပါမည်။ ဓုတင်အကြောင်းကို ဖွဲ့ဆိုသော ရှင်မဟာသီလဝံသနှင့် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရတို့၏ ရတုကဗျာ ဆုံးမစာများကို ထောက်၍ ဆယ်စောင်တွဲပါ စာအားလုံး အင်းဝခေတ်ထက် စောကြောင်း (သို့မဟုတ်) နောက်မကျကြောင်း အတိအလင်း ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဆယ်စောင်တွဲဟူသော အမည်ကိုမူ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းပေါ်စ ခေတ်ဦးကပင် တွင်ကျယ်လာသော အမည်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားသင့်ပါသည်။

(ဆယ်စောင်တွဲ အနှစ်ချုပ်)

- ၁။ မင်္ဂလာသုတ်=မင်္ဂလာတရား ၃၈-ပါးကို ဟောကြားထားခြင်း။
- ၂။ အပြင်အောင်ခြင်း=ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာကိုယ်မှ အပြင်ပရန်သူများကို အောင်မြင်ခြင်း။
- ၃။ အတွင်းအောင်ခြင်း=ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ကိလေသာရန်သူများကို အောင်မြင်ခြင်း။
- ၄။ ရတနာရွှေချိုင့်=ရတနာသုံးပါးကို ရွှေချိုင့်သဖွယ် အကာအရံပြုထားခြင်း။
- ၅။ နမက္ကာရ=မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်၊ ကျေးဇူးတော်၊ လက္ခဏာတော်များကို ကြည်ညိုဖွယ်ရာ

ပြဆိုထားသော ဘုရားရှိခိုး။

၆။ လောကနီတိ=လောကလူသား အကျိုးများအောင် လမ်းညွှန်စာပေ။

၇။ ပရိတ်ကြီး=ဘေးရန်အမျိုးမျိုးမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ်သော တရား။

၈။ ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆုံးမစာ=ယဉ်ကျေးလိမ္မာစေရန် ဆုံးမသောစာ။

၉။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ=ယဉ်ကျေးလိမ္မာစေရန် ဆုံးမသောစာ။

၁၀။ စကားကြီး ၁၀-မျိုး=စကားပြောရာ၌ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်စေရန် စကားပြောနည်း ၁၀-မျိုး။

http://www.mawluu.com/2008/12/blog-post_5690.html

က မ